

Əlavə C1 İctimai Məsləhətlərin verilməsi və Məlumatların təqdim edilməsi Planı

MÜNDƏRİCAT

1	GİRİŞ VƏ MƏQSƏDLƏR	1
2	ƏVVƏLKİ ÖLKƏDAXILI ƏMSSTQ ÜZRƏ MARAQLI TƏRƏFLƏRLƏ MƏSLƏHƏTLƏŞMƏLƏR VƏ DAİMİ MARAQLI TƏRƏFLƏRİN İŞTİRAKI	3
2.1	Digər Layihələr	3
3	LAYİHƏNİN TƏSVİRİ.....	5
3.1	Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi Layihəsi	5
3.2	CQBKG üzrə Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi	6
4	MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ VƏ MƏLUMATI AÇIQLAMANIN MƏQSƏDLƏRİ	8
5	NORMATİV-HÜQUQİ ŞƏRAİT	9
6	MARAQLI TƏRƏFLƏR	11
6.1	Maraqlı Tərəflərin Müəyyən olunması üzrə Seminar.....	11
6.2	CQBKG Layihəsi üzrə Müəyyən olunan Maraqlı Tərəflərin Əsas Qrupları.	11
6.3	Hökumətin Maraqlı Tərəflərinin Müəyyən olunması	11
6.3.1	Milli Hökumət.....	11
6.3.2	Yerli və Regional Hökumət.....	12
6.4	Qeyri-Hökumət Maraqlı Tərəfləri	13
6.4.1	Layihənin Təsirinə Məruz qalan İcmalar (LTMQİc)	13
6.4.2	Beynəlxalq və milli QHT-lər	14
6.4.3	Kütləvi informasiya vasitələri	14
6.4.4	Elmi İctimaiyyət/ Müəllim və Tələbə Kollektivləri	14
6.4.5	Diplomatik missiyalar və beynəlxalq təşkilatlar	15
6.4.6	Layihənin Tərəfdaşları.....	15
6.4.7	“BP” şirkətinin personalı	15
7	METODOLOGİYA	16
7.1	Məsləhətləşmə Metodları	16
7.2	Brifinq materialları və Məlumatların ötürülməsi	18
7.3	Məlumatın ictimaiyyətə açıqlanması və sənədlərin paylanması.....	18
7.3.1	ƏMSSTQ Hesabatının ilkin variantının açıqlanması	18
7.4	İctimaiyyətlə görüşlər	20
8	RESURSLAR VƏ CAVABDEHLİKLƏR	23
9	MƏLUMATLARIN İDARƏ OLUNMASI	24
10	ŞİKAYƏTLƏRƏ BAXILMASI MEXANİZMİ	25
11	HESABAT	28
	ƏLAVƏ A: MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ APARILAN QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARININ SİYAHISI	29
	ƏLAVƏ B: BTC/CQBK LAYİHƏSİNİN TƏSİRİNƏ MƏRUZ QALAN İCMALARIN SİYAHISI	43
	ƏLAVƏ C: MƏSLƏHƏTLƏŞMƏYƏ DAİR BROŞÜR.....	45
	ƏLAVƏ D: LTMQİC-DA MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ QRAFİKİ.....	50
	LTMQİ-lar ilə ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə görüşlərinin qrafiki.....	50
	ƏLAVƏ E: İCTİMAİYYƏTƏ AÇIQLAMA İLƏ BAĞLI ELANLAR VƏ ƏMSSTQ-NİN TƏQDİM EDİLMƏSİ ÜZRƏ GÖRÜŞLƏRİN ELANI.....	53
	11.4.1 24 yanvar 2013-cü il	53
	ƏLAVƏ F: İCMA VƏRƏQƏSİ – ƏMSSTQ-NİN AÇIQLANMASI.....	58
	ƏLAVƏ G: ƏMSSTQ ÜZRƏ RƏY FORMASI	61

Cədvəllər

Cədvəl 1: Milli Hökumətin Maraqlı Tərəfləri.....	12
Cədvəl 2: Azərbaycanın Regional və Yerli Hökumətinin Strukturu.....	13
Cədvəl 3: Məsləhətləşmə metodu və vaxtı.....	16
Cədvəl 4: ƏMSSTQ-nin açıqlanması haqqında elanlar.....	18
Cədvəl 5: ƏMSSTQ hesabatının açıqlanması qrafiki.....	19
Cədvəl 6: Məsləhətləşmənin İcmalı və Vaxt Qrafiki.....	20
Cədvəl 7: İMİTOP üzrə Resurslar və Cavabdehliklər.....	23

Şəkillər

Şəkil 1: Maraqlı Tərəflərin Dövrəvi Məsləhətləşmə Prosesi.....	2
Şəkil 2: CQBKG Layihəsinin Marşrutu.....	5
Şəkil 3: ƏMSSTQ Prosesi.....	7
Şəkil 4: ƏMSSTQ üzrə Məsləhətləşmələrin mərhələləri.....	16
Şəkil 5: Şikayətlərə Baxılma Mexanizminin.....	26
Şəkil 6: Şikayətlərin Baxılma Forması.....	27

1 GİRİŞ VƏ MƏQSƏDLƏR

Bu sənəd Azərbaycanda Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi (CQBKG) Layihəsi üzrə İctimai Məsləhətləşmə və Məlumatın Təqdim Olunma Planıdır (İMİTOP). BP bir sıra tərəfdaş şirkətlər adından Layihəni idarə edir, belə ki, o, Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) Şirkətinin texniki operatorudur.

Bu İMİTOP, ƏMSSTQ prosesinin bir hissəsi kimi irəli sürülən maraqlı tərəflərin (o cümlədən ictimaiyyət üzvləri) açıqlanması və məsləhətləşmə prosedurlarını təqdim edir və təsvir edir. Asan oxunması üçün, bu sənəddə 'məsləhətləşmə' termini açıqlama və məsləhətləşmə fəaliyyətlərinin hər ikisini əhatə etmək üçün istifadə olunur. Maraqlı tərəflər ilə yaxşı məsləhətləşmə maraqlı tərəflər ilə qarşılıqlı hörmət və etibara əsaslanan güclü əlaqələrin qurulmasına yardım edir və layihələrin düzgün layihələndirilməsi və məsuliyyətlə həyata keçirilməsi ehtimalını artırır. Bu, Layihənin təsdiqi və icazə verilməsi proseslərində yubanma risklərini və ya əməliyyatların/obyektlərin baha qiymətə yenidən layihələndirilməsinə ehtiyacı azaldır. Belə məsləhətləşmələrin hazırlanması və həyata keçirilməsində tətbiq olunan İcra Standartı 1-də "Ətraf Mühitə və Sosial Risklərin və Təsirlərin Qiymətləndirilməsi və İdarə olunması" (Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, 2012-ci il) adlandırılaraq təqdim olunan beynəlxalq səviyyədə tanınan bəzi prinsiplər mövcuddur. Bu İcra Standartı, *digərləri ilə yanaşı*, müəyyən edir ki, maraqlı tərəflər heç bir məcburiyyət olmadan məsləhətləşmələrə başlaya bilər və onlara müvafiq məlumatlar verilməlidir ki, həmin məlumatlar əsasında onlar, Layihə ilə bağlı əsas qərarlar verilmədən öncə öz fikir və rəylərini verə bilsin və onların verdiyi fikir və rəylər təklif olunan layihəyə dair qərar verilməsi zamanı nəzərə alınsın.

Bu İMİTOP üzrə işlər İcra Standartının rəsmi təqdimatından öncə başlamışdır; lakin, onunla uyğun olması, xüsusilə də İcra Standartında¹ təqdim olunduğu kimi Maraqlı Tərəflərin İştirak Planının xüsusiyyətləri ilə uyğun olması üçün İMİTOP yekunlaşdırılmışdır. Bundan başqa, İMİTOP "BP" şirkətinin əsas layihələri ilə bağlı maraqlı tərəflər ilə geniş məsləhətləşmə proqramlarını həyata keçirməklə Azərbaycanda təqribən iki onillikdən çox apardığı fəaliyyətlərindən əldə etdiyi təcrübəsindən istifadə edir. Ona görə də, "BP" şirkətinin maraqlı tərəflər ilə yaxşı qurulmuş əlaqələri var və bunun əsasında da o CQBKG Layihəsi üzrə əlaqələr quracaq.

Bu İMİTOP, 2011-ci ilin 1-ci rübündə başlayan CQBKG üzrə ƏMSSTQ-nin işlənilməsinə dəstəkləmək üçün hazırlanmışdır. Layihədə baş verən dəyişiklikləri əks etdirmək və ƏMSSTQ işi və maraqlı tərəflər ilə məsləhətləşmələr vasitəsilə əldə olunan bilik və təcrübələri tətbiq etmək üçün ona vaxtaşırı düzəliş olunacaq.

"BP" şirkəti boru kəmərinin tikintisi zamanı və bütövlükdə CQBKG Layihəsi ilə bağlı icmalar ilə əlaqə saxlamağa görə cavabdehdir; lakin bu, təsirə məruz qalan icmalar və digər maraqlı tərəflər ilə əlaqə saxlamaq üçün paralel olaraq işləyən "BP" şirkətinin və podratçının personalının hər ikisinin iştirak etdiyi birgə şey olmalıdır.

CQBKG Layihəsinin maraqlı tərəflərinə Azərbaycan Hökuməti nazirlikləri və idarələri (xüsusən, tənzimləyici orqanları) ilə bərabər, qeyri-hökumət təşkilatları (QHT-lər) və Layihənin təsirinə məruz qalan icmalar (LTMQİc) daxildir. Bu İMİTOP maraqlı tərəflər ilə məsləhətləşmələr üçün mexanizmi təqdim edir və o, aşağıdakı əsas xüsusiyyətlərə malikdir

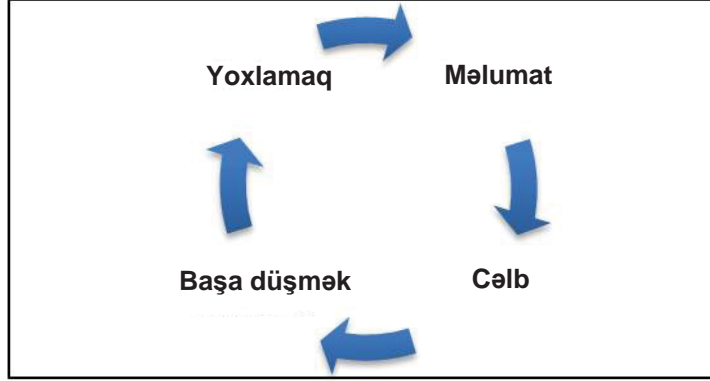
- **MƏLUMAT VERMƏK (1):** CQBKG Layihəsi, onun təsirləri və mənfəətləri və ƏMSSTQ prosesi haqqında maraqlı tərəflərə dəqiq, müvafiq, vaxtında və mədəniyyət baxımından münasib məlumatları vermək
- **CƏLB ETMƏK:** Layihə haqda öz fikirlərini və iradlarını bildirmək və Layihə və onun təsirlərinin idarə olunması üçün geniş maraqlı tərəflərin dəstəyini almaq üçün Layihənin maraqlı tərəflərinə imkanlar təmin etmək.

---

¹Texniki Xüsusiyyətlər üzrə Standartda təqdim olunduğu kimi, 'Məlumatlandırılan Məsləhətləşmə və İştirak' prosesinin həyata keçirilməsi lazım gəlməmişdir, çünki gözlənilən təsirlərin mümkün xüsusiyyətləri belə bir prosedəndə istifadəyə uyğun meyarlarla cavab verməsi gözlənilirdi.

- **BAŞA DÜŞMƏK:** CQBKG üzrə Layihə qrupunun maraqlı tərəflərin narahatlıqlarını və prioritetlərini başa düşməsinə imkan vermək
- **NƏZƏRDƏN KEÇİRMƏK:** bu narahatlıqları və prioritetləri CQBKG Layihəsinin hazırlanması, tikintisi və əməliyyatına daxil etmək
- **MƏLUMAT VERMƏK (2):** Layihə irəlilədikcə, məsləhətləşmə prosesinin davam etməsi üçün onun maraqlı tərəflərini əks əlaqə ilə təmin etmək.

Bu dövrevi proses aşağıda Şəkil 1-də təsvir olunur:

Şəkil 1: Maraqlı Tərəflərin Dövrəvi Məsləhətləşmə Prosesi

Bu İMİTOP, "BP" şirkətinin CQBKG Layihəsi üzrə özünün planlama, tikinti və əməliyyat prosesinin CQBK iştirakçıları ilə Azərbaycan Respublikası arasında bağlanan tranzit əraziyə malik ölkə hökuməti ilə sazişin (TƏMÖHS) tələblərinə uyğun olmasını nümayiş etdirməsinə imkan verir, çünki bu maraqlı tərəflərin ƏMSSTQ-də iştirakı ilə bağlıdır və "BP" şirkətinin siyasəti və əməliyyat təlimatlarına uyğundur. Bu İMİTOP-nin məqsədləri Bölmə 4-də daha ətraflı təsvir olunur.

2 ƏVVƏLKİ ÖLKƏDAXILI ƏMSSTQ ÜZRƏ MARAQLI TƏRƏFLƏRLƏ MƏSLƏHƏTLƏŞMƏLƏR VƏ DAİMİ MARAQLI TƏRƏFLƏRİN İŞTİRAKI

2.1 Digər Layihələr

“BP” şirkəti 1990-cı illərin ortalarından Azərbaycanda fəaliyyət göstərir və əsas maraqlı tərəflər ilə sıx əlaqələr qurmuşdur. ƏMSSTQ ilə bağlı maraqlı tərəflər ilə məsləhətləşmələr Qərb İxrac Boru Kəmərinin (QİBK), BTC və CQBK boru kəmərlərinin (və əlaqədar obyektlərin), Sənqəçal Terminalının və Xəzər dənizindəki əlaqədar dənizdə kəşfiyyat və hasilat obyektlərinin inkişaf etdirilməsi üçün həyata keçirilmişdir.

QİBK, BTC və CQBK Layihələri zamanı, digərləri ilə yanaşı, milli və yerli hökumət orqanlarını, QHT-ləri və boru kəməri marşrutu boyunca icmaları cəlb etməklə, maraqlı tərəflər ilə geniş məsləhətləşmə proqramları həyata keçirilmişdir.

Çərçivə 1: BTC və CQBK üzrə Maraqlı Tərəflər ilə Əvvəlki Məsləhətləşmələr

CQBK üzrə ƏMSSTQ 2000-ci ilin oktyabr ayında həm milli, həm də icma səviyyəsində məsləhətləşmələr və məlumatların təqdim olunması yolu ilə başlanmışdır. Məsləhətləşmə prosesi rəsmi olaraq 2001-ci ilin avqust ayında BTC boru kəmərinin əhatə etməsi üçün genişləndirilmişdir.

Əsas məsləhətləşmə mərhələləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

- Maraqlı tərəflərin müəyyən olunması: oktyabr 2000-ci il
- CQBK üzrə Məsləhətləşmələr: oktyabr 2000 – aprel 2001-ci il
  - Faza 1: oktyabr 2000 – noyabr 2000-ci il - əsas rəsmi şəxslər ilə görüşlər
  - Faza 2: noyabr-dekabr 2000-ci il – QHT-lər və digər maraqlı tərəflər ilə tanışlıq seminarları və görüşlər. Ətraf mühit və sosial məsələlərin həcmnin müəyyən olunması, o cümlədən icmalarda məsləhətləşmə və baza məlumatlarının toplanmasının ilkin mərhələsi.
  - Faza 3: mart-aprel 2001-ci il – icmalarda məsləhətləşmələrin ikinci mərhələsi və təsirazaltma tədbirlərinin ilkin hazırlanması
- CQBK və BTC üzrə birgə Məsləhətləşmələr: avqust 2001 – noyabr 2001-ci il
  - Faza 4: avqust 2001-ci il – tikinti üçün müvəqqəti düşərgələri və boru anbarları üçün mümkün sahələrin yaxınlığındakı icmalar ilə məsləhətləşmələr və ilkin məlumatlarının toplanması, o cümlədən kənd rəhbərləri, köçəri həyat sürən çobanlar ilə görüşlər və icma üzvlərinin nümayəndəsi ilə müsahibələr
  - Faza 5: oktyabr – noyabr 2001-ci il – Bakıda və Gəncədə BTC və CQBK-yə dair milli və beynəlxalq QHT-lər ilə məsələlərin idarə olunmasına dair seminarlar ilə birgə BTC üzrə QHT-lər ilə tanışlıq seminarları

QİBK, BTC və CQBK boru kəmərlərinin işləməsi ilə bağlı maraqlı tərəflər ilə davam etməkdə olan məsləhətləşməyə aşağıdakılar daxildir:

- LTMQİc üzvləri və yerli hökumət nümayəndələri ilə mütəmadi əlaqə, o cümlədən boru kəmərinin işləməsi; icmanın təhlükəsizliyi və torpaq sahəsindən istifadəyə məhdudiyətlər kimi mövzularda yeni iclaslar
- Fərdi, qrup və ya icmaların şikayətlərini qeydə almaq və onlara cavab vermək üçün şikayətlərə baxılması prosedurunun həyata keçirilməsi

- Bilik və bacarıqların artırılması təşəbbüsləri ilə milli QHT-lər ilə müntəzəm dialog qurulması
- Kütləvi informasiya vasitələri ilə müntəzəm əlaqə saxlamaq, o cümlədən dəyirmi masa iclasları və sahəyə ekskursiyalar

CQBKG üzrə maraqlı tərəflər ilə məsləhətləşmə proqramı, QİBK və BTC/CQBK Layihələrindən öyrənilən dərslər və "BP" şirkəti və əsas maraqlı tərəflər arasında mövcud olan münasibətlər əsasında qurulmuşdur.

3 LAYİHƏNİN TƏSVİRİ

3.1 Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi Layihəsi

CQBKG Layihəsi hal-hazırda ilkin texniki layihələndirmənin (FEED) sonuna yaxınlaşmaqda və Xəzər Dənizində Şah Dəniz Yatağının Tam İşlənməsi ilə əlavə qaz istehsalının təmini məqsədi ilə mövcud CQBK sisteminin həcmi artırmaq üçün hazırlanmaqdadır. Mövcud 690km uzunluğunda Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin (CQBK) 42" qaz kəməri Azərbaycanın Sənqəçal Terminalından ildə 7,41 milyard kubmetr layihə həcmində qazı Gürcüstan və Türkiyədəki bazarlara nəql edir. Təklif olunan boru kəmərinin marşrutunun xəritəsi Şəkil 2-də göstərilir.

Şəkil 2: CQBKG Layihəsinin Marşrutu

Yeni boru kəməri həm Azərbaycanda, həm də Gürcüstanda tikiləcək. Azərbaycanda yeni boru kəməri Sənqəçal terminalından təxminən 57 km-dən başlamaqla Gürcüstan ilə sərhədə qədər, əsasən mövcud CQBK marşrutuna paralel olaraq tikiləcək. Yeni ərsinləmə stansiyası yeni boru kəmərinin başlanğıcında tikiləcək və mövcud CQBK/BTC bağlayıcı siyirtmələri ilə birləşdirilməsi üçün Azərbaycanda beş yeni bağlayıcı siyirtmələr tikiləcək. İşçiləri yerləşdirmək üçün bir sıra müvəqqəti tikinti düşərgələri, eləcə də Kəmər Sahəsi üçün boruların yığılması üçün müvəqqəti sahələr və giriş yolları tələb olunacaq. Bu müvəqqəti yerlər müəyyən olunmalıdır.

Azərbaycanda tikinti qabağı mobilizasiya işlərinin, 2014-cü ilin ikinci yarısında giriş yollarını, tikinti düşərgələrini və boru düzəlmə sahələrini hazırlamaq üçün ilkin işlərin başlanması ilə 2014-cü ilin sonuna planlaşdırılır. Azərbaycanda boru kəmərinin tikinti müddətinin birinci hissə üzrə (CQBKG KG0-KG233) 2015-ci ilin iyul ayında başlanması və 2017-ci ilin iyul ayında tamamlanması nəzərdə tutulur. İkinci hissə isə (CQBKG233-dən KG385-dək) 2015-ci ilin oktyabr ayında tikintiyə başlayacaq və birinci hissədə olduğu kimi eyni müddətə başa çatacaq. İstismara verilmə işlərinin isə sistemin işə salınması və normal istismarının 2018-ci ilin ortalarına planlaşdırılması ilə 2017-ci ilin sonunda başlanması planlaşdırılır.

Layihənin anlayışı inkişaf etdirildikdən və daha ətraflı olduqdan və müvəqqəti sahələr və giriş yolları üçün yerlər müəyyən olunduqdan sonra, bu İMİTOP-nın tələblərinə uyğun olaraq bütün maraqlı tərəflər, xüsusilə də LTMQİC ilə Layihəyə dair məsləhətləşmə aparılacağını təmin etmək üçün məsləhətləşmə prosesi lazım gələrsə genişləndiriləcək.

3.2 CQBKG üzrə Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi

CQBKG üzrə ƏMSSTQ təbii mühitə və yaxınlıqdakı insanlara və icmalara Layihənin potensial təsirlərini müəyyən edir. ƏMSSTQ-nin əldə etdiyi nəticələr, əsas ekoloji və sosial-iqtisadi məsələləri və Layihə ilə bağlı həssas sahələri müəyyənləşdirməklə və təsirlərin azaldılması, idarə olunması və daimi müşahidə olunması üçün effektiv proseslərin yaradılmasına imkan yaratmaqla, Layihənin hazırlanması və qərar vermə prosesini (BP şirkəti və Azərbaycan hökumətinin qanunverici orqanları tərəfindən) məlumatla təmin edəcək.

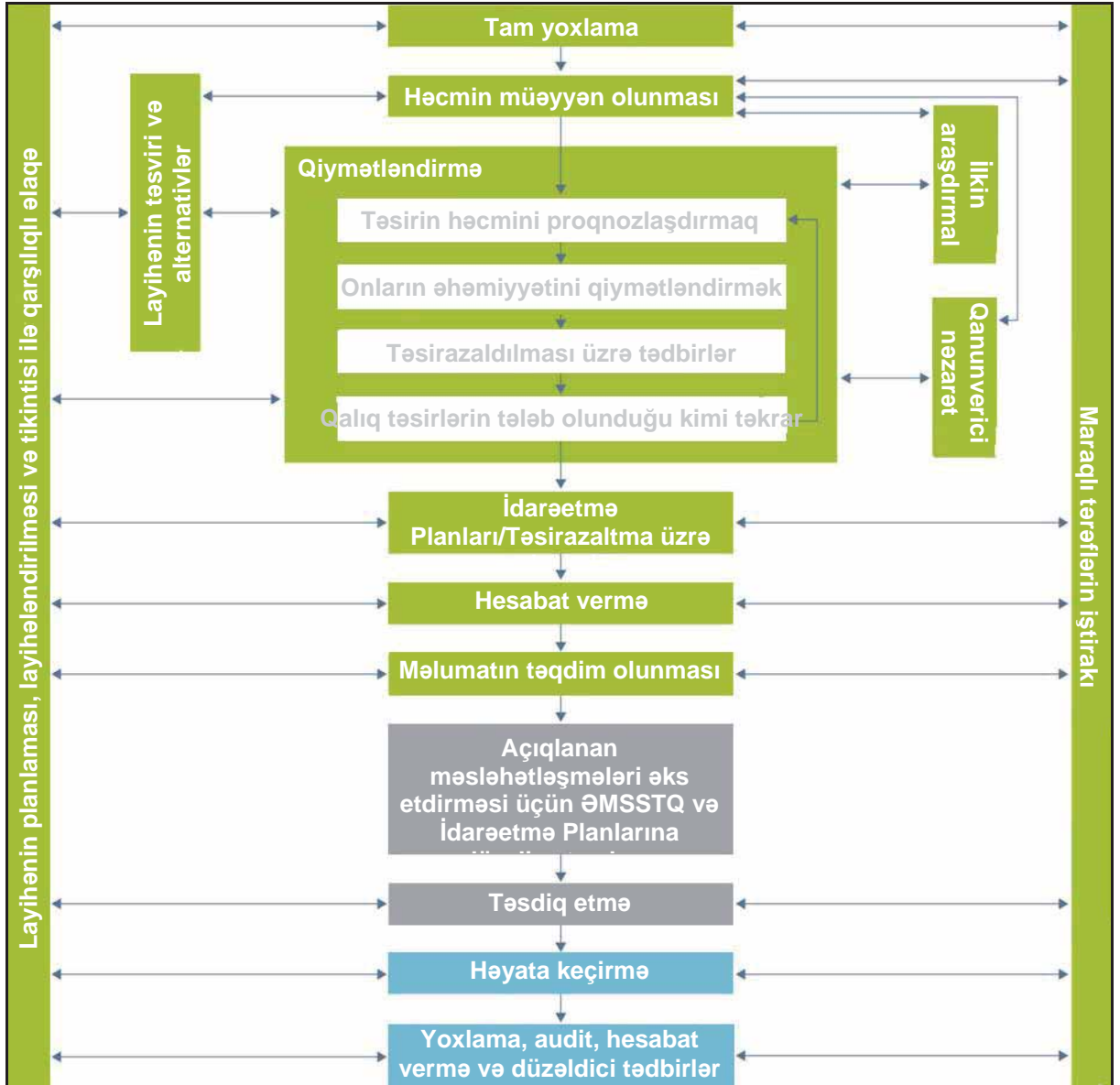
CQBKG üzrə ƏMSSTQ prosesinə aşağıdakılar daxildir:

- **Layihənin tam yoxlanması** ("BP" şirkətinin tələblərinə uyğun olaraq): Tam yoxlamanın məqsədi əsas ekoloji və sosial cəhətdən həssas sahələri və həmin sahələrə Layihənin potensial təsirlərini erkən müəyyən olunmasını təmin etməkdir. Bu, Layihənin istismar müddəti boyunca idarə olunması üçün ardıcıl şəkildə müəyyən olunan potensial təsirlərin siyahısı ilə nəticələnir.
- **Layihənin həcmnin müəyyən olunması:** CQBKG Layihəsi ilə bağlı ətraf mühit və sosial cəhətdən əsas həssas sahələri müəyyən etmək və buna görə ƏMSSTQ hesabatında ünvanlanacaq əsas məsələləri müəyyən etmək. Əlavə araşdırmalar üçün boşluqları və tələbləri müəyyən etmək üçün mövcud məlumat mənbələri nəzərdən keçirilmişdir. Bu faza zamanı fərdi görüşlər vasitəsilə hökumətin əsas maraqlı tərəfləri ilə məsləhətləşmə aparılmışdır.
- **İlkin sosial-iqtisadi və ətraf mühit üzrə araşdırmalar:** İşlərin həcmnin müəyyən olunan nəticələrinə uyğun olaraq, CQBKG-nin təsir sahəsində ilkin sosial-iqtisadi və ətraf mühit şəraitlərinin ətraflı təsviri, o cümlədən biofiziki və sosial mühitlərdə mühüm istiqamətlərə dair məlumatlar əldə olunmuşdur. İlkin şəraitlər həmçinin Layihənin istismar müddəti ərzində ekoloji və sosial dəyişikliyi müşahidə etmək üçün əsas təmin edəcək. CQBKG boru kəmərinin marşrutu və yerüstü obyektlər üzrə ilkin məlumatlar bir sıra sahə geodeziya araşdırmaları vasitəsilə əldə olunmaqdadır.
- **Təsirin qiymətləndirilməsi:** CQBKG Layihəsinin potensial təsirlərinin ətraflı qiymətləndirməsini təmin etmək. Bura ətraf mühit və sosial-iqtisadi sahə üzrə bütün təsirlərin mahiyyətinin, həcmnin və əhəmiyyətinin qiymətləndirilməsi daxildir. Qiymətləndirmə prosesi zamanı müəyyən olunan ən mühüm təsirlərə – o cümlədən həssas sahələr və ya sosial risk qrupları ilə əlaqədar olanlara – daha dəqiq ünvanlanmışdır. Təsirin qiymətləndirilməsi işi də kumulyativ və transsərhəd təsirlərə ünvanlanmışdır.
- **ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantı:** ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantı baxılması üçün Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə (ETSN) təqdim olunacaq. Nazirlik ƏMSSTQ hesabatının yekun variantının 'təsdiq' edilməsi ilə bağlı yoxlanması və qərar verilməsi üçün Ətraf Mühitin Yoxlanması üzrə Ekspert Qrupunu yaradacaq. ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının nüsxələri müəyyən olunan əsas maraqlı tərəflərə də birbaşa təqdim olunmuşdur və eyni zamanda ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantı Bakı, Kürdəmir, Gəncə, Yevlax və Ağstafa rayonlarında müxtəlif ictimai yerlərdə qoyulmuşdur, yəni təklif olunan boru kəməri marşrutuna yaxın olan əsas icmalar üçün mümkün olunmuşdur. Qeyri-texniki icmalın nüsxələri LTMQİc-da ictimai yerlərdə məsləhətləşmə üçün mümkün etdirilmişdir. ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanması mərhələsində maraqlı tərəfləri məlumatlandırmaq və ƏMSSTQ üzrə ilkin nəticələrə dair əks əlaqə almaq üçün ictimai görüşlər həmçinin Bakıda, Kürdəmirdə, Gəncədə, Yevlax və Ağstafada keçirilmişdir.
- **ƏMSSTQ hesabatının yekun variantı:** ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantına dair məsləhətləşmələrin ardınca, ƏMSSTQ hesabatının yekun variantı hazırlanmışdır və müvafiq olduğu halda, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və digər maraqlı tərəflərin ƏMSSTQ hesabatının layihə variantına şərhləri və qaldırılan məsələlər

daxil edilmişdir. Buraya məlumatın açıqlanması zamanı alınan bütün fikirlər və rəylər və CQBKG üzrə ƏMSSTQ və ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantı ilə bağlı bütün cavabların qeydiyyatı daxildir.

- **Təsdiq etmə:** ƏMSSTQ-nin nəticələrinə və təsirin idarə olunması üzrə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair razılığa əsasında Azərbaycanın hökumət orqanları tələb olunan razılıq və icazələrin verilib-verilməyəcəyini müəyyən edəcək.

Maraqlı tərəflərin məsləhətləşmələri ƏMSSTQ prosesinin ayrılmaz hissəsidir (bax Şəkil 3).

Şəkil 3: ƏMSSTQ Prosesi

4 MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ VƏ MƏLUMATI AÇIQLAMANIN MƏQSƏDLƏRİ

Bu CQBKG üzrə İMİTOP-nin aşağıdakı strateji və əməliyyat məqsədləri var:

- Layihənin bütün maraqlı tərəflərinin müəyyən olunması və onların maraqlarının mahiyyətini və Layihənin inkişafına təsirini və təsirin idarə olunmasının başa düşülməsi
- Layihənin inkişafı və təsirin qiymətləndirilməsinə dair uyğun və vaxtılı-vaxtında məlumatların Layihənin maraqlı tərəflərinə çatdırılması
- Layihənin maraqlı tərəflərinin ƏMSSTQ və Layihənin inkişafı ilə bağlı öz fikir və rəylərini bildirməsi və bunların ƏMSSTQ-də və rəhbərliyin qərarlarında müvafiq hesab olunduqda əks olunması üçün uyğun və vaxtında imkanlar ilə təmin etmək
- Maraqlı tərəflərin rəylərini və əks əlaqələrini CQBKG üzrə Layihə qrupuna çatdırılması
- Layihə və təsirin idarə olunması proqramlarına maraqlı tərəfin dəstəyinə imkan verən maraqlı tərəflərin effektiv və geniş iştirakının əsasının yaradılması
- CQBKG üzrə Tranzit Əraziyə Malik Ölkə Hökuməti ilə Sazişin (TƏMÖHS) tələbləri ilə uyğun olmasının dəstəklənməsi
- Layihə qərarlarında mümkün olduqca maraqlı tərəflərin ehtiyaclarını, prioritetlərini və narahatlıqlarını nəzərə alınmasının təmin olunması
- Layihə üzrə təsdiqlər və icazə məsələlərinə dair qərar vermə proseslərində yubanma ehtimallarını və ya əməliyyatların/obyektlərin bəla qiymətlərə təkrar layihələndirilməsinə olan ehtiyacın azaldılması. Məsləhətləşmə prosesi Layihənin inkişafında və razılaşdırılmış təsirlərin idarə olunması strategiyalarında davamlılığını təmin etməyə kömək edəcək
- Layihənin korporativ və əməliyyat məqsədlərinin və tələblərinin başa düşülməsində və Layihənin riskləri etibarlı şəkildə idarə edə bilməsinə inanmasında maraqlı tərəflərə yardım etmək.

Lakin qeyd etmək lazımdır ki, maraqlı tərəflərin iştirakı ƏMSSTQ Hesabatının yekun variantının mümkün təsdiqindən sonra davam edəcək. "BP" şirkəti boru kəmərinin tikintisi zamanı və bütövlükdə CQBKG Layihəsi ilə bağlı bu fəaliyyətə görə cavabdehdir; lakin bu "BP" şirkəti və Podratçının personalının paralel işləməklə birgə sözləri ilə baş tutacaq. Podratçının tələbləri Podratçının Ətraf Mühit və Sosial İdarəetmə və Monitoring Planında göstəriləcək.

Bu baxımdan, yerli icmalara və Layihənin digər maraqlı tərəflərə şikayətləri həll etmək üçün CQBKG üzrə şikayətlərə baxılması mexanizmi barədə məlumat veriləcək.

5 NORMATİV-HÜQUQİ ŞƏRAİT

Bu İMİTOP-da təqdim olunan maraqlı tərəflərin məsləhətləşmə fəaliyyətləri aşağıdakılar ilə uyğundur:

- CQBK Layihəsi üzrə Azərbaycanın TƏMÖHS-də göstərilən standartlar və təcrübələrə.
- Milli qanunvericiliyə (ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşməyə xas)
- “BP” şirkətinin siyasətlərinə, xüsusilə də *Ətraf Mühitə və Sosial Qrupun müəyyən etdiyi Təcrübə və Qrupun Təvsiyə etdiyi Təcrübə*).

Azərbaycanın CQBK üzrə TƏMÖHS-də dəqiq müəyyən olunur ki, CQBKG: həyat tərzinə, ətraf mühitə və əmlaka birincilik verməklə, potensial narahatlıqları azaltmaq üçün özünün “bütün səylərindən” istifadə etməlidir. TƏMÖHS-ə görə, “bütün səylər” dedikdə: öz maraqlarından çıxış edən və ətraf mühitə təsirin minimum səviyyədə olmasına çalışan, diqqətli və qətiyyətli şəxs tərəfindən müəyyən şərtlərdə görülməli bütün qanuni və məqsəduyğun tədbirlərin görülməsi deməkdir.

CQBKG üzrə ƏMSSTQ-i hazırlayarkən, TƏMÖHS Layihənin beynəlxalq Təbii qaz boru kəməri sənayesində müqayisə olunan layihələr üzrə mövcud olan ətraf mühit standartları və təcrübələrindən istifadə etməyi tələb edir (Əlavə 4, bölmə 3.3.). TƏMÖHS-ə Əlavə 4, Bölmə 6.1-də həmçinin xüsusi olaraq tələb olunur ki, sosial təsirin qiymətləndirilməsi (STQ): “ümumilikdə Dünya Bankının Standartına uyğun olmalıdır (Dünya Bankının STQ ilə bağlı baxış və məsləhətləşmə üçün təyin etdiyi vaxt müddəti istisna olmaqla)”. CQBK-nin Azərbaycan üzrə ƏMSSTQ, ümumilikdə yuxarıdakı TƏMÖHS tələbini təmin etmək üçün digər təlimatlar ilə birlikdə (ÜST), Dünya Bankının və Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) siyasətlərini tətbiq etmişdir. CQBKG eyni TƏMÖHS əsasında işləyəcək və buna görə də Layihə CQBK üzrə konservativ variant olaraq eyni metodu qəbul edəcək.

TƏMÖHS-ə daxil edilən maraqlı tərəflərin məsləhətləşmələri üzrə tələblər aşağıdakı kimidir:

- CQBK iştirakçıları üçün Azərbaycanın Tranzit Əraziyə Malik Ölkə Hökuməti ilə Sazişin 12-ci Maddəsi, həmin Sazişə Əlavə 4-də təsvir olunan İctimai Məsləhətləşmə və İnformasiyanın Təqdim olunması Planı üzrə standartları və siyasətləri müəyyən edir.
- ‘3.9 (iii) ƏMTQ aşağıdakı prosedurlara uyğun olaraq ictimai baxış və rəylər üçün təqdim olunmalıdır:
  - (a) ƏMTQ-nin ilkin variantı hazırlanan zaman iclaslar və sərgilər vasitəsilə həmin Obyektlərin əməliyyat xüsusiyyətləri barədə təsirə məruz qalan ictimai və qeyri-hökumət təşkilatlarına məlumat verilir.
  - (b) ƏMTQ-nin ilkin variantı tamamlandıqdan sonra, ictimaiyyətin öz fikir və rəylərini bildirməsi üçün Layihənin ətraf mühitlə bağlı aspektlərinə dair məlumatlar təmin olunacaq. Bu prosesin asanlaşdırılması üçün ƏMTQ-nin ilkin variantı və icra xülasəsi (hər ikisi həm İngilis, həm də Azərbaycan dillərində olacaq) baxış və rəylər üçün ictimai yerlərdə mümkün olacaq; əlavə olaraq, icra xülasəsinin məlumat nüsxəsi eyni vaxtda Hökumətin CQBK üzrə Nümayəndəsinə təqdim olunacaq.
  - (c) ictimai rəylər üçün maksimum altmış (60) gün verilməli və qeyd olunan altmış (60) gün müddəti başa çatdıqdan sonra otuz (30) gün ərzində həmin rəylər CQBK İştirakçıları tərəfindən Hökumətin CQBK üzrə Nümayəndəsinə təqdim olunur. Hökumətin CQBK üzrə Nümayəndəsinə təqdim olunacaq yekun icra xülasəsinə daxil edilən ictimai narahatlıqlara (ƏMTQ-nin yekun variantını təqdim etməklə) CQBK İştirakçıları üçün məqsəduyğun şəkildə ünvanlandıqlarını nümayiş etdirmək.

TƏMÖHS-in “bütün səylər” tələbi ilə uyğun olması üçün, CQBKG Layihəsi “Ətraf Mühit və Sosial Risklərin və Təsirlərin Qiymətləndirilməsi və İdarə olunması”na dair (və qoşma Təlimat Qeydi)² BMK-nin İcra Standartı 1-in əsas prinsiplərini və Layihə məlumatlarının təqdim olunması və məsləhətləşmə ilə bağlı müvafiq beynəlxalq konvensiyaları nəzərə almışdır.

ƏMSSTQ işi üzrə qanunverici, siyasi və inzibati çərçivə ƏMSSTQ hesabatının 6-cı Bölməsində təqdim olunur. Burada müəyyən olunmuşdur ki, yuxarıda qısa olaraq təqdim olunan hüquqi, siyasi və inzibati çərçivə bu İMİTOP-ya girişdə (Bölmə 1) təqdim olunan maraqlı tərəflərin məsləhətləşmələrinin prinsipləri və vəzifələrini dəstəkləyir: yeni maraqlı tərəflərin Layihənin hazırlanması və icrası prosesinə, xüsusilə də ƏMSSTQ kontekstində dəstək verməsi üçün onlarla əhəmiyyətli və şəffaf şəkildə məsləhətləşmə aparılmalıdır. Bu yolla, insanlara və ətraf mühitə mənfi təsirlər azaldıla, potensial mənfəətlər isə artırıla bilər.

---

² Bundan başqa, BMK-nin (2006-cı il) *Təcrübədən əldə olunan Dərslər: Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) Boru kəməri Layihəsi*, Nömrə 2. Vaşinqton, DC: BMK sənədinə daxil edilən tövsiyələr nəzərə alınmışdır. Həmçinin ‘arxiv’ sənədi olmasına baxmayaraq, BMK-nin *İctimai Məsləhətləşmə və Məlumatın Təqdim olunma Planının Hazırlanması üzrə Təlimatı*, Ətraf Mühit və Sosial Baxış Prosedurları üzrə Təlimat F sənədi nəzərə alınmışdır.

6 MARAQLI TƏRƏFLƏR

CQBKG üzrə ƏMSSTQ prosesində, maraqlı tərəflərin aşağıdakı anlayışından istifadə olunur: *hər hansı bir yolla təklifin təsirinə məruz qalan və ya Layihəyə təsir göstərmək iqtidarında olan istənilən təşkilat, qrup və ya şəxs*. Bu anlayışa uyğun olaraq, dövlət nazirlikləri və orqanları, yerli hökumət orqanları, QHT-lər, LTMQİc (o cümlədən icmalara bağlı maraqlı qruplar, məsələn yaşayış vəsaitlərinə əsaslananlar) və ayrı-ayrı sakinlər, elmi ictimaiyyət və digərləri hamısı birlikdə maraqlı tərəflər kimi tanınır.

Məlum olmuşdur ki, ki, ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə prosesində iştirakın mahiyyəti və intensivliyi maraqlı tərəflər arasında və prosesin müxtəlif mərhələləri arasında fərqlənir. ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə prosesi zamanı CQBKG qrupu məsləhətləşmənin maraqlı tərəflərin ehtiyacları və arzularına uyğun qaydada baş tutmasını təmin etməyi məqsəd qoymuşdur.

6.1 Maraqlı Tərəflərin Müəyyən olunması üzrə Seminar

Maraqlı tərəflərin müəyyən olunması üzrə ilkin tapşırıq kimi ƏMSSTQ işlərin həcmindən müəyyən olunması fazasında aparılmışdır. Seminar 14 oktyabr 2010-cu il tarixində Bakı şəhərində CQBKG Layihəsinin əsas personalı və "BP" şirkətinin Azərbaycandakı nümayəndələri ilə aparılmışdır.

Seminarın məqsədi əsas maraqlı tərəfləri, o cümlədən risk qruplarını, maraqlı tərəflərin mümkün əsas narahatlıqlarını müəyyən etmək; maraqlı tərəflər ilə keçmiş və hazırkı əlaqələri və BTC/CQBK-dən və "BP" şirkətinin Azərbaycandakı cari əməliyyatlarından öyrənilən dərslər idi. Seminar iştirakçıları həmçinin məsləhətləşmə üzrə ilkin strategiyayı və vaxt qrafikini hazırlamış və məsləhətləşmə və məlumatların təqdim olunması üçün vəzifə və cavabdehlikləri müəyyən etmişdir.

6.2 CQBKG Layihəsi üzrə Müəyyən olunan Maraqlı Tərəflərin Əsas Qrupları

CQBKG Layihəsinin bir hissəsi kimi məsləhətləşmə aparılması tələb olunan seminar tərəfindən müəyyən olunmuş əsas maraqlı tərəflərin qrupları aşağıda sadalanır və onların hər biri aşağıdakı hissələrdə daha ətraflı müzakirə olunur:

- Milli və yerli hökumətlər
- Layihənin təsirinə məruz qalan icmalar (LTMQİc)
- Beynəlxalq və milli QHT-lər
- Elmi ictimaiyyət
- Kütləvi informasiya vasitələri
- Diplomatik missiyalar və beynəlxalq təşkilatlar
- CQBKG Layihəsi üzrə tərəfdaşlar
- "BP" personalı

6.3 Hökumətin Maraqlı Tərəflərinin Müəyyən olunması

6.3.1 Milli Hökumət

Azərbaycanda CQBKG Layihəsi üzrə milli səviyyədə təyin olunan hökumətin maraqlı tərəfləri Cədvəl 1-də göstərilib. Onlar aşağıdakılarda qruplaşdırılıb:

- ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə və təsdiq olunma üzrə hökumətin əsas maraqlı tərəfləri
- Məsləhətləşmə aparılan və ƏMSSTQ prosesinə dəstək verəcək hökumətin maraqlı tərəfləri
- ƏMSSTQ üzrə “yalnız məlumat verilməsi” məqsədilə əlaqə saxlanılacaq hökumətin maraqlı tərəfləri³

Cədvəl 1: Milli Hökumətin Maraqlı Tərəfləri

1. İlkin (təsdiq etmə)	<p><u>Məsləhətləşmə və təsdiq etmə üçün hökumətin maraqlı tərəfləri</u></p> <p>Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN), Azərbaycanda ətraf mühit üzrə əsas hökumət təsisatıdır. Nazirliyin nəzdində Dövlət Ekoloji Ekspertiza İdarəsi (DEE) yeni layihələrin ətraf mühit üzrə aspektlərini yoxlamağa və ekoloji icazələrin verilməsinə cavabdehdir.</p> <p>Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ); CQBKG Layihəsi üzrə Tranzit Ərazi Hökumətinin Nümayəndəsi</p>
2. İkinci (məsləhətləşmə)	<p><u>ƏMSSTQ üzrə məlumat/əks əlaqə təmin edə biləcək hökumətin maraqlı tərəfləri</u></p> <p>Mədəniyyət Nazirliyi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Müdafiə Nazirliyi, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi, Nəqliyyat Nazirliyi, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi.</p> <p>Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi, Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi, Dövlət Statistika Komitəsi.</p> <p>Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti (XDMX); İxrac Boru Kəmərlərinin Mühafizəsi Departamenti (İBKMD)</p>
3. Digər (məlumat)	<p><u>ƏMSSTQ haqda məlumatlar veriləcək hökumətin maraqlı tərəfləri</u></p> <p>İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Sənaye və Energetika Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi</p> <p>Milli Məclis (Parlament)</p> <p>Dövlət Sərhəd Xidməti, Gömrük Komitəsi, Miqrasiya Xidməti, Dəniz Administrasiyası</p> <p>Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi.</p>

6.3.2 Yerli və Regional Hökumət

ƏMSSTQ prosesi zamanı 11 rayonda yerli hökumətlərin seçilmiş nümayəndələri/yüksək rəsmi şəxsləri ilə məsləhətləşmə aparılacaq. Regional və yerli hökumət strukturu aşağıda Cədvəl 2-də təsvir olunur.

³ Nəzərə alın ki, bu maraqlı tərəflərin bəziləri CQBKG Layihəsinin digər, ƏMSSTQ ilə bağlı olmayan aspektləri üçün mühüm ola bilər

Cədvəl 2: Azərbaycanın Regional və Yerli Hökumətinin Strukturu

Dövlət Quruluşu	Seçilmiş Nümayəndələr	Təyin olunan
Regional/Rayon	Bələdiyyə (şəhər) başçısı	İcra Hakimiyyəti
	Bələdiyyə	Rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı
Kənd	Kənd bələdiyyəsinin başçısı (<i>bələdiyyə</i>)	İcra Hakimiyyəti (İcraiyə Komitəsi) Kənd İcra nümayəndəsi

6.4 Qeyri-Hökumət Maraqlı Tərəfləri

6.4.1 Layihənin Təsirinə Məruz qalan İcmalar (LTMQİC)

CQBKG boru kəmərinin təklif olunan marşrutu boyunca LTMQİC kimi yüz on altı şəhər və kənd müəyyən olunmuşdur. LTMQİC aşağıdakı kimi müəyyən olunur (BTC/CQBK Layihələri üzrə istifadə olunan yeni meyarlar əsasında)⁴.

LTMQİC-ni təyin etmək üçün iki metoddan istifadə olunmuşdur. Birinci, LTMQİC aşağıdakı sərhədlər daxilində düşən və ya həmin sərhəddə/onun daxilində olan ən azı bir məskunlaşmış struktura malik olan yaşayış qəsəbəsi kimi müəyyən olunur (daimi, müvəqqəti və ya vaxtaşırı məskunlaşıb-məskunlaşmamasından asılı olmayaraq):

- Boru kəməri (o cümlədən bağlayıcı siyirtmələr və ərsinləmə stansiyası): mərkəzi xəttin hər iki tərəfində 2km olmaqla 4km enində zona
- Tikinti düşərgələri: obyektin mərkəzi nöqtəsinə əsasən 5km `radius`
- Borunun düzmə sahələri və saxlama anbarları: anbarın mərkəzi nöqtəsinə əsasən 2km `radius`
- Giriş yolları (yeni, bərpa olunmuş və müvəqqəti və ya daimi): mərkəzi xəttin hər iki tərəfində 300m olmaqla 600m enində zona.

İkinci, aşağıdakı amilləri nəzərə almaqla, onun xüsusiyyətlərinin hər bir konkret hal üzrə təhlilinin nəticəsindən asılı olaraq yuxarıdakı sərhədlərdən kənarında, lakin onların yaxınlığında yerləşən yaşayış məskəninin LTMQİC olması (və ya olmaması) müəyyən olunmuşdur:

- Sakinlərin sahib olduqları və işlədikləri özəl torpaq sahələrinin sayı və onların yuxarıda müəyyən olunan sərhədlər daxilində yerləşən cəmi sahəsi
- İcma torpağı kimi istifadə olunan (belə istifadənin dövlət və icma arasında hüquqi və ya öhdəliyi olmayan müqavilə ilə olub-olmamasından asılı olmayaraq) və yuxarıda müəyyən olunan sərhədlərdən birinin daxilində yerləşən icma torpağının və ya dövlət torpağının cəmi sahəsi
- Keçmişdə icmanın BTC/CQBK və ya əlaqədar obyektin təsirinə məruz qaldığı təsirin monitorinq araşdırmaları/şikayətlərə baxılma jurnallarından sübutlar
- əvvəlki təcrübə və mövcud olan məlumatlar əsasında icmanın təsire məruz qala biləcəyi ehtimalın olmasına dair ƏMSSTQ qrupunun mühakimələri.

⁴ LTMQİC-nin hazırkı siyahısı 2013-cü il may tarixini əks etdirir. Boru kəməri düşərgələrinin, boru boşaltma və anbar sahələrinin müəyyən edilməsi ilə bağlı açıqlanma mərhələsində əlavə 16 LTMQİ əlavə edilmişdir.

CQBKG boru kəməri ümumilikdə CQBK və BTC boru kəmərinin marşrut dəhlizinə paraleldir (kənara çıxmaların lazım gəldiyi bir neçə sahələr istisna olmaqla). Bundan başqa, mümkün olan yerdə BTC/CQBK üzrə istifadə olunan tikinti düşərgələrindən və boru anbarı sahələrindən CQBKG tikintisində təkrar istifadə olunacaq. Ona görə də, CQBKG Layihəsi üzrə LTMQİc BTC/CQBK Layihələri üzrə olanlar ilə eynidir. Hazırkı CQBKG boru kəmərinin LTMQİc-nin siyahısı Əlavə B-də verilib.

LTMQİ-lar ilə məsləhətləşmə ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə prosesinin əsas xüsusiyyəti olmuşdur. BP şirkəti ƏMSSTQ işini və Layihənin ƏMSSTQ üzrə ilkin hesabatının təqdim olunması mərhələlərində LTMQİ-lar ilə məsləhətləşib, müəyyən olunmuş əlavə 16 LTMQİ-lar ilə də məsləhətləşmələr baş verəcək. CQBKG Layihəsinin tikintisi və əməliyyatı zamanı LTMQİc-lar ilə görüşləri davam etdirəcək. Azərbaycanda CQBKG boru kəmərinin marşrutu boyunca yerləşən LTMQİc-in mühüm etnik/dil oxşarlığı var. LTMQİc-in əksəriyyəti, onların yaxınlığı, əhalinin sayı, danışdıqları dil və məntiqi meyarları nəzərə almaqla qruplarda birləşdirilmişdir (LTMQİ-nin qruplaşdırılması bu dövr ərzində müəyyən olunmuş 100 LTMQİ-ni əhatə etməklə 72 məsləhətləşmə iclası ilə nəticələnmişdir). Hər bir LTMQİ nümayəndələrinin xüsusi bir qrupda digər LTMQİc-nin nümayəndələri ilə həmin qrupda rahat mərkəzi yerdə keçirilən iclasda iştirak etməsi nəzərdə tutulur.

LTMQİ-lər ilə məsləhətləşmələrə 'rəsmi' rəhbərlər və perspektiv və maraqların kəsişməsini təmsil etmək üçün seçilən hər bir LTMQİc üzrə beş və ya altı sakinəndən ibarət qrup cəlb olunmuşdur, məsələn müəllim, həkim/tibb bacısı, fermer, sahibkar, gənc və qeydə alınmış əlil və ya xroniki xəstə olan şəxs. Bunlardan ən azı biri qadın idi.

6.4.2 *Beynəlxalq və milli QHT-lər*

Beynəlxalq və milli QHT-lər öz bilikləri və əsas narahatlıq doğuran məsələlərə dair perspektivləri və/yaxud bəzi LTMQİc ilə möhkəm əlaqələri sayəsində ƏMSSTQ prosesinə mühüm yardım verə bilər. Əvvəllər audit və monitorinq proqramlarında iştirak etmiş və "BP" şirkətinin Azərbaycandakı fəaliyyətlərinə fəal maraq göstərən QHT-lər, Azərbaycandakı daha geniş QHT icması ilə birlikdə əsas maraqlı tərəflər hesab olunur. "BP" Azərbaycan şirkətinin QHT-lər, onların maraq sahələri, əvvəllər "BP" fəaliyyətlərinə cəlb olunmuş və ya hazırda cəlb olunan və yaxud da onun fəaliyyətləri ilə maraqlanan QHT-lər üzrə məlumat bazası var.

Fəal şəkildə cəlb olunan BTC/CQBK üzrə QHT-lərin cari siyahısı Əlavə A-da verilir.

QHT-lərin mövcud daxili məlumat bazalarından və/yaxud QHT şəbəkələri və tərəfdaşlıqlarından həmin maraqlı tərəf qruplarının CQBKG Layihəsi üzrə məsləhətləşmələrdə iştirak etməsi üçün istifadə olunmuşdur.

6.4.3 *Kütləvi informasiya vasitələri*

Başlıca kütləvi informasiya təşkilatlarının siyahısı Layihənin ƏMSSTQ mərhələsində hazırlanıb və buna ən azı "BP" şirkətinin özünün Azərbaycandakı fəaliyyətlərinə dair keçirdiyi müntəzəm brifinqlərdə və məlumat açıqlamalarında iştirak edən kütləvi informasiya təşkilatları daxildir.

6.4.4 *Elmi İctimaiyyət/ Müəllim və Tələbə Kollektivləri*

"BP" şirkətinin Azərbaycanda elmi ictimaiyyət və müəllim və tələbə kollektivləri ilə uzunmüddətli əlaqələri var və Layihənin hazırlanması və inkişafı aspektləri, o cümlədən ƏMSSTQ-yə dair onların dəyərli texniki təklifləri olur. CQBKG Layihəsi üzrə bu icmalarda əsas mütəxəssislər Milli Elmlər Akademiyasının üzvləri, o cümlədən Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu, Botanika İnstitutu, Zoologiya İnstitutu, Geologiya İnstitutu və Coğrafiya İnstitutudur.

Azərbaycandakı elmi və akademik ictimaiyyət ilə mövcud əlaqələrdən, həmin maraqlı tərəf qruplarını CQBKG Layihəsi üzrə məsləhətləşməyə cəlb etmək üçün istifadə edilmişdir.

6.4.5 *Diplomatik missiyalar və beynəlxalq təşkilatlar*

Diplomatik missiyalar, o cümlədən Bakıdakı xarici ölkə səfirlikləri və beynəlxalq maliyyə təsisatları kimi beynəlxalq təşkilatlar (məsələn Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası və Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı) Layihənin maraqlı tərəfləri hesab olunur və Azərbaycanda davamlı iştirak fəaliyyətlərinin bir hissəsi kimi mövcud əməliyyatlar ilə əlaqədar Layihə haqqında yüksək səviyyədə məlumatlar ilə təmin olunmuşdur.

6.4.6 *Layihənin Tərəfdaşları*

CQBKG Layihəsinin tərəfdaşları həmçinin bu Layihənin maraqlı tərəfləridir və Layihənin gedişinə dair vaxtaşırı, əsasən tərəfdaşların rüblük iclaslarında məlumatlandırılırlar.

6.4.7 *“BP” şirkətinin personalı*

“BP” şirkətinin personalı CQBKG Layihəsində maraqlı tərəflərdir və Layihənin gedişinə dair vaxtaşırı məlumatlandırılırlar.

7 METODOLOGİYA

Bu bölmədə CQBKG-nin müxtəlif maraqlı tərəflər ilə planlaşdırdığı məsləhətləşmə fəaliyyətləri üzrə metod təsvir olunur və onların ƏMSSTQ prosesi ilə əlaqəsi izah olunur. Məsləhətləşmənin mərhələləri aşağıdakı diaqramda təsvir olunur (Şəkil 4).

Şəkil 4: ƏMSSTQ üzrə Məsləhətləşmələrin mərhələləri

7.1 Məsləhətləşmə Metodları

ƏMSSTQ üzrə maraqlı tərəflər ilə məsləhətləşmə prosesi fərqli maraqlı tərəflərin tələblərinə uyğun olaraq bir sıra metodlardan istifadə edəcək. Səciyyəvi metodlar və vaxt Cədvəl 3-də təsvir olunur.

Cədvəl 3: Məsləhətləşmə metodu və vaxtı

Maraqlı tərəf	Məsləhətləşmənin növü
Milli və regional hökumət (məsələn, ETSN)	Müxtəlif ƏMSSTQ məsələlərində ETSN ilə iki üzbəüz görüş ARDNŞ ilə bir üzbəüz görüş Mədəniyyət Nazirliyi ilə bir üzbəüz görüş <i>Lazım gəldikdə Layihə səviyyəsində xüsusi məsələlərə dair müntəzəm xüsusi iclaslar</i>
Yerli hökumət (məsələn)	Yerli hökumət səviyyəsində, o cümlədən 11 rayon İcra hakimiyyətləri səviyyəsində üzbəüz məsləhətləşmə iclasları.

Maraqlı tərəf	Məsləhətləşmənin növü
rayon/bələdiyyə/rəsmi şəxslər və LYMQİc rəhbərləri)	LTMQİc-lar aşağıda əhatə olunur İctimaiyyətə ƏMSSTQ ilə bağlı məlumatın açıqlanması üçün iclaslar ƏMSSTQ hesabatının layihə variantının açıqlanması prosesi zamanı məsləhətləşmə keçirilib İctimaiyyətə ƏMSSTQ ilə bağlı məlumatın açıqlanması üçün iclaslar
LTMQİc	Əsas maraqlı tərəflər ilə, o cümlədən LTMQİ rəhbərləri, icra hakimiyyətləri və LTMQİ nümayəndələri ilə 72 xüsusi məsləhətləşmə iclası keçirilib LTMQİc səviyyəsində aparılan məsləhətləşmələr 100 LTMQİ-nin hamısını əhatə edib, lakin iclaslar qruplaşdırılaraq 72 LTMQİ 'yerlərində' iclaslar ilə nəticələnib. İki növ üzbuüz məsləhətləşmə planlaşdırılır: 1) Layihənin təsirine məruz qalan bütün icmalardan əsas icma nümayəndələri ilə məsləhətləşmə iclasları (hər icmada təxminən 5, o cümlədən seçilmiş və/yaxud hökumətin təyin etdiyi qəsəbə rəhbərləri), və 2) CQBKG Layihəsi haqda təsəvvürləri, fikirləri və məsələləri qeydə almaq məqsədilə 1204 ailədə aparılan ailə təsərrüfatı sorğuları vasitəsilə LTMQİc nümayəndələri ilə müsahibələr. Əksər rəsmi və ya ictimai icaslarda bəzən az təmsil olunan icma üzvlərinin fikirlərinin əldə olunmasına əmin olmaq üçün ailə təsərrüfatlarında aparılan sorğudan istifadə olunacaq (buraya qadınlar, əlil/xroniki xəstə və işsiz insanlar daxil ola bilər). İctimaiyyətə ƏMSSTQ ilə bağlı məlumatın açıqlanması üçün iclaslar
Qeyri-hökumət təşkilatları	QHT-lər üçün məsləhətləşmə seminarları Bakıda keçirilib. İctimaiyyətə ƏMSSTQ ilə bağlı məlumatın açıqlanması üçün iclaslar
Kütləvi informasiya vasitələri	Milli və regional kütləvi informasiya vasitələri ictimaiyyət üçün açıq icaslara dəvət olunmaqla, ƏMSSTQ hesabatının layihə variantının təqdim edilməsi prosesi zamanı onlarla məsləhətləşmələr aparılıb.
Elmi ictimaiyyət/Müəllim və tələbə kollektivləri	Məsləhətləşmə seminarları Bakıda keçirilib. ƏMSSTQ hesabatlarının və məlumatların ictimaiyyətə açıqlanma ilə bağlı keçirilən görüşlər vasitəsilə yayılması
Diplomatik missiyalar və beynəlxalq təşkilatlar	"BP" şirkətinin mövcud əməliyyatlar üzrə iştirak strategiyasının bir hissəsi kimi davamlı müntəzəm iclaslar ilə onlarla məsləhətləşmə.
Layihənin tərəfdaşları	CQBKG tərəfdaşlarına müntəzəm rüblük icaslarda məlumat veriləcək.
BP şirkətinin əməkdaşları	Qeyri-real gözləntilərə aydınlıq gətirmək və onların qarşısını almaq üçün məlumatlandırılır və cəlb olunur. Layihədə işləyən işçilərə, o cümlədən icma ilə əlaqələr üzrə məsul işçilərə xüsusi diqqət verilir

Bundan başqa, CQBKG Layihəsinin qısa icmalı və ƏMSSTQ ilə bağlı müxtəlif sənədlər BP-nin rəsmi internet saytında yerləşdirilib və istənilən maraqlı tərəf/təşkilatlar tərəfindən baxıla bilər.

7.2 Brifinq materialları və Məlumatların ötürülməsi

LTMQİc-lar və digər maraqlı tərəflər CQBKG Layihəsi və ƏMSSTQ prosesinə dair aydın, müvafiq məlumatlar almalıdır. CQBKG üzrə Layihə qrupu müxtəlif auditoriyaların istifadəsi üçün Layihə haqda məlumat hazırlamışdır. Buna aşağıdakılar daxildir:

- LTMQİc-lar və Əlavə C-də təqdim olunan digər maraqlı tərəflər ilə məsləhətləşmədə istifadə üçün Layihənin ümumi icmalını verən rəsmi broşür
- ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmələr və əlaqədar texniki araşdırmalar zamanı (o cümlədən ilkin araşdırmalar) maraqlı tərəflərin qaldırdığı suallara cavab olaraq Layihə və ƏMSSTQ personalı tərəfindən istifadə üçün sual-cavab (S/C) vərəqi.

İcmalar üçün şəkilli broşür Azərbaycan dilində (İngilis dilində olan orijinal sənəd əsasında) hazırlanmışdır və ~45,000 nüsxəsi məsləhətləşmələr başlamadan öncə LTMQİc-da paylanmışdır. Bu miqdar (45,000) ehtiva etmişdir ki, iki ailədən ən azı biri broşürün nüsxəsini ala bilsin.

7.3 Məlumatın ictimaiyyətə açıqlanması və sənədlərin paylanması

7.3.1 ƏMSSTQ Hesabatının ilkin variantının açıqlanması

ƏMSSTQ hesabatlarının (və əlaqədar sənədlərin) ilkin (və yekun) variantı Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanıb. ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanma müddəti CQBK üzrə TƏMÖHS-ün tələblərinə əsasən 60 gün idi.

İctimai açıqlama milli mətbuatda (Cədvəl 4) kütləvi informasiya vasitələri ilə elan edilməklə 24 yanvar 2012-ci il tarixində başlayıb. Bura açıqlama müddətinin (60) günləri; ƏMSSTQ sənədlərinin yerləri; əsas ictimaiyyət üçün olan görüşlərin tarixi; və rəylərin təqdim edilməsi üsulu (bax Əlavə E) ilə bağlı məlumat daxil edilmişdir.

CQBKG Layihə qrupu ƏMSSTQ hesabatının layihə variantını yaymaq və onunla bağlı təklif və rəyləri almaq məqsədilə kütləvi informasiya vasitələrini və layihənin əlaqə kanallarını istifadə etmək üçün BP-nin Əlaqələr şöbəsi ilə birgə çalışmışdır.

Cədvəl 4: ƏMSSTQ-nin açıqlanması haqqında elanlar

Nəşrin adı	Elan edilən dil
Zerkalo	Azərbaycan dilində
Yeni Azərbaycan	Azərbaycan dilində
Azərbaycan	Azərbaycan dilində
525-ci qəzet	Azərbaycan dilində
Azadlıq	Azərbaycan dilində
Xalq Qəzeti	Azərbaycan dilində
Yeni Müsavat	Azərbaycan dilində

ƏMSSTQ prosesi, ƏMSSTQ hesabatının layihə variantı (və əlaqədar sənədlər) və məsləhətləşmə prosesi üzrə məlumat aşağıda qeyd olunan informasiya vasitələri və digər üsullarla yayılmışdır.

- Milli qəzetlər
- Layihənin internet saytı
- CQBKG layihəsi, BP Azərbaycan heyəti və texniki tədqiqatlar və təhlillər üzrə ƏMSSTQ qrup heyəti tərəfindən təqdimatlar ƏMSSTQ vasitəsilə keçirilib
- Vərəqələr, broşürlər və audio-vizual materiallar.

İctimai açıqlama dövründə ƏMSSTQ hesabatının layihə variantı və qeyri-texniki icmalı maraqlı tərəflərin nəzərdən keçirməsi və onların rəylərini almaq məqsədilə müəyyən əsas ictimai yerlərdə təmin edilmişdir. Bu cür yerlərə aşağıdakılar daxildir:

Rayonlarda:

- Bələdiyyələr
- Kitabxanalar (mümkün olmasından asılı olaraq)
- Yevlax, Kürdəmir və Gəncədə layihə məlumat mərkəzləri (LMM).
- Ağstafa Gənclər Mərkəzi və İctimai Kitabxana

Bakıda

- M.F.Axundov adına Mərkəzi Kitabxana
- Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
- Milli Elmlər Akademiyasının Elmi Kitabxanası
- “Orxus” mülki-ekologiya informasiya mərkəzi
- Beynəlxalq Ekoenerji Akademiyası
- Bakı Təhsil İnformasiya Mərkəzi
- Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası
- “BP” Azərbaycan ofislərinin qəbul şöbələri: Bayılda “Villa Petrolea”, Hyatt Tower 2 6-cı mərtəbə və Hyatt Tower 3, 3-cü mərtəbə.

ƏMSSTQ üzrə qeyri-texniki icmalın (QTİ) layihə variantının nüsxələri və rəy formaları LTMQİ-lər üçün ictimai məlumat mərkəzlərində yerləşdirilib. Eyni zamanda, ƏMSSTQ hesabatının məzmununu ümumiləşdirən icma vərəqəsi (Əlavə F) boru kəməri marşrutu boyunca və müvəqqəti qurğuların əksəriyyətinin yaxınlığında bütün LTMQİ-lər arasında paylanıb. QTİ-in layihə variantı, icma vərəqəsi və rəy formaları da ingilis dilinə tərcümə edilib.

Həmçinin, ƏMSSTQ hesabatının layihə variantı və QTİ geniş ictimaiyyət üçün açıq olan BP-nin rəsmi internet saytında (www.bp.com/xezer) da yerləşdirilib. ƏMSSTQ hesabatının açıqlanması qrafiki aşağıda Cədvəl 5-də öz əksini tapır.

Cədvəl 5: ƏMSSTQ hesabatının açıqlanması qrafiki

Görüşlərin keçirildiyi yer	Qrafik
ƏMSSTQ-nin açıqlanması müddəti	24 yanvar 2013-cü il
Kütləvi informasiya vasitələrində və BP-nin veb- saytında açıqlamanın elan edilməsi	Cümə 18 yanvar–20 yanvar 2013-cü il 15 fevral 2013-cü il
ƏMSSTQ hesabatının layihə variantının yerləşdirilməsi. Milli, regional və yerli hökumət və LTMQİ-lərlə QTİ və icma	25 yanvar–9 fevral 2013

Görüşlərin keçirildiyi yer	Qrafik
vərəqəsi.	
İctimaiyyət üçün görüşlər	
Bakı	11 mart 2013
Kürdəmir	12 mart 2013
Yevlax	13 mart 2013
Ağstafa	14 mart 2013
Gəncə	14 mart 2013
Açıqlama müddətinin sonu	11 aprel 2013

1 İkinci elan açıqlanma müddətinin uzadılması və Ağstafada ƏMSSTQ-nin nəzərdən keçirilməsi üçün ayrılan əlavə yerdən ibarətdir.

CQBKG üzrə ƏMSSTQ Layihə qrupu aşağıdakıları təmin edib:

- Material Azərbaycan və ingilis dillərində nəşr olunub. İcmal sənədləri texniki olmayan dildə yazılmalıdır ki, onlar ekspert olmayan insanlar tərəfindən başa düşülsün.
- Nəşr olunan material mükəmməl olmalı və CQBKG Layihəsinin müsbət və mənfi təsirlərinin ədalətli şəkildə əks olunmasını təmin etməlidir
- Bütün maraqlı tərəflərə nəşrlər/məlumatlar haqda məlumat verilməli, onlar materialları asan əldə edə bilməli və təkliflər üzərində düşünmək və öz cavablarını hazırlamaq üçün müvafiq vaxt verilməlidir
- Yekunlaşdırılmaqda olan ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantında dəyişikliklərdən və cavabların maraqlı tərəflərə açıqlanmasından öncə, hər hansı öhdəliklərin daxili təsdiqi CQBKG menecerləri tərəfindən icra olunmalıdır.

7.4 İctimaiyyətlə görüşlər

TƏMÖHS və milli tələblərə uyğun olaraq, ƏMSSTQ-nin nəticələrini (ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanması) təqdim etmək və ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanması dövründə maraqlı tərəflərin əks əlaqələrini əldə etmək üçün ictimai iclaslar keçirilib. İctimaiyyətə açıqlama görüşləri Bakı və boru kəmərinin marşrutu boyunca rayon mərkəzləri, o cümlədən Gəncə, Ağstafa və Yevlaxda keçirilib. İcma iclasları boru kəməri boyunca şəhərlərdə və kəndlərdə də keçirilib. Yekun keçirilmə yerləri açıqlanma müddətindən əvvəl təyin olunub. Azərbaycanda CQBKG üzrə ƏMSSTQ üçün məsləhətləşmələrin qısa icmalı və onunla bağlı vaxt qrafiki aşağıda Cədvəl 6-da göstərilir.

Cədvəl 6: Məsləhətləşmənin İcmalı və Vaxt Qrafiki

Maraqlı tərəf	İşlərin həcmnin müəyyən olunması 4-cü Rüb 2010-cu il	ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə 1-ci rüb 2012-ci il	Ətraf mühit və sosial (ƏM və S) Baza Hesabatı 1-ci rüb 2013-cü il ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanması 1-ci rüb 2013-cü il
Milli və yerli hökumət	ETSN, ARDNŞ, MdTN ilə görüşlər	ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə əsas Nazirliklər, o cümlədən ETSN və MvTN (məktublar ilə məlumat verilən digərləri ilə) ilə görüş. Rayon və Bələdiyyə Hökumətləri ilə, o cümlədən	Ətraf Mühit və Sosial (ƏM və S) sahə üzrə Baza hesabatı və ƏMSSTQ: İnformasiyanın açıqlanması məqsədi ilə ETSN ilə iclas

Maraqlı tərəf	İşlərin həcminin müəyyən olunması 4-cü Rüb 2010-cu il	ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə 1-ci rüb 2012-ci il	Ətraf mühit və sosial (ƏM və S) Baza Hesabatı 1-ci rüb 2013-cü il ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanması 1-ci rüb 2013-cü il
		Rayon icra orqanları ilə iclaslar	ƏMSBH və ƏMSSTQ-ni təsdiq olunmaq üçün ETSN-ə təqdim edilib (ETSN daha sonra həmin sənədi Fövqəladə Hallar Nazirliyinə və digər hökumət orqanlarına təqdim etməyi qərara alıb) ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantı BTC/CQBK layihələrində olduğu kimi ictimai yerlərdə yerləşdirilib. BTC/CQBK layihələrində olduğu kimi milli və regional ictimai iclaslar keçirilib
LTMQİc		100 LTMQİc hamısını əhatə etməklə 72 icma iclasları (bəzi icmalar adətən iki-iki qruplaşdırılacaq) ⁵ 43 LTMQİc-da ailə təsərrüfatlarının nümayəndəsi ilə 1204 təkbətək müsahibələr	Boru kəməri boyunca LTMQİc rəhbərləri ictimai iclaslara dəvət olunur. LTMQİc sakinlərinə iştirak etmək imkanı verilir
Milli və beynəlxalq QHT-lər		Bakıda bir QHT iclası	Bütün maraqlı tərəflər üçün (o cümlədən kütləvi informasiya vasitələri). Regional ictimai iclaslara dəvət
Elmi ictimaiyyət		Bakıda bir iclas (QHT-lər ilə birlikdə)	Bütün maraqlı tərəflər üçün Bakıda ictimaiyyətlə bir görüş (mətbuat daxil olmaqla). Regional səviyyədə ictimaiyyətlə görüşlərə dəvət
KİV		Məsləhətləşmə prosesinə cəlb olunmayacaq – yalnız ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantı açıqlananda dəvət	ƏMSSTQ hesabatının layihə variantı yoxlama üçün ETSN-ə təqdim

⁵ Planlaşdırılan qruplaşdırma Əlavə B-də LTMQİc-in siyahısında göstərilir. 1-ci rüb 2012-ci il tarixli məsləhətləşmə iclaslarının qrafiki Əlavə D-də göstərilir.

Maraqlı tərəf	İşlərin həcminin müəyyən olunması 4-cü Rüb 2010-cu il	ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə 1-ci rüb 2012-ci il	Ətraf mühit və sosial (ƏM və S) Baza Hesabatı 1-ci rüb 2013-cü il ƏMSSTQ hesabatının ilkin variantının açıqlanması 1-ci rüb 2013-cü il
		olunacaq	olunduqda, rüblük hesabat ilə KİV-ə məlumat verilib ictimaiyyətlə görüşlərə dəvət olunur
BP şirkətinin personalı	Intranet-də məqalə və <i>Compass jurnalında</i> (daxili jurnal)	Intranet, daxili jurnal, Rayon rəhbərliyinin aylıq bülletenləri	Intranetdə, daxili jurnalda, rayon rəhbərliyinin bülletenində ƏMSSTQ üzrə material
BP şirkətinin CQBKG Layihəsi üzrə tərəfdaşları		Müntəzəm brifinq iclasları	ƏMSSTQ hesabatının layihə variantının açıqlanması dövründə müntəzəm brifinq iclasları keçirilib

8 RESURLAR VƏ CAVABDEHLİKLƏR

BP/CQBKG işinin təşkilində CQBKG Layihəsinin maraqlı tərəflərinin məsləhətləşmələri üzrə təklif olunan vəzifə və cavabdehliklər Cədvəl 5-də təsvir olunur.

Cədvəl 7: İMİTOP üzrə Resurslar və Cavabdehliklər

Maraqlı tərəf Qrupları	Cavabdehliklər
Milli və yerli hökumətin maraqlı tərəfləri	AGT (Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə) Regionu üzrə Normativ Sənədlərə Uyğunluq və Ətraf Mühit, T və ƏR (Təhlükəsizlik və Əməliyyat Riski), Kommunikasiya və Xarici İşlər (C&EA)
LTMQİc	AGT Regionu üzrə Kommunikasiya və Xarici İşlər (C&EA) üzrə Sosial qrup
Beynəlxalq və milli QHT-lər	Beynəlxalq QHT-lər: Kommunikasiya və Xarici İşlər qrupu – London (St James meydanı) AGT Regionu üzrə C&EA, Xarici İşlər Qrupunun Beynəlxalq QHT-lərin ölkə üzrə nümayəndəlik ofisləri Milli QHT-lər: AGT Regionu üzrə C&EA, Xarici İşlər üzrə qrup
KİV	AGT Regionu üzrə C&EA, Xarici Kommunikasiyalar üzrə qrup
Elmi ictimaiyyət	AGT Regionu üzrə Normativ Sənədlərə Uyğunluq və Ətraf Mühit, S & OR
Diplomatik missiyalar və beynəlxalq təşkilatlar	Diplomatik missiyalar: AGT Regionu üzrə Kommunikasiyalar və Xarici İşlər üzrə qrupu Beynəlxalq təşkilatlar: Kommunikasiya və Xarici İşlər qrupu – London (St James's meydanı)
BP şirkətinin personalı	AGT Regionu üzrə Kommunikasiyalar və Xarici İşlər qrupu, Beynəlxalq kommunikasiyalar qrupu
BP şirkətinin CQBKG Layihəsi üzrə tərəfdaşları	CQBKG Layihəsi/"BP" şirkətinin Əsas Layihələr Təşkilatı

9 MƏLUMATLARIN İDARƏ OLUNMASI

CQBKG üzrə ƏMSSTQ qrupu maraqlı tərəflərin məlumat bazasını hazırlayıb. Buraya əsas maraqlı tərəflərin ətraflı məlumatları; onların ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmələrdə iştirakı və qaldırılan məsələlər daxildir. Məlumat bazası məlumatların toplanması, qaydaya salınması və tələb olunduqda təhlil oluna bilməsi üçün funksionaldır.

Hər bir maraqlı tərəf üçün məlumat bazasına aşağıdakı məlumatlar daxildir:

- Adı
- Əlaqə məlumatları
- Maraqlı tərəf qrupu (məsələn hökumət, QHT, LTMQİc və s)
- Əsas əlaqə şəxsi
- CQBKG Layihəsinə və ƏMSSTQ prosesinə əsas maraqları
- ƏMSSTQ və Layihənin inkişafına təsir səviyyəsi
- Qaldırılan məsələlərin xüsusiyyəti
- Maraqlı tərəf ilə əlaqə növü (məsələn yazılı əlaqə, üz bəüz görüş və s.)
- əsasən maraqlı tərəf ilə qarşılıqlı əlaqədə olan CQBKG/BP qrupunun nümayəndəsi (nümayəndələri).

Maraqlı tərəfin məlumat bazası dinamik bir vasitədir. O, ƏMSSTQ prosesi boyunca düzəliş olunacaq və yenilənəcək.

10 ŞİKAYƏTLƏRƏ BAXILMASI MEXANİZMİ

“BP” şirkətinin AGT (Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə) Regionunda onillikdən də çox dövrdə işlənilib hazırlanan və uğurla tətbiq olunmuş şikayətlərin həll olunması üçün yaradılmış mexanizmi var. CQBKG Layihəsi bu Şikayətlərə Baxılma Mexanizmindən ƏMSSTQ prosesindən başlamaqla Layihənin bütün aspektlərində istifadə edəcək. Şikayətlərə Baxılma Mexanizmi yerli insanların və digər maraqlı tərəflərin şikayətlərini “BP” şirkətinə çatdırmağa imkan verir ki, onlar müvafiq olaraq bununla məşğul ola bilsin, lazım gələrsə təshihedici tədbirlər görsün və şikayətçiyə onun nəticəsi haqda məlumat verildiyinə əmin olsun. Şikayətlərə Baxılması Mexanizminin əsas elementləri aşağıda verilib.

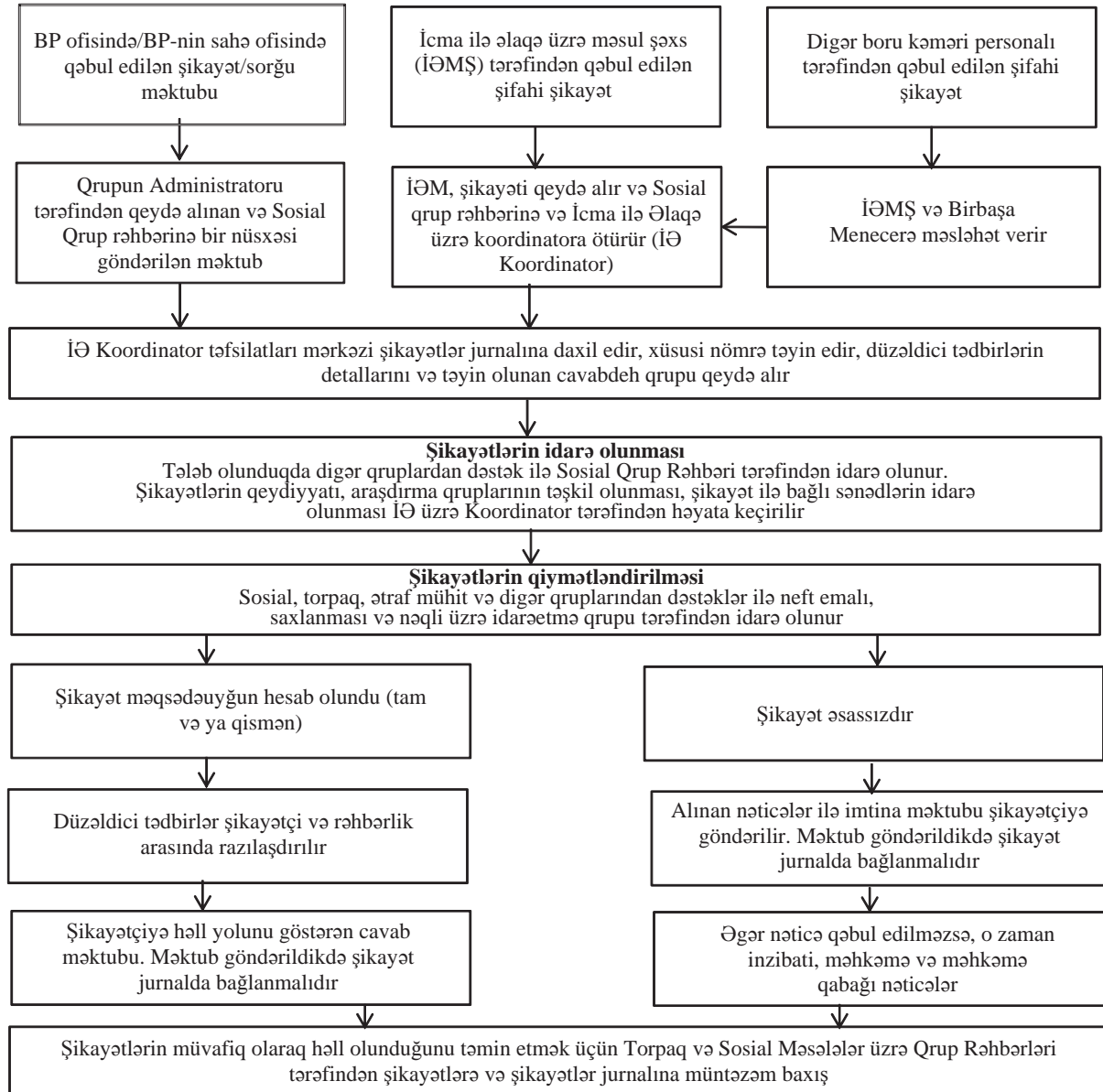
CQBKG üzrə ƏMSSTQ prosesi ilə bağlı yazılı şikayətlərin qaydaya salınması “BP” şirkətinin Azərbaycandakı ƏvəXI qrupunun vəzifəsidir. CQBKG üzrə ƏMSSTQ qrupunun üzvləri və ya onun podratçıları tərəfindən qəbul olunan hər hansı şikayət “BP” şirkətinin ƏvəXI qrupuna göndərilib və göndəriləcək. Bunlar alındıqdan sonra iki həftə ərzində təsdiq olunmalıdır. Bütün şikayətlərə yazılı şəkildə cavab verilməlidir, lakin şəraitdən asılı olaraq daha uyğun olarsa şifahi cavablar da verilə bilər (məsələn savadlılıq dərəcəsi ilə bağlı problem olduqda).

“BP” şirkətinin C&EA qrupu şikayətlərin sayını və statusunu və ünvanlanacaq məsələləri ətraflı göstərməklə, aylıq hesabatı hazırlamalıdır. Şikayətlərin sayı və növləri və onların həll olunması yolları ƏMSSTQ prosesi zamanı müşahidə olunacaq.

Şəkil 5-də göstərilən diaqramda şikayətlərə baxılma mexanizminin işləmə yolları təsvir olunur.

Şikayətlər Jurnalında fəaliyyətlərin izlənməsi və qeydə alınması prosesini asanlaşdırmaq üçün hər bir şikayətə nömrə təyin edilir. Orada həmçinin ayrı-ayrı şikayətə görə cavabdeh şəxs, eləcə də əsas tarixlər və şikayətə dair digər məlumatların qeydiyyatı var. Şikayətlərə Baxılma Formasında (aşağıda Şəkil 6-da nümunəyə baxın) şikayətin bağlanmasını təmin etmək üçün tələb olunan məlumatlar göstərilir.

Şəkil 5: Şikayətlərə Baxılma Mexanizminin

ŞİKAYƏTLƏRƏ BAXILMASI ÜZRƏ ANKET			
HİSSƏ A	YERİ:	ŞİKAYƏTİN NÖMRƏSİ, (Əsas Şikayətlər Jurnalından götürülməlidir)	QƏBUL OLUNMA TARİXİ:
Adı:	Cavab forması		
	Şifahi (şəxsən)		
	Şifahi (telefon)		
	Yazılı (şəxsən verilən)		
Ünvan:	Yazılı (poçtla göndərilir)		
Telefon Nömrəsi:	Yazılı (məlumat lövhəsi)		
HİSSƏ B	ŞİKAYƏT¹		
Adı: _____			
İmza: _____	Tarix: _____		
HİSSƏ C	CAVAB		
Adı: _____	İmza: _____		
Vəzifəsi: _____	Tarix: _____		
HİSSƏ D	CAVABIN YOXLANMASI VƏ DÜZƏLDİCİ TƏDBİR (TƏLƏB OLUNARSA)		
Sonrakı Detallar:			
Bağlandı: _____	İmza: _____		
(Tarix)			
HİSSƏ E	CAVABIN ALINMASININ TƏSDİQİ		
Adı: _____			
İmza: _____	Tarix: _____		

Şəkil 6: Şikayətlərin Baxılma Forması

11 HESABAT

CQBKG üzrə ƏMSSTQ qrupu ƏMSSTQ prosesinin əsas mərhələlərində məsləhətləşmə prosesi və məlumatları təqdim etmə proqramına dair hesabat verəcək. ƏMSSTQ prosesinin yekununda, məsləhətləşmə və məlumatları təqdim etmə prosesinə dair tamamlanma hesabatı hazırlanacaq. Bu hesabatda, aparılan məsləhətləşmə fəaliyyətləri; maraqlı tərəfin və icmaların iştirak səviyyələri, xüsusilə də risk qrupları və ya kənar qruplar; müzakirə olunan məsələlər və onların nəticələri; və təsirin qiymətləndirilməsində, təsirəzaltma və monitorinq strategiyalarında əks olunmuş maraqlı tərəflərin məsələləri, prioritetləri və narahatlıqları nəzərdən keçiriləcək. Müvafiq olduqda öyrənilən təcrübələr də daxil ediləcək.

Bu məsləhətləşmə hesabatı CQBKG üzrə yekun ƏMSSTQ hesabatının C2 Əlavəsinə daxil edilib.

ƏLAVƏ A: MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ APARILAN QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARININ SİYAHISI

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb sahifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
İqtisadi və Siyasi Analitika Mərkəzi	Sabit Bağirov	tel: 493 14 38; mob: (055) 214 07 32	faks: 493 14 38		bagirov.sabit@gmail.com	İqtisadi		Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzi	Vüqar Bayramov	tel: 597 09 61; mob: (050) 2201326	faks: 497 56 84	Şirin Mirzəyev küçəsi 76 "a"/ 33, Bakı Azərbaycan	cesd@aztelekom.net ; cesd.az@gmail.com www.cesd.az	İqtisadi	Əhalinin siyasi qərar vermə proseslərinə müsbət təsir etmək məqsədilə daxili iqtisadi və sosial məsələlərə dair araşdırma və təhlil etmək.	Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
İctimai Maliyyə Monitoring Mərkəzi	İnqilab Əhmədov	tel: 497 89 67; mob: (050) 212 19 18	Faks: +994 12 497 8967	Kaspian Plaza 3; C.Cabbarlı küçəsi 44, 9-cu mərtəbə Bakı AZ1065, Azərbaycan	ingilab@pfmc.az http://www.pfmc.az/	İqtisadi	Əsasən Azərbaycan Dövlət Neft Fondunda (ARDNF) toplanan neft gəlirlərinin monitorinqi;	Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
İqtisadi Araşdırma Mərkəzi	Qubad İbadoğlu	tel: 437 32 30; mob: (050) 212 27 10	faks: 437 32 40	Bakı, Azərbaycan AZ1065 Cəfər Cabbarlı 44, Kaspian Plaza 3, mərtəbə 9	www.erc.az g_ibadoglu@yahoo.com	İqtisadi	Siyasi-araşdırma yönümlü, mənfəəti olmayan, Azərbaycanın Yeni İctimai İdarəetmə sistemində yaxşı idarəetməni və davamlı iqtisadi inkişafa yardım etmək missiyası olan analitik mərkəz.	Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
Ticarət və İstehlacçılar Birliyi	Sevgim Rehmanov		tel: 598 00 61; mob: (050) 614 43 48		tib@azdata.net			Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kategoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Xəzər Universitetinin Biznes Araşdırma Mərkəzi	Fuad Resulov	mob: (050) 327 69 11	Yoxdur	Xəzər Universiteti Məhşəti küçəsi 11, Bakı, AZ1096 Azərbaycan	frasulov@khazar.org	Tədqiqat		
Eko-Ələm Birliyi	Sevil Yüzbaşova	tel: 430 51 73	M/D	Bakı, AZ1134, Mir Cəlal küçəsi.15, mən.4.	yuzbashova@mail.ru	Ətraf mühit		
Ekoloji Proqnozlaşdırma üzrə Milli Mərkəz	Telman Zeynalov	mob: (050) 352 55 16	M/D		info@tzecongo.org ; ncef@tzevynalov.org	Ətraf mühit		Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
Beynəlxalq Ekoenerji Akademiyası	Fəqan Əliyev	438-23-70; (050) 214-01-99	M/D	M. Arif küçəsi 5; AZ 1073	ie_academy@yahoo.com ; www.ieacademy.org	Ətraf mühit	Enerjinin inkişafı ilə bağlı başlıca və təbii problemlərin tədqiqi və enerji sisteminin fəaliyyəti, təbii sərvətlərin istifadəsində ətraf mühit problemləri və təbii və işçi qüvvəsi ilə alınan sərvətlərdən nisbi istifadədə iqtisadi məsələlər; berpa oluna bilən enerji mənbələrinin daşıyıcı yanacaq və enerji komplekslərində payını artırmaq məqsədilə onların daha geniş istifadəsini dəstəkləmək	
"Ekosfera" Sosial Ekoloji Mərkəzi	Firuzə Sultanzadə	492-43-48	M/D	Lermontov küçəsi 3, mən. 61, AZ 1000	ecosfera@azeurotel.com	Ətraf mühit	Ekoloji təhsil, gənc nəsillər üçün humanist əlaqələrin və sağlam həyat standartlarının irəliləməsi, sosial yardım.	

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb sahifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Ekostil-Azərbaycan	Elman Yusifov; Nazakat İsayeva	439-73-32; (050) 315-73-22; (050) 680-76-08	M/D	Nizami küçəsi 119, mənt. 25, AZ 1010	yusifov_eco@yahoo.com	Ətraf Mühit		Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
"Ruzigar" Ekoloji İctimai Birliyi	İslam Mustafayev	439-41-13; 439-33-91	M/D	Cavid prospekti 31a, 370143	lmustafayev@latp.baku.az	Ətraf mühit	Ekologiya sahəsində spesifik, müvafiq problemlər ilə məşğul olan metodları hazırlamaq üçün ekoloqları, iqtisadçıları, sosioloqları, hüquqşünasları, jurnalistləri birleştirir. Problemlər və onların həll yollarına dair ictimaiyyətə məlumat vermək	
Azərbaycan Ekoloji Birliyi	Manaf Süleymano v	439-61-23	M/D	İnşaatçılar prospekti 28a, mənt 43	M/D	Ətraf Mühit	Ətraf mühit məsələlərinə, o cümlədən ətraf mühitin mühafizəsi və biomüxtəlifliyin qorunması məsələlərinə ünvanlanmış, ekoturizmin irəli sürülməsi. Ətraf mühit üzrə qanunvericiliyin təbliğ olunması	

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Saheyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Azərbaycan Yaşillər Hərəkatı (AYH)	Fəridə Hüseynova	(050) 329-93-91	M/D	İstiqlaliyyət küçəsi 47/17, 5-ci mərtəbə, AZ 1001	gremove.az@gmail.com ; farida_az@inbox.ru ; quseynovafik@aznet.org	Ətraf Mühit	Azərbaycanda ekoloji rifahın yaradılması. Informasiya, təhsil, ekoloji audit, etiraz aksiyaları (piketlər, mitinqlər, imza toplanması), ekspedisiyalar, tədqiqatlar və konfranslar.	Fəridə Hüseynova Açıq Cəmiyyət İnstitutu tərəfindən aparılan BTC Monitoring prosesində Tarixi Abidələrin Mühafizəsi qrupunun üzvüdür.
Azərbaycan Heyvanları Mühafizə Cəmiyyəti	Azər Qarayev	496-39-36; (050) 312-50-89	M/D	Fizuli küçəsi 53, mən.96	agarayev@azspa.org	Ətraf Mühit	QHT-nin əsas missiyası heyvanları qorumaq və əhaliyə heyvanlara necə davranmağı öyrətməkdir. Cəmiyyət təbiəti, ekologiyanı və heyvanları qoruma sahəsində fəal iştirak etməkdir.	
Ekoloji-Renansans	İrşad Abbasov	(022) 52-14-30; (050) 671-18-73	M/D	Ş.İ. Xətai prospekti 153, Gəncə, AZ 2002	irishad@rambler.ru	Ətraf mühit	Qərb rayonlarında ətraf mühitin mühafizəsi və ekoloji təhlükəsizliyin təkmilləşdirilməsi	

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Ekomed	Namiq Rzayev	496-64-58; (050) 356-78-61	M/D	Qarabağ küçəsi 8, mən. 78, AZ 1008	namikrzayev@yahoo.com	Ətraf mühit	Ekoloji sağlamlığı və insan hüquqlarını müdafiə etmək, biomüxtəlifliyi qorumaq, ətraf mühitin mühafizəsinə dair tədbirlər təşkil etmək, həmçinin İV/QİÇS məlumatlandırma üzrə tibbi məsələlərə dair tədqiqat işlərinin aparılması. Tibbi Tullantıların Sağlam İdarə olunmasına, tibbi tullantıların yaranmasına (dərmanlar, kəsici alətlər, termometrler) nəzarət etmək, iqtisadi imkanlar, Kənd təsərrüfatı ilə çirkənləmə, yerli içməli suların və suvarma sularının çirkəndirilməsi	BTC/CQBK üzrə QHT Audit Proqramı əsasında Ətraf Mühitin AIQ və Müşahidə Qrupu (MQ) üzvi
Ekosaf	Rasim Əliyev	431-88-36	M/D	Azər Manafov küçəsi 14, mən. 36	rasim_aliev@yahoo.com	Ətraf mühit		
Ekoscope	Çimnaz Şabanova	(050) 673-53-38	M/D	M/D	shabanovacm@mail.ru	Ətraf mühit	Ekoloji mövzularda nəşrlər	Şirkətin iclaslarında müntəzəm iştirak edir
Ekostil Azərbaycan İctimai Birliyi	Elman Yusifov	439-73-32; (050) 315-73-22	M/D	Nizami küçəsi 119, mən. 25, AZ 1010	yusifov_eco@yahoo.com	ətraf mühit	M/D	
Eco-TES	Çinqiz Nəzərov	(994147) 6-15-98	M/D	Mingəçevir, Y.Mansurov küçəsi 1, mən. 45	ecotes@mail.ru	ətraf mühit	Təhsil, elm və sənaye sektorlarında fəaliyyət göstərir	

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Eko-Ələm Birliyi	Sevil Yüzbaşova	430-51-73; (050) 673- 83-40; (055) 763 83 40	M/D	Bakı, 9-cu mikrorayon, Mircəlal küçəsi 15, AZ 1134	svyuzbashova@mail.ru	ətraf mühit	M/D	
Ekores	Şahin Pənəhov	495-83-68; 495-13-91; 495-12-23	M/D	Şamil Əzizbəyov küçəsi 157, AZ 1004	ecores@iatp.baku.az	ətraf mühit	əhalini, faktiki ekoloji vəziyyətə, mövcud resurslara, inkişaf etmiş ölkələrin ekoloji problemlərinin həllində təcrübəsinə dair məlumatlandırmaqla ətraf mühiti yaxşılaşdırmaq	
Davamlı İnkişaf Cəmiyyəti	Fikrət Cəferov	492-78-56; 494-95-72; (055) 790- 67-88	M/D	Neftçilər prospekti 24/25, 61	fiatarov@mail.ru	ətraf mühit	ətraf mühitə dair təhsil və layihələr	Ətraf Mühit üzrə AIQ "Davamlı İnkişaf" QHT-nin rəhbəri. 2004-cü ildə BTC üzrə QHT Monitoring Qrupunun Koordinatoru olmuşdur. Ekoloji Sərmayə Proqramı (ESP) əsasında müəllimlər üçün təlim. Fikrət həmçinin ASBŞ-nin üzvidir.

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kategoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Neftçilərin Hüquqlarının Müdafiəsi Liqası	Mirvari Gəhrəmanlı	494-33-76; 494-33-76 (050) 220-27-52	M/D	Şəmsi Bədəlbəyli küçəsi 38, AZ 1000			İnsan hüquqları	Komitənin əsas missiyası neft sənayesində və xarici neft şirkətlərində işləyən yerli mütəxəssislərin hüquqlarının müdafiə etməkdir. Komitə Azərbaycan Neft Şirkətində korrupsiya və rüşvətçılığa qarşı mübarizə aparmaq (faktlar kütləvi informasiya vasitələrində açıqlanmışdır) və neft sənayesində çalışan işçilərin hüquqlarının müdafiə etmək sahəsində işləyir

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Azərbaycan Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının nezdində Fövqəladə Baş Assambleyası (ASK)	Sədaqət Qəmbərova	465-72-42/43/44/45 /46; 465-72-43	M/D	Akademik Həsən Əliyev küçəsi 57, 3-cü mərtəbə, AZ 1110	sadaqat59@mail.ru		Könüllülük əsasında öz mülkiyyəti və təşkilat-hüquqi formasından asılı olmayan (dövlət tərəfindən maliyyələşən təşkilatlar istisna olmaqla) sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyətlərini əlaqələndirmək, onların hüquqi və iqtisadi hüquqlarını qorunması, sosial səmərəli məqsədləri olan və öz fəaliyyətinin əsas prinsipi kimi mənfəət əldə etməməni nəzərdə tutur.	Azərbaycan Sosial Baxış Şurasının Üzvü
Ekostil-Azərbaycan	Ağali Yusifov		M/D		e.yusifov@ecostyle.az , office@ecostyle.az http://www.ecostyle.az	Ətraf mühit		BP və onun tərəfdaşları tərəfindən 6-cı bio-müxtəliflik müsabiqəsinin qalibi
Azərbaycan Gənc Maarifçilər Təşkilatı	Eldar Aslanov	Tel: (+994 12) 564 42 33 (daxili 20); Faks: (+994 12) 564 68 45, Mobil. (050) 325 38 62	M/D	K. Rəhimov küçəsi 822/23, AZ1072, Bakı, Azərbaycan				

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kategoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Demokratik islahatlar uğrunda Cəmiyyət	Razi Nurullayev	(994 12) 436-1840	(994 12) 436-1840	AZ 1000, P.O. 34	contact@diuc.org www.diuc.org		Demokratik dəyişikləri dəstəkləmək və onun vasitəsilə insanların həyatında müsbət nəticələrə nail olmaq, xüsusilə də ən çox risk qruplarının ehtiyacına xidmət edə bilmək, təhsil, hüquqlarının müdafiəsi, lobbichilik və iqtisadi və siyasi bərabərlikləri uğrunda çalışmaq, gənclərin, uşaqların, məcburi köçkünlərin/qaçqınların, milli azlıqların və etnik qrupların həyatında müsbət nəticələrə nail olmaq.	
Madad Azərbaycan	Emil Məmmədov, Ölkə üzrə direktor	495-21-52; 497-37-56	M/D	Mirzə İbrahimov küçəsi 50, Bakı	riaz@ri.org	İnformasiya Texnologiyalar; Uşaqlar; Səhiyyə; Təhsil; İcmanın inkişafı; Bilik və bacarıqların artırılması	Fövqeladə hallarda reabilitasiya və inkişaf xidmətlərinin göstərilməsi və təhsil, mülki iştirak, onlayn eməkdaşlıq layihələri və məlumat mübadilələri vasitəsilə Azərbaycanda ən çox risk qruplarına ünvanlanmaq üçün proqramları həyata keçirmək	İctimai Sərmayə Proqramının (ISP) bir hissəsi

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Vətəndaş Təşəbbüsləri Mərkəzi	Mais Gülaliyev, sədr	(050) 334- 44-91	440- 13-18	Mirqasımov küçəsi 7, AZ 1007	mavis.gulaliyev@yahoo.com	Sosial; iqtisadi və ekoloji	Mərkəzin əsas missiyası sosial, iqtisadi və ekoloji araşdırmalar aparmaq və bu sahədə müvafiq təhsil xidməti göstərməkdir	Gülaliyev Açıq Cəmiyyət Institutu tərəfindən aparılan BTC monitorinq proseslərində insan haqları qrupunun üzvüdür

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Hüquqi və İqtisadi Təhsil Mərkəzi (HİTM)	Elnur Hüseynov, Sədr; Ağamirzə Bağirov	493-91-28; 596-73-62	596-73-64	Beşir Seferoğlu küçəsi 90/2, AZ 1009	office@clee.co-az.net; agamirza@clee.co-az.net	İnsan Haqları	Onun əsas missiyası hüquqi və iqtisadi təhsil fəaliyyətləri yolu ilə Azərbaycanda insan haqları, hüquqi normalar və demokratik təsisatların irəli sürülməsinə yardım etməkdir	HİTM-nin BP ilə möhkəm əlaqələri var. 2003-cü ildə BTC İDP Proqramı HİTM-ni BTC boru kəməri marşrutu boyunca hüquqi və iqtisadi təhsil fəaliyyətlərinə yardım etmək üçün təlif etdi. Hazırda HİTM-nin torpaq sahibləri, torpaq istifadəçiləri, yerli icra orqanları və belediyələrə torpaq sahəsi və sosial məsələlər ilə bağlı müstəqil hüquqi yardım göstərilməsi üçün Onşor İB ilə qrant sazişi var

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Saheyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kategoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Azərbaycan Yaşillər Hərəkatı (AYH)	Fəridə Hüseynova	(050) 329-93-91	M/D	İstiqlaliyyət küçəsi 47/17, 5-ci mərtəbə, AZ 1001	gremove.az@gmail.com ; farida_az@inbox.ru ; quseynovafik@aznet.org	Ətraf mühit	Azərbaycanda ekoloji rifahın yaradılması. Məlumat, təhsil, ekoloji audit, etiraz aksiyaları (piketlər, mitinqlər, imza toplanması), ekspedisiyalar, tədqiqatlar və konfranslar.	Fəridə Hüseynova Açıq Cəmiyyət İnstitutu tərəfindən aparılan BTC monitorinq prosesində Tarixi Abidələrin Mühafizəsi qrupunun üzvüdür
Xəzər Universiteti nezdində Biznes Araşdırma Mərkəzi	Fuad Rəsulov	421-17-08; (050) 327-69-11	430-33-15	Məhsəl küçəsi 11., AZ 1096	frasilov@khazar.org	Təhsil	M/D	(BTC/CQBK üzrə QHT Monitorinq və Audit Programının iştirakçısı)
Siyasi Plüralizm İnstitutu	Sevil Həmidova sədr	492-96-85	M/D	Qəsr küçəsi 17, AZ1004	spi_sh@mail.ru	Vətəndaş cəmiyyəti	Mərkəzin əsas missiyası vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasında və qadınların siyasi fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsində plüralizmi heyata keçirməkdir	BTC üzrə QHT Audit Programı əsasında İnsan Haqları AIQ-nun üzvü. BP şirkəti ilə normal əlaqələri var və BTC layihəsinin mənfəətinə dair müxtəlif dəyirmi masa iclasları keçirir

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb səhifə	Kategoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Sosial Strateji Tədqiqatlar və Analitik Araşdırma İctimai Birliyi (SSTAA)	İlqar Hüseynli	462-46-33	M/D	Azadlıq prospekti 192, ment. 219, AZ 1106	sstaa@box.az	Gender; Sosial İnfrastruktur/icmaların inkişafı; Qanuni normalar; yerli özünü-idarə; İnsan haqları; mikro-maliyyələşdirmə; QHT inkişafı; İcma quruluşu; Yoxsulluq; Su və sanitariya; demoqrafiya; Sosial-iqtisadi şərait; siyasi məsələlər; Uşaqlar; ekoloji kiçik-müəssisənin inkişafı; ətraf mühit; təhsil	Vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasına dəstək, demokratik institutların inkişafı, hüquqi və iqtisadi islahatların özünüidarənin problemləri, seçki hüquqları və iqtisadi islahatlar Birliyin əsas fəaliyyət istiqamətləridir və bu sahədə bir çox layihələr həyata keçirilmişdir	İctimai Birlik QHT Seçki Monitoring Mərkəzinin (SMIM) və Bakı-Tbilisi-Ceyhan Beynəlxalq İctimai Dəstək Koalisiyasının üzvüdür və BP-nin maliyyə dəstəyi ilə icmaların mobilizasiya layihələrini həyata keçirmişdir
Gəncə Aqrobiznes Assosiasiyası (GABA)	Vüqar Babayev	(+99422) 56-01-78, (+99455) 271-71-02	M/D	Cavadxan küçəsi 19, Gəncə, AZ2000	office@gaba.az , v.babayev@gaba.az	İqtisadi	İqtisadi sahədə, resurs mərkəzi, orqanik kənd təsərrüfatı sahəsində qadınlar üçün ayrı-seçkilik olmayan hüquqi və siyasi çərçivə, bərabər imkanlar	Hazırda Qaradağlı (Ucar), Goranboy rayonu Xatınlı (Tovuz) icma proqramlarına cəlb olunmuşdur
"Ümid" HSDM	Dr. İsrayıl İsgəndərov İcra direktoru	994 (12) 434 53 15	434 96 98	Ə. Cavad küçəsi 7a, Bakı Azərbaycan AZ1138	www.umid-hsdm.com iiskenderov@umid-hsdm.com		İcmanın inkişafı; Gəlirin Toplanması və bacarıqların inkişafı	İcraçı tərəfdəş

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

Adı	Əsas personal	Telefon	Faks	Ünvan	E-poçt/Veb sahifə	Kateqoriya	Əsas Fəaliyyət Sahəsi	Qeydlər
Yerli idarəetməyə Yardım	Vüsal Mirzəyev	99412 432 2464 99450 369 9117 99455 369 9117		Ş. Mehdiyev küçəsi 93 Yasamal rayonu Bakı AZ 1141, Azərbaycan	localgovassistance@gmail.com		Bilik və bacarıqların artırılması, Gəlirlərin toplanması	
Vətəndaşlara Cavab Şəbəkəsi	BTC/CQ boru kəmərinin audit/monitöringində iştirak edən ekspertlər	M/D	M/D	M/D	http://www.crn.az/		Dağ-mədən sənayesinin təsirinə məruz qalan sahələrdə vətəndaş aktivliyini artırmaq və cəmiyyətin səfərbər olunması yolu ilə vətəndaş nəzarəti mexanizmlərini yaratmaq.	Ekspertlərdən ibarət olan Şəbəkə BTC/CQ boru kəmərinin audit/monitöring qüvvələrində iştirak etmişdir və 2007-ci ilin fevral ayında yaranmışdır.
Sosial-iqtisadi Araşdırma Mərkəzi "ARZU"	Azad Əliyev	050 3253145						
Maarifləndirmə və Xeyriyyə İctimai Birliyi	Esmira Əsədullayeva	050 255 47 77						
Ekoloji Maarifləndirmə və Monitoring İctimai Birliyi	Prezident Qəmzə Yusubova	(994) 563 4005 (994) 50 366 1829			'ecoemaz@gmail.com'			

ƏLAVƏ B: BTC/CQBK LAYİHƏSİNİN TƏSİRİNƏ MƏRUZ QALAN İCMALARIN SİYAHISI

	REGION	Rayon	LTMQİc	Əhalisi
ŞƏRQ	HACIQABUL	HACIQABUL	Muğan	4874
	HACIQABUL	HACIQABUL	Qarasu	2600
	HACIQABUL	HACIQABUL	Padar	1020
	AĞSU	AĞSU	Padarqışlaq / Padarçöl	1376
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Sığırılı	6320
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Karrar	3216
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Ərşalı	500
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Şuşa Məcburi Köçkün Qəsəbəsi	284
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Karrar Stansiyası	1980
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Yeni Şıxımlı	252
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Çöhranlı	1647
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Atakişili	5708
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Xırdapay	7320
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Qarabucaq	1245
Mərkəzi	UCAR	UCAR	Təzə Şilyan	2948
	UCAR	UCAR	Bərgüşad	7117
	UCAR	UCAR	Qaracallı	3449
	UCAR	UCAR	Ənvər Məmmədyanlı	
	UCAR	UCAR	Çiyli	425
	UCAR	UCAR	Güləbənd	1084
	UCAR	UCAR	Qarabək	3528
	UCAR	UCAR	Alpout(Ucar)	3405
	UCAR	UCAR	Qaradağlı	3414
	UCAR	UCAR	Alıxənd	726
	UCAR	UCAR	Şahliq	1064
	UCAR	UCAR	Ramal	791
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Aşağı Ləki	1657
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Hapıtlı	876
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Orta Ləki	2657
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Güvəkənd	2297
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Əmirarx	1134
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Ağcaqovaq	144
	YEVLAX	YEVLAX	Aşağı Qarxun	1377
	YEVLAX	YEVLAX	Yevlax	64928
	YEVLAX	YEVLAX	Nərimanabad	1777
	YEVLAX	YEVLAX	Düzdək	441
	YEVLAX	YEVLAX	Səmədabad	1253
	YEVLAX	YEVLAX	Nemətabad	2897
	YEVLAX	YEVLAX	Aran	6992
	YEVLAX	YEVLAX	Yaldili	1339
	GORANBOY	GORANBOY	Eyvazlılar	548
	GORANBOY	GORANBOY	Cinli Boluslu	1261
	GORANBOY	GORANBOY	İrəvanlı	245
	GORANBOY	GORANBOY	Yəhərçi-Qazaxlar	764
	GORANBOY	GORANBOY	Veyisli	1656
	GORANBOY	GORANBOY	Qazanbulaq	726
	GORANBOY	GORANBOY	Borsunlu	3267
	GORANBOY	GORANBOY	Nadirkənd	1549
GORANBOY	GORANBOY	Əzizbəyov	757	
GORANBOY	GORANBOY	Muzdurlar	1479	
GORANBOY	GORANBOY	Yolpaq	617	
GORANBOY	GORANBOY	Bəşirli	486	
GORANBOY	GORANBOY	Sarov	974	
GORANBOY	GORANBOY	Faxralı	2714	
GORANBOY	GORANBOY	Qurbanzadə	596	

CQBK-nin Genişləndirilməsi Layihəsi, Azərbaycan
Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi
Yekun

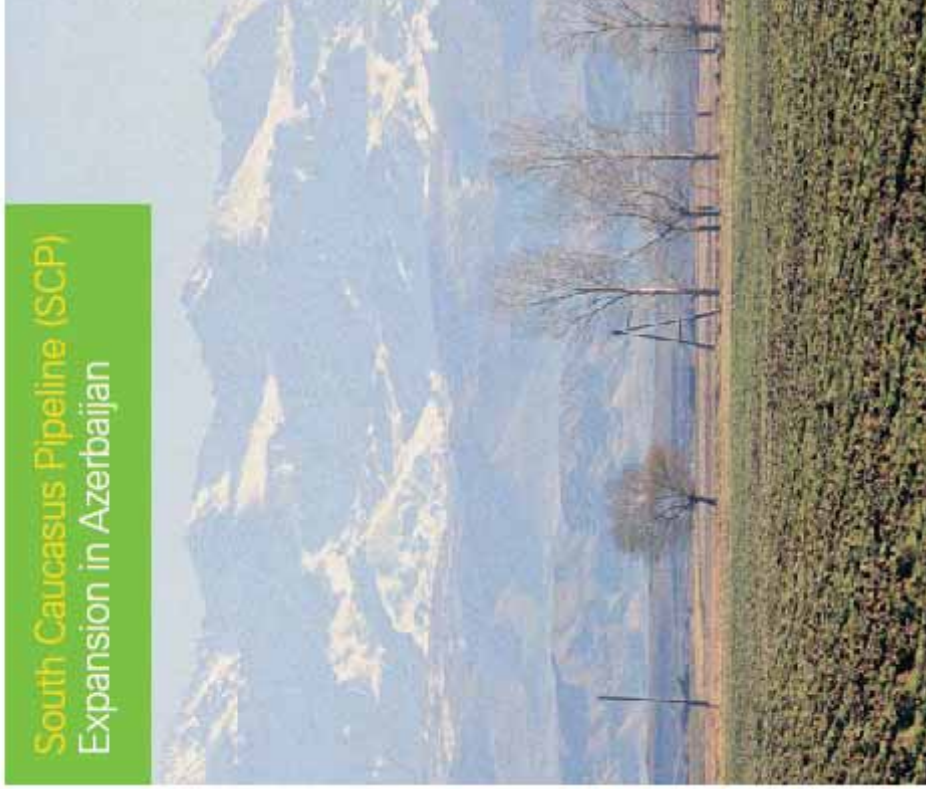
	REGION	Rayon	LTMQİc	Əhalisi
	GORANBOY	GORANBOY	Quşçular	841
	GORANBOY	GORANBOY	Alpout(Goranboy)	1218
	SAMUX	SAMUX	Yuxarı Ağasıbəyli	452
QƏRB	SAMUX	SAMUX	Aşağı Ağasıbəyli	452
	SAMUX	SAMUX	Əli Bayramlı	928
	SAMUX	SAMUX	Lək	1208
	SAMUX	SAMUX	Hacalı	1096
	SAMUX	SAMUX	Çobanabdallı	2601
	SAMUX	SAMUX	Samux (keçmiş Nəbiağalı)	6013
	SAMUX	SAMUX	Fizuli	1471
	SAMUX	SAMUX	Qədili	382
	SAMUX	SAMUX	Seyidlər	575
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Talış	639
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Qılıncbəyli	1294
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Qaraçamırlı	5625
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Mahmudlu	3397
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Keçili	3729
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Xulufu	2900
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Məşədi Hüseynli	1987
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Çaparlı	3696
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Dəllərcirdaxan	3546
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Dəllər Cəyir	5384
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Dəllər Daşbulaq	2177
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Sarı Təpə	
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Sabirkənd	3991
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Bayramlı	2756
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Zəyəm	7698
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Düyərli	7978
	TOVUZ	TOVUZ	Aşağı Ayıblı	10845
	TOVUZ	TOVUZ	Düz Qırıqlı	6402
	TOVUZ	TOVUZ	Qovlar	13557
	TOVUZ	TOVUZ	Bozalqanlı	4230
	TOVUZ	TOVUZ	Cilovdarlı	13622
	TOVUZ	TOVUZ	Qaraxanlı	3273
	TOVUZ	TOVUZ	Xatınlı	3186
	TOVUZ	TOVUZ	Qədirlı	1400
	TOVUZ	TOVUZ	Aşağı Mülkölü	2384
	AĞSTAF	AĞSTAF	Aşağı Kəsəmən	2707
	AĞSTAF	AĞSTAF	Zəlimxan	1300
	AĞSTAF	AĞSTAF	Qıraç Kəsəmən	1999
	AĞSTAF	AĞSTAF	Poylu	3146
	AĞSTAF	AĞSTAF	Poylu St.	1522
	AĞSTAF	AĞSTAF	Soyuq Bulaq	950
AĞSTAF	AĞSTAF	Keçvəli	2251	
AĞSTAF	AĞSTAF	Böyük Kəsik	1428	

ƏLAVƏ C: MƏSLƏHƏTLƏŞMƏYƏ DAİR BROŞÜR

İngilis dilində

South Caucasus Pipeline (SCP) Expansion in Azerbaijan

Your input

A series of initial consultation meetings will be organized soon. If you have any comments, views and opinions, about the proposed project/its potential impacts, that you wish to see considered as part of the ESIA, please present them at your local government office or the existing BP Community Liaison Offices, verbally or in writing, and they will be submitted to the team implementing the ESIA. In this way, you will help us to ensure that all the views of local residents are considered in the design and planning of the pipeline.

Please submit your comments, views and opinions within 10 days of receiving this leaflet.

About BP

BP is one of the world's leading international oil and gas companies, with operations in over 80 countries around the world.

BP has been operating in Azerbaijan since 1992 under a number of Host Government Agreements and Production Sharing Agreements signed with the government of Azerbaijan. In Azerbaijan, our main activities are the exploration and production of oil and gas, and their distribution.

Contact

If you have any comments or questions about the pipeline, please contact:

The BP Community Liaison Offices

Garadagh, Absheron, Halqabatı, Aqsu, Kurdamir
Phone (+994 55) 225 02 51/225 02 45
Ujar, Ağdashi, Yevlaxlıq, Goranboy
Phone (+994 55) 225 02 57/225 02 54
Samukh, Şamaxı, Tovuz, Ağstafa
Phone (+994 55) 250 58 31/225 02 60

Public Information Centres

Kurdamir (+994 145) 50545
Yevlaxlıq (+994 160) 65684
Ganja (+994 225) 73890

www.bp.com/caspian/contracts

South Caucasus Pipeline (SCP)

BP, on behalf of the SCP Company, is planning to build an expansion to the South Caucasus Pipeline (SCP), which has been operating since 2006. The new section of pipeline and associated facilities will be constructed in both Azerbaijan and Georgia. In Azerbaijan, the project will involve the construction of a new section of pipeline running from approximately 57 km from the coast to the Georgian border, primarily following the existing SCP route. There will also be above ground facilities, such as a pigging station at the start of the pipeline and valves. A number of temporary construction camps to house workers will be required at locations to be defined. Construction is expected to begin in 2015 and will be completed in 2017.

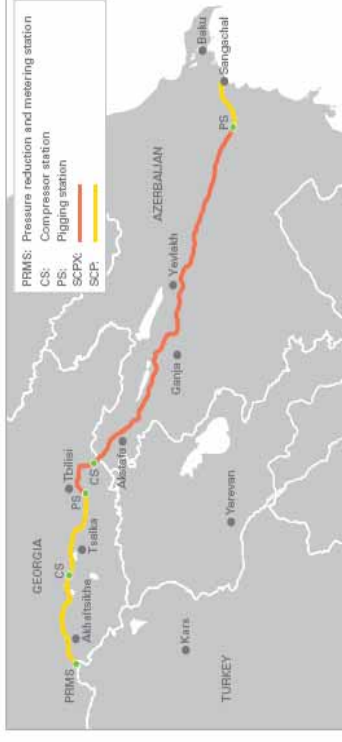
The pipeline will avoid populated areas; it will be buried and the land will be restored. The pipeline and the associated facilities will be built to the highest international standards. During the construction period, and continuing into operations, there will be a programme of regular monitoring and reporting to ensure that everything is working well.

Land requirements and compensation arrangements

Special provisions will be made to protect the interests of owners or users of land to be affected during construction. As with previous pipelines, land will be acquired and compensation paid, in line with international best practice. Land acquisition will take place before construction of the pipeline begins, and will involve consultation with all those affected by land acquisition.

South Caucasus Pipeline (SCP)

About this leaflet

This leaflet is part of BP's public consultation and information programme in Azerbaijan. This consultation programme is part of an overall Environmental and Social Impact Assessment (ESIA) study for the SCP Expansion. Further opportunities to provide comment through consultation will be advertised in the future.

About the Environmental and Social Impact Assessment (ESIA) study

The ESIA study will be in line with best international practice. Its purpose is to assess and manage the impacts of the pipeline and associated facilities, and to establish a framework for consultation about the project and its impacts with local people and other stakeholders such as local authorities and community groups. This consultation will help BP to plan the routing, design and construction of the pipeline and associated facilities. The aim is to ensure, to the extent practical, that any adverse impact is minimised and benefits are realised. The ESIA will also be used by the Government of Azerbaijan to make decisions about issuing permits and consents for the pipeline.

ESIA work has already started, with environmental and social baseline data collection underway. The ESIA is expected to be completed by late 2012.

About the Disclosure of Information and Consultation

The ESIA study will involve a programme of initial consultations with governmental and community leaders and other stakeholders in towns and villages near the proposed pipeline.

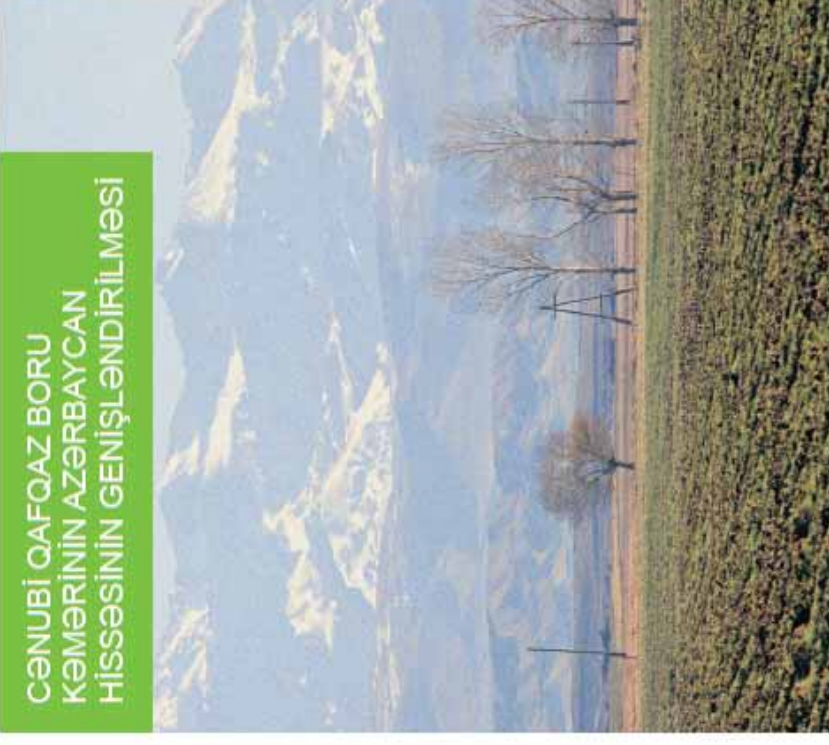
When the draft ESIA Report is prepared, early in 2012, it will be available locally for public review in locations to be defined. Then, there will be a series of public meetings to enable local people to express their views and make comments on the draft ESIA Report. All views, opinions and comments received will be considered when preparing the ESIA report.

Azerbajjani pamphlet

**CƏNUBİ QAFQAZ BORU
KƏMƏRİNİN AZƏRBAYCAN
HİSSƏSİNİN GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ**

Sizin fikirlərimiz

Təcili bir sıra ilkin gördüy və məsləhətləşmələr keçiriləcək. Təklif olunan bəzi kəmərlər, onların potensial təsirləri haqqında hər hansı şərh, fikir və rəyiniz varsa və onları EMSSTQ-ya nəzərə alınmasını istəyirsinizsə, onları yerli hakimiyyət orqanına və ya "BP" şirkətinin ictimai əlaqələr üzrə məsul şəxslərinə şəfahi və ya yazılı surətdə bildirməyiniz xalisdir. Bu halda onlar EMSSTQ ilə məşğul olan qrupa çatdırılacaq. Bununla da siz bəzi tövə bənzərliklərə layihələşdirilməsi və planlaşdırılmasında yerli əhəlinin bütün rəylərinin nəzərə alınmasında kömək etməyəcəyinizdir.

Bu broşuramı alandan sonra 10 gün ərzində şərh, fikir və rəylərinizi bildirməyiniz xalisdir.

"BP" şirkəti haqqında

"BP" şirkəti dünyanın neft və qaz sahəsində aparıcı şirkətlərindən biri olaraq 80-dən çox ölkədə fəaliyyət göstərir. "BP" şirkəti Azərbaycanda 1982-ci ildən bəri Azərbaycan hökuməti ilə imzalanmış bir sıra hökumətlər arasında sənədlər və Həsətin Pay Bölgəsi sənədləri çərçivəsində fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda bizim əsas fəaliyyətimiz neft və qazın kəşfiyyatı, hasilatı, həmçinin nəqlindən ibarətdir.

Əlaqə saxlamaq üçün aşağıdakı ünvanlara müraciət edə bilərsiniz.

"BP" nin ictimai əlaqələr üzrə məsul şəxsləri

Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir
Tel: (+994 56) 225 02 51/225 02 45

Ucar, Ağdas, Yevlax, Goranboy

Tel: (+994 56) 225 02 57/225 02 54

Samux, Şamkir, Tovuz, Ağstafa

Tel: (+994 56) 250 58 31/225 02 60

və ya

İctimai məlumat mərkəzlərinin telefon nömrələrindən istifadə edə bilərsiniz:

Kürdəmir - (+994 145) 50545

Yevlax - (+994 168) 65884

Gəncə - (+994 22) 573880

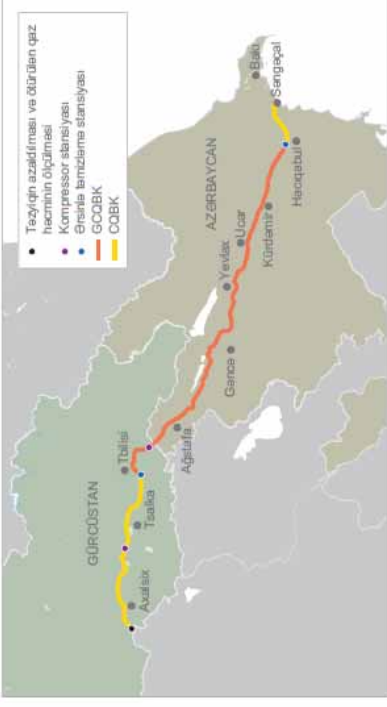
<http://www.bp.com/azqcajan/sombactus>

BP, Cənubi Qafqaz Boru Kamarı (CQBK) şirkəti adından 2006-cı ildən istismarda olan bu boru kəmərinin genişləndirilməsi ilə əlaqədar tikinti işləri aparacağı planlaşdırır. Yeni boru kəməri və onunla bağlı qurğular həm Azərbaycanda, həm də Gürcüstanda tikiləcək. Layihə Azərbaycanda bu boru kəmərinin yeni bir hissəsinin tikintisini nəzərdə tutur. Boru kəmərinin ilk 57 km-lik hissəsində mövcud CQBK-dan istifadə ediləcək, sonra isə Gürcüstan sərhədindəki əsasən mövcud boru kəməni marşrutuna paralel yeni boru kəməni tikiləcək. Bu hissədə həmçinin yerüstü qurğular da olacaq, məsələn boru kəmərinin başlanğıcında tikiləcək ərsinlə təmizləmə stansiyası və sıyirtmələr kimi. Tikintidə iştirak edən işçilərin yerləşdirilməsi üçün bir neçə müvəqqəti inşaat düşərgəsi də lazım olacaq. Bunların yerini gələcəkdə müəyyənləşəcək. Tikinti işlərinin 2015-ci ildə başlanması və 2017-ci ildə bitməsi gözlənilir.

Boru kəməri ehtali yaşamayan ərazilərdən keçəcək, yerm altı ilə çəkiləcək və tikinti aparılan torpaq sahələri işlər başa çatdıqdan sonra bərpa olunacaq. Boru kəməri və yardımçı qurğular ən yüksək beynəlxalq standartlara uyğun olacaq. Tikinti zamanı müntəzəm olaraq monitorinq proqramı həyata keçiriləcək və bu, istismar dövründə də davam edəcək, həmçinin bütün işlərinin qaydalarına uyğun olaraq aparılmasının təmin edilməsi üçün hesablatlar hazırlanacaq.

Tələb olunan torpaq sahələri və torpağa görə kompensasiya ödənişinin təşkil
Tikinti işləri gedəcək torpaq sahələrində sahiblərin və istifadəçilərin maraqlarının qorunması üçün xüsusi qaydalar hazırlanacaq. Bundan əvvəlki boru kəmərinə olduğu kimi, bu tikinti zamanı da torpaq sahələrinin götürülməsi və kompensasiyaların ödənilməsi ən yaxşı beynəlxalq təcrübəyə uyğun şəkildə aparılacaq. Torpaqların əldə edilməsi boru kəmərinin tikintisinə başlamazdan önce həyata keçiriləcək və torpaqlar istifadə üçün ayrılmış şəxslərin hamısı ilə məsləhətləşmələr aparılacaq.

Məqsəd istənilən mərfi təsirin imkan daxilində minimuma endirilməsi və bundan irəliləyən faydaların reallaşmasını təmin etməkdir. ƏMSSTO sənədindən həmçinin Azərbaycan hökuməti boru kəməni üçün icazələrin verilməsi və razılaşdırılmaları əldə edilməsi üçün istifadə ediləcək. ƏMSSTO üzrə işlərin aparılmasına artıq başlanılıb, ətraf mühit və sosial sahə üzrə ilkin məlumat toplanılması davam edir. ƏMSSTO-nun başa çatdırılması 2012-ci ilin axırına gözlənilir.

Məlumatın açıqlanması və məsləhətləşmələr haqqında

Çəkilmiş nəzərdə tutulan boru kəmərinin yaxınlığında yerləşən sahə və kəndlərin hakimiyyət nümayəndələri və icma qruplarının rəhbərləri, habelə digər maraqlı tərəflərin nümayəndələri ilə ƏMSSTO üzrə tədqiqatlar şərcivəsində ilkin məsləhətləşmələr proqramı həyata keçiriləcək.

ƏMSSTO hesabının ilkin variantı hazır olandan sonra 2012-ci ilin əvvəlində o, tanışıq üçün müəyyən edilmiş yerlərdə icraiyyəyə təqdim ediləcək. Bundan sonra ƏMSSTO hesabının ilkin variantı ilə bağlı yeni ahalinin rey və təkliflərinin öyrənmək üçün icraiyyəyə ardıcıl görüşlər təşkil ediləcək. Toplanmış fikirlər və şərtlərin hamısı ƏMSSTO hesabının hazırlanması zamanı nəzərə alınacaq.

Bu broşura haqqında

Bu broşura "BP" şirkəti tərəfindən Azərbaycanda icraiyyəyə aparılan məsləhətləşmə və məlumatlandırma proqramının bir hissəsi kimi hazırlanıb. Bu məsləhətləşmə proqramı isə CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsinin Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTO) sahəsində aparılan ümumi işin bir hissəsidir. Məsləhətləşmələr vasitəsilə rey və təkliflərin verilməsi üçün gələcək imkanlar haqqında əlavə etibarlı verəcək.

Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTO) üzrə tədqiqat haqqında

ƏMSSTO üzrə tədqiqat ən yaxşı beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq aparılacaq. Onun məqsədi boru kəməni və yardımçı qurğuların təsirinə qiymətləndirmək və idarə etməkdən ibarətdir. Bu məqsədlər sırasına həm də layihə maraqlı tərəflərin, o cümlədən yerli hakimiyyət orqanları və icma qrupları ilə məsləhətləşmələrin aparılması qaydalarının müəyyənləşdirilməsi daxildir. Bu məsləhətləşmələr "BP" şirkətinə boru kəməni və yardımçı qurğuların marşrut üzrə yerləşdirilməsi, layihələşdirilməsi və tikintisini planlaşdırmaqda yardımçı olacaq.

ƏLAVƏ D: LTMQİC-DA MƏSLƏHƏTLƏŞMƏ QRAFİKİ

LTMQİ-lar ilə ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmə görüşlərinin qrafiki

2012-ci ildə müəyyən olunan 100 LTMQİ (Aşağıdakı cədvəl) üç regiona bölünmüşdür: şərq, mərkəz və qərb zonaları. Məsləhətləşmə və sosial baza sorğusu bu üç zonada eyni vaxtda aparılıb. Məsləhətləşmələr 2012-ci ilin 13 fevral tarixində başlayıb və 2012-ci ilin mart ayının 14-də başa çatıb.

Qrafik elə hazırlanıb ki, ilkin tədqiqat, eləcə də ictimai məsləhətləşmə aparılmaqda olan yerlərdə LTMQİ-yə üstünlük verilsin. LTMQİ səviyyəsində məsləhətləşmələrə 100 LTMQİ-nin hamısı cəlb olunub, lakin iclaslar qruplarda birləşdirilib; bu 72 LTMQİ `yerlərində` iclas ilə nəticələnib. Məsləhətləşmə iclaslarında LTMQİ-lar onun rəhbəri və seçilmiş LTMQİ nümayəndələri tərəfindən təmsil olunub.

Zona	Region	Rayon	LTMQİc	KG Adı	Məsləhətləşmənin tarixi
ŞƏRQ	HACIQABUL	HACIQABUL	Muğan	63	14. 02.2012
	HACIQABUL	HACIQABUL	Qarasu	77	15. 02.2012
	HACIQABUL	HACIQABUL	Padar	91	16. 02.2012
	AĞSU	AĞSU	Padarqışlaq/Padarçöl	85-93	23. 02.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Sığırılı	104	22. 02.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Karlar	2474	24. 02.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Ərşalı	742	
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Şuşa Məcburi Köçkün qəsəbəsi	114	06. 03.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Karlar Stansiyası	118	05. 03.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Yeni Şıxımlı	124	29. 02.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Çöhranlı	123	
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Atakişili	128	27. 02.2012
	KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Xırdapay (Xırda Pay)	132	
KÜRDƏMİR	KÜRDƏMİR	Qarabucaq	140	01. 03.2012	
Mərkəzi	UCAR	UCAR	Təzə Şilyan	150	13. 02.2012
	UCAR	UCAR	Bərgüşad	156	13. 02.2012
	UCAR	UCAR	Qaracallı	157	14. 02.2012
	UCAR	UCAR	Çiyli	164	14. 02.2012
	UCAR	UCAR	Ənvər Məmmədyanlı		
	UCAR	UCAR	Güləbənd	170	15. 02.2012
	UCAR	UCAR	Qaraberk	174	15. 02.2012
	UCAR	UCAR	Alpout (Ucar)	180	16. 02.2012
	UCAR	UCAR	Qaradağlı	184	16. 02.2012
	UCAR	UCAR	Alıkənd	189	20. 02.2012
	UCAR	UCAR	Şahlıq	189	
	UCAR	UCAR	Ramal	190	
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Aşağı Ləki	198	20. 02.2012
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Hapıtlı	198	
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Orta Ləki	198	21. 02.2012
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Güvəkənd	204,1	21. 02.2012
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Əmirarx	205	
	AĞDAŞ	AĞDAŞ	Ağcaqovaq	217	22. 02.2012

Zona	Region	Rayon	LTMQİc	KG Adı	Məsləhətləşmənin tarixi
	YEV LAX	YEV LAX	Aşağı Qarxun	220,1	22. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Yevlax	230	23. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Nərimanabad	235	23. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Düzdək	236	27. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Səmədabad	237	27. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Nemətabad	238	28. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Aran	241	28. 02.2012
	YEV LAX	YEV LAX	Yaldili	242	
	GORANBOY	GORANBOY	Eyvazlılar	251	29. 02.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Cinli Boluslu	254	29. 02.2012
	GORANBOY	GORANBOY	İrəvanlı	256	01. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Yəhərçi-Qazaxlar	265	01. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Veyisli	170	05. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Qazanbulaq	271	05. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Borsunlu	272	06. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Nadirkənd	275	06. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Əzizbəyov	280	07. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Muzdurlar	281	07. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Yolpaq	282	12. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Bəşirli	283	
	GORANBOY	GORANBOY	Sarov	284	12. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Faxralı	289	13. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Qurbanzadə	289	
	GORANBOY	GORANBOY	Quşçular	289	13. 03.2012
	GORANBOY	GORANBOY	Alpout (Goranboy)	291	14. 03.2012
	QƏRB	SAMUX	SAMUX	Aşağı Ağasıbəyli	294
SAMUX		SAMUX	Əli Bayramlı	294	
SAMUX		SAMUX	Lək	297	
SAMUX		SAMUX	Hacalı	302	
SAMUX		SAMUX	Çobanabdallı	302	
SAMUX		SAMUX	Samux Nəbiağalı) (keçmiş		14. 02.2012
SAMUX		SAMUX	Fizuli	304	
SAMUX		SAMUX	Qədli	316	14. 02.2012
SAMUX		SAMUX	Seyidlər	316	
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Talış	318	15. 02.2012
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Qılıncbəyli	324	
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Qaracəmirli	325	16. 02.2012
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Mahmudlu	330	16. 02.2012
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Keçili	333	20. 02.2012
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Xulufu	334	
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Məşədi Hüseynli	335-338	20. 02.2012
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Çaparlı	336	
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Dəllərcirdaxan	338	21. 02.2012
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Dəllər Cəyir	342	
ŞƏMKİR		ŞƏMKİR	Dəllər Daşbulaq	342	

Zona	Region	Rayon	LTMQİc	KG Adı	Məsləhətləşmənin tarixi
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Sarı Təpə	346	21. 02.2012
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Sabirkənd	349	22. 02.2012
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Bayramlı	353	
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Zəyəm		22. 02.2012
	ŞƏMKİR	ŞƏMKİR	Düyərli		
	TOVUZ	TOVUZ	Aşağı Ayıblı		23. 02.2012
	TOVUZ	TOVUZ	Düz Qırıqlı	365-368	23. 02.2012
	TOVUZ	TOVUZ	Sarı Tala	367	27. 02.2012
	TOVUZ	TOVUZ	Qovlar	372	28. 02.2012
	TOVUZ	TOVUZ	Bozalqanlı	376	28. 02.2012
	TOVUZ	TOVUZ	Cilovdarlı		29. 02.2012
	TOVUZ	TOVUZ	Qaraxanlı	381	
	TOVUZ	TOVUZ	Xatınlı	382	
	TOVUZ	TOVUZ	Qədirlı	382	
	TOVUZ	TOVUZ	Aşağı Mülkülü	383	29. 02.2012
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Aşağı Kəsəmən	399	01. 03.2012
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Zəlimxan	402	
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Qıraq Kəsəmən	435-441	01. 03.2012
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Poylu		05. 03.2012
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Poylu Stansiya	409,2	
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Soyuq bulaq	429	05. 03.2012
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Keçvəlli	431	
	AĞSTAF A	AĞSTAF A	Böyük Kəsik	440	06. 03.2012

ƏLAVƏ E: İCTİMAİYYƏTƏ AÇIQLAMA İLƏ BAĞLI ELANLAR VƏ ƏMSSTQ-NIN TƏQDİM EDİLMƏSİ ÜZRƏ GÖRÜŞLƏRİN ELANI

MƏTBUAT ÜÇÜN AÇIQLAMA

24 yanvar 2013-cü il

Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi layihəsinin Azərbaycan hissəsi üzrə ətraf mühit və sosial tədqiqatlar ictimaiyyətə təqdim olunur

BP Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) layihəsinin operatoru kimi elan edir ki, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi layihəsinin (CQBKG) Azərbaycan hissəsi üçün Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin layihə variantı hazırdır və tanış olmaq, həmçinin rəy və təklifləri bildirmək məqsədilə ictimaiyyətə təqdim olunur. Layihənin Gürcüstana aid hissəsini əhatə edən uyğun sənəd Gürcüstanda hazırlanır və yekunlaşma mərhələsindədir.

ƏMSSTQ sənədinin asanlıqla əldə edilə bilməsi üçün layihə variantının nüsxələri ictimai yerlərdə, o cümlədən bir sıra kitabxanalarda yerləşdirilib. Bundan əlavə, tədqiqatların qeyri-texniki aspektlərini əhatə edən qısa xülasələr ictimai informasiya mərkəzləri kimi bir sıra yerlərdə paylanılacaq, boru kəmərinin marşrutu boyunca yerləşən kəndlərdə isə icmalar üçün məlumat bukletləri əhaliyə təqdim olunacaq. Sənədin ictimaiyyətə təqdim olunduğu müddət ərzində ƏMSSTQ-nin layihə variantına dair rəy və təklifləri qəbul etmək və nəzərə almaq məqsədilə bu sənədlərə rəy formaları da əlavə olunub. Sənədin layihə variantı həm Azərbaycan, həm də ingilis dilində BP Azərbaycan şirkətinin veb-saytında da yerləşdirilib: www.bp.com/xezer.

ƏMSSTQ sənədi boru kəməri boyunca ətraf mühitin və sosial sahənin mövcud vəziyyəti, obyektin layihəsi, inşası və istismarı, planlaşdırılan fəaliyyətlərin proqnozlaşdırılmış təsirləri, həmçinin ekologiyaya və əhaliyə hər hansı potensial əks təsirlərin qarşısının alınması, minimuma endirilməsi və azaldılması üçün görüləcək tədbirlər təsvir olunur.

Əlavə məlumat üçün BP şirkətində Tamam Bayatlıya müraciət edə bilərsiniz.

Tel: (+994 12) 437 7573

İctimaiyyətə açıqlama ilə bağlı elanlar

BP Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) layihəsinin operatoru kimi elan edir ki, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi layihəsinin (CQBKG) Azərbaycan hissəsi üçün Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin layihə variantı hazırdır və tanış olmaq, həmçinin rəy və təklifləri bildirmək məqsədilə ictimaiyyətə təqdim olunur.

Həmin sənəddə layihənin ətraf mühitə və sosial sahəyə potensial təsirləri araşdırılır və bu təsirləri azaltmaq üçün tövsiyə olunan tədbirlər təsvir olunur.

ƏMSSTQ sənədi və ona əlavə olunmuş qeyri-texniki icmal Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanmışdır.

Bu sənədlərin nüsxələri 24 yanvar tarixindən etibarən ictimaiyyətin tanış olması üçün Bakı şəhərində aşağıdakı ünvanlarda yerləşdiriləcək:

- M.F. Axundov adına Mərkəzi Dövlət Kitabxanası, Xaqani küçəsi, 29
- Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının mərkəzi elmi kitabxanası, H.Cavid prospekti, 31
- Orxus Ekoloji İnformasiya Mərkəzi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, B. Ağayev küçəsi, 100
- Beynəlxalq Eko-energetika Akademiyası, Məmməd Arif küçəsi, 5
- Bakı Təhsil İnformasiya Mərkəzi, C.Cabbarlı küçəsi, 40, 2-ci mərtəbə
- Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası, Azadlıq prospekti, 20
- BP-nin Bakı ofislərinin qəbul şöbəsi:
  - o BP ofisi, Hyatt Tauer 2, 6-cı mərtəbə, İzmir küçəsi, 1033, Bakı AZ1065
  - o BP ofisi, Hyatt Tauer 3, 2-ci mərtəbə, İzmir küçəsi, 1033, Bakı AZ1065

o Bayıl, "Villa Petrolea", Neftçilər prospekti, 2, Bakı AZ1003 – nəzərinizə çatdırırıq ki, bu ünvanda sənədlərlə yalnız fevral ayının sonuna qədər tanış olmaq mümkündür.

Sənədlərin nüsxələri həmin tarixdən etibarən Bakıdan kənar bölgələrdə aşağıda göstərilmiş ünvanlarda yerləşdiriləcək:

- Kürdəmir Olimpiya Mərkəzinin 2-ci mərtəbəsində yerləşən İctimai İnformasiya Mərkəzi, Kürdəmir şəhəri, Bakı prospekti 22, AZ3300
- Yevlax İctimai İnformasiya Mərkəzi, Yevlax şəhəri, Nizami prospekti, dalan 4, bina 2
- Gəncə İctimai İnformasiya Mərkəzi, Gəncə şəhəri, Şah İsmayıl və Fikrət Əmirov küçələrinin kəsişməsində yerləşən "Emon" mehmanxanası
- Ağstafa Mərkəzi Kitabxanası, Ağstafa şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 46a

BP sizi ƏMSSTQ sənədinin layihə variantına dair rəy və təkliflər verməyə dəvət edir. Bunun üçün sizdən www.bp.com/xezer veb-saytımıza daxil olmaq və ya esiafeedback@bp.com e-poçt ünvanına məktub göndərmək və yaxud sənədlərlə birgə təqdim olunan rəy formasını doldurmaqla öz təkliflərinizi bildirmək xahiş olunur. Doldurulmuş formaları, lütfən, aşağıdakı ünvana göndərin:

**Bakı, AZ1065, İzmir küçəsi, 1033,
Hyatt Tauer 2, 6-cı mərtəbə
Nigar Məhərrəmovaya,
Normativ uyğunluq və ətraf mühit məsələləri üzrə
qrup**

Rəy və təkliflərinizi 2013-cü ilin mart ayının sonuna qədər təqdim etməyiniz xahiş olunur. Əsaslı təkliflər diqqətlə nəzərdən keçiriləcək və mümkün olduğu qədər nəzərə alınacaq.

Əlavə məlumat üçün BP-də Nigar Məhərrəmovaya müraciət edə bilərsiniz.

Telefon (+994 12) 497 9000, daxili nömrə: 837162.

MƏTBUAT ÜÇÜN AŞIQLAMADA DƏYİŞİKLİK - 15 fevral 2013-cü il

BP Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) layihəsinin operatoru kimi elan edir ki, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi layihəsinin (CQBKG) Azərbaycan hissəsi üçün Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin layihə variantı hazırdır və tanış olmaq, həmçinin rəy və təklifləri bildirmək məqsədilə ictimaiyyətə təqdim olunur.

Həmin sənəddə layihənin ətraf mühitə və sosial sahəyə potensial təsirləri araşdırılır və bu təsirləri azaltmaq üçün tövsiyə olunan tədbirlər təsvir olunur.

ƏMSSTQ sənədi və ona əlavə olunmuş qeyri-texniki icmal Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanmışdır.

Bu sənədlərin nüsxələri ictimaiyyətin tanış olması üçün Bakı şəhərində aşağıdakı ünvanlarda yerləşdirilib:

- M.F. Axundov adına Mərkəzi Dövlət Kitabxanası, Xaqani küçəsi, 29
- Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının mərkəzi elmi kitabxanası, H.Cavid prospekti, 31
- Orxus Ekoloji İnformasiya Mərkəzi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, B. Ağayev küçəsi, 100
- Beynəlxalq Eko-energetika Akademiyası, Məmməd Arif küçəsi, 5
- Bakı Təhsil İnformasiya Mərkəzi, C.Cabbarlı küçəsi, 40, 2-ci mərtəbə
- Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası, Azadlıq prospekti, 20
- BP-nin Bakı ofislərinin qəbul şöbəsi:

- o BP ofisi, Hyatt Tauer 2, İzmir küçəsi, 1033 , Bakı AZ1065
- o BP ofisi, Hyatt Tauer 3, İzmir küçəsi, 1033, Bakı AZ1065
- o Bayıl, "Villa Petrolea", Neftçilər prospekti, 2, Bakı AZ1003.
- o Landmark, Biznes mərkəzi 3, Nizami küçəsi 90A, Bakı AZ1010

Sənədlərin nüsxələri Bakıdan kənar bölgələrdə aşağıda göstərilmiş ünvanlarda yerləşdiriləcək:

- Kürdəmir Olimpiya Mərkəzinin 2-ci mərtəbəsində yerləşən İctimai İnformasiya Mərkəzi, Kürdəmir şəhəri, Bakı prospekti 22, AZ3300
- Yevlax İctimai İnformasiya Mərkəzi, Yevlax şəhəri, Nizami prospekti, dalan 4, bina 2
- Gəncə İctimai İnformasiya Mərkəzi, Gəncə şəhəri, Şah İsmayıl və Fikrət Əmirov küçələrinin kəsişməsində yerləşən "Emon" mehmanxanası
- Ağstafa Mərkəzi Kitabxanası, Ağstafa şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 46a
- Gənclər Mərkəzi, Ağstafa şəhəri, Heydər Əliyev parkı

BP sizi ƏMSSTQ sənədinin layihə variantına dair rəy və təkliflər verməyə dəvət edir. Bunun üçün sizdən www.bp.com/xezer veb-saytımıza daxil olmaq və ya esiafeedback@bp.com e-poçt ünvanına məktub göndərmək və yaxud sənədlərlə birgə təqdim olunan rəy formasını doldurmaqla öz təkliflərinizi bildirmək xahiş olunur. Doldurulmuş formaları, lütfən, aşağıdakı ünvana göndərin:

**Bakı, AZ1065, İzmir küçəsi, 1033,
Hyatt Tauer 2, 6-cı mərtəbə
Nigar Məhərrəmovaya,
Normativ uyğunluq və ətraf mühit məsələləri üzrə
qrup**

İctimai rəy üçün açıqlama tarixi uzadılıb. Rəy və təkliflərinizi 2013-cü ilin aprel ayının 11-ə qədər təqdim etməyiniz xahiş olunur. Əsaslı təkliflər diqqətlə nəzərdən keçiriləcək və mümkün olduğu qədər nəzərə alınacaq.

Əlavə məlumat üçün BP-də Nigar Məhərrəmovaya müraciət edə bilərsiniz.

Telefon (+994 12) 497 9000

ƏLAVƏ F: İCMA VƏRƏQƏSİ – ƏMSSTQ-NIN AÇIQLANMASI

Azərbaycanda Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin (CQBK) genişləndirilməsi

Məlumatların açığa alınması və məsələhləşmə

Təklif olunan boru kəməri yaxınlığında yerləşən səhər və rayonlarda yerli icra nümayəndəlikləri, icma rəhbərləri və digər maraqlı tərəflərlə ikitərəfli məsləhətləşmələr artıq aparılmışdır. Bu prosesdə əldə edilən rəylər ƏMSSTQ hesabatının layihə variantının hazırlanmasında nəzərə alınmışdır.

Hazırda ƏMSSTQ hesabatının layihə variantını 80 gün ərzində nəzərdən keçirmək və rəy bildirmək üçün yətarlı əldə etmək mümkündür.

ƏMSSTQ sənədini və ya sənəddən qısnıqni ödəməli yerlərdə, o cümlədən, bütün təsira məruz qalan tomların rəhət istifadə etməsi üçün seçilmiş əsas məntəqələrdəki yerli icra nümayəndəlikləri, bələdiyyə idarələri və icimai kitabxanalarda, BP-nin Azərbaycan ofisində və ƏMSSTQ üzrə məsləhətləşmələrdə iştirak etmək əsas etimii nuussədə və qeyri-hökumət təşkilatlarının ofislərində əldə etmək olar. ƏMSSTQ sənədi və əlavə yekun xülasə BP-nin veb-səhifəsində itimayətə ağıqlır: bp.com/az.

Məlumatların açığa alınması üçün müəyyən edilmiş 80 günlük müddətin sonunda maraqlı tərəflərlə bir sıra ağıq görüşlər keçiriləcək. Bu görüşlərin məqsədi onların ƏMSSTQ hesabatının layihəsi barədə fikr və rəylərini bildirməsinə imkan yaratmaqdır. Görüşlər Bakı, Kürdəmir, Yevlax, Gəncə və Ağstafada keçiriləcək. Ağıq görüşlərin tarixləri və keçirilmə yerləri barədə tomlarada, yerli və regional qəzetlərdə əvvəlcədən elan veriləcək.

Sözün rəyliz

Nəzərdə tutulan layihə və ya onun potensial təsiri barədə hər hansı şərhincə, fikir və rəylərinizi yekun ƏMSSTQ-nin təhki hissəsinə kimi nəzərə alınmasını istəyirsinizsə, zəhmət olmasın, və ağıq görüşlərin birində iştirak edin, və şərhinizi tomlarada Əlaqədar üzrə Məsul Şəxsə təqdim edin, və poçt vasitəsilə aşağıdakı ünvana göndərin:

Azərbaycan

AZ1069 Bakı

İstifadəçisi: 1033, Hyatt Tower II, 6-cı mərtəbə

BP Azərbaycan

ve e-poçt vasitəsilə ilə es@feedback@bp.com ünvanına

bidirin.

ya da BP-ə [012 497 9000](tel:+9940124979000) telefonla ilə zəng edin və CQBKK üzrə ƏMSSTQ barədə rəylərinizi bildirmək istədiyinizi söyləyin.

Rəylər yekun ƏMSSTQ-da nəzərə alınmaq üçün ƏMSSTQ-ni həyata keçirən işçi qrupuna təqdim olunacaq. Bütün rəylər 29 mart 2013-ci il tarixinə kimi təqdim olunmalıdır.

İctimai sağlamlığı və təhlükəsizliyi işçi qüvvəsinin tibbi müayinələri aparılacaq və onlara sağlamlıqla bağlı məlumatlandırma təlimi keçiriləcək. Layihədə istifadə edilən neqliyyat vasitələri yalnız təsdiqlənmiş giris yollarından istifadə ediləcək. sürət limitləri təbii oluncaya, sürücülərə təhlükəsizlik texnikası və sosial məsələləri bağlı məlumatlandırma təlimi keçiləcək. onları sürüclük davranışına nəzərdə tutulmuş, tomların sağlamlığı və təhlükəsizliyi qaydalarının təbliği ilə bağlı məlumatlılığı artırmaq üçün təlimlər də keçiriləcəkdir. tomlaraya yaxın tikinti sahələri hazırlanacaq, istismar müddətində boru kəmərinə müntəzəm patrol nəzarəti keçiriləcək. Bundan əlavə, layihə ilə bağlı sualları çözdürməsi və onların cavablandırılması məqsədi ilə yerli sakinlərin şikayətlərinə baxılması prosesi həyata keçiriləcək və belə şikayətlərə rəsmən cavab verəcək.

Tərəfda bağlı tələblər və kompensasiyaya tədbirləri

CQBK layihəsinə aid obyektlər üçün torpaq sahələri satın alınacaq, boru kəməri marşrutu boyunca işi icarəyə götürüləcək, tikinti müddətində tələb olunan torpaq sahələri ədəlin müvafiqi icarəyə götürüləcək. Məhsul itirisi və ya öz torpağına girişinin məhdudlaşması nəticəsində ödənilmiş imkanı təsira məruz qalan torpaq sahibləri və ya istifadəsini kompensasiyaya ödənilmiş əldə etmək hüququna malik olacaqlar. torpağın əldə edilməsi prosesi boru kəmərinin və layihənin üçün əldə edilən məlumatları və kompensasiya əsasları ilə təsdiqlənmiş. Torpaq sahibləri və kompensasiyaya əsasları (TKS) və Torpaq sahibləri və kompensasiyaya dair təlimat kitabçası (TKTK) sənədində əfəyən şəkildə açıqlanmışdır. Bu sənədləri nəzərdən keçirmək üçün tomlarada əldə etmək mümkündür. TKTK, bu prosesin başlanğıcında hər bir fərdi torpaq sahibinə və ya icarədarə təqdim olunacaq.

Bu buklet haqqında məlumat

Bu buklet BP-nin Azərbaycan icimaiyyətlə məsləhətləşmə və açıqlama programının tərkib hissəsidir. Bu buklet layihə haqqında məlumatları və Ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsinin (ƏMSSTQ) layihə variantının əsas nəticələrini ümumiləşdirir. Burada məqsəd ƏMSSTQ-nin yekunlaşdırılmasından və təsdiqlənmək üçün Azərbaycan Hökumətinə təqdim edilməsindən əvvəl müxtəlif maraqlı tərəflərdən sənədin layihə variantı barədə rəyləri əldə etməkdir. Layihə təsdiqləndiyi halda maraqlı tərəflərlə informasiya mübadiləsi və məsləhətləşmələr tikinti işlərinə başlanmadan əvvəl, tikinti müddətində və tikintidən sonra müəmmədi olaraq davam etdiriləcək.

Ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsi

ƏMSSTQ üzrə araşdırmalar CQBK layihəsinin müəyyən standartlara uyğunluğunu tələb edən Tranzit Ərazyə Məlik, Dövlət Hökuməti ilə Səzişin (TBMOS) tələblərinə uyğun şəkildə yerinə yetirilmişdir. Onun məqsədi layihənin potensial təsirlərini qiymətləndirməkdən və idarə etməkdən, layihə və onun potensial təsiri ilə bağlı məsləhətləşmə prinsiplərini müəyyənləşdirməkdən ibarətdir. Məsələhləşmə artıq başlanmış və bu, BP-ə layihənin marşrutunun, tomları halinin və tikintinin planlaşdırılmasında yardım etmişdir. Məqsəd marif təsirləri minimal səviyyədə saxlamaq və faydaların reallaşdırılmasını təmin etməkdir. ƏMSSTQ sənədi həmçinin layihə üzrə icazələrin və razılıqların verilməsi ilə bağlı qərarların qəbul edilməsində Azərbaycan Hökuməti tərəfindən istifadə olunacaq.

Boru kəməri
Boru kəməri texniki və relyef məhdudluqları ilə əlaqədar ümumi uzunluğu təxminən 54km olan bir neçə kiçik yayırma ilə mövud CQBK marşrutunu təkrar edəcək. Boru kəməri CQBK 57-ci kilometr göstəricisində (KG), Hacıqabulun təxminən 5km şimal-qərbində 0,2ha ərazini tutacaq ərsilənmə stansiyası ilə başlayacaq. Mövud CQBK başlayıcı sifirime stansiyalarının yanında daha beş başlayıcı sifirime stansiyası (hər biri təxminən 0,04ha sahədə) quraşdırılacaq.

Boru kəməri torpağa basdırılacaq və landsaft bərpası ediləcək. Basdırılma dərəcəli avtomobil yolu və çay keçidlərində arınacaq, bəzi ərazilərdə borunun qonurması üçün əlavə tədbirlər görülməli, məsələn beton fəvvarələr quraşdırılacaq.

Yeni və mövud boru kəmərləri arasında təhlükəsiz əymci məsafəni, obyektlərin konstruksiyası və iş sahələrinin sərhədlərini müəyyən etmək üçün tədqiqatlar həyata keçirilmişdir. Tədqiqatlar nəticəsində mövud insanat qəbiləsinin xarakteristikası və mövud boru kəmərinin divar qalınlığını xarakteristikası yerli də müəyyən edilmişdir.

Boru seksiyaları Gürcüstanın Qara dəniz limanlarından dəniz yolu vasitəsilə, sonra isə avtomobil yolu ilə Azərbaycanın fəvvarə sahəsinə gətiriləcək. Boru kəməri tikintisi üçün əvvəlcədən müvafiq olaraq Azərbaycanca idarə ediləcək.

Genişləndirilmə layihəsinə Azərbaycan və Gürcüstan ərazisinin müxtəlif yerlərində yeni boru kəmərinin və onunla əlaqədar obyektlərin tikintisi daxildir. Azərbaycanca işləre Hacıqabul yaxın ərazidən başlayıb Gürcüstanda sərhəddə qədər təqribən 380km uzanan yeni boru kəmərinin qeyrişli davti olacaq.

Sonra boru kəməri Gürcüstan ərazisinə təqribən 56km daxil olacaq. Bu nöqətdən başlayaraq, artırılmış qaz axını mövud CQBK ilə Türkiyə sərhədinə doğıu rəllənməkdə davam etdirəcək. Azərbaycanca, boru kəmərinin Hacıqabul yaxınlığındakı başlanğıcında yeni ərsilənmə stansiyası və beş yeni başlayıcı sifirime stansiyası yerləşəcək.

Azərbaycanda ilkin tikinti işlərinin 2014-cü il ortalarına ərzində başlanacağı nəzərdə tutulur. Əsas tikinti işləri 2017-ci ilin sonuna tamamlanacaq. Boru kəmərinin 2018-ci ildə istismara verilməsi gözlənilir. Layihə beynəlxalq standartlara müvafiq qaydada inşa ediləcək.

Ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) prosesi ərzində layihənin həyata keçirilməsi üçün ən əlverişli həlli müəyyən etmək məqsədi ilə ekoloji və sosial, sağlamlıq və təhlükəsizlik, texniki və kompensasiya xüsusiyyətləri qiymətləndiriləcək, layihə ilə əlaqədar bir sıra alternativ variantlar nəzərdən keçirilmişdir. O cümlədən:

- Muvafiqəti tikinti dəyişdirilməsi və uzunluğu sahələrinin yeni
- Su axarı, avtomobil yolu və dərmiyal keçidi üçün variantlar tədqiq olunmuşdur.

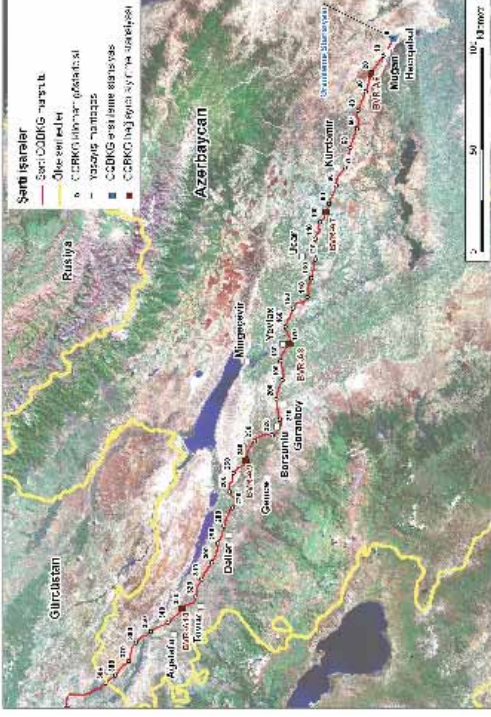

Boru kəməri tikintisindən səziyyəvi bir görünüş

KGD-da nəzərdə tutulan ərsilənmə stansiyasının imarətinin görünüşü

Kötən şəhərində nəzərdə tutulan CQBKG kəmərinin yeri

BTC-nin tikintisi zamanı Dağbulaq yaxınlığında mədəni irs ərazilərinin qorunması

Landsaft və vizual görünüş
Ölkənin təbii irsini əzələndirmək üçün, CQBKG marşrutunun çox hissəsində mövcud CQBK və Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri (BTC) marşrutuna paralel və qonşu təbii irsə ehtiyatlı marşrutları müdaxilə etmədən yerləşdirilməsi məqsədilə marşrutun müvafiq dərəcədə mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır. Bu marşrutun mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır. Bu marşrutun mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır. Bu marşrutun mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır.

Mədəni irs
CQBKG layihəsi üzrə boru kəmərinin mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır. Bu marşrutun mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır. Bu marşrutun mövduq gürünlərini tənzimləməyə çalışılmalıdır.

Təsirlərin azaldılması və ya faydaların artırılması üçün tədbirlər

Layihənin potensial təsirlərinin azaldılması və ya faydaların artırılması üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir. Bu tədbirlər layihənin icrasına əlaqədar olaraq qəbul ediləcəkdir.

Müvafiq tikinti dizaynları və boru saxlama sahələri
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, müvafiq tikinti dizaynları və boru saxlama sahələri qəbul ediləcəkdir.

İkinci vətəndaş
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, ikinci vətəndaşların maraqlarını qorumaq üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

Torpaq
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, torpaqın qorunması üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

İkinci vətəndaş
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, ikinci vətəndaşların maraqlarını qorumaq üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

Səth və qurultulan
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, səth və qurultulanın qorunması üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

İkinci vətəndaş
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, ikinci vətəndaşların maraqlarını qorumaq üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

İkinci vətəndaş
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, ikinci vətəndaşların maraqlarını qorumaq üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

İkinci vətəndaş
Layihənin icrasına əlaqədar olaraq, ikinci vətəndaşların maraqlarını qorumaq üçün müvafiq tədbirlər qəbul ediləcəkdir.

ƏLAVƏ G: ƏMSSTQ ÜZRƏ RƏY FORMASI

Rəy forması

CQBKG üzrə ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirlərin qiymətləndirilməsinin layihə variantı

Biz sizi ətraf mühit və sosial sahəyə təsirlərin qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin layihə variantına dair rəy və təkliflər verməyə dəvət edirik. Bunun üçün sizdən rəy formasını doldurmaqla öz təkliflərinizi bildirmək və esiafeedback@bp.com e-poçt ünvanına məktub göndərmək xahiş olunur.

Rəy və təkliflərinizi 2013-cü ilin mart ayına qədər təqdim etməyiniz xahiş olunur. Əsaslı təkliflər diqqətlə nəzərdən keçiriləcək və mümkün olduğu qədər nəzərə alınacaq. Lakin bu formanı dolduran hər bir şəxsi fərdi olaraq cavablandırma bilmərik. ƏMSSTQ sənədinin yekun variantı www.bp.com/xezer internet səhifəsində yerləşdiriləcək və alınan qeyd və təkliflər, o cümlədən cavablar orada öz əksini tapacaq.

Qeyd və təkliflərinizi göndərmək üçün sərf etdiyiniz vaxta görə minnətdarlığımızı bildiririk.

Ad:	Rayon və ya region və icma:
Telefon №:	Tarix:
Ünvan:	

Bu əlaqə detalları bizim üçün faydalı məlumatlardır. Bu detalları daxil edib-etməyinizdən asılı olmayaraq sizin bütün iqeyd və təklifləriniz nəzərə alınacaq.

ƏMSSTQ sənədinin layihə variantı üzrə hər hansı qeydləriniz və ya narahatlıqlarınız olarsa, lütfən, onları aşağıda qeyd edin. Xahiş edirik ki, ƏMSSTQ-də müvafiq olan yerdə xüsusi bölməyə istinad edəsiniz.

ƏMSSTQ-nin bölməsi	Təklif və qeyd

Əlavə C2 CQBKŞ Təqdimat mərhələsi üzrə şərtlərə Cavab

MÜNDƏRİCAT

1	MÜQƏDDİMƏ	1
2	İCTİMAİYYƏTƏ AÇIQLAMA PROSESİ	2
2.1	İcmal	2
2.2	Rəylərin verilməsi mexanizmləri.....	2
2.3	Rəylərin ümumiləşdirilməsi	2
3	TƏRƏFDAŞ ŞƏRHLƏRİNİN XÜLASƏSİ	3
3.1	Ətraf mühit məsələləri ilə bağlı şərhlər.....	3
3.2	Sosial-İqtisadi məsələlərlə bağlı şərhlər.....	4
3.3	Digər şərhlər	4
4	TƏRƏFDAŞ ŞƏRHLƏRİNƏ ƏTRAFI CAVAB	6
4.1	Milli hökumət təşkilatlarının şərhləri	7
4.2	Regional və yerli hökumətin şərhləri	51
4.3	Üçüncü tərəf təşkilatları	53
4.4	Layihənin təsirinə məruz qalan icmalar	58
4.4.1	Qaldırılan məsələnin icmalı: Bərpaetmə.....	58
4.4.2	Qaldırılan məsələnin icmalı: Təhlükəsizlik.....	59
4.4.3	Qaldırılan məsələnin icmalı: Su istehlakı və suvarma	59
4.4.4	Qaldırılan məsələnin icmalı: Torpaq sahələrinə giriş yolları	60
4.4.5	Qaldırılan məsələnin icmalı: Mədəni irs.....	60
4.4.6	Qaldırılan məsələnin icmalı: Ətraf mühitə təsirlər.....	61
4.4.7	Qaldırılan məsələnin icmalı: Sosial sahəyə təsirlər	61
4.4.8	Qaldırılan məsələnin icmalı: Toz və nəqliyyatın hərəkəti ilə bağlı təsirlər	62
4.4.9	Qaldırılan məsələnin icmalı: İctimai sərmayə proqramı.....	62
4.4.10	Qaldırılan məsələnin icmalı: Məsləhətləşmə və məlumatların ictimaiyyətə təqdim olunması.....	63
4.4.11	Qaldırılan məsələnin icmalı: Yerli məşğulluq - İş imkanları	63
4.4.12	Qaldırılan məsələnin icmalı: İnfrastruktur	64
4.4.13	Qaldırılan məsələnin icmalı: Torpaq və gəlir mənbəyi – Torpağa dəyən ziyan	65
4.4.14	Qaldırılan məsələnin icmalı: Torpaq və gəlir mənbəyi – Kompensasiyaları ödənilməsi.....	65
4.4.15	Qaldırılan məsələnin icmalı: Ümumi Rəylər	66
4.4.16	Qaldırılan məsələnin icmalı: Mövcud BTC və CQBK əməliyyatları	67

Cədvəl

Cədvəl 4-1: ƏMSSTQ Layihə sənədi üzrə şərhlər və cavablar – Milli hökumət təşkilatları	7
Cədvəl 4-2: ƏMSSTQ Layihə sənədi üzrə şərhlər və cavablar – regional və yerli hökumət təşkilatları	51
Cədvəl 4-3: ƏMSSTQ Layihə sənədi üzrə şərhlər və cavablar – üçüncü tərəf təşkilatları	53

Şəkillər

Şəkil 3-1: Ətraf mühit məsələləri ilə bağlı tərəfdaş şərhlərinin təhlili.....	3
---	---

Şəkil 3-2: Sosial-iqtisadi məsələlərlə bağlı tərəfdaş şərhlərinin təhlili.....	4
Şəkil 3-3: Digər məsələlərlə bağlı tərəfdaş şərhlərinin təhlili	5
Şəkil 4-1: Qaldırılan məsələyə cavabların icmalı nümunəsi	58

1 MÜQƏDDİMƏ

CQBK üzrə Tranzit Əraziyə Malik Ölkə Hökumətləri ilə Sazişin tələb etdiyi kimi CQBKG layihəsi üzrə Ətraf Mühit və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) 60 günlük ictimai açıqlama müddətini keçməlidir. Açıqlama müddətində alınmış tərəfdaş şərhələrinə cavab olaraq ƏMSSTQ layihə sənədinin açıqlanması (iyun 2013) CQBKG ƏMSSTQ Yekun variant formalaşdırmaqdan ötrü yenilənmişdir və o, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə (ETSN) baxılması üçün təqdim və daha sonra təsdiq ediləcək.

Bu əlavədə əldə edilmiş tərəfdaş şərhələrinin icmalı və yüksək səviyyəli təhlili və şərhələrə cavabların xülasəsi, o cümlədən, bu şərhələrlə məşğul olmaq üçün ƏMSSTQ layihə sənədinə edilən hər hansı dəyişikliklərin müəyyən edilməsi təqdim edilmişdir.

2 İCTİMAİYYƏTƏ AÇIQLAMA PROSESİ

2.1 İcmal

ƏMSSTQ-nin layihə sənədinin açıqlanması fazası daha ətraflı 9-cu Fəsildə (Məsləhətləşmə Prosesi) və Əlavə C1-də (İctimaiyyətlə Məsləhətləşmə və Açıqlama Planı) təsvir edilmişdir və aşağıdakıları əhatə edir:

- ƏMSSTQ layihə sənədinin açıqlanması (Azərbaycan dilində), qeyri-texniki xülasə (QTX, Azərbaycan və ingilis dillərində) və Bakıda ictimai yerlərdə və planlaşdırılan Layihə ərazilərinin yaxınlığında ictimai broşür (Azərbaycan və ingilis dillərində). Əlavələr də daxil olmaqla ƏMSSTQ-nin nüsxələri baxış üçün hazırlanmış və QTX və ictimai broşürün əlavə surətləri özü ilə aparmaq üçün verilmişdir
- BP Xəzər-in veb saytında ingilis və azərbaycan dillərində ƏMSSTQ layihə sənədinin, o cümlədən QTX açıqlanması
- Beş ictimai açıqlama görüşü.

2.2 Rəylərin verilməsi mexanizmləri

Layihə sənədi haqqında rəylər aşağıdakı mexanizmlər (9-cu Fəsildə və Əlavə C1-də ətraflı təviri edilir) vasitəsilə Layihəyə təqdim edilə bilər:

- BP şirkətinin Bakı ofislərinə göndərilən yazılı rəylər
- Telefon və ya e-poçt vasitəsilə rəylərin bildirilməsi
- BP şirkətinin İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul işçilərinə və ya ictimaiyyətlə görüşlərdə təqdim edilən rəy formaları
- İctimaiyyətə açıqlama görüşlərində şifahi rəylər
- Veb sayt vasitəsilə yüklənə bilən elektron rəy formalarının təqdim olunması.

LTMQİ-lərdən alınmış rəylərin əksəriyyəti (54%) ictimaiyyətlə görüşlərdə qaldırılan (46%) rəy formaları ilə əldə edilmişdir. Telefon və ya e-poçt/vəb sayt vasitəsilə heç bir şərh alınmamışdır.

2.3 Rəylərin ümumiləşdirilməsi

Alınan hər bir şərh tərəfdaşların şərhləri, o cümlədən, şərh verən tərəfdaş haqqında məlumatlar, şərhin alındığı mexanizm verilənlər bazasına daxil edilmişdir.

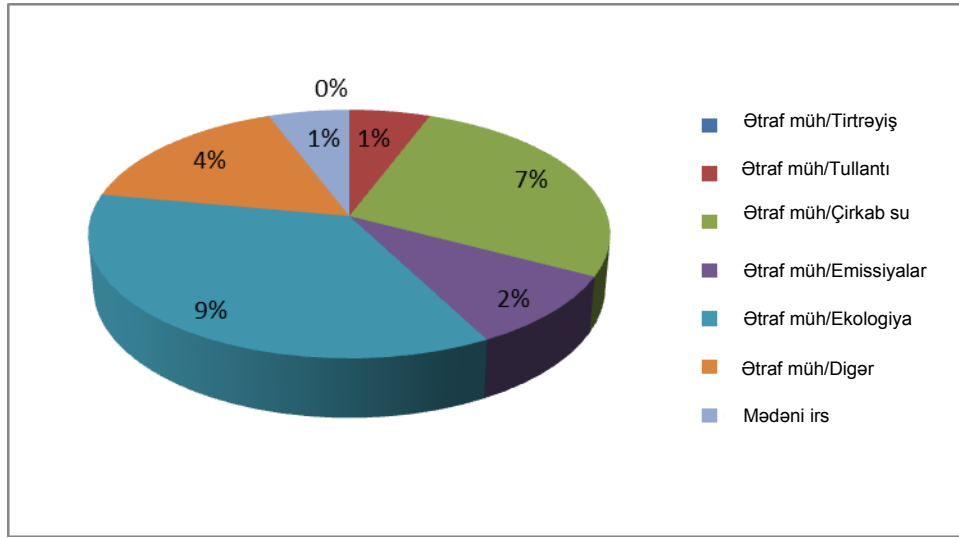
Hər bir şərhə unikal identifikasiya nömrəsi verilmiş və öncədən müəyyən edilmiş məsələ başlıqları (şərhin aid olduğu Layihə və ya ƏMSSTQ sferasını təsvir etmək üçün müəyyən edilmişdir) siyahısından bir kateqoriyaya təhkim edilmişdir. Şərhlər adətən birdən çox məsələ ilə bağlı olmuşdur. Bu halda vacib, ikinci dərəcəli və yeri gəldikcə üçüncü dərəcəli məsələ kateqoriyası istifadə edilmişdir.

Şərhlər müvafiq məsələlərə görə çeşidlənmiş və hər bir fərdi şərhə cavab hazırlanmışdır. Şərhlərin bir neçəsi eyni məzmununda olduqda, məsələ üzrə xülasə hazırlanmış və burada həmin şərhlər tutuşdurulmuş və xülasə cavab təmin edilmişdir. Müvafiq hallarda cavab həm də şərh ilə bağlı nə tədbirlər görüldüyü də təsvir edilmişdir.

3 TƏRƏFDAŞ ŞƏRHLƏRİNİN XÜLASƏSİ

Müxtəlif mövzu başlıqları üzrə alınmış şərhlərin xülasəsi aşağıda verilmişdir. Fərdi şərh və cavabların siyahısı, həmin şərhlərin cavabında yenilənmiş olan müvafiq ƏMSSTQ fəsilləri və bölmələri də daxil olmaqla 3-cü Bölmədə verilmişdir.

3.1 Ətraf mühit məsələləri ilə bağlı şərhlər

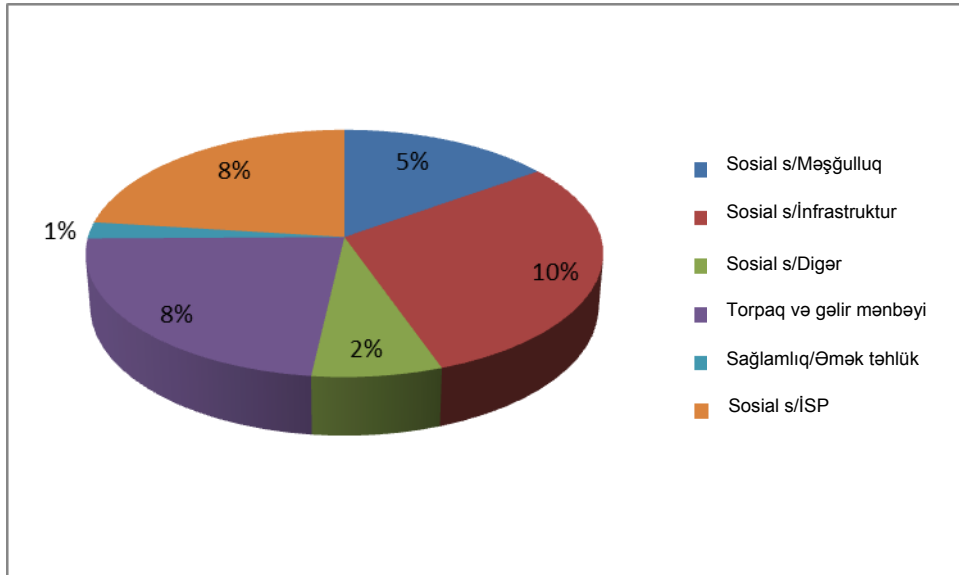
Şəkil 3-1: Ətraf mühit məsələləri ilə bağlı tərəfdaş şərhlərinin təhlili

Ətraf mühit ilə bağlı qaldırılan məsələlərin əksəriyyəti Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən və ARDNŞ-dan olmuşdur. Layihənin təsirinə məruz qalan icmalardan (LTMQİ-lər) ətraf mühitlə bağlı məsələlər əsasən BTC/CQBK fəaliyyətlərinin nəticəsi olaraq suvarmada yaranan problemlər və Layihənin ətraf mühitə təsiri olub-olmayacağı ilə əlqədar idi. Bunlar da təsirin qiymətləndirilməsi ilə bağlı rəylər kimi təsnif edilmişdir (Bölmə 3.3-ə istinad edin).

Ekologiya ilə bağlı şərhlər ilkin verilənlərin adekvatlığı və boru kəmərinin dövlət təbiət qoruqlarına təsirləri və yeri və Azərbaycan Respublikasının Qırmızı Kitabına salınmış növlərə, xüsusilə Tuqay meşələrinə aid edilən mümkün ekoloji təsirlər və təsir azaltma tədbirləri ilə əlaqədar qaldırılmışdır.

Su ilə bağlı şərhlər əsasən hidrosınaq suyu və çirkab sularının planlaşdırılan emalı və atılması ilə əlaqədar olmuşdur. Tullantılarla bağlı şərhlər ərsinləmə stansiyalarından olan tullantıların tərkibi, tullantıların emal infrastrukturunu və tullantıların nəqli ilə əlaqədar olmuşdur. Əlavə şərhlər hesablanmış istixana qazları emissiyaları ilə əlaqədar alınmışdır.

3.2 Sosial-iqtisadi məsələlərlə bağlı şərhlər

Şəkil 3-2: Sosial-iqtisadi məsələlərlə bağlı tərəfdaş şərhlərinin təhlili

Sosial-iqtisadi şərhlərin əksəriyyəti (alınmış bütün şərhlərin 10%-i) tələb olunan Layihə infrastrukturunu və seçilmiş düşərgə yerləri ilə əlaqədar idi. LTMQİ-lər giriş yollarının təmiri və icmalarda alternativ yolların hazırlanmasının təmin edilməsi ilə bağlı məsələləri qaldırmışdır.

LTMQİ-lərdə qaldırılan məşğulluq ilə bağlı şərhlər Kürdəmir rayonunda olmuşdur və onlar Layihənin yaradacağı mümkün məşğulluq imkanları maraqlandırır və onların məşğulluq haqqında xülasə nigarançılığı yerlərdəki yüksək işsizlik səviyyəsinə Layihənin müsbət təsirləri ilə bağlı idi. ETSN əvvəllər BTC/CQBK tikintisində təlim almış işçilərin işəgötürülmə prosesi ilə bağlı sual vermişdir.

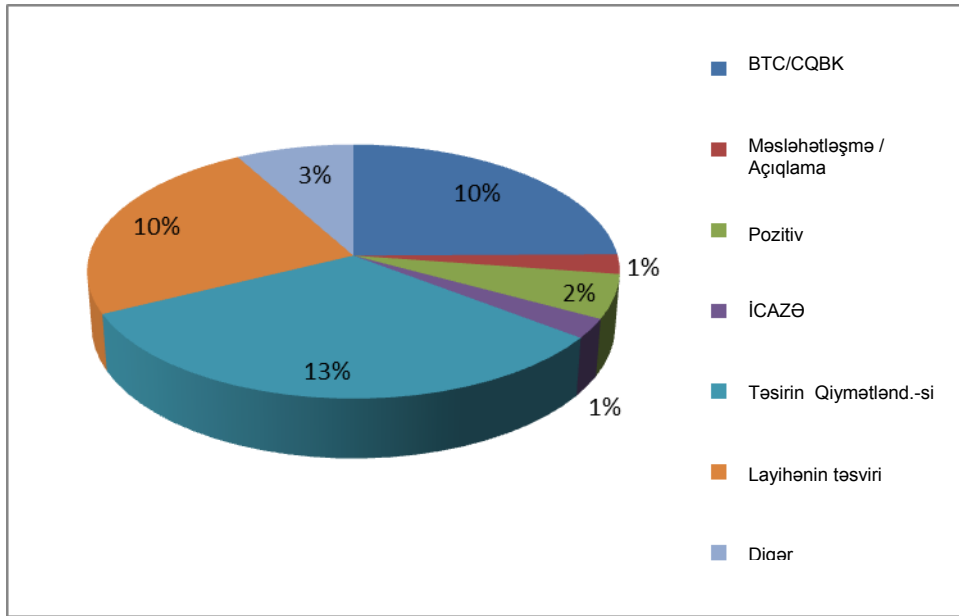
Torpaq və yaşayış şəraiti ilə bağlı məsələlər torpaq və məhsulların necə kompensasiya ediləcəyi haqqında aydınlaşdırma barədə, torpağın münbitliyinin itirilməsinə görə kompensasiyanın nəzərdə tutulub-tutulmadığı, özəl, bələdiyyə və birgə mülkiyyətdə olan torpaqların alınması və bərpası prosesini əhatə etmişdir.

Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi məsələləri, düşərgə ərazisi və magistraldan boru anbarı sahələrində olan tikinti işlərinin sağlamlığa təsiri və əmək təhlükəsizliyi ilə bağlı narahat olan ETSN tərəfindən qaldırılmışdır.

İctimai Sərmayə Proqramı (İSP) ilə bağlı şərhlər əsasən LTMQİ-lərdən gəlmiş və onlar icmalarının giriş yolları, icma infrastrukturunun yenilənməsi və yaxşılaşdırılmış su təchizatından faydalanacağı İSP-ləri tövsiyə etmişlər.

3.3 Digər şərhlər

ƏMSSTQ-nin digər sahələri, BTC/CQBK miras məsələləri və ya daha geniş təsdiqləmə prosesi məsələləri də qaldırılmışdır. ƏMSSTQ formatı və onda ehtiva olunan məlumatlar təsirin qiymətləndirilməsinə aid şərhlər kimi təsnif edilmişdir.

Şəkil 3-3: Digər məsələlərlə bağlı tərəfdaş şərhlərinin təhlili

İctimai açıqlama görüşləri zamanı LTQMI-lərdən alınan məsələlərin əksəriyyəti mövcud BTC və CQBK boru kəmərləri ilə əlaqədar olmuşdur. Qaldırılan məsələlər torpağa giriş yolları, xüsusilə də ağır texnika ilə və pay torpaqlar üçün alınan kompensasiyaların ödənilməsi ilə razılaşmamalar ilə bağlı olmuşdur. ETSN və üçüncü tərəf təşkilatları nə üçün CQBK ərzində gələcək genişlənmənin nəzərə alınmadığı və boru kəməri layihəsinə salınmadığını sorğulamışdır.

Layihə təsviri ilə bağlı şərhlər ETSN və ARDNŞ tərəfindən boru kəmərinin korroziyadan qorunması, seçilən boru kəməri marşrutu və qazın CQBK-dan (42" boru kəməri) CQBKG-nə (56" boru kəməri) köçürülməsi ilə bağlı texniki sorğular qaldırılmışdır.

Təsirin qiymətləndirilməsi ilə bağlı məsələlər, xüsusilə düşərgə yerləri və layihənin mühafizə olunan ərazilərə təsiri haqqında izahlara aid alternativ bölmələrdə daha ətraflı məlumatın verilməsini əhatə etmişdir. Şərhlər həm də nəzərdə tutulmayan və fəvqəladə hallarda bütün boru kəmərlərinin və regiondakı cari fəaliyyətlərin ümumi təsirinə aid olmuşdur.

İcazə prosedurası ilə bağlı şərhlər həmin məsələ ilə bağlı mövqeyinə aydınlıq gətirmiş ETSN-dən və arxeoloji işlərin aparılması ilə əlaqədar müvafiq orqanların cəlb olunmasına aydınlıq gətirən Mədəniyyət Nazirliyindən alınmışdır.

4 TƏRƏFDAŞ ŞƏRHLƏRİNƏ ƏTRAF LI CAVAB

4.1-4.3 Bölmələri alınmış fərdi şərhləri, şərhin mənbəyini və dövlət, regional və yerli hökumət orqanları və nümayəndələrindən və Üçüncü tərəf təşkilatlarından gələn şərhlərə spesifik cavabı göstərir. ETSN-in şərhləri layihə sənədinin açıqlanması görüşlərindəki suallardan və e-poçt vasitəsilə alınmış şərhlərdən götürülmüşdür.

LTMQİ-lardan gələn şərhlər əsasən bir sıra ümumi mövzulara istinad etmişdir və onlar hər bir məsələ üzrə birlikdə qruplaşdırılmış və ümumi nümunədə (Bölmə 4.4) cavablandırılmışdır.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, layihə sənədlərində alınan spesifik bölmə və ya cədvələ istinad edən şərhlər yekun sənəddəki istinad ilə bilavasitə uyğun gəlməyə bilər. Bu ona görədir ki, bəzi hallarda şərhlər və cavablar layihə sənədində spesifik bir cədvəli müzakirə edir ki, o da həmin vaxtdan bəri yekun hesabatda yenilənmiş olur. Daha dəqiq desək, şərhlər alındığı kimi saxlanır və cavablar isə istinad etdiyi spesifik şərhə ünvanlanır. Bu ƏMSSTQ-nin Cədvəl 4-1-dəki Bölmə İstinad nömrəsi bölməni əks etdirmək və yekun hesabatdakı cədvəl istinadını vermək üçün yenilənmişdir və çarpaz istinad üçün istifadə edilməlidir.

4.1 Milli hökumət təşkilatlarının şərhləri

Cədvəl 4-1: ƏMSSTQ Layihə sənədi üzrə şərhlər və cavablar – Milli hökumət təşkilatları

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN)			
Son 10-15 ildə iqlim dəyişikliyi ehtimalını da nəzərə alaraq boru kəməri dəhlizi boyunca ətraf mühitdə əhəmiyyətli dəyişikliklər müşahidə edilmişdir? Digər boru kəməri layihələri üçün aparılmış əvvəlki ilkin vəziyyət araşdırmalarından istifadə etməklə.	001	<p>Nəzərinizə çatdırırıq ki, Layihədə 2001-ci ildən eyni araşdırma sektorlarından ilkin araşdırma məlumatları yoxdur, odur ki, eyni verilənlərdən istifadə edərək müqayisə aparmaq mümkün deyil. CQBKG layihəsində ilkin vəziyyətin araşdırılması sektorlarında da eyni 2006 BP Strategiyasına əməl edilmişdir və gələcək nəzarət proqramı da eyni yerləri qəbul edəcəkdir.</p> <p>BP şirkəti 2006-cı ildə bərpanın monitorinq proqramını başlatmışdır və boru kəməri dəhlizinə (BKD) perpendikulyar araşdırma sektorlarını və BKD üzərində və ondan kənarında körpülərin salınması əhatə etmişdir. Bu araşdırma sektorları boyunca bitki örtüyü örtük və növlərin kompozisiyası mənasında qeyd edilmişdir. Toxunulmamış verilənlər aradək həmin məxsusi yer/təbii yaşayış məskəni üçün hədəf örtüyünü təmsil edir, lakin onlardan bitki örtüyü və tərkibindəki tendensiyaları izləmək üçün də istifadə oluna bilər. Hər halda bu verilənlər yalnız həmin yerə xasdır və monitorinq işə yalnız 2006-cı ildə başlamışdır.</p> <p><i>ƏMMSTQ-nin Flora və bitki örtüyü 7.7.6 Bölməsi BKD-dən kənar monitorinq üzrə bitki örtüyündəki dəyişikliklər və BKD monitorinq proqramında görünən tendensiyaları əhatə etməsi üçün yenilənmişdir.</i> Xülasələndirərək qeyd etmək lazımdır ki, təbii məskənlərin çıxarıldığı yerlər və kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün əkilən və ya maşın-mexanizmlərin və mal-qaranın toxunduğu torpaqlar istisna olmaqla bitki örtüyü və növlərin tərkibindəki hər</p>	<i>Bölmə 7.7.6</i>

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		hansı tendensiyanı hər hansı əsl səbəbə bağlamaq çətindir.	
Boru kəməri Candar gölünə nə qədər yaxındır?	002	Göl nəzərdə tutulan CQBKG boru kəmərinin marşrutundan təxminən 2.7 km aralıda yerləşir.	Əlavə A
BTC/CQBK üçün olan ƏMSSTQ-larda qeyd etdikləri müsbət sosial təsir yerli əhalinin yeni layihələrdə istifadəsi üçün artmış ixtisası olacaqdır. Həmin insanlardan istifadə ediləcəkmi və onlar bunu necə edəcəklər? Onlarla əlaqə nömrələri sizdə varmı?	003	BTC/CQBK-dən olan bacarıqlı fəhlələr bütün Azərbaycanda bir çox tikinti layihələrinə gediblər. Bir çoxu Bakıya köçmüş və rayonlara işləmək üçün qayıtmağı istəməyə bilirlər, odur ki, işəgötürmə böyük ehtimal ki, rayonlarda aparılacaq və yeni istedadlar inkişaf etdiriləcəkdir. BP şirkətində Layihələr üçün işçi heyətini təmin edən bir çox işəgötürmə agentlikləri vardır və böyük ehtimal var ki, Podratçı layihə üçün işəgötürmə məqsədilə bir sıra agentlikləri cəlb edəcək.	
Tikinti ərzində BTC/CQBK-də istifadə edilən texniki yanaşmalarla müqayisədə əhəmiyyətli fərq olacaqmı və yeni texnologiyalar tətbiq ediləcəkmi?	004	Tikinti texnologiyası BTC-dəki ilə eyni olacaq. Layihənin mühəndis layihələndirmə işlərində öyrənilmiş dərslərdən istifadə edilmişdir. Məsələn, podrat müqavilələri strategiyaları, çay keçidləri, açıq xəndək və əvvəlki vəziyyətinə bərpaetmə tətbiq edilmişdir. Məsələn, onların BTC/CQBK ərzində onlarda qeyri-real – səhra mühitlərində bir il içində 70% bərpa hədəfləri var idi. BTC/CQBK layihələri üzrə 6 il ərzində bərpaolma normalarına baxılmış və CQBKG layihəsi üzrə hədəflər müvafiq olaraq müəyyən edilmişdir.	
CQBKG-də qaz Səngəçaldan Muğana nasosla necə vurulacaq və bu mövcud boru kəməri vasitəsiləmi həyata keçiriləcək?	005	CQBKG “müstəqil” bir boru kəməri deyildir; o, mövcud CQBK sisteminin genişlənməsidir. Mühəndis araşdırmaları göstərmişdir ki, Azərbaycanda 42 düymlük boru kəmərinə görə tam uzununa boru kəməri zəruri deyildir və həm də qaz Səngəçal terminalından təxminən 57 km aralıda 42 düymlük boruya qoşulma ilə başlayan yeni 56 düymlük CQBKG boru kəmərinə 42 düymlük boru vasitəsilə nəql olunacaqdır. Mühəndislik məsələləri və boru kəməri hidravlik sistemini izah etmək üçün ƏMSSTQ-nin 4.3.2.4 və 4.3.2.5 hissələrinə əlavə mətn artırılmışdır.	Bölmə 4.3.2.4 Bölmə 4.3.2.5

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Hansı çətinliklər gözlənilir və hazırkı boru kəmərləri ilə kəsişdikdə həmin boru kəməri nə qədər dərinlikdən keçəcə?	006	<p>Bu boru kəməri mövcud boru kəmərləri ilə xəndəksiz metodlardan istifadə edərək kəsişəcək. Ərazilərin əksər hissəsi üçün tarixi məlumatlar mövcud olduğundan marşrutun əksər hissəsi üçün heç bir çətinlik gözlənilmir. CQBK/BTC dəhlizindən kənardakı marşrutun yeni dəyişmiş sahələrində riskləri qiymətləndirməkdən ötrü əlavə geotexniki və digər verilənlər əldə edilir. Bu ƏMSSTQ-nin 5.6.2 bölməsindəki Şəkil 5-14 İkin Səciyyəvi Xəndəksiz Keçidlərindir. Örtüyün dərinliyi xəndəksiz metoddan istifadə etdikdə təxminən 1500mm, açıq kəsimli kəsişmə metodundan istifadə olunduqda isə 900mm olacaq.</p> <p>ƏMSSTQ-nin E Əlavəsində yeraltı kommunikasiya və boru xəttləri üzərindəki örtüyün dərinliyini təsvir edən D-0510 layihə öhdəliyi vardır.</p>	Bölmə 5.6.2 Əlavə E
Bunun əvəzinə yerüstü qaz boru kəməri nəzərdən keçirilmişdirmi?	007	<p>Ənənəvi quraşdırma, bütövlük və təhlükəsizlik tədbirləri müəyyən edir ki, boru kəməri yer səviyyəsindən aşağıda basdırılacaq.</p>	
Yüksək seysmikliyə malik sahələrdə boru kəmərinə qorumaq üçün xüsusi təhlükəsizlik layihələri varmıdır?	008	<p>CQBKG Muğanda başlayır və ona görə də o, heç bir aktiv kəsiklərdən keçmir. Beynəlxalq standartlara uyğun layihələndirilmiş müasir boru kəməri və layihə təlimnamələri zəlzələnin təhrik etdiyi yer titrəyişlərinin heç bir təsirindən zədələnmir. Boru kəmərinə yer titrəyişinin yeganə "təsiri" bərkliyin qismən itirilməsinə həssas olan torpaqlarda və yamaclarda yerləşdirilməsindən gələ bilər. BTC/CQBK aparılmış tədqiqatlar bu ərazilərin harada olduğunu müəyyən etmişdir və həmin ərazilərdən yan keçilmişdir. Layihənin marşrutunun əksər hissəsində mövcud dəhlizdən keçdiyini nəzərə alsaq, geoloji təhlükələrin yan keçilməsi ilkin layihəyə daxil edilmişdir.</p> <p>CQBK Layihəsi üzrə bütün yerüstü qurğuların hamısı üçün sahəyə xas seysmik parametrlər işlənib hazırlanmışdır. Bunlar Mümkün Seysmik Risklərin Qiymətləndirilməsinə (MSRQ) əsasən yerinə</p>	

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		yetirilmişdir. Bütün qurğuların seysmik layihələndirilməsi ASCE 7-10 standartına əsaslanır.	
Layihənin Azərbaycan sektoruna düşən ilkin büdcə nə qədərdir?	009	BP şirkətinin veb sayt linki http://www.bp.com/sectiongenericarticle.do?categoryId=9046884&contentId=7080518 Şahdəniz 2 layihəsi üzrə ümumi xərcləri verir və Şahdəniz 2 yatağının tammiqyaslı işlənməsi və CQBK layihəsi ilə birlikdə cəmi xərclərin 2.5 milyard ABŞ dollar məbləğində olduğunu göstərir. CQBK Layihəsi həmin layihənin yalnız Azərbaycan sektoru üzrə büdcənin təfərrüatlarını verə bilmir.	
Tuqay meşələrinə diqqət qeyri-kafidir	011/ 292	ƏMSSTQ-ni məlumatlandırmaq üçün başlanğıc verilənlərin toplanmasının bir hissəsi olaraq ekoloji verilənlər yığılmışdır. Tədqiqatlar elə əhatə edilmişdir ki, ƏMSSTQ üçün tələb olunan səviyyədə məlumatları təmin etməkdən ötrü araşdırma sahələri diqqətlə seçilmişdir. Tuqay meşələri mühafizə olunan ərazilər çərçivəsində və Şərqi Kür çay-keçidində (Tuqay meşəsi ərazisinə yaxınlıqdan keçir, lakin onunla kəsişmir) nisbətə müzakirə edilir. Marşrut heç bir Tuqay meşəsindən keçmədiyi üçün onun təsviri Bölmə 7.7.5-də (marşrutun kəsişdiyi təbii yaşayış məskənlərini təsvir edən bölmə) verilməyib, lakin marşrutun yaxınlıqdan keçdiyi ərazilərə mümkün bilvasitə və ya ikinci dərəcəli təsirlərin müzakirəsi daxil edilmişdir (məs., Bölmə 7.7.9.6).	Bölmə 7.7.5, 7.7.10.6
Bərpa üçün orijinal təbii yaşayış məskənləri bilinməlidir, lakin ƏMSSTQ-də yalnız arealların ümumi siyahısı verilir və həmin ekosistemlərin Azərbaycan dilində rəsmi qəbul edilmiş adları vardır.	012	Bölmə 7.6.10-da təbii yaşayış məskənlərini təsbit edən cədvəllər vardır və onların həssaslıq səviyyəsi bağlanğıc vəziyyətin tədqiqatları zamanı müəyyən edilmişdir. Təbii yaşayış məskənlərini təsvir etmək üçün elmi adlardan istifadə edilmişdir. Lüğət Azərbaycan dilində məlum yerli adların da daxil olduğu növ və təbii	Bölmə .6.10, Lüğət

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		yaşayış məskəni siyahısını da əhatə etməkdən ötrü yenilənmişdir. Həmin elmi adlar Beynəlxalq Nəbatat Terminologiyası Koduna (BNTK) və Beynəlxalq Zooloji Terminologiya Koduna uyğundur.	
Torpağa qalıq təsirlər hansılardır və yüksək eroziya potensialı olan torpaqlar hansılardır və bunlar Layihə üzrə fəaliyyət planlarına və bərpa işlərinə necə daxil ediləcək?	013/ 014	<p>Torpağa qalıq təsirlərə ƏMSSTQ-nin 10.3.5 bölməsində baxılmışdır və təsirlərin əksəriyyətinin aşağı əhəmiyyət dərəcəsinə malik olacağı hesab edilir; aşağı-orta əhəmiyyət səviyyəsi torpaq eroziyasına daşqınlardan dəyən təsirlərlə bağlıdır. Yüksək eroziya potensialına malik ərazilər ƏMSSTQ-nin 7.3.3.7 bölməsində müəyyən edilmişdir.</p> <p>E Əlavəsində bir sıra öhdəliklər torpağın istifadəsi üzrə idarəetmə və təsiri azaltma tədbirlərini təsvir edən D Əlavəsində isə Torpağı idarə olunması planı vardır. Layihədə torpağın tələb olunan spesifikasiyaya qaytarılması tələb olunur. Layihə üzrə bərpa fəaliyyətlərində təminat tədbirləri yerinə yetirəcəkdir.</p>	Bölmə 7.3.3.7, 10.3.5 Əlavə D və E
Atmosfer emissiyalarının aşağı olacağı qiymətləndirilir, lakin tikinti texnikası və avtomobillərindən emissiyalar nəzərə alınmışdırmı?	016	Bölmə 5.10.7.2-də tikinti texnikası, yol nəqliyyat vasitələri və qeyri-yol tikinti avadanlıqları ilə əlaqədar atmosfərə emissiyalar mövzusunda toxunulur və həmin məlumat Cədvəl 5-13 də təqdim edilir. Həmin rəqəmlər istifadə olunan tikinti texnikası və nəqliyyat vasitələrinin növ və sayına və nəzərdə tutulan düşərgələr, boru anbarları, aralıq ərsinləmə stansiyaları, bağlayıcı siyirtmə stansiyaları və BKD ilə əlaqədar hər bir tikinti fəaliyyətinə əsaslanır. Həmin təxminlərə həm də daş material və tullantıların nəqli kimi işlər görəcək bütün nəqliyyat vasitələri daxildir. Emissiya kütlələri yanacaq kütləsinin emissiyaların əmsallarına vurulması ilə ikitərəfli (60 mil) yayılmasına görə hesablanmışdır. Hər bir texnikanın gündə 10 saat işləyəcəyi təxmin edilmişdir. Kütləvi emissiyalar tikintinin bütün 31 aylıq müddətinə hesablanmışdır. Azərbaycanda köhnə sovet dövrünün maşın mexanizmləri və generatorları mirası qalmışdır. CQBKG layihəsi ərzində nəqliyyat vasitələri və maşın-mexanizmlərin Layihə standartlarına cavab verməsi lazımdır.	Bölmə 5.10.7.2

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
BTC/CQBK tikintisi zamanı suvarma sistemləri dağıdılmış və suvarma imkanları azalmışdır, Layihə suvarma kanallarının bərpasını necə təmin edəcək?	017	Layihə qarşıda duran tapşırıqlardan agahdır və keçid işləri üçün münasib vaxtı müəyyən etməkdən ötrü müvafiq dövlət orqanı ilə çalışacaq. Bundan əlavə, Layihə həm də mümkün olan hallarda torpaq sahiblərinin müvəqqəti suvarma birləşmələri və su təchizatı tələblərini təmin etmək üçün torpaq sahibləri ilə işləyəcəkdir (məs., mal-qara axurlarına). PODRATÇI təsdiq olunmuş müvəqqəti tədbirlərin yerinə yetirilməsinə və tikinti müddətində təchizatı davam etdirməyə və ya alternativ suvarma mənbələrini təmin etməyə cavabdehlik daşıyır. Həmin problemlərin bu Layihədə (35-05, 35-06; 35-08) baş verməməsinə təmin etmək məqsədilə bu ƏMSSTQ-də bir sıra öhdəliklər verilmişdir.	Əlavə D-İnfrastruktur və kommunikasiya sisteminin idarə olunması planı ƏMSSTQ Fəsil 10.13
Məhsuldarlığa dəyən təsirə görə torpaq sahiblərinə kompensasiya necə veriləcəkdir?	018	Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə əsasən əməl olunan torpaq əlma prosedurası vardır. Layihə həmin proseduraya riayət edir və təsirə məruz qalmış insanların, torpaq sərhədlərinin, alınacaq torpaq koordinatları, kadastr xəritələri, torpaq kateqoriyası, mülkiyyət hüququ, torpaqdan istifadə, əsas vəsaitlər, yer və müvafiq icra orqanları kimi məlumatlar əldə edilməkdədir. Bu ƏMSSTQ Layihənin təsirinə məruz qalan torpaq sahiblərinin <u>alınma vaxtına qüvvədə olan bazar qiymətlərinə əsasən kompensasiya alacaqlarını</u> (Bölmə 10.13.4.1) aydın bildirməkdən ötrü yenilənmişdir. TSƏOKÖK və Torpağın alınması və kompensasiya konsepsiyasına Təlimnamə torpağın alınması və kompensasiyaların ödənilməsinə başlamazdan əvvəl buraxılacaq və həmin Təlimnamə müxtəlif torpaq kateqoriyaları və məhsulun növünə görə kompensasiya verilməsi üçün istifadə edilən düstura malik olacaq.	Bölmə 10.13.4.1
Digər torpaq sahiblərinə dolayı təsir halları (məsələn, məhsuldarlığı azaltmış suvarma sistemində dəyən ziyan və ya əhəmiyyətli dərəcədə toz təsirləri) BTC/CQBK ərzində böyük narahatlığa səbəb olmuşdur. Təxminən 40 belə hal baş vermiş və onlar heç bir kompensasiya almamışdır.	019	Torpaqlar üçün kompensasiyalar diqqətlə layihə tərəfindən idarə ediləcək və Podratçı heç bir torpaq alınmasını həyata keçirməyəcək. BP şirkəti torpaq alınması məsələsini özü idarə edəcək. Bu BTC-dən fərqli yanaşmadır, orada Podratçı prosesə bilavasitə nəzarət etməyə imkan verilmişdi. Hər bir şikayətin	

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Bəs bu məsələ CQBKG layihəsində necə idarə ediləcək?		etibarlılığı layihə üçün işlənilib hazırlanmış şikayət prosedurasının bir hissəsi olaraq qiymətləndiriləcəkdir.	
ƏMSSTQ-dəki xəritələr qoruq ərazilərini işarə ilə bildirməli və onların boru kəmərinə nə qədər yaxın olduğunu göstərməlidir.	020	Ən yaxın qoruq ərazilərinin sərhədləri A Əlavəsindəki xəritələrdə göstərilir . Əlavə A (A7-2) üçün qoruq əraziləri və boru kəməri və ya BKD arasındakı məsafələri göstərən işarələrə malik yeni bir xəritə yaradılmışdır.	Əlavə A
Bu ƏMSSTQ-nin metodologiyası əvvəlki layihə sənədlərindəkindən daha yaxşıdır, lakin o, başqa yerdə (Rusiya) daha yaxşı metodologiyalar görmüşdür.	021	CQBKG Metodologiyası güclü, sistematikdir və təsirin qiymətləndirilməsi üzrə müasir metodologiyanın nümayəndəsidir.	
Alternativlər verilməyəndə xərclər niyə göstərilməyib, axı bu yaxşı bir beynəlxalq təcrübədir və qiymətləndirməyə şəffaflıq verir?	022	Xərclər haqqında məlumatlar ona görə verilməyib ki, onlar kommersiya sirri hesab edilir.	
Ağır metal tərkibli tullantı sularının atılması standartı 5mq/l-dir, lakin o, nə üçün bu ƏMSSTQ-də ayrı-ayrı komponentlərə bölünmür?	023	Ağır metal tərkibli atımlar standartı qaz infrastrukturunu layihəsindən olan sənaye suyu atımları növünə müvafiqdir. Çirkab suyu məsələsi bu ƏMSSTQ-nin D Əlavəsində yerləşən çirkənlərin qarşısının alınması planında baxılmışdır. Bu növ layihələrdə ağır metal atımlarının olması məlum deyil. Monitorinqin parametrləri ƏMSSTQ-də verilmişdir.	Əlavə B və D
Heç bir transsərhəd təsirlər yoxdursa bunu qeyd etmək lazımdır.	024	Transsərhəd təsirlər bu ƏMSSTQ-nin 11-ci fəsilində nəzərdən keçirilmişdir.	Fəsil 11
Bu ümumi bir qaydadır, monitorinq və təlimin yerinə yetirilməsi xərcləri nə üçün daxil edilməyib?	025	Əlavə D-dəki təsirin azaldılması planları və təsir azaltma tədbirləri Potratçılarının icra planlarına daxil ediləcəkdir. ƏMSSTQ-də və D Əlavəsində nəzərdən keçirildiyi kimi monitorinq bölməsində təsbit edildiyi kimi bütün məsələlərin monitorinqini əhatə edəcək Layihə qrupu tərəfindən təftiş proqramı işlənilib hazırlanacaq. Həm Potratçı	Əlavə D

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		və həm də Sifarişçi üçün monitorinqin və təlimin icrası xərcləri Layihə üçün icra proqramları və təsdiqlənmiş şərtlər məlum olanadək hələ erkən işlənilib hazırlanma mərhələsindədir.	
ƏMSSTQ digər sənədlərə və müxtəlif ölkələrə istinadları ehtiva edir, nə üçün həmin sənədlər buraya daxil edilmir? ƏMSSTQ-də buna misal olaraq köçürülmə planı qeyd edilmişdir. O, başqa sənədlərə daxil edilməlidir.	026	ƏMSSTQ-də onun üçün keçirilmiş başlanğıc vəziyyətin öyrənilməsi araşdırmaları haqqında daha ətraflı məlumatları ehtiva edən Ətraf mühit və Sosial Sahənin başlanğıc vəziyyəti haqqında hesabat istinadları vardır. ƏMSBV-dan müvafiq verilənlər ƏMSSTQ-nin 7 və 8-ci fəsilərini formalaşdırmaqdan ötrü istifadə edilmişdir. ƏMSBV hesabatı ETSN-ə təqdim edilmişdir. Digər sənədləri əzərdən keçirmək və verilən və məlumatlardan istifadə etmək və ƏMSSTQ-də həmin sənədlərə istinad etmək adi praktikadır. Məlumatın əldə edilmiş olduğu bütün sənədi daxil etmək tələb olunmur. Həmin sənədlərə istinadları ƏMSSTQ-də göstərmək vacibdir. Köçürmə fəaliyyət planı hələ ictimai domenə buraxılmamışdır, lakin təsirlərin icmalı və onlarla bağlı təsir azaltma tədbirləri yenilənmiş ƏMSSTQ-də (Bölmə 10.13) daxil edilmişdir.	Bölmə 10.13 Fəsil 7 və 8
Bəzən siz Nazirliklərin təsdiq etdiyi qanunvericilikdən istifadə edir və bəzi zamanlarda Avropa standartlarına istinad edirsiniz. Nə üçün bərpa planına qanunvericiliyə bütün istinadlarının daxil edilmədiyi barədə sual verildi.	027	ƏMSSTQ və Layihə standartları beynəlxalq qaz boru kəməri sənayesində olan standart və təcrübələrdən daha az ciddiliyə malik olmayanları Layihədən tətbiq etməyi tələb edən Tranzit Əraziyə Malik Ölkələrin Hökuməti ilə Sazişin tələblərinə uyğun gəlir. Bərpa planının məqsədi ƏMSSTQ-dəki standart və öhdəliklərə qarşı Bərpaetmənin idarə olunması üçün konsepsiya təqdim etməkdir. Nəzərə alınmış bütün müvafiq beynəlxalq standartlar Planın 7.2 Bölməsində siyahıda verilmişdir. Bunlar aşağıdakılardır: <ul style="list-style-type: none"> • Yerüstü və Dəniz Boru Kəmərləri İnşa Edən Podratçıların Beynəlxalq Assosiasiyası (IPLOCA) • BMK Ümumi ƏMSƏT Təlimnaməsi: Tikinti və istismardan çıxarma.	Əlavə D (Bölmə 7.2)

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Monitoring planındakı "müddətlərin" zaman miqyası nə deməkdir?	028	Müəyyən zaman müddətidir. Məs., 3 aylıq müddət şamil olunur.	Fəsil 3 Əlavə D
Mövcud BTC/CQBK və QİBK ilə bağlı izahat sualı. Yeni layihə üçün ola biləcək hər hansı dəyişikliklərin həmin boru kəmərləri və layihədən öyrənilmiş dərsləri nəzərə alınmalıdır.	233	<i>Öyrənilmiş dərslər barədə bir bölmə 3-cü Fəslə əlavə edilmişdir.</i> BTC/CQBK Layihə qrupu 2006-cı ildə geniş öyrənilmiş dərslər prosesini yerinə yetirmişdir. Öyrənilmiş dərslər CQBKG biliklərin idarə olunması jurnalına salınmışdır. Onlar Layihənin layihələndirmə və icra aspektlərinə daxil edilmişdir. Təbii yaşayış mühitinə xas olmayan və bununla da bəzi təbii yaşayış mühiti üçün qeyri-real olan BTC üçün bərpa planlarının daxil edilməsi buna bir nümunədir. CQBKG məqsədləri üçün BTC/CQBK layihəsindən sonra yaranan 6 illik monitoring verilənlərinə əsaslanan təbii yaşayış mühitinə xas olan bitki örtüyünün örtüyünün bərpası daxil edilmişdir. Həmin hədəflər Əlavə D-də (ƏMSSİMP) təqdim edilmişdir: Bərpa planındakı Şəkil 7-1-də qısa müddətli monitoring hədəfləri, Ekoloji idarəetmə planındakı Şəkil 8-1-də isə uzunmüddətli monitoring hədəfləri təqdim edir.	Fəsil 3
BTC/CQBK zamanlarından ekosistemdə hər hansı fərqlərin qeyd olunub-olunmadığı barədə sual. 2005-ci ildən bəri təbii yaşayış mühitində çoxlu dəyişikliklər baş vermiş ola bilər. ƏMSSTQ-də 2001 və 2011-ci illərdə təbii yaşayış mühitinin miqyasını göstərən bir Cədvəlın olması məntiqli olardı. Qeyd edildi ki, 2001-ci ildəki şəraitin təbii yaşayış mühitinin cari vəziyyəti ilə müqayisə edə biləcəyiniz başlanğıc xətt vəziyyətləri hesab edilir. Hər şeyin iqlim dəyişikliyi və səhrələşmə ilə izah olunması normal deyil. İctimai görüş zamanı bu sual da ortaya qoyuldu. Sualı verən cənab inanırdı ki, iqlim dəyişikliyi səbəbindən artan quraqlığın nəticəsi olaraq səbəb olan tendensiyalar vardır.	234	İstinad edin: ID#001	Bölmə 7.7.6

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Sual olundu ki, təbii yaşayış mühitinin bərpa prosesi üzrə verilənlər bütün dəhlizi əhatə edəcəkmi.	235	Boru kəməri dəhlizi və müvəqqəti qurğu sahələri üçün Bərpa və bioberpa proqramını məlumatlandırıcı verilənlər ƏMSSTQ üzrə əldə edilən başlanğıc xətt məlumatlarından və E Əlavəsində öhdəlik götürülmüş tikinti öncəsi araşdırmalar ərzində əldə edilən məlumatlardan götürüləcəkdir. Bu CQBKG layihəsinə xas olacaq, lakin bütün boru kəməri sistemi üzrə operativ monitoring planına inteqrasiya olunacaq.	Əlavə D və Əlavə E
Ümumi bir bəyanat verildi ki, məsləhətçilər böyük i görüblər və ETSN də izahat görüşü zamanı bu layihənin ƏMSSTQ-ni nəzərdən keçirməklə böyük iş görmüşdür. Belə bir məsələ qaldırıldı ki, sənəddə 300-dən artıq ixtisarlara verilməmişdir və ETSN sənədin oxunmasının çətin olduğunu qeyd etdi. Çünki, onlar ixtisarlara oxumaq üçün sənədin əvvəlindəki lüğətə tez-tez istinad etməyə çalışmalı olurlar. ƏMSSTQ-nin fərqli Əlavə və ya bölməsinə istinad edilmədən mətni düzgün başa düşə bilmədiyini vəziyyət ola bilər. Məsələn, balıqlar haqqında araşdırma aparılmış, lakin mətn sonradan başqa bir sənədə istinad etmişdir. Faktiki olaraq hansı növ balıqların, nə qədər iri və nə qədər xırda balığın tapıldığını başa düşə bilməmişdilər. Qeyd edildi ki, ƏMSSTQ-də balıq növləri haqqında təfərrüatlar əsas mətnədə verilməlidir və həmin təfərrüat ƏMSSTQ fəslində yox idi. Yerli standartlara çox az istinad edilmişdir, ANİ kimi beynəlxalq standartlara isə istinad verilmişdir.	237	ƏMSSTQ kimi texniki sənədlərdə çoxsaylı qısaltmalar və ixtisarlara olacaqdır. ƏMSSTQ-nin 7-ci Fəslində balıq növləri haqqında təfərrüatlar verilməmişdir. 2011-ci ildə yerinə yetirilmiş balıqlar haqqında araşdırmalar zamanı müəyyən edilmiş rəqəmlər ilə birlikdə ƏMSSTQ açıqlama layihəsindəki Cədvəl 7-46-də Latın adlarından istifadə etməklə siyahısı verilməmişdir. Tutulmuş növlərin ümumi sayı və orta ölçüsü ilə həmin Cədvəl yenilənmişdir və indi "Cədvəl 7-47: 2011-ci ildə araşdırılmış hər bir su axarında mövcud/qaib balıq növləri" adlanır.	Bölmə 7.7.9.6
Layihə nə qədər ağacı riskə atacaq və neçə ağac çıxarılaçaq?	239	Layihədə hələ ağac sayını yerinə yetirilməyib. Layihələndirmə mərhələsində layihənin təsirinə məruz qalan ağacların sayını heçə endirmək üçün ağaclardan yan keçmə və dəhlizin daraldılması nəzərə alınmışdır. Bir xüsusi sahə, ərazidəki məhdudiyətlər səbəbindən çıxarılmalı olacaq ağaclar olan yeganə Dəllər Daşbulaq	Əlavə E

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		sahəsi vardır. Ağacların çıxarılmasını kompensasiya etmək üçün əkmə işləri aparılacaqdır (müvafiq olaraq 8.05 və 17.08 sayılı öhdəliklər).	
Qeyd edildi ki, digər böyük bir məsələ hidrosınaqdır. Hidrosınaq işi hidrosınaq qurğusunun hazırlanmasını tələb edəcək. Həmin planda suyun götürülməsi və atılmasının dəqiq yerləri və həcmi, götürülmə və atılma metodologiyası, və kimyəvi vasitələrlə və ya onlarsız istifadə etməklə sınağın qiymətləndirilməsi göstərilmişdir.	015 241 279 297	Fəsil 5-də CQBKG üçün yerinə yetiriləcə hidrosınaq haqqında məlumatlar təqdim edilmişdir. Layihədə bu mərhələdə, suyun götürülməsi və atılma nöqtələrinin dəqiq yerləri hələ müəyyən edilməlidir və Hidrosınağın İdarə olunması Planı ona fokuslanacaq. Təsirin qiymətləndirilməsi hidrosınaq fəaliyyətlərinin potensial təsirlərini qiymətləndirmişdir və Hidrosınağın İdarə olunması Planının işlənilib hazırlanmasına tətbiq olunacaq təsirin azaldılması üzrə tədbirlər paketi əldə edilmişdir.	Fəsil 5
Qazın nasosla vurulması üzrə suallar. Qaz CQBKG sıfır kilometrədən (KP0) 56 düymlük borudan daha sonra Gürcüstanda 42 düymlük boruya nasosla necə vurulacaq?	242	Qazın nəqli prosesi mürəkkəb boru hidravlik sistemini əhatə edir. Boru kəməri elə layihələndirilmişdir ki, əlavə boru kəmərinə birləşdirmə və qaz kütlələrini hərəkət etdirən kompressor imkanına malik olsun. ƏMSSTQ-də Fəsil 4, Bölmə 4.3.2.5 boru kəmərinin hidravlik sistemi haqqında əlavə məlumat vermək üçün yenilənmişdir. CQBKG Layihəsi həm Azərbaycan və həm də Gürcüstanda 56 düymlük borudaan istifadə edir.	Bölmə 4.3.2.5
56 düymlük boru kəməri üzrə tələblər barəsində sual verilmişdir.	243	56 düymlük boru kəmərinə quraşdırmaqla bu gələcəkdə genişlənməyə və digər yataqlardan əlavə qaz ehtiyatlarının nəqlinə imkan verir. Layihənin məqsədəuyğunluğunun nəzərdən keçirildiyi Bölmə 1.3-də bu qeyd edilmişdir.	Bölmə 1.3
Azərbaycandakı 56 düymlük boru kəməri Gürcüstanda 42 düymlük boru kəmərinə birləşəcəkmi? (çünki, bu məsələ ƏMSSTQ-də aydın deyil).	244	Azərbaycanda nəzərdə tutulan CQBKG Layihəsi Gürcüstanda yeni 56 düymlük boruya birləşəcəkdir. Biz Fəsil 4-də müzakirə edildiyi kimi Qobustandakı kimi mürəkkəb ərazilərdə (42 düymlük) mövcud boru kəmərinə istifadə edəcəyik.	Fəsil 1, Fəsil 4

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Boru kəməri Səngəçalda başlayan 42 düymlük boru kəməmindən keçərək CQBK 56 düymlük boru kəmərinə KP0-da birləşəcəyinə görə boru kəmərinə birləşmə üzrə izahat tələb edilmişdir. Həmin 42 düymlük kiçik bölmənin qazı boru kəmərinə necə saxlaya biləcək?	245	ID#242-yə istinad edin.	Bölmə 5.2
CQBKG üzrə 5 əsas tikinti düşərgəsi tikiləcək. Əsas düşərgəyə əlavə olaraq hər hansı yardımçı düşərgə olacaqmı?	246	Düşərgə yerləri üçün nəzərdən keçirilən alternativ variantlar Fəsil 4-də yenilənmişdir. Saloğlu kəndində yerləşəcək daha kiçik düşərgə haqqında məlumat ƏMSSTQ-də nəzərdən keçirilir və qiymətləndirilir. Saloğludakı kiçik düşərgənin məqsədi Kür çayının Şərqi keçidinə ÜMQ (üfqi maili qazma) tikinti işlərinə xidmət etməkdir. Nəzərdə tutulan kiçik düşərgə də daxil olmaqla düşərgələrin yeri 4-cü Fəsil, bölmə 4.7.3-dəki xəritələrdə və həm də A Əlavəsindəki xəritələrdə göstərilmişdir.	Bölmə 4.7.3 Əlavə A
Fərqli növlü tikinti düşərgələri olacaqmı və onlar necə təşkil olunacaq? ETSN düşərgə sxeminin necə görünəcəyi və hər bir düşərgənin dəqiq yerlərini göstərən xəritəni ƏMSSTQ-də görmək istəyərdi.	247	Düşərgənin nümunəvi sxemi Fəsil 5-də verilir. Layihə səciiyyəvi bir plan götürəcək və səciiyyəvi sxemlərdən yayınmalar tələb edə bilən topoqrafik və ya digər məhdudiyyətlər nəzərə alınmaqla hər sahədə təkrarlanacaq. Düşərgələrin yerləri 4-cü Fəsildə 4.7.3. bölməsindəki xəritələrdə göstərilir.	Fəsil 4 və 5
ETSN-ə tullantıların necə nəql ediləcəyini və haraya atılacağını bilmək lazımdır. Tullantılarla bələdiyyələrin məşğul olacağını demək doğru deyil; ETSN hər bir tikinti düşərgəsindən hansı bələdiyyənin tullantını qəbul edəcəyini dəqiq görmək istəyir. Heç də bütün bələdiyyələr tullantılarla məşğul ola bilməz. Tullantıların nəqli həm də emissiyalara təsir edəcək və bunları nəzərə almaq lazımdır.	249	ƏMSSTQ cari Tullantı yanaşması ilə yenilənmişdir. Layihənin yanaşması tullantıların suyun təmizlənməsi, kompostlaşdırma, təkrar istifadəyə vermək və həcmələri mümkün qədər azaltmaq vasitəsilə sahədə emalını maksimuma qaldırmağı hədəfləyəcək. Sahədən kənara yükəndərmələri Hökumət və Sifarişçinin təsdiq etdiyi qurğulara gedəcəkdir. (Fəsil 5, Bölmə 5.10).	Bölmə 5.10

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
ƏMSSTQ-də deyilir ki, Yevlax və Kürdəmir rayonlarındakı nasos stansiyaları genişləndiriləcək, bu doğrudurmu?	250	ƏMSSTQ-də Yevlax və Kürdəmir rayonlarındakı "nasos stansiyaları"na istinad edilmir (Kompresor Stansiyalarının nəzərdə tutulduğu düşünülür), çünki Azərbaycanda heç biri yoxdur. 5-ci Fəsildə Azərbaycanda Layihənin bir hissəsi olaraq tikilən əlavə yerüstü qurğular nəzərdən keçirilir. Qurğulara bir ərsinləmə stansiyası və beş bağlayıcı siyirtmə stansiyaları daxildir.	Fəsil 5, Bölmə 4.3.2
Ərsinləmə stansiyası olacaqmı və həmin ərsinləmə stansiyası nə ilə təchiz ediləcək? sualı soruşuldu. Ərsinləmə stansiyasında neçə yanacaq tutumu saxlanacaq və bu məlumatı ƏMSSTQ-nin hansı səhifəsində tələq olar? Deyirlər ki, compressor stansiyalarında və ərsin işəsalma kamerasında enerji təchizatı dövlət elektrik şəbəkəsindən və yaxınlıqda quraşdırılacaq generatorlardan təmin ediləcək. Generatorlara dizel yanacağı necə doldurulacaq və orada saxlanacaq tutumları varmı? Tutumun maksimal həcmi keçən aşma divarları varmı? Paletlər varmı?	251/ 252/ 284	CQBKG KP0-da ərsin işəsalma kamerası olacaq. Ərsinləmə stansiyasında daimi əsaslarla əməliyyat heyətinin olmaması nəzərdə tutulur, ancaq mühafizə xidməti işçiləri orada olacaq. Ərsinləmə stansiyasında texniki xidmət ərzində müvəqqəti dizel generatorlarının paylayıcı şitə qoşulacağı ştəpsel rozetkasının quraşdırılacağı ƏMSSTQ-nin 5.4.9 Bölməsində nəzərdən keçirilir. Bu ƏMSSTQ bölməsi generatorun müvəqqəti olacağını və sahədə saxlanmayacağını və ehtiyac olduqda sahəyə gətiriləcəyini aydınlaşdırmaq üçün yenilənmişdir. Müvəqqəti generatorun istifadəsi ilə əlaqədar istənilən yanacaq aşırma divar qurulacaq və ya iki dərili tutumda saxlanılacaq. Yanacağın nəqli proseduraları zamanı yağ toplayıcılardan istifadə ediləcək. Çirklənmənin qarşısının alınması planı (ƏMSSTQ Əlavə D ƏMSSİMP) yanacaq doldurulması ilə bağlı nəzarət tədbirləri haqqında təfərrüatları təqdim edir. Aydınliq gətirmək üçün ƏMSSTQ 5-ci Fəsildə yenilənmişdir.	<i>Bölmə 5.4.9.</i> <i>Əlavə D</i>
Qeyd edilmişdir ki, düşərgənin dəmir yolunun bir tərəfində, boru anbarının isə D/Y-nun digər tərəfində olduğu bir hissə vardır. Şosse ilə əlaqədar narahatlıqlar vardır.	253	Bölmə 4.7-də düşərgələrin və boru anbarı sahələrinin yerləri və seçim meyarları və konsepsiyası nəzərdən keçirilir. Üstünlük verilən düşərgələr sağlamlıq və əmək təhlükəsizliyi, ətraf mühit və sosial sahə, torpaq növü və giriş yolu meyarlarından istifadə edilərək seçilmişdir. Şərhdə əsas şosse yolun keçilməsi ilə əlaqədar təhlükəsizliklə bağlı olan narahatlıqları qeyd edilmişdir. Bir sıra yerlərdə tələb olunacaq yol nəqliyyatının idarə olunması tədbirlərini məlumatlandırmaqdan	Bölmə 4.7, Əlavə E

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		ötrü yolun keçilməsi risklərini başa düşmək üçün ətraflı risk qiymətləndirmələri yerinə yetirilir. Nəqliyyat Nazirliyi və Dəmir Yolu idarəsi ilə əlavə müzakirələr tələb olunacaq. Bir sıra yerlərdə təhlükəsizlik texnikası ilə bağlı narahatlıqlarla bağlı nəqliyyatın idarə olunması tələb olunacaq və icmanın təhlükəsizliyini təmin etməkdən ötrü ƏMSSTQ-də öhdəliklər götürülmüşdür.	
İzah edildi ki, qoruq ərazilərini və layihənin hər bir qoruq ərazisindən nə qədər məsafədə olduğunu təsvir etmək üçün vahid xəritənin olması yaxşı olardı.	254	İstinad edin: ID#20	Əlavə A
ƏMSSTQ-də emissiyalar barədə daha ətraflı məlumatların təqdim edilməsi xahiş olunur. Yol səyahətindən və s. nə qədər.	255	İstinad edin: ID#16	Bölmə 5.10.7
Qeyd edildi ki, Layihədə hansı karxanalardan istifadə olunacağı müəyyən edilmir, beləliklə də emissiyalar bölməsində həmin səfərlər daxil edilməyib və bunu nəzərə almaq lazımdır.	256	5-ci Fəsildə istilikxana qazları təxminləri nəzərdən keçirilir və daş material, materiallar və tullantıların nəqliyyatı kimi işləri yerinə yetirəcək bütün nəqliyyat vasitələri üzrə təxminləri əhatə etdiyini təsdiqləyir. Sağlamlıq və əmək təhlükəsizliyi kimi seçim tələbləri ilə birlikdə yaxınlıq prinsipini tətbiq edəcək sahədən kənar qurğu/təchizatçı seçiminə töhfəsini vermək üçün layihədə ətraf mühit və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsini həyata keçirəcəkdir.	Bölmə 5.10.7.2
2002-ci ildə mümkün əlavə qaz həcmələri birinci boru kəməri tikilərkən nə üçün nəzərə alınmamışdır? Diqqətlə olmasa da sahələr artıq araşdırılıb.	231/ 257	Şahdəniz yatağı 1999-cu ildə SDX-1 quyusu ilə CQBK tərəfindən qazılmışdır. Tapıntı və onun kommersiya dəyəri haqqında bildiriş (TKDB) 2001-+ci ilin may ayında təqdim edilmişdir. Yataq üzrə işlənmə proqramı isə 2001-ci ilin iyun ayında təqdim edilmiş və ardınca təsdiq edilmişdir. İşlənmə proqramında üç əsas məsələ vardır: 1. Ölçüsü və qazma işlərinin mürəkkəbliyi səbəbindən yatağı tam qiymətləndirmək üçün bu iş hələ 10-dək qiymətləndirmə quyusu və tamamlanması üçün bir çox illər	Bölmə 1.3

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<p>çəkəcəkdi və beləliklə də ARDNŞ və Podratçı Tərəflər yatağın mərhələli işlənməsinə razılıq verdilər.</p> <p>2. Proqramı CQBK istismara verildikən Türkiyədəki bazar tələbinin ildə 9 milyard kub metr olacağını qiymətləndirmişdir. To justify the SCP Pipeline construction, long-term gas sales were needed, and Turkey (Botas) agreed to take approximately 6bcm of gas for 15 years.</p> <p>3. proqramında qeyd edilmişdir ki, həmin vaxt ehtiyatın anlaşılmasına əsasən yatağın maksimal tammiqyaslı işlənməsi nəticəsində ildə yalnız 15 milyard kub metr verə bilər.</p> <p>Bunun nəticəsində 2001-ci ildən bəri ehtiyatların artıq olması qiymətləndirilmiş və türkiyə ilə qaz satışı sazişi və qazın Avropaya nəzərdə tutulan nəqli illik əlavə 16 milyard kub metr layihələndirilən CQBK-nin genişləndirilməsini təmin etmişdir (ümumi həcmi illik 23 milyard kub metr).</p> <p>ƏMSSTQ-nin əhatə dairəsi genişləndirmə qurğularının illik əlavə 16 milyard kub metr həcmdə artıma imkan verməsini qiymətləndirir.</p> <p>ƏMSSTQ (Bölmə 1.3) bu informasiyanı əks etdirmək üçün yenilənmişdir.</p>	
Mövcud boru kəmərlərinin tikintisi və istismarında mövcud təcrübə əsasında layihəyə təqdim edilən dəyişiklikləri təsvir edəcək bölməni əhatə etmək çox faydalı və hətta zəruri olardı.	258	İstinad edin: ID# 233	Fəsil 3 Əlavə D
Bütün beynəlxalq tənzimləyici akt və standartlar 7.7.2.4 və 7.7.2.5 bəndlərində göstərilir, lakin yerli tənzimləyici aktlara istinad göstərilməyib.	259	Sualda verilən istinadlar 7-ci Fəsildə Ekologiya üzrə metodologiya bölməsi ilə əlaqədardır (ətraf mühit üzrə başlanğıc xətt məlumatları). ƏMSSTQ-nin 7.7.2.4 Bölməsində çaykənarı təbii yaşayış mühiti	Bölmə 7.7.2.4

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<p>araşdırmaları nəzərdən keçirilir. Sözügedən istinad budur: <i>“Araşdırma metodları BK-da hazırlanmış çay dəhlizinin araşdırılması texnologiyasına geniş surətdə əməl edir”</i> (Milli Çaylar İdarəsi (1992). Çay dəhlizi araşdırmaları. 1 sayılı Təbiətin qorunması haqqında texniki sorğu kitabı 1). Bu, çaykənarı araşdırmalar üçün istifadə ediləcək məqsədəuyğun metodologiyadır.</p> <p>7.7.2.5. Burada bitki örtüyü təsnifatı metodu Şükürov və həmkarlarından götürülmüşdür. (2008). Bu, Avropa tərzli fito-sosioloji təsnifat strukturunun izlənməsində istifadə edilən iyerarxiya sxemidir.</p> <p>Hər iki bölmədə beynəlxalq qanunvericilik və yerli tənzimləyici aktları nəzərdən keçirmir, çünki həmin araşdırma standartları məqsədəuyğundur.</p>	
Heyvanların qeydə alınması haqqında Britaniya metodologiyası digər metodologiyalardan necə daha yaxşıdır?	260	<p>Heyvanların qeydə alınması botaniki araşdırmalar və həm də çaykənarı təbii yaşayış mühitinin araşdırılması zamanı bu metodlar sahə əlamətləri və heyvanların vizual izlənməsini əhatə edir. Bu, heyvanların əlamətlərinin (məs., izləri, mağaraları, ifrazatları və s.) və həm də birbaşa görüntülərin (onlar arasında quşlar və sürünənlər ən çox rastlanmışdır) qeydə alınmasından ibarətdir. Bu metodologiya BK-a xas deyil. Təbiətin mühafizəsi şurası (TMS) 1-ci Faza araşdırma metodologiyasına əməl olunmuşdur. TMS Bioloji tədqiqatların standartlaşdırılmış metodlarının yaradılmasında və icrasında TMS aparıcı rol oynamışdır və TMS 1-ci Faza tədqiqat metodologiyası bütün Britaniyada geniş surətdə istifadə olunur.</p>	
Risqlərin qiymətləndirilməsi həm də hərbi müdaxilə və hərbi sursat riskini əhatə etməlidir.	261	<p>12-ci Fəsilə təfərrüatı ilə verilmiş Layihə üzrə risklərin qiymətləndirilməsi hərbi müdaxilə və hərbi sursatlar da daxil olmaqla müxtəlif təhlükəsizlik risklərini nəzərdə tutmuşdur. Təhlükəsizlik tədbirləri boru kəmərinin layihələndirilməsi, yerütü qurğuların yeri və layihələndirilməsi üzrə qərarvermə prosesinin bir hissəsi olmuşdur. Tranzit Əraziyə Malik Ölkələrin Hökumətləri ilə Sazişdə (Maddə 11) dövlət orqanlarının boru kəmərinin</p>	Fəsil 12

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və cavabdehliklər məsələsi nəzərdə tutulmuşdur.	
Gözlənilməyən və fəvqəladə hallarda dörd boru kəmərinin hamısının kumulyativ təsiri nədir?	262	<p>Gözlənilməyən fəvqəladə halların kumulyativ təsirləri ƏMSSTQ-nin 12-ci Fəslində nəzərdən keçirilir. Bölmə 12.2.2-də deyilir:</p> <p>“BTC, CQBK, QİBK və nəzərdə tutulan CQBKG borularına birlikdə baxdıqda ümumi risk səviyyələri yüngülcə qalxmış olur, lakin CQBKG boru kəmərlərinin tətbiqi ilə belə risklərin səviyyəsinin kəskin aşağı səviyyədə qalacağı hesab edilir. Ara məsafəsinin azaldıldığı yerdə boru xəttinin adekvat ayrılması yerinə yetirildiyi və ya əlavə qoruyucu tədbirlər daxil edildiyi müddətcə qəza hadisəsinin BKD-də olan yaxınlıqdakı boru kəmərinə yayılması ehtimalının az olduğu hesab edilir.”</p> <p>Bölmə 12.2.3.1-də aşağıdakı araşdırmaların xülasəsi verilmişdir:</p> <p>Boru kəməri üzrə risklərin qiymətləndirilməsinə Boru Kəmərləri üzrə Beynəlxalq Tədqiqat Şurasının (PRCI) iki modelinin nəticələrini müqayisə edən maketinin hazırlanması araşdırmaları daxildir: 1) BP şirkətinin modeli və 2) oxşar boru kəmərlərindəki qəza hadisələrindən olan sənaye verilənləri ara məsafəsinə təyin etmək üçün istifadə edilir. Həmin maketlər 95.5 bar təzyiqlə işləyən (ən pis halda) lülənin tam yarılmalarını simulyasiya edir və partlayışdan yaranan kraterin və ya istilik şüalanmasının yaxınlıqda yerləşən boru kəmərlərinə təsir ehtimalının dəyərləndirilməsini təmin etmişdir. Maket nəticələri üzrə ən böyük kraterin radiusu 18.4 m olmuşdur. CQBKG və CQBK arasında minimum 20m ara məsafəsi tətbiq olunur və CQBKG-nin BTC kəmərinə yaxın hissələrində məsafə ümumiyyətlə 36m civarında olacaq.</p> <p>Yekun layihə sənədində həm də bu ifadə əlavə olunur: "Qeyd edilməlidir ki, boru kəmərinin partlamasından yaranan krater ölçüsü təzyiğin funksiyasıdır (və axın sürətinin deyil) və bununla belə boru</p>	Bölmə 12.2.2, 12.2.3.1

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<i>kəmərinin CQBK bölmələri ilə əlaqədar riski dəyişmir, çünki istismar təzyiqi 90 bar və ya ondan aşağı qalır."</i>	
Kompensasiya tədbirləri nəzərdə tutulmayıb. Kompensasiya fəaliyyətləri hesaba alınmamışdır.	263	<p>Torpaq üçün: ID#18-ə istinad edin</p> <p>Ekoloji kompensasiya tədbirləri üçün: ƏMSSTQ-nin 10.7.4 Bölməsində və D Əlavəsi Bölmə 8.4.6-da təsvir edildiyi kimi, Layihə ağacların çıxarılması, köçürülməsinə hazırlıq və Layihə Ağac əkilməsi proqramında ətraflı təsvir ediləcək yerinin dəyişdirilməsi strategiyası öhdəliyini üzərinə götürmüşdür. Bütün əvəzləyici təkrar əkimlərin əmsalları növ və regiona xas olacaq.</p> <p>Prioritet ərazilərin biobərpası (həssas bitki örtüyü və faunanın mövcud olması səbəbindən ətraf mühit üzrə əhəmiyyət səviyyəsinin daha yüksəyə qaldırılmış olduğu boru kəməri dəhlizi boyunca yerləşən ərazilərə istinad edən Layihənin təyin etdiyi bir termin), sahəyə xas ekoloji idarəetmə planı (ƏMSSIOMP, Bölmə 8.4.2) çərçivəsində ətraflı təsvir ediləcək və o da ekoloji məsləhət təcrübəsi mütəxəssisin yardımı ilə işlənilib hazırlanacaq və icra ediləcəkdir.</p> <p>Layihə prioritet ərazilər üçün ağacların çıxarılması, əvəzlənməsi və yerinin dəyişdirilməsi strategiyası və sahəyə xas ekoloji idarəetmə planını Nazirliyə baxılması və şərhlər üçün təqdim edəcək.</p>	Bölmə 8.4.2, 8.4.6, 10.7.4, 10.13.4.1 Əlavə D
Əvvəlki boru kəmərlərinin tikintisindən öncəki və indiki başlanğıc vəziyyət müqayisə edilməli idi. Bunun əsasında da tikintinin təsiri ilə bağlı proqnoz verilməli idi.	264	İstinad edin: #01	Bölmə 7.7.6
Tikinti əməliyyatları zamanı ağaclar kəsiləcəkmi və nə qədər ağacın kəsilməsi gözlənilir?	265	İstinad edin: ID#239	

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Tikinti zamanı vəhşi heyvanların miqrasiyası necə olacaq?	266	Belə başa düşülür ki, sual tikinti müddətində açıq xəndələrin heyvanlara mane olmasına aiddir. Ərazidə bir qədər lokallaşdırılmış mövsümi miqrasiya vardır (məs., suda-quruda yaşayanlar və potensial olaraq ceyranlar). Xətt boyunca açıq xəndələrin sayının az olacağı üçün layihənin böyük təsirinə olacağı gözlənilir və layihənin təhlükəsiz hesab etdiyi strateji yerlərdə heyvanların və insanların keçməsinə imkan yaratmaqdan ötrü üst torpaq qatı qalaqlarında boşluqlar qoyulacaq (Öhdəlik N. 20-21 və 21-01 müvafiq olaraq).	
Yalnız su axarları olan keçidlərdə və yüksək eroziyaya uğramış ərazilərdə deyil, bütün marşrut boyunca torpaqların həssaslıqlarına xüsusi diqqət verilməlidir. 1996-cı ildə bəri torpağa üç dəfə təsir müşahidə edilmişdir. KP0-dan Gürcüstan sərhədinə qədər bütün marşrut boyunca qruntun tərkibi və strukturunu və bitki örtüyünü izləmək zəruridir. Marşrut boyunca qrunt örtüyünün zədələnmələri üçün kompensasiya tədbirlərini təmin etmək zəruridir.	267	ID#133-ə istinad edin E Əlavəsində bir sıra öhdəliklər və torpağın istifadəsi üzrə idarəetmə və təsiri azaltma tədbirlərini təsvir edən D Əlavəsində isə Torpağı idarə olunması planı vardır. İş sahəsini tərk etməzdən öncə torpağı tələbm olunan spesifikasiyaya qaytarmaq Podratçıdan tələb olunur. Layihədə bərpə fəaliyyətləri üzrə təminat tədbirləri yerinə yetirəcəkdir.	Fəsil 7
Boru kəmərinə nasosla vurulan qazın temperaturu neçədir və boru kəmərinin temperaturu yaxın ətraf mühitə necə təsir edəcək?	268	Səngəçal terminalında giriş temperaturu hazırda da eynidir və 50°C-dir. 42 düymlük borunun nəql edəcəyi ildə əlavə 16 milyard kub metr ilə temperaturda dəyişiklik gözlənilir. Qazın Səngəçal terminalında giriş temperaturu eyni qalacaq və 50°C-dən artıq olmayacaq. Qaz boru kəmərinə keçdikcə soyuyacaq və Azərbaycan / Türkiyə sərhədində çatma temperaturu axının sürətindən və ilin fəslindən asılı olacaq və adətən ətraf torpağın temperaturu ilə eyni olacaq. Ətraf mühitə heç bir təsirin olmayacağı gözlənilir. <i>ƏMSSTQ (Bölmə 4.3.2.5) bu informasiyanı əks etdirmək üçün yenilənmişdir.</i>	Bölmə 4.3.2.5

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Yeni iri həcmdə qazın 56 km məsafədə və bu bölmələrdə Gürcüstan ərazisində əlavə tikintilər olmadan necə nəql olunacağı aydın deyil. Bu o deməkdir ki, Azərbaycanda əlavə tikinti aparmadan həmin qazın nəql olunmasını mümkün edən texnoloji imkanlar vardır.	269	<i>Fəsil 4 bu məsələ barədə əlavə məlumatı təqdim etmək üçün yenilənmişdir.</i> Xülasə, məqsəd təzyiqin harada düşdüyünü anlamaq və Layihənin təzyiq ehtiyaclarını balanslaşdıran ən yaxşı nöqtəni tapmaqdır. Azərbaycanda bu nöqtə CQBK KP57-dir. Burada təzyiq 42" boru kəmərinə təhlükəyə atmayacaq qədər yüksək qalır. Xülasə, ildə əlavə 16 milyard kubmetrlə CQBK 42" sistemi təzyiqin qazın nəqli üçün qeyri-kafi olduğunu nümayiş etdirən tək xəttə necə düşəcəyini göstərir və Gürcüstan sərhədində olan CQBK 42" və 56" boru kəmərləri KP57-dən başlayaraq Gürcüstan / Türkiyə sərhədində bitməklə 42" ilə yanaşı 56" boru kəmərinin əlavə edilməsinin təsirini göstərir.	Bölmə 4.3.2.5
5 əsas tikinti düşərgəsi qeyd edilir. Bu o deməkdir ki, daha kiçik və əlavə düşərgələr də olacaq?	270	Düşərgə yerləri üçün nəzərdən keçirilən alternativ variantlar Fəsil 4-də yenilənmişdir. İstinad edin: ID#246	Bölmə 4.7.3 Əlavə A
Yüksək səthaltı və korroziyaedici suyun olduğu yerlərdə boru kəmərinin korroziyadan qorunması üçün əlavə tədbirlər görülməkdir?	271	Boru kəməri xaricdən 3 qat sistemlə örtüklənəcək. Üst qat yüksək səviyyədə korroziya və sürtünməyə davamlılıq verən qalın orta sıxlıqlı polietilendendir. Boru kəməri BTC, CQBK və QİBK boru kəmərlərində artıq mövcud olan eyni xarici cərəyanlı katodlu müdafiəsi sxemi ilə təchiz ediləcək. Həmin örtükləmə və korroziyadan qoruma sistemləri ən aşındırıcı su sistemlərinə qarşı qorumağa kifayət edirlər və həmin sular ümumiyyətlə CQBKG marşrutunda yoxdur. Tikinti ərzində yüksək aşındırıcılığa malik ərazilərə rast gəlinərsə, onda Korroziyadan qoruma sistemində əriyən anod protektorları kimi əlavə tədbirlər daxil ediləcək.	Bölmə 5.4.6
Aşındırıcı torpaqlar nədir?	272	Aşındırıcı torpaqların yeraltı infrastrukturu paslandırıcı kimyəvi xüsusiyyətlərə malikdir. Aşındırıcı kimyəvi xüsusiyyətlərə səbəb ola bilən qruntun mineral tərkibinə aşağıdakılar daxildir:	Bölmə 5.4.6

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<ul style="list-style-type: none"> • gips • piritlər • natrium xlorid • sulfat • lignit <p>Nəmlik də qrunun aşındırma qabiliyyətinin göstəricisi ola bilər. Su həll ola bilən maddələrin (məs., natrium xlorid) olduğu torpaq sahələrindən sızma bilər və o da infrastrukturun yanında toplana bilər. Korroziya potensialı layihənin layihələndirmə mərhələsində nəzərə alınmışdır. ƏMSSTQ-nin 5.4.6 Bölməsində nəzərdən keçirildiyi kimi – “yüksək etibarlılığa malik üç qatlı polietilen örtük boru anbarlarına daşınmasından öncə boruların xarici səthinə tətbiq ediləcəkdir. Bu örtük boru xəttinin metalının xarici səthinə ətrafdakı torpaqdan qoruyacaq və bununla da boru kəmərinə induksiya cərəyanı korroziyası və bioloji və kimyəvi ziyan ehtimalı azalır.”</p>	
<p>Layihənin FHN ilə koordinasiyası təmin edilməlidir. Texniki təhlükəsizlik məsələləri, xüsusilə də aşağıdakılar Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə razılaşdırılmalıdır:</p> <p>Gəzən cərəyanın olması Metalın əsaslandırılmış seçimi Boru divarının qalınlığı Geoloji təhlükəli ərazilərdə divarların qalınlaşdırılması</p>	273	Layihənin ƏMSSTQ sənədi FHN-ə təqdim edilmişdir və Layihə əlavə məlumat tələbləri baxımından FHN ilə əməkdaşlıq edəcəkdir.	
Düşərgə və boru anbarı sahələri dəqiq harada yerləşəcək və onlara giriş yolları necə strukturlaşdırılacaq?	274	Müvəqqəti qurğuların yerləri 4-cü Fəsiləki xəritələrdə göstərilir və onlara giriş yolları Fəsil 5-də nəzərdən keçirilir. İşarəli düşərgə cizgiləri Fəsil 5 (5.5.3)-ə düzəlişlərdə təqdim edilmişdir.	Fəsil 4, Bölmə 5.5.3
Qalaqlama və yanacaq saxlanıcı yerləri hansılardır (yamaqlanacaqalarının qeyd edilmiş olmasına baxmayaraq) və onların su mənbələrinə yaxınlığı nə qədərdir?	275	Yanacaq saxlanıcı yerlərini düşərgələr üçün işarəli sahə cizgilərində görmək olar və boru kəməri dəhlizindəki yanacaq saxlanclarının dəqiq yerləri sahəyə xas olacaqdır və Podratçı ilə dəqiqləşdiriləcəkdir, ona görə də ƏMSSTQ-ə daxil edilməyib. Lakin,	Əlavə D

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		D Əlavəsindəki Çıklənmənin qarşısının alınması planı və E Əlavəsində verilən öhdəliklər yanacaq saxlancları ətrafında riskləri idarə edəcəklər.	
Texnika və nəqliyyat vasitələrinin sayı və növü nədir?	276	Bölmə 5.5.6, Cədvəl 5-6-da nəqliyyat vasitələri və texnikanın sayı və növləri sverilir.	Bölmə 5.5.6
Siz fekal və məişət tullantılarının toplanmasını və atılmasını necə yerinə yetirəcəksiniz?	277	<p>ƏMSSTQ cari Tullantı yavaşması ilə yenilənmişdir. Layihənin yavaşması tullantılarının suyun təmizlənməsi, kompostlaşdırma, təkrar istifadəyə vermək və həcmləri bacardığımız qədər azaltmaq vasitəsilə sahədə emalını maksimuma qaldırmağı hədəfləyəcəklər. Sahədən kənara yükəndərmələri Hökumət və Sifarişçinin təsdiq etdiyi qurğulara gedəcəklər. (Fəsil 5, Bölmə 5.10).</p> <p>Fəsil 5.10.3 – Bütün çirkab suları, çirkənməmiş yağış suları istisna olmaqla ƏMSSİOMP-dakı Çirkənmənin qarşısının alınması planında təsbit edildiyi kimi atılmazdan öncə təmizlənəcəklər. (bax: Əlavə D). Düşərgələr Layihə standartlarına və icazə tələblərinə (öhdəlik № D5-106) cavab verməsi üçün kanalizasiya axıntılarının təmizlənməsi qurğusu ilə təmizlənməmiş məişət çirkab sularını atacaqlər. Layihə standartları D Əlavəsindəki (ƏMSSİOMP) B Əlavəsində ətraflı verilmişdir. Daimi işçi ilə təmin edilərsə, ərsinləmə stansiyasından çıxan məişət axıntıları ya sahədə ya da kənarda təmizlənəcəklər (öhdəlik № D5-080).</p> <p>Qurğu Layihə standartlarına cavab verməzsə, çirkab suyu sahədən kənara danışıqlı Şirkətin təsdiq etdiyi bələdiyyə çirkab sularının təmizlənməsi qurğusuna atılacaq.</p>	Bölmə 5.10.3 Əlavə B və D
Bərk məişət tullantıları dəqiq harada atılacaq?	278	İstinad edin: ID277	Fəsil 5

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Yalnız həssas alıcıları göstərmək deyil, həm də onların marşrut boyunca həssas zamanını göstərmək zəruridir.	280	<p>Bu şərh boru kəməri marşrutu boyunca mövsümi məhdudiyətlər kimi başa düşülmüşdür.</p> <p>Mövsümi məhdudiyətlər və reseptorlar Fəsil 7, 10 və Əlavə D-də əhatə edilmişdir. Buraya məs., BKD-dən kənara faunanın köçürülməsi və cütləşmə və kürütökmə mövsümünün tanınması daxildir.</p>	Fəsil 7 və 10 Əlavə D və F
KP0-da ərsin işə salma kamerası yenidir. O, necə olacaq? Neçə nəfər ona qulluq edəcək? Çirkab suyunun təmizlənməsi sistemi necə layihələndiriləcək? Bu stansiyada daha hansı tullantılar gözlənilir? Atılma yolları?	281	<p>CQBKG KP0-da ərsin işəsalma kamerası olacaq. Ərsinləmə stansiyasında daimi əsaslarla əməliyyat heyətinin olmaması nəzərdə tutulur, ancaq mühafizə xidməti işçiləri orada olacaq. Heç bir çirkab suyu təmizləmə qurğusu tələb olunmur, çünki ərsinləmə stansiyasında texniki xidmət məqsədilə və mühafizə xidməti istisna olmaqla işçi olmayacaq. Təmizlənmiş axıntı suları sahədən kənara daşınacaq.</p> <p>ƏMSSTQ 5-ci Fəsildə yenilənmişdir.</p> <p>ƏMSSTQ cari Tullantı yanaşması ilə yenilənmişdir. Layihənin yanaşması tullantıların suyun təmizlənməsi, kompostlaşdırma, təkrar istifadəyə vermək və həcmələri bacardığımız qədər azaltmaq vasitəsilə sahədə emalını maksimuma qaldırmağı hədəfləyəcək. Sahədən kənara yükəndərmələri Hökumət və Sifarişçinin təsdiq etdiyi qurğulara gedəcəkdir. (Fəsil 5, Bölmə 5.10).</p>	Bölmə 5.10
5.8.2. Boru kəmərinin marşrutu boyunca heç bir əlavə nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti olmamalıdır. Bu qərar hətta əvvəlki boru kəmərlərinin tikintisi zamanı da qəbul edilmişdir.	285	<p>Bu məsələ Fəsil 5, Bölmə 5.8.2-də nəzərdən keçirilir.</p> <p>Tikinti ərzində: İcma və layihənin yol hərəkətində təhlükəsizliyi baxımından BKD-nin gediş-gəliş yolu boyunca layihə nəqliyyatının hərəkətini maksimallaşdırmaq və BKD-dən kənarda minimallaşdırmaq məsləhətdir.</p> <p>İstismar müddətində: Texniki xidmət, mühafizə və fəvqəladə hallarda girişin daim tələb olunması səbəbindən nəqliyyat</p>	Bölmə 5.8.2

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		vasitələrinin BKD-nə çox məhdud girişi olacaqdır.	
Qaz və neft boru kəmərlərinin tikintisi, üfqi qazma, torpağın üst qatının bərpası, zədələnmiş qrunt qatının bərpası, müvəqqəti yollar, bitki örtüyü və heyvanlar ilə əlaqədar olaraq Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin torpağın üst qatının çıxarılması və saxlanmasına aid rəyləri ciddi nəzərə alınmalıdır.	286	Layihənin ətraf mühit və sosial sahəyə təsir ehtimalı olan müəyyən edilmiş bütün aspektlər Layihə tərəfindən sistemli və kompleks şəkildə yoxlanılmışdır. Layihə anlayır ki, boru kəmərinin tikintisi və yerüstü qurğuların istismarı ilə əlaqədar bir sıra qalıq təsirlər vardır. Hər halda, Planların (Əlavə D, ƏMSSİOMP) diqqətlə idarə olunması və icrası ilə həmin qalıq təsirlərin idarə olunması gözlənilir.	Əlavə D
Materialların nəql ediləcəyi karxanaların yerləri və zavodlar aydın göstərməlidir. Ərazilərə olan məsafələr atmosfərə ziyanlı emissiyaları müəyyən edir. Karxanalardan istifadə üçün xüsusi icazələr əldə edilməlidir.	287	5-ci Fəsilə istilikxana qazları təxminləri nəzərdən keçirilir və daş material, materiallar və tullantıların nəqliyyatı kimi işləri yerinə yetirəcək bütün nəqliyyat vasitələri üzrə təxminləri əhatə etdiyini təsdiqləyir. Sağlamlıq və əmək təhlükəsizliyi kimi seçim tələbləri ilə birlikdə yaxınlıq prinsipini tətbiq edəcək sahədən kənar qurğu/təchizatçı seçiminə töhfəsini vermək üçün layihədə ətraf mühit və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsini həyata keçirəcəkdir. Layihə Faydalı qazıntıların çıxarılmasına icazə sənədini (bax: ƏMSSTQ Əlavə D, Əlavə C) əldə etmək tələbini qəbul edir.	Fəsil 5 Əlavə D, C
Qeyd edilmiş bir çox qoruq əraziləri yanlışdır. Misal üçün 12 və 176-cı səhifələrdə Bərdə Dövlət Qoruğunun, lakin başqa yerlərdə isə Bərdə Dövlət Vəhşi heyvanlar Qoruğunun adı çəkilir. Burada Tuqay meşələri deyil, əsasən qabanlar, tülkülər, turac və qızılayaqları qorunur.	010/ 288	ETSN veb saytı ilə uyğunluq üçün mətnə düzəlişlər edilmişdir, yəni, "Bərdə Dövlət Təbiət Qoruğu". Tuqay meşəsinə istinad dolayı potensial təsirlərlə əlaqədar verilən istinadlar istisna olmaqla çıxarılacaq. Biz ETSN veb saytındakı qeydləri qeyd edirik "Ərazinin əsas məqsədi Phasianus, Turacların və dovşanların saylarının qorunub saxlanması və bərpa olunmasıdır."	
Səhifə 176-da bir Vəhşi Təbiət Qoruğu qeyd edilmişdir, lakin Korçay Təbiət Qoruğu haqqında heç bir məlumat	289	Korçay Dövlət Qoruğu ƏMSSTQ layihə sənədində Korçay Dövlət Təbiət Qoruğu adlandırılmış və Cədvəl 7-29-da təyinatı və	Fəsil 7

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
verilmir.		qorunması ilə bağlı məlumat ilə birgə siyahısı verilmişdir (Ceyran (<i>Gazella subgutturosa</i>)). ETSN-dən alınmış rəyə əsasən Kəklilik daxil edilərək məlumatlar yenilənmişdir. <i>ETSN veb saytı ilə uyğunluq üçün mətnə düzəlişlər edilmişdir, yeni, "Bərdə Dövlət Təbiət Qoruğu".</i>	
Azərbaycan Qırmızı Kitabının II Nəşrinə daxil edilmiş bitkilərin və heyvanların adları sənəddə qeyd edilməmişdir.	290	Azərbaycan Qırmızı Kitabının II Nəşri ƏMSSTQ-nin layihə sənədinin yazıldığı zaman nəşr edilməmişdi. İstifadə edilmiş mənbələr nəşr vaxtına (2013, yanvar) olan ən son istinad sənədləri idi. Anlayırıq ki, Azərbaycan Qırmızı Kitabının II Nəşri hələ nəşr edilməyib. <i>Yeri gəldikcə, Azərbaycan Qırmızı Kitabının II Nəşrinə daxil edilməsi nəzərdə tutulan növlər daxil edilmişdir. Cədvəl 7-40-da I Nəşrin növləri "RDB" kimi, II Nəşrin növləri isə "pRDB" kimi müəyyən edilmişdir.</i>	Fəsil 7
Qarayazı dövlət təbiət qoruğunun sərhədləri yanlış göstərilmişdir.	291	BP Şirkəti coğrafi faylların vector formatını və qoruq ərazilərinin (və təbii sərvətlər, meşə fondu sahələri və s.) sərhədləri haqqında məlumatları 2012-ci ilin iyul ayında ETSN-dən istəmişdir. 2012-ci ilin sonlarında və 2013-cü ilin mart ayında bizim görüşlərimiz olub. ETSN Qoruq ərazilərinin sərhədlərinin ətraflı tərifini təqdim edə bilməmişdir. Layihə həm də Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinə məktub yazaraq CİS coğrafi faylların vektor formatını istəmişdir və ƏMSSTQ-nin nəşri anına hələ cavab almamışdır. Bunun əvəzinə Layihədə ƏMSSTQ layihə sənədi üçün Protected Planet veb saytının CİS coğrafi faylların vektor formatından istifadə edilmişdir və ƏMSSTQ-nin yekunlaşdırılmasınadək hökumət orqanlarından məlumat alınmazsa onlardan yekun ƏMSSTQ üçün istifadə ediləcək.	
Boru kəmərinin marşrutu boyunca olan flora və fauna nümunələri haqqında məlumatların mənbəyinə istinad	293	ƏMSSTQ-nin 7.7.2 Bölməsində boru kəmərinin marşrutu boyunca olan flora və fauna nümunələri üçün istifadə edilmiş verilənlərin	Bölmə 7.7.2

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
verilməyib.		<p>mənbələri qeyd edilir. Bölmə 7.7.2 dörd əsas informasiya mənbəyinə əsaslanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Azərbaycandakı ekologiya və ekosistemlərlə bağlı sərbəst şəkildə əldə edilə bilən verilənlərin masaarxası yoxlanması • Masaarxası tədqiqatı və 2002-ci ildə yerinə yetirilmiş ekoloji çəkilişlərdən olan verilənlər də daxil olmaqla CQBK və BTC boru kəmərlərinin ƏMSSTQ hesabatları üçün hazırlanmış verilənlər • 2007 və 2011-ci illər arasında BTC/CQBK BKD-ləri üzrə davamlı nəbatatın monitorinqi proqramının nəticələri • CQBKG layihəsi üçün 2011-ci il may/iyun və 2011-ci il avqust aylarında məxsusi olaraq həyata keçirilmiş sahə araşdırmaları.) 	
7.7.2.6. Balıqların tədqiqi. Torlar, yuvalar, hesablaşma və tədqiqat metodologiyaları təsvir edilmişdir, lakin hər bir ayrıca su hövzəsində balıq növləri, cavan və yetkin balıqlar haqqında heç bir söz deyilmir.	294	<p>Tədqiqatlar zamanı qeydə alınmış bütün növlərin siyahısının və onların hansı çaylarda rast gəlinməsinin verildiyi Cədvəl 7-47-yə baxın. Tutulmuş balıqların ümumi sayı, hər bir növün orta ölçüsü və ölçü diapazonunu göstərmək üçün sütunlar əlavə etmişik. Biz bunu hər fərdi çay üçün etməmişik, çünki bunun anlaşmazlığa gətirib çıxarma ehtimalı vardır. 2 tədqiqat yerinə yetirilmişdir və onlar başlanğıc xəttin növ müxtəlifliyi və zənginliyin dəqiq göstəricisini verir. Lakin onlar populyasiyanın öyrənilməsi deyildir və ona görə də faktiki zənginliyin dəqiq təqdimatı olmayacağı üçün ayrı-ayrı çaylarda tutulmuş fərdlərin sayının göstərilməsi anlaşılmaqlığa səbəb olacaq – buna tədqiqatların vaxt seçiminin və populyasiya saylarında hər hansı mövsümi və ya uzunmüddətli tərəddüdlərin həddən artıq təsiri olardı. Cədvəl, zənginliyin tam ölçüsü kimi deyil, hər bir çay növündə (drenaj kanalı, burulan çay, şaxələnən axınlar) rast gəlinən balıqların müxtəlifliyi və zənginliyinin göstəricisi kimi qəbul edilə bilər. Tədqiqatların tam məlumatları və müzakirəsi Ətraf mühit və Sosial başlanğıc xətt hesabatında təqdim edilir.</p>	Fəsil 7, Cədvəl 7-47

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
7.7.4. Azərbaycanın təbii zonalarının qorunmasının beynəlxalq təsnifatı təqdim edilir. Qoruqlarda və təbiət qoruqlarında qorunan bitki və heyvan növləri haqqında heç bir məlumat verilmir.	295	7-ci Fəsil hər bir qoruq haqqında ETSN veb saytından götürülən məlumatların xülasəsini ehtiva edir. Bu, müəyyən edilmiş məlumatın həlledici mənbəyidir. Layihənin əhatə dairəsi qoruq ərazilərinə birbaşa təsir etmir, ƏMSSTQ həmin sahələrə fokuslanmır. Məlumatlar ƏMSSTQ-də başlanğıc xətt bölməsinə (Cədvəl 7-29) daxil edilmişdir və burada qoruq ərazisi təyinatına səbəb olan növlər sadalanır. <i>Əlavə məlumatlar Cədvəl 7-29-a əlavə edilmişdir.</i>	Fəsil 7
Aydınlıq üçün bütün qoruq əraziləri xəritədə göstərilmişdir. Qoruq ərazilərinin boru kəməri dəhlizinə nə qədər yaxın yerləşdiyini və hansı bioloji resursları mühafizə etdiklərini müəyyən etmək çox daha asan olardı.	296	Ən yaxın qoruq ərazilərinin sərhədləri A Əlavəsindəki xəritələrdə göstərilir. <i>İstinad edin: ID#20</i>	Cədvəl 7-29 Əlavə A
Bioloji ətraf mühitin başlanğıc vəziyyətinin/xəttinin öyrənilməsinin məqsədi boru kəmərinin tikintisinin həmin resurslara təsirinə müəyyən etmək olmuşdur. Hər halda məndə marşrut boyunca yerləşən təbii yaşayış mühitlərinin, yuvalama və miqrasiya marşrutları və balalama yataqları yoxdur. əgər belə yerlər yoxdursa bunu qeyd etmək lazımdır.	298	Miqrasiya marşrutlarına təsir ehtimalı az olduğundan başlanğıc xətt ekologiyasında miqrasiya potensialı nəzərdən keçirilmir. Məsələn, təsire məruz qala biləcəyi nəzərdə tutulan quşlara yalnız bataqlıq növləri aiddir, lakin layihə köçəri quşlar üçün vacib əhəmiyyətli hesab edilə bilən bataqlıq ərazilərdən keçmədiyi üçün potensial təsir görünmür. <i>ƏMSSTQ-nin 7-ci Fəslə 7 (7.7.9.2) köçəri quş növlərinə aydınlıq gətirmək üçün yenilənmişdir.</i> Qidalanma və yuvalama məsələləri 7-ci Fəsildə nəzərdən keçirilir. Məsələn, Cədvəl 7-41-də müvəqqəti ərazilərdə yuvalama ehtimalı təsvir edilir və Cədvəl 7-15, 7-39-da isə əsas çay keçidlərində yuvalama ehtimalı olan təbii yaşayış mühiti nəzərdən keçirilir.	Fəsil 7
Boru kəmərinə birləşən qoruq ərazilərində qorunan heyvan növlərinə təsirin təsviri verilməyib.	299	Marşrut və sahələr qoruq ərazilərindən 1km və ya daha artıq məsafədə yerləşdiyinə görə qoruq ərazilərinə təsirlər haqqında ƏMSSTQ layihə sənədində kiçik müzakirə tələb olunmuşdur. <i>Yenilənmiş müvəqqəti qurğu sahələri ƏMSSTQ-nə daxil edilmişdir.</i>	Fəsil 7 və 10

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<p><i>Məsələn, Qarayazı Dövlət Təbiət Qoruğu Saloğlu ərazisində nəzərdə tutulan boru anbarı və düşərgə sahəsinə yaxındır. ƏMSSTQ-də 10-cu Fəsildəki təsirin qiymətləndirilməsində sərhəd təsirləri nəzərə alınmışdır. Cədvəl 10.13-də Qarayazı Dövlət Təbiət Qoruğu həssas reseptor kimi qeyd edilmişdir və yaxınlıqdakı qoruq ərazisinə işıq və səs-küyün təsirinə baxılır və təsiri minimuma endirmək üçün təsir azaltma tədbirləri təklif olunur.</i></p> <p><i>7 və 10-cu Fəsilər Ceyranların (Korçay Dövlət Təbiət Qoruğu) həyata keçirdiyi mövsümi miqrasiyalara təsirini müzakirə etmək üçün yenilənmişdir.</i></p>	
7.7.2.2. "... İş başlayıb, lakin tikinti sahəsinin qeyri-müəyyən olmasına görə yerinə yetirilməyib"?	300	Bölmə 7.7.2.2-də qeyd edilir ki, düşərgə və boru anbarı sahələri ƏMSSTQ-nin nəşr olunma tarixində müəyyən edilməmişdir. 4-cü Fəsildə nəşr tarixində tikilməkdə olan sahələrin siyahısı verilmişdir. Fəsil 4, 7 və 10 nəzərdə tutulan düşərgə və boru anbarı sahələri haqqında məlumatlarla yenilənmişdir.	Bölmə 4 Bölmə 7.7.2.2 Bölmə 10
Risqlərin qiymətləndirilməsi zamanı qazın nasosla 56 düymlük borudan 42 düymlük boruya vurulmasından əmələ gələn riskləri yoxlamaq zəruridir.	301	Birləşmə üçün istifadə ediləcək tikinti texnologiyası beynəlxalq standartlara uyğun olacaq. Hidravlik profil 4.3.2.5 Bölməsində nəzərdən keçirilir və təzyiqlər maksimal istismar təzyiqləri çərçivəsində məhdudlaşdırılır.	Bölmə 4.3.2.5
12-ci Bölmədəki sosioloji araşdırmalar ən yaxşı halda 2009-cu il tarixinədir və ona görə də tam etibarlı hesab edilə bilməz. Son bir-iki ilə aid verilənlər etibarlı sayılır.	302	8-ci Fəsildə masaarxası araşdırmanın bir hissəsi olaraq toplanmış ikinci dərəcəli verilənlərə istinad edilir. Orada aydın şəkildə istinad verilmişdir və 2012-ci ildə həyata keçirilmiş və cari hesab edilən Layihənin təsirinə məruz qalan icmalarda geniş sosial-iqtisadi araşdırmadan ayrılır.	Fəsil 8
"Həssas" və "çox həssas" təriflərini təyin edən meyarlar hər yerdə təqdim edilmişdir.	303	Həssas sözünün tərifi Lüğətdə veriləcəkdir. Həssas termini 7-ci Fəsildə geniş şəkildə çirklənmə, qrunt suyu, flora və fauna üçün istifadə edilir. Çox həssas sözü "təhlükəli həddə yaxın" termininin yanlış tərcüməsidir. Buna misal olaraq 7-ci Fəslin 171-ci səhifəsini göstərmək olar. "Çox həssas" termini Fəsil 08-də (ingilis dilindəki	Fəsil 7, Fəsil 8

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<p>variant) istifadə edilmir.</p> <p>ƏMSSTQ Fəsil 8-də "həssas təsərrüfat" tərfi vardır. Həssas təsərrüfatlar Azərbaycanda aşağıdakı kimi müəyyən edilir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ailə başçısı qadın olan yerli geniş qohum dəstəyi olmayan təsərrüfatlar 2. Ailə başçısının işsiz olduğu təsərrüfatlar 3. Yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan və sosial müavinətlər almaq hüququ olan təsərrüfatlar 4. Ailə başçısı təqaüdü olan yerli geniş qohum dəstəyi olmayan təsərrüfatlar 5. Ailə başçısı xroniki xəstə və ya əlil olan təsərrüfatlar 6. Daimi və ya müvəqqəti olaraq torpaq istifadəsindən məhrum olan torpaq sahibi/istifadəçisi olan təsərrüfatlar, həmin insanlar layihənin təsirinə məruz qalan insanlar (LTMQİn) hesab olunur. <p>1-4 həssas qrupları ixtiyari seçim əsasında müəyyən edilmişdir.</p>	
Sosial və iqtisadi alternativlərin təsiri layihədə təsvir olunmayıb.	304	<p><i>Fəsil 4 bu məsələ barədə əlavə izahatı vermək üçün yenilənmişdir.</i></p> <p>Xülasə, 42" və 56" konsepsiyalarını qiymətləndirmək üçün çoxaspektli yanaşma həyata keçirilmişdir. Bu qiymətləndirməyə aid olan sosial meyarlara aşağıdakılar daxildir: sosial gərginlik, mədəni irs, icma sağlamlığı, icmanın təhlükəsizliyi və narahat edilməsi, məşğulluq və iqtisadi imkanlar, fiziki köçürülmə, iqtisadi köçürülmə, mühafizə və insan haqları, əmək və rifah və infrastrukturun keyfiyyəti.</p> <p>Hər bir konsepsiyanın nisbi kommersiya dəyəri 4.4, 4.5 və 4.6 cədvəllərində təqdim edilir. Faktiki dəyərlər kommersiya cəhətdən həssas hesab edilir və ƏMSSTQ-də təqdim edilməyib.</p>	Fəsil 4
Metodoloji yanaşmaya faydalı əlavə olaraq, xüsusilə fokus	305	Bütün dünyada bu kimi xətt layihələrində səciyyəvi olan CQBKG	Bölmə 8.2

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
qruplarında digər bir yaxşı keyfiyyətli yoxlama metodunu daxil etmək tövsiyə olunur. Məxsusi həmin qruplar üçün vacib olan məsələləri öyrənmək məqsədilə qadınlar, gənclər, məcburi köçkünlər, digər həssas qruplar və s. kimi kateqoriyalarla ayrıca müsahibə aparmaq maraqlı olardı. Həmin məsələlər sonradan ümumi qrupda nəzərdən keçirilə bilər.		<p>üçün keçirilmiş sosial araşdırmalar ƏMSSTQ-nin 8.2 Bölməsində təsvir olunur və keyfiyyət (yerli rəhbərliklə aparılan LTMQİ səviyyəsində araşdırma) və kəmiyyət (təsərrüfat araşdırmaları) göstəricisi alətlərini özündə birləşdirmişdir.</p> <p>Əhalinin qadınlar, gənclər, məcburi köçkünlər, digər həssas qruplar kimi əhalinin spesifik təbəqələrini hədəfləyən Fokus qrupu müzakirələri potensial sosial təsirlərin tədqiqat metodlarını (məsələn, yerüstü qurğuların nəzərdə tutulduğu və ya fiziki köçürməniin gözlənilmədiyi yerlərdə) təmin etmək üçün kifayət qədər əhəmiyyətli kimi qiymətləndirildiyi mükəmməl araşdırma alətidir.</p> <p>Lakin vurğulamaq lazımdır ki, sosial təsirlər nöqtəyi nəzərdən Azərbaycandakı CQBKG əsasən xətti layihədir, yəni, çoxsaylı icmalarda məhdud sosial təsirləri olan bir layihədir. Əlbəttə, CQBKG Azərbaycanda heç bir iri yerüstü qurğuları əhatə etmir. Nəticə etibarilə, Fokus qrupu müzakirələri zəruri hesab edilməmişdir</p>	
Sosioloji sorğunun tamamlanması üçün aşağıdakı məlumatların daxil edilməsi tövsiyə olunur: Təhsil və peşəkarlıq haqqında məlumatlar; əhalinin məşğulluq xüsusiyyətləri haqqında məlumatlar; yaş və cins, yaş və təhsil və digərləri haqqında çarpaz məlumatlar	306	Araşdırmalar siyahısı verilmiş bütün bəndləri əhatə etmişdir. Yaş və cins həm dövlət və həm də LQTMİ səviyyəsində müzakirə edilir. Təhsil LQTMİ səviyyəsində müzakirə edilir. Birbaşa müqayisələr aparılmayıb, məs. yaş ilə cins. Həmin məlumatları əhatə edən müxtəlif qrafalar vardır.	

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
<p>Tikintinin səbəb olduğu sağlamlıq problemləri haqqında tövsiyə olunan məlumatlar:</p> <p>Son beş ildə gəlir səviyyələrində dəyişikliklər</p> <p>Ümumi sağlamlıq vəziyyətində dəyişikliklər</p> <p>Hazırkı iqtisadi vəziyyət – tibbi yardım üçün ərizələrin tezliyi;</p> <p>Təsərrüfatın gəlirləri – dərman vasitələrini almaq imkanı;</p> <p>Fərdi təsərrüfatların gəlirləri – optimal qidalanma;</p> <p>Ailədə təsil səviyyəsi (ailənin başçısı) – tibbi yardım üçün müraciətlərin tezliyi;</p> <p>Təsərrüfat gəlirləri – ailədə ən geniş yayılmış xəstəliklər;</p> <p>Təmiz su təminatı və suyun miqdarı / suyun keyfiyyəti - ailədə ən geniş yayılmış xəstəliklər / keçici xəstəliklərin tezliyi.</p>	307	<p>Qaldırılan bütün məsələlərə ƏMSSTQ-nin 8-ci Fəslində baxılmışdır. Yalnız bir məsələ qidalanmadır ki, o da 8-ci Fəslin müxtəlif bölmələrində nəzərdən keçirilmişdir, lakin bu müxtəlif ailələrin gəliri ilə bağlı deyil.</p> <p>Gəlirdə dəyişikliklər (Cədvəl 8.24) sağlamlıq vəziyyəti kimi qeydə alınmışdır (8.4.7)</p> <p>Tibbi yardım məsələsi Cədvəl 8.13-də nəzərdən keçirilmişdir</p> <p>Təhsilin səviyyəsi – 8-ci Fəsilə müxtəlif bölmələrdə müzakirə edilmişdir.</p> <p>Keçici xəstəliklər dövlət səviyyəsində (Bölmə 8.4.4) və LQTMİ səviyyəsində (Bölmə 8.4.8) müzakirə edilmişdir.</p> <p>Suyun keyfiyyəti dövlət səviyyəsində Bölmə 8.4.13.1-də və LQTMİ səviyyəsində (Bölmə 8.8.3.4) müzakirə edilmişdir</p>	Bölmə 8.4.13.1, 8.8.3.4, 8.4.4, 8.4.8
<p>Torpaqların planlaşdırılması zamanı bölünməsinə və torpaq sahiblərindən torpaqların alınmasını və onlara kompensasiyanın ödənilməsinə izləmək zəruridir.</p>	309	İstinad edin: ID#18	
<p>Layihədə suda 5mq/l ağır metal tərkibinin izlənməsi üçün ümumi standart verilmişdir. Bu nə kimi bir standartdır? Bunun Azərbaycanla nə əlaqəsi vardır?</p>	310	<p>İstinad edilmiş standart D Əlavəsində təqdim edilir: ƏMSSİOMP – Əlavə B – Layihə üzrə ətraf mühit standartları Bölmə 1.7.2. A-5in altındakı qeyddə deyilir: İstinad: Onşor Neft-Qaz İşlənməsi üzrə BMK Ətraf mühit, Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi tövsiyələri (2007 aprel); BK Emal Sektoru üzrə Tövsiyə Qeydi EPR 1.02.</p> <p>Bu standart sənaye sularının atılmaları üçün uyğundur. Ağır metallara daxildir: Arsen, kadmium, xrom, mis, qurğuşun, civə, nikel, gümüş, vanadium və sink.</p> <p>Ətraf mühit, sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi (ƏMSƏT) üzrə tövsiyələr ümumi və yaxşı beynəlxalq sənaye təcrübəsinin</p>	Bölmə 1.7.2 Əlavə B və D

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		sənayeyə xas nümunələri ilə texniki istinad sənədləridir və bu Onşor Qaz layihəsinə şamil edilir. Həmin standartın şamil oluna bilməsi bu sənəddə layihənin və Tranzit Əraziyə malik Ölkələrin Hökumətləri arasında Saziş kontekstində nəzərə alınmışdır.	
Bu tikinti layihəsinin yerinə yetirilməsi ilə, BP şirkəti nəhəng məsuliyyəti üzərinə götürür, ona görə ki, bu layihə yenidən insan, heyvanlar və bitki örtüyünün təbii yaşayış mühitinə müdaxilə edir. Təbiətin bərpası üzrə tısbəgə yetişdirmək yolu ilə deyil, adekvat kompensasiya tədbirlərini nəzərdə tutmaq lazımdır.	311	Torpaq üçün: ID#18-ə istinad edin Ekoloji kompensasiya tədbirləri üçün: ID#263	Bölmə 8.4.2, 8.4.6, 10.7.4 Əlavə D
Atımlar və emissiyalar bütün əməliyyatlardan və bütün yüngül və ixtisaslaşmış nəqliyyat vasitələrindən hesablanmalıdır.	312	Tikinti və istismar fazasından olan atımlar 5-ci Fəsilə verilir, və təxminlərə əlavə aydınlıq təxminlər bölməsinə-5.10.7.2 düzəlişdə təqdim edilir. Cədvəl 5-6 tikinti fazası üzrə texnikanın siyahısı verilir.	Bölmə 5.10.7.2
6-cı Fəsilə CQBKG layihəsində ətraf mühit və sosial məsələlərlə bağlı hansı tənzimləyici akt və standartların istifadə olunduğu təsbit edilmir.	313	ƏMSSTQ-dəki 6-cı Fəslin məqsədi 6.1 bölməsində təsvir edildiyi kimi CQBKG layihəsinin tənzimləyici çərçivəsinin yüksək səviyyədə təsvirini təmin etməkdir. <ul style="list-style-type: none"> • ƏMSSTQ-də təsbit edilən ətraf mühit strategiyası müvafiq olaraq beynəlxalq Təbii Qaz boru kəməri sənayesində üstünlük təşkil edən standart və təcrübələrə uyğun olmalıdır. • CQBKG həm də fəaliyyətlərinin sosial sahəyə təsirinə qiymətləndirilməsini də tamamlamalıdır. Təsirin qiymətləndirilməsi <u>Dünya Bankının standartları</u> ilə ümumi uyğunluq çərçivəsində olmalıdır. • CQBKG-də ətraf mühitə potensial ziyanları, həyat, ətraf mühit və əmlak prioritet ardıcılığı ilə minimuma endirmək üçün “ən yaxşı təşəbbüslərini” istifadə etməlidir. <p>Nəzərdə tutulan CQBKG layihəsində istifadə üçün işlənib hazırlanmış ətraf mühit standartlarında yuxarıdakı tələblər hesaba</p>	Bölmə 6.1 Əlavə B,D

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		alınmışdır və bu ƏMSSTQ-nin D Əlavəsində tapa biləcəyiniz Ətraf mühit və sosial sahənin idarə olunması və monitorinqi planının (ƏMSSIOMP) B Əlavəsində təqdim edilir. CQBKG-də həm də ÜST (Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı), IPLOCA, AB və BMK kimi təlimnamələr/tövsiyələr, təcrübə və standartların bir sıra digər mənbələri nəzərə alınmışdır.	
Milli qanunvericilik bölməsində hər hansı milli qanunvericilik məsələlərinə istinad edilməmişdir. Yalnız ümumi mülahizə və tələblər təsvir olunmuşdur.		Fəsil 6 (6.2.2) aşağıdakı əsas qanunvericilikləri nəzərdən keçirərək yenilənmişdir: <ul style="list-style-type: none"> • torpağın icarəsi və alınması ilə bağlı olanlar • Ekologiya haqqında milli qanunvericilik. ƏMSSIOMP-da həmçinin C Əlavəsində icazə üzrə tələblər təsvir edilir Əlavə C – Ətraf mühit və sosial sahənin idarə olunması ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının icazə üzrə tələbləri.	Bölmə 6.2.2 Əlavə C
Torpaq sahələrinin ölçüləri, torpaq sahiblərinin sayı təxmini göstərilir. Məsələn, 55-ci səhifədə qeyd olunur ki, 30 ha torpaq sahəsi özəl mülkiyyətdədir, 56-cı səhifədə isə qeyd edilir ki, 14 ha torpaq sahəsi dövlət mülkiyyətində, 20 ha pay torpaq bələdiyyənin mülkiyyətində və 20 ha torpaq sahəsi isə özəl mülkiyyətdədir.	314	Belə anlaşılır ki, bu şərh nə üçün torpaq sahibləri və mülkiyyət üzrə məlumatların təfərrüatı ilə deyil daha yüksək səviyyədə müəyyən edilməsilə bağlıdır. ƏMSSTQ-nin niyyəti torpaq sahiblərimbarədə dəqiq məlumatları təqdim etmək deyildir. Burada əhəmiyyətli həcmdə məlumatlar təqdim edilir və torpağın alınması və kompensasiya məsələləri fazası üçün torpaq sahələrinin alınması qrupu tərəfindən alınır və hazır saxlanılır.	
Qanunvericiliyin tələbinə əsasən dövlət ehtiyacları üçün torpaq sahələrinin alınması nəticəsində təsirə məruz qalmış torpaq sahələrinin sərhədləri, torpağın kateqoriyasını əks etdirən torpaq strukturu xəritələri, dəqiq ölçülər, növ və yerlər işlənib hazırlanmalı, torpaq sahələri ilə əlaqədar mülkiyyət dəqiqləşdirilməli, torpağın alınması nəticəsində təsirə məruz qalan şəxslərin tam siyahısı üçün müvafiq icra orqanları və bələdiyyələrə müraciət	315	İstinad edin: ID#18	Bölmə 10.13.4.1

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
edilməlidir. Bundan başqa, sənəddə qeyd edilməlidir ki, iddiaçılara kompensasiya torpaq sahəsinin alınma tarixinə etibarlı olan bazar qiyməti əsasında hesablanır.			
Boru sahəsi kimi istifadə ediləcək 6 ha torpaq sahəsinin tərkibi və istifadə məqsədi 55-ci səhifədə göstərilməyib. Kürdəmir boru anbarı sahəsinin mülkiyyəti, növü, tərkibi, bitki örtüyü haqqında heç bir məlumat yoxdur. Bundan başqa, istifadəsi nəzərdə tutulan torpaq sahələrində torpağın üst qatının qalınlığı və həcmi göstərilmir. Bir sözlə, layihədə torpaq sahələrinin istifadəsi zamanı mənfii ətraf mühit təsirinə qiymətləndirilməsi verilmir.	316	<p>Boru anbarı sahələri haqqında başlanğıc məlumatlar (o cümlədən, torpaq mülkiyyəti) 8-ci Fəslin 8.5.8 Bölməsində təqdim edilir. sualda istinad edilən səhifədə torpaq mülkiyyəti (özəl, bələdiyyə və ya dövlət) məsələsi deyil, ekologiya məsələləri nəzərdən keçirilir. Torpağın vəziyyəti və digər ətraf mühit xüsusiyyətləri isə 7-ci Fəsilə müvafiq bölmələrdə nəzərdən keçirilir (Məsələn, torpaq üçün Bölmə 7.3 və ekologiya üçün Bölmə 7.7).</p> <p><i>Həm 7-ci və həm də 8-ci Fəsillər müvafiq qurğuların sahələrinin sahə araşdırmalarının ardından məlumatlarla yenilənmişdir.</i></p> <p>Torpağın analizi və profilləri Azərbaycandakı əksər layihə sahələri haqqında başlanğıc vəziyyətin öyrənilməsinin bir hissəsi olaraq əldə edilmiş və əsas həssaslıqlar 7-ci Fəsilə müəyyən edilmiş və təsirin qiymətləndirilməsi və nəzərdə tutulan təsir azaltma tədbirlərini təqdim edərək 10-cu Fəsilə dəyərləndirilmişdir. E Əlavəsində "Müəyyən edilən düşərgə sahələri və boru anbarlarının torpaq sahələri nin mühəndis-geoloji tədqiqatları yerinə yetiriləcəkdir" (№ 4.22) ilə ifadə olunan öhdəlik vardır. Düşərgə və anbar ərazilərinin torpaq alınması yolu ilə təmin edilməsindən sonra, bunlar Layihənin vacib aktivlik araşdırmalarının bir hissəsi olaraq, yaxşı beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq yerinə yetiriləcək.</p>	<p>Bölmə 8.5.8, 7.3, 7.7</p> <p>Fəsil 10</p> <p>Əlavə E</p>
Boru kəməri dəhlizi daxilində və boru saxlanclarının qurulacağı ərazilərdə rast gəlinən bitki və heyvan növlərinin adları və layihənin icrası ilə əlaqədar fauna və flora təsirin qiymətləndirilməsi haqqında məlumat layihəyə daxil edilməyib.	317	<p>Boru kəmərinin marşrutu boyunca əsas flora və fauna nümayəndələrinin adları 7-ci Fəsil, 7.7 Bölməsində müzakirə edilir. Onlar kompleks tərzdə aşağıdakı kimi təqdim edilir:</p> <p>Növlərin IUCN-a uyğun növ və təsnifatının cədvəldə təqdim edilən, əsas həssaslıqların müəyyən edildiyi və sonradan flora və faunada həssas reseptorlara təsirin qiymətləndirilməsindən götürülərək 10-cu Fəsilə (bölmə 10.7.3) qiymətləndirilən Qoruq ərazisi (7.7.4),</p>	<p>Bölmə 7.7, 7.7.4, 7.7.5, 7.7.6, 7.7.8, 10.7.3</p> <p>Əlavə A</p>

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		Flora və Bitki örtüyü (7.7.6), çayətrafı təbii yaşayış mühitləri (7.7.7) və Fauna (7.7.9) 10-cu Fəsildə nəzərdən keçirilir. Bundan əlavə əsas təbii yaşayış mühitləri və növlər də A Əlavəsindəki Ətraf mühit xəritələrində göstərilir. <i>7-ci Fəsil çayətrafı təbii yaşayış mühitləri haqqında məlumatlarla yenilənmişdir (Cədvəl 7.40).</i>	
Səhifə 193 və 194-də göl qurbağalarının, səhifə 200-də balıqların və Əlavə F-1-də bəzi heyvan və gəmiricilərin Latin adları düzgün verilməyib.	318	Bu istinad ETSN-ə təqdim edilmiş Ətraf mühit və sosial sahə üzrə başlanğıc xətt hesabatıdır. Şərh qeydə alındı və ƏMSSTQ-dəki mətn eyni xətalara təkrar baş verməməsinə təmin etmək məqsədilə yoxlanılmışdır.	
Bütün marşrut boyunca torpaq örtüyünə dəyən zərərər üçün kompensasiya nəzərə alınmalıdır.	319	İstinad edin: ID#13/14	Əlavə D, E
Mövcud stansiyaların yaxınlığında nasos stansiyaları tikiləcək. Bunun üçün əlavə torpaq sahəsinin alınması tələb olunurmu? Həmin ərazidə hansı əlavə avadanlıq quraşdırılacaq? Əlavə işçi qüvvəsi cəlb olunacaqmı və əlavə yaranan axıntılar və bərk tullantılar necə idarə ediləcək?	320/ 282	İstinad edin: ID#250	
Xəritəyə əsasən görünür ki, iki düşərgə bir-birindən uzaq məsafədə yerləşəcək. Bu məsafə işıq və ağır texnikanın hərəkəti ilə nəticələnəcək. Bu düşərgələri bir-birinə yaxın yerləşdirmək mümkündürmü?	321/ 283	Düşərgələr marşrut boyunca ehtiva edilmişdir ki, mümkün olan ən qısa məsafədə işçiləri iş yerinə çatdırmaq olsun və beləliklə də BKD-nin yaxınlığında yerləşdirilmişdir. Düşərgələr arasında məsafələrin təyin edilməsi Bölmə 4.7.3-də nəzərdən keçirildiyi kimi nəqliyyatda təhlükəsizlik risklərini minimuma endirilməsini təmin etmək məqsədini güdür. Düşərgələr arasında məsafəni azaltmaq praktik deyil, çünki bu, səyahət məsafəsinin/vaxtının artmasına gətirib çıxaracaq. Düşərgələr arasında məsafələrin təyin edilməsi Layihə üzrə nəqliyyatın hərəkətinin minimuma endirilməsi üçün optimallaşdırılmışdır. 5-ci Fəsildə proqnozlaşdırılan nəqliyyat vasitələrinin sayı və səyahət üzrə təxminlər nəzərdən keçirilir.	Bölmə 4.7.3. Fəsil 5

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
Layihənin icarəsi BP şirkətinin çiyinlərinə nəhəng məsuliyyət qoyur. Məsələ burasındadır ki, bu layihənin insane həyatı, bitkilərə və heyvanlara təsiri vardır. Ona görə də yalnız insane həyatına deyil, həm də təbii ətraf mühitə təsirlərə görə də müvafiq kompensasiya nəzərdə tutmaq məqsədəuyğun hesab olunur.	322	Layihədə ictimai sərmayə proqramı vardır və həmin proqramın bir komponenti olaraq uyğun gələrsə ətraf mühitə sərmayə məsələsini bu proqramın bir hissəsi kimi nəzərdən keçirmək olar.	
Layihənin icrası ərzində torpağın alınması və ya icarəyə götürülməsi nəzərdə tutulmuşdursa, onda təyin edilmiş proseduraya uyğun hazırlanmış "Köçürülmə planı" ƏMSSTQ sənədinin ekspertizası ərzində təqdim edilmiş olmalı idi.	308/ 323	<p>Torpaqların alınmasına görə kompensasiyaların ödənilməsinə başlanmadan öncə buraxılması üçün "Köçürülmə Tədbirləri Planı"nın (KTP) layihə sənədi hazırlanmışdır. KTP üzrə sənəd Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiya Ödənilməsinin Konsepsiyası (TSƏOKÖK) adlanır və Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiyasına dair Təlimat Kitabçası (TSƏOKTK) adlı sənədlə müşayiət olunur və o, torpaq sahibləri və torpaq istifadəçiləri arasında geniş yayımlanmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur.</p> <p>TSƏOKÖK-ün məqsədi torpaq sahələrinin alınmasının potensial təsirini qiymətləndirmək və TSƏOKTK və ƏMSSTQ və ƏMSSİOMP (xüsusilə də Torpağın İdarəolunması Planı) üçün məlumat təqdim etməkdir. TSƏOKÖK və TSƏOKTK ƏMSSTQ ilə paralel şəkildə idarə olunmuş və beynəlxalq səviyyədə tanınan ekspert tərəfindən hazırlanmışdır.</p> <p><i>ƏMSSTQ-dəki Fəsil 10 (10.13.3.7 Təsirin icmalı və əhəmiyyətinin qiymətləndirilməsi və 10.13.4.1 Kompensasiyaların ödənilməsi) TSƏOKÖK üzrə öhdəliklərlə yenilənmişdir.</i></p>	<i>Bölmə 10.13.3.7, 10.13.4.1</i>
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi			
332-ci km-də Bürünc Dövrünə aid dəfn yeri aşkar edilmişdi. O, tikintidən öncə yoxsa təsadüfən tapılmışdı?	037	Bu sahə əvvəlki BTC/CQBK kəmərlərinin tikintisi ərzində tapılmışdır.	

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
4 və 5-ci Fazalar üçün arxeoloji strategiyanız varmıdır?	112	<p>Fəsil 10 (Bölmə 10.10) və Əlavə D-də (Bölmə 18.5) müzakirə edildiyi kimi progressiv qiymətləndirmə və tikintinin təsirlərinin azaldılması tədbirləri üçün beş fazalı strategiyayı əhatə edən Mədəni İrsin İdarəolunması Planı icra ediləcəkdir.</p> <p>4-cü Faza Tikinti ərzində Təsadüfi tapıntılardır. Məlumdur ki, boru kəmərinin və əlaqədar daimi və müvəqqəti qurğuların tikintisi əvvəllər məlum olmayan arxeoloji xüsusiyyətləri aşkar edə bilər. Tikintinin monitorinqi və tələb olunduqda "tapıntıları xilas etmə qazıntı işləri" aparmaq məqsədilə arxeoloqlar qrupu təşkil edilir. Təsadüfi tapıntılar prosedurası hazırlanacaq.</p> <p>Strategiyanın 5-ci Fazası "Hesabat Fazasıdır" və Layihə ərazində həyata keçirilmiş arxeoloji işlər üzrə materialın öyrənilməsi və hesabatların hazırlanmasını əhatə edir. Bu faza işin nəticələrinin müvafiq vasitə ilə arxeologiya təşkilatına və geniş ictimaiyyətə yayımlanmasını əhatə edir.</p>	
Siz nə üçün müəyyən sahələrdə tikinti öncəsi arxeoloji qazıntı işləri həyata keçirməyi seçmişiniz?	113	<p>D Əlavəsində (Bölmə 18.5) nəzərdən keçirildiyi kimi Mədəni irs strategiyasının 1-ci Fazası mövcud verilənlərin baxılmasıdır və potensial arxeoloji maraqlı ərazilər elmi ədəbiyyatın baxılması, əvvəlki arxeoloji işlər üzrə sənədləşmənin axtarılması və havadan və peykdən verilən təsvirlərin öyrənilməsi kimi müxtəlif masaarxası işlərlə müəyyən edilmişdir. Boru kəmərinin marşrutu və qurğuların yerləri marşrut qurğuları və nəzərdə tutulan giriş yollarının yerlərini müəyyən etmək məqsədilə yer səthində sürətli gəzinti araşdırması ilə yoxlanılır.</p> <p>Boru kəmərinin tikinti dəhlizi daxilində (50m) potensial maraqlı əraziləri və ya daimi və ya müvəqqəti qurğuların (məsələn, giriş yolları və tikinti düşərgələri) təsirinə məruz qala biləcək ərazilər təbiətini və əhəmiyyətini öyrənmək məqsədilə yoxlanılır və əlavə baxış (məsələn, sınaq çalaları və lazım gələrsə dəqiqləşdirmə) üçün daha irəli aparılır.</p>	

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
ARDNŞ			
Ərsinləmə stansiyalarında Çirkab suların təmizlənməsi qurğusunun istifadəsi üzrə heç bir qeydə rast gələ bilmədik. QİBK PS2-də, BTC IPA1-də və bəzi digər qurğulardakı istismar təcrübəsini nəzərə alsaq, bütün bu qurğuların əksəriyyətində işçilər vardır.	056	CQBK KP0-da olan ərsinləmə stansiyasında hazırda heç bir çirkab suyunun təmizlənməsi qurğusu nəzərdə tutulmayıb, çünki texniki-xidmət vaxtları istisna olmaqla orada işçilərin olmaması güman edilir. Tullantılar saxlanacaq və atılması üçün kənara daşınacaq. Bu məsələ 5-ci Fəsilə nəzərdən keçirilir (Bölmə 5.10.7.1).	Bölmə 5.10.7.1
Bərpaetmə (bölmə 5.8.2): Bərpa işi necə/kim tərəfindən aparılacaq HƏR bir ayrıca halda zədələnmiş ərazilərin tikinti öncəsi vəziyyətə bərpa edilməsinin münasib qaydada traktiki olub-olmadığı necə/kim tərəfindən müəyyən edilir?	057	Bölmə 5.8.2-də nəzərdə tutulan Layihə üçün Bərpa Konsepsiyası nəzərdən keçirilir. Əlavə D-də (ƏMSSİOMP, 7-ci Bölmə) nəzərdən keçirildiyi kimi bərpa işini Podratçı həyata keçirəcək. ƏMSSİOMP-ın 7.3 Bölməsində həm Podratçının və həm də Şirkətin vəzifə və öhdəlikləri təsvir olunur. Layihə qrupu bərpa üzrə texniki şərtləri və təbii yaşayış mühitlərinin bərpası üzrə ƏİG-ləri təsbit etmişdir. Tikinti ərzində və müqavilənin zamanət müddətiinin sonunadək Podratçı Əlavə D-də verilən Layihə qrupunun Bərpa işləri üzrə texniki-şərtlərində müəyyən etdiyi parametrlərə uyğun olaraq eroziya və bitki örtüyünün monitorinqinə cavabdehlik daşıyır. Podratçı qeyd edilmiş eroziya sinfi (Bölmə 7.4.2.3) və bitki örtüyü hədəflərinin (Bölmə 7.4.4) qarşılmasını təmin etməkdən ötrü lazım gəldikcə (Bərpa işi üzrə texniki şərtə təsbit edilmiş zaman çərçivəsində) bütün təshihəçili tədbirləri görməklə bərpa işinin standartına əməl edir. Layihə bölmənin təhvilindən öncə standart proseduranın istifadəsi yolu ilə bu işin tamamlanmasını təmin edir. Nail olunmuş bərpa üzrə Şirkət, Podratçı və Torpaq sahibləri tərəfindən imzalanan təhvil-təslim fəaliyyətini əhatə edən torpağı tərkətmə prosedurası vardır.	Bölmə 5.8.2, 7.4.2.3, 7.4.4 Əlavə D
Bərpa işinə necə nəzarət olunacaq "BKD boyunca nəqliyyat vasitələrinin çox məhdud girişi (Bölmə 5.8.2)?	058	Bölmə 5.8.2-də yanaşmanın Konsepsiyası təsvir edilir. Bərpa işinin praktiki icrası D-Əlavəsindəki (Bölmə 7.4) İdarəetmə planlarında ətraflı təsvir edilir. <i>Bərpa işləri tamamlandıqdan sonra yeri gəldikcə, torpaqda normal kənd təsərrüfatı fəaliyyətlərinin başlaması üçün geri</i>	Bölmə 5.8.2, 13.4.6 Əlavə D

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<i>təhvil veriləcəkdir. Əməliyyatlar ərzində layihə nəqliyyat vasitələrinin texniki xidmət üçün mövcud giriş yollarından istifadəsinin tələb olunacaq və XDMX də mövcud giriş yollarından istifadə etməyə həvəsləndiriləcək. Ümumi boru kəmərləri sistemlərinin tərkibi komponenti olaraq Layihə bərpam işinin monitorinqi proqramını davam etdirəcək.</i>	
Nə üçün Səngəçal Terminalından sonrakı kompressor stansiyası Gürcüstanda, Azərbaycan rayonlarında deyil Gürcüstan ilə sərhədə (5.4.8) yaxındır?	060	<p>ƏMSSTQ-nin 4-cü Fəslində (Bölmə 4.3.2) CQBKG üçün nəzərdən keçirilmiş Alternativlər və fərqli konsepsiyalar müzakirə olunur.</p> <p>Tələb olunan axın sürətinə boru kəmərinin diametrinin müxtəlifliyi, boru kəməri dövrəsinin uzunluğu və sıxılma gücünü birləşdirən çoxsaylı müxtəlif konsepsiyalarla nail olmaq olar.</p> <p>Hər bir halda bir sıra variantlar aşağıdakılar baxımından dəyərləndirilmişdir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi (SƏT) - əlverişlilik, tikinti təhlükələri və istismar təhlükələri • Ətraf mühitə və sosial sahəyə (ƏMSS) təsirlər • Texniki yararlılıq (geotexniki məhdudiyətlər, tikinti texnologiyası və istismar məhdudiyətləri) • Kommersiya nəticələri (əsaslı xərclər, istismar xərcləri). <p>Yuxarıdakılardan hamısını nəzərə alan seçilmiş konsepsiya hesabatın bu hissəsində təqdim edilir. <i>Konsepsiyanın əlavə olunmuş mənfəəti CSG2 qurğusunun PSG1 qurğusu ilə birgə yerləşməsidir.</i></p>	Bölmə 4.3.2
ƏMSSTQ-də əvvəllər BTC/CQBK fəaliyyətlərinə və hazırda Gürcüstandakı fəaliyyətlərə oxşar sosial proqramlara sərmayə haqqında danışılırmı? CQBKG üçün hər hansı Sosial proqramlar planlaşdırılırmı?	061	BP şirkəti CQBKG-nin tərkib komponenti olduğu İcma İnkişaf Təşəbbüsünü davam etdirir. Bölmə 13.5-də icma inkişaf təşəbbüsü nəzərdə tutulur.	Bölmə 13.
Qruntun xarakteristikası 2003-2011-ci illərdə BTC və CQBK üzrə Podratçı (CCIC) tərəfindən BTC/CQBK BKD-	062	7-ci Fəsilə nəzərdən keçirilən başlanğıc xətt çəkilişləri həm əvvəlki və həm də cari çəkilişlərin nəticələrini əhatə edir. BTC/CQBK	Əlavə E

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
də həyata keçirilmiş torpağın üst qatının tədqiqatları 2001-ci ildə həyata keçirilmiş geotexniki tədqiqatlardan nə üçün üstün tutulmuşdur? Məsələn, Şirvan düzündəki tədqiqatlar üzrə ƏMSSTQ layihə sənədində torpağın üst qatının 0-6 sm olduğu göstərildiyi halda, geotexniki tədqiqatlarda torpağın üst qatının 10-30sm arasında dəyişdiyi göstərilmişdir. Keçmişdəki iş yüklərini asanlaşdırmaq niyyətinin olması ehtimalınə nəzərə alsaq Podratçının təmin etdiyi məlumatların qərəzsiz olduğuna Sifarişçi necə əminlik gətirmişdir? Düzgün məlumatları almaq üçün mexanizm nədir? Sifarişçi tərəfindən müstəqil araşdırma aparılmışdır mı? Əgər aparılıbsa, nə üçün istinad mənbəyi kimi müstəqil tərəfin (məsələn, Milli Elmlər Akademiyasının) deyil, Podratçının məlumatı götürülmüşdür (7.3.3, səh. 7-33)?		<p>verilənlərinin istifadəsinə səbəb onun boru kəməri sahəsinə xas olması və torpağın üst qatı haqqında əlavə məlumatlar verməsidir.</p> <p>Ən son cari çəkilişlər üzrə torpağın üst qatının dərinliyi "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası: Torpaqşünaslıq və aqrokimya İnstitutu" tərəfindən ölçülmüşdür.</p> <p>Layihə razılaşır ki, ziddiyyətli verilənlər vardır, ona görə də 4.15 öhdəliyi (Əlavə E) verilmişdir. Öhdəlikdə deyilir ki, tikintidən öncə torpağın üst qatının torpaq çəkilişi həyata keçiriləcəkdir; - bu əsasən torpağın üst qatının soyulması üzrə məlumatları təmin etmək üçündür.</p>	Bölmə 7.3.3
İş artıq başlayıb mı və əgər başlamayıbsa rəsmi başlama tarixi hansıdır?	114	Heç bir tikinti işi başlamayıb. Layihə qrafikini qarşılamaq üçün 5-ci Fəsildə nəzərdən keçirildiyi kimi 2013-cü ilin sonlarında Dəmir yol qovşağında təkmilləşmələr kimi tələb olunan erkən işlər vardır.	Fəsil 5
Borunun uzunluğu nə qədərdir?	115	Nəzərdə tutulan Boru kəməri Layihəsinin uzunluğu Azərbaycanda təxminən 390 km və gürcüstanda təxminən 56 km-dir.	Müqəddimə
Bu işlər boru kəmərinin buraxılış gücünü Azərbaycanda və Gürcüstanda artıracaqmı?	116	56 düymlük CQBKG Boru Kəməri Layihəsinin məqsədi Xəzərdə Şahdəniz 2-ci Mərhələsi (ŞD2) genişləndirmənin işlənməsindən gələn əlavə qaz hasilatının nəqlinə imkan yaratmaq üçün mövcud CQBK sisteminin buraxılış gücünü artırmaqdır. Layihənin baza variantının layihələndirilməsi sistemin ümumi buraxılış gücünü illik əlavə 16 milyard kub metr artırmaqla illik 23 milyard kub metrə çatdırmaq üçün mövcud CQBK boru kəməri sistemində qaz nəqli buraxılış gücünü artırmağa yardım etməlidir.	Müqəddimə
Tikinti başa çatdıqdan sonra bərpa işlərinin nə qədər	117	Hər hansı boru kəməri layihəsində bərpa işləri bütün tikinti ərzində baş verir, lakin ilkin fəaliyyətlərin ardından aparılır. BTC layihəsindən	

Şərh	ID	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
çəkəcəyini düşünürsünüz?		və biobərpanın monitorinqi proqramından öyrənilmiş olan çıxarılan dərslər vardır. Bəzu quraq ərazilərdə bir ildən sonra bərpanın nəticələrinin aşağı (yalnız 5%) olduğu görülmüşdür, münbit mühitlərdə isə bərpanın bir idən sonra 50% qədər ola bilər.	
Operator olaraq BP şirkəti torpağın vəziyyətini əvvəlkindən daha yaxşı vəziyyətə bərpa edəcəkmi?	118	Əlavə D (Bölmə 7) bərpa planını ehtiva edir. Burada qeyd edilir ki, torpaq ilkin/orijinal vəziyyətinə yaxın vəziyyətə bərpa ediləcək. Torpaq qazılıqda onun strukturu da zədələnir və nəticədə onun ilkin vəziyyətə qayıtması vaxt aparır. Bərpaetmə prosesi bərpaolunmaya tələb olunan müddəti minimuma endirməyi hədəfləyir və o, yaxşı beynəlxalq təcrübəyə uyğundur.	Əlavə D
Bütün BKD boyunca hasar çəkəcəksinizmi?	119	Bütün BKD boyunca hasarlama olmayacaqdır. E Əlavəsində bir öhdəlik var və həmin öhdəlikdə qeyd edilir ki, torpaq sahəsinə girişi məhdudlaşdırmazdan öncə Layihə yerli hökumət orqanları, torpaq sahibləri və torpaq istifadəçiləri ilə məsləhətləşmələr aparacaq və müvəqqəti hasarlama üçün ehtiyacı müəyyən edəcək. İcmanın təhlükəsizlik ehtiyacları BKD-nin xüsusi bölmələrində hasarlama ehtiyacı barədə məlumatları təmin edəcək.	Əlavə E
Ağaclar (məsələn, irs və ruhani bağlantılar) ətrafında çox həssas məsələlər var və siz ağacların köçürülməsini və müvəqqəti təsirləri qeyd etmişiniz. Siz onları təkrar əkəcəksinizmi və bunu necə edəcəksiniz?	120	Layihə qrupu alternative marşrutun seçilməsi məsələsinə ilkin olaraq layihələndirmə mərhələsində baxmış və ya təsirə məruz qalacaq ağacların sayını azaltmaqdan ötrü BKD-ni kiçiltmişdir. Qrup ağacların çıxarılmasından yan keçməyi təklif etmişdir və layihənin bunu eə bilmədiyini ərazilərdə öncədən icazə alınacaq və həmin icazədə tələb olunan metodologiya təsbit ediləcək. Bu ETSN ilə əməkdaşlıq yolu ilə həyata keçiriləcək. Təkrar əkmə planı hazırdır və təfərrüatları D Əlavəsində və 17.08 sayılı öhdəlikdə verilmişdir. Orada deyilir ki, əvəzləyici əkmələr çıxarılacaq ağacların sayından asılı olacaq. Təkrar əkmələr əmsalın işlənilib hazırlanacaq və o, növlərə və regiona xas olacaq.	Əlavə D
BKD boyunca qırmızı kitaba düşən hansı növlərə rast	121	ƏMSSTQ-nin 7-ci Fəslində (Bölmə 7.7) araşdırmalar ərzində rast	Əlavə D

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
gəlmisiniz?		gəlinmiş həm flora və həm də fauna nümayəndələri təsvir edilir və görülən təbii yaşayış mühitinin növündən asılı olaraq Qırmızı kitaba düşmüş bir sıra növlərin olması ehtimalı da vardır. Məsələn: Flora: diqqətəlayiq QK növlərinə Kamilla süsəni (Iris Camillae) və İtikənarlı süsən (Iris Acutiloba) daxildir Fauna: Quru tısbağası (Testudo graeca), Turac (Francolinus francolinus).	Bölmə 7.7
ƏMSSTQ-də İXQ emissiyaları üzrə cədvəl varmıdır?	122	Azərbaycanda əksər İXQ emissiyaları tikinti zamanı hasil ediləcək. Bölmə 5.10.7.2-də Tikinti işlərindən yanma nəticəsində ayrılan emissiyaların və Bağlayıcı-siyirtmə və ərsinləmə stansiyaların İlkin İllik İstismarından əmələ gələn karbon dioksid ekvivalentinin qiymətləndirilməsi verilir.	Fəsil 11
İstifadə edəcəyiniz texnikanın siyahısı sizdə varmı?	123	ƏMSSTQ-nin 5.5.6 Bölməsində əhatə dairəsi üzrə əsas fəaliyyətlər üçün qiymətləndirilmiş qurğu (texnika) verilmişdir.	Bölmə 5.5.6
KSO başlanğıc məntəqəsində ərsinləmə stansiyası necə yerləşdiriləcək? Orada neçə işçi işləyəcək? Ərsinləmə stansiyası üçün hansı təsirlərin (məs. tullantı) olacağını planlaşdırırsınız? Stansiyada axıntı təmizləmə sistemi necə quraşdırılacaq? Bu stansiyada hansı tullantıların yaranacağı gözlənilir? Həmin tullantıların atılması haqqında məlumat verilməlidir.	124	Ərsinləmə stansiyası CQBKG boru xəttinin başlanğıcında KP)-da yerləşəcək. Ərsinləmə stansiyasında mühafizə xidmətindən başqa işçilər (Fəsil 5) olmayacaq. Sahədə yalnız texniki xidmət ərzində işçilər olacaqdır. Yalnız kiçik həcmdə tullantı yaranacaq və CQBK/BTC tullantıların idarə olunması sistemində daxil ediləcək. Tullantılar üzrə konsepsiya və tullantıların atılması 5.10.7.1-də nəzərdən keçirilir.	Bölmə 5.10.7.1
Hidrosınaq: Hidrosınaq zamanı hansı tullantılar əmələ gələcək? Bu beynəlxalq standartlara uyğundurmu? . Hidrosınaq üçün hansı mənbədən istifadə olunacaq? . Hansı kimyəvi maddələrdən istifadə etməyi	059, 125	Layihədə oksigen uducu maddələr və biosidlər nəzərdən keçirilmişdir. Hidrosınaq suyunda (10.08) hır hansı kimyəvi qatqılar istifadə olunmazdan öncə risklərin qiymətləndirilməsi həyata keçiriləcək. Bütün atılmalar D Əlavəsində (İdarəetmə planları) verildiyi kimi layihə standartlarına cavab verəcək: Çirkənmə və ehtiyatların idarə olunması planı. Layihə standartı aşağıdakılara Onşor Neft-Qaz İşlənməsi üzrə BMK Ətraf mühit, Sağlamlıq və	Əlavə B və D Bölmə 10.4.6.7

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
<p>planlaşdırırsınız?</p> <p>. Hidrosınaqdan sonra çirkənmiş su necə təmizlənəcək?</p> <p>. Atılma mexanizmi hansıdır və haradır (dəqiq yerlər)?</p>		<p>əməyin təhlükəsizlik tövsiyələri (2007 aprel); BK Emal Süktoru üzrə Tövsiyə Qeydi EPR 1.02.</p> <p>D Əlavəsinin 10.4.6.7 bölməsinə əsasən Podratçıdan hidrostatik sınağın icrası üçün ehtiyac olan suyun miqdarı və keyfiyyəti haqqında məlumatın, hər hansı kimyəvi qatqının nəzərdə tutulan istifadəsi, müvafiq rayonlarda mövcud su ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi və nəzərdə tutulan su götürmə yerləri, həmçinin layihənin ətraf mühit standartlarına (D Əlavəsinin B Əlavəsi) və hər hansı müvafiq texniki şərtlərə uyğun atılma təklifini əhatə edən kompleks plan hazırlaması tələb olunacaq.</p>	
Nə üçün düşərgələrin seçimi CQBK-dən fərqlidir?	126	Düşərgələr səyahət vaxtını və bununla da riskləri azaltmaqdan ötrü nəzərdə tutulan Boru kəməri marşrutu boyunca strateji ərazilərdə yerləşdirilmişdir. Boru kəmərinin marşrutu boyunca düşərgə seçimi konsepsiyası Bölmə 4.7-də nəzərdən keçirilmişdir.	Bölmə 4.7
Bütün qanuni öhdəliklərə riayət etməkdən ötrü siz arxeoloji qazıntıları yerinə yetirmək üçün Mədəniyyət Nazirliyi və müvafiq orqanlarla əlaqə saxlamısınızmi?	127	Layihə arxeologiya və mədəni irs məsələləri ilə bağlı həm Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu ilə müzakirələr aparır. Layihə qrupu ƏMSSTQ üzrə MvTN və AEİ-nin rəyini öyrənmək məqsədilə onlarla ƏMSSTQ-nin açıqlanması ərzində iki ayrı görüş keçirmişdir. Mədəni İrsin İdarəolunması planındakı D Əlavəsində nəzərdən keçirilmiş Arxeologiya və təsadüfi tapıntılar prosedurası üzrə beş mərhələli strategiya və həmçinin 2013/2014-cü illər üçün nəzərdə tutulan işlər müzakirə edilmişdir.	Əlavə D
Qobustandan yan keçmişiniz, bəs hər hansı digər qoruqlardan yan keçmişinizmi?	128	Qoruq əraziləri layihənin marşrut zolağına birbaşa təsirə məruz qalmır. Bunu A Əlavəsində verilmiş xəritələrdən görmək olar.	Əlavə A
Evləri köçürürsünüzmü?	129	Layihə evləri köçürmək tələbindən yan keçməyə çalışmışdır, lakin belə bir ehtimal qalmaqdadır. Torpaqların alınmasına görə kompensasiyaların ödənilməsinə başlanmazdan öncə buraxılması üçün "Köçürülmə Tədbirləri Planı"nın (KTP) layihə sənədi hazırlanmışdır. KTP üzrə sənəd Torpaq Sahələrinin Əldə	Bölmə 10.13

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		<p>Olunmasına və Kompensasiya Ödənilməsinin Konsepsiyası (TSƏOKÖK) adlanır və Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiyasına dair Təlimat Kitabçası (TSƏOKTK) adlı sənədlə müşayiət olunur və o, torpaq sahibləri və torpaq istifadəçiləri arasında geniş yayımlanmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur.</p> <p>TSƏOKÖK-ün məqsədi torpaq sahələrinin alınmasının potensial təsirini qiymətləndirmək və TSƏOKTK və ƏMSSTQ və ƏMSSİOMP (xüsusilə də Torpağın İdarəolunması Planı) üçün məlumat təqdim etməkdir. TSƏOKÖK və TSƏOKTK ƏMSSTQ ilə paralel şəkildə idarə olunmuş və beynəlxalq səviyyədə tanınan ekspert tərəfindən hazırlanmışdır.</p>	
Bizdə qoruqlar üzrə milli qanunvericilik vardır, siz həmin qoruqlar üçün hər hansı digər qanunvericilikdən istifadə edirsinizmi?	130	Qoruq əraziləri layihənin marşrut zolağına birbaşa təsirə məruz qalmır.	Əlavə A
Hər hansı transsərhəd təsirlər olacaqmı?	131	Transsərhəd təsirlər ƏMSSTQ-nin 11-ci fəsilində nəzərdən keçirilmişdir. Heç bir əhəmiyyətli transsərhəd təsirlər müəyyən edilməmişdir.	Fəsil 11
Boru kəməri Ermənistanla nə qədər yaxındır?	132	Boru kəməri Azərbaycanın qərb hissəsində Ermənistan ilə sərhədə təxminən 20km məsafədədir.	
Hər hansı torpaq nümunələrinin götürülməsinə ehtiyac görmüsünüzmü?	133	Torpaq nümunələri nəzərdə tutulan CQBKG Layihəsi üçün başlanğıc vəziyyətin öyrənilməsi araşdırmaları zamanı 5km intervalla yerinə yetirilmişdir. Torpaq nümunələrinin götürülməsi Hacıqabula yaxın CQBKG KP0-da başlanmış və Gürcüstan ilə sərhədə yaxın olan CQBKG KP387-də qurtarmışdır.	Fəsil 7, Fəsil 8
Siqin torpaq nümunələriniz torpağın üst qatındadır yoxsa alt qatından və siz münbitlik analizləri aparmısınızmi?	134	Torpağın analizi və profilləri Azərbaycandakı əksər layihə sahələri haqqında başlanğıc vəziyyətin öyrənilməsinin bir hissəsi olaraq əldə edilmiş və əsas həssaslıqlar 7-ci Fəsilə müəyyən edilmiş və təsirin qiymətləndirilməsi və nəzərdə tutulan təsir azaltma tədbirlərini	Fəsil 7, Fəsil 10

Şərh	İD	Cavab	ƏMSSTQ bölməsi üzrə istinad
		təqdim edərək 10-cu Fəsildə dəyərləndirilmişdir. Nümunələr torpağın üst qatından götürülmüş və münbitlik analizləri yerinə yetirilmişdir.	
Tikinti işləri üçün podratçı seçmişinizmi?	136	Tikinti dəhlizi müəyyən edilmişdir, lakin işçi layihələndirmədə bəzi xırda dəqiqləşdirmələr hələ aparılmaqdadır.	
Siz bütün mərhələlər üçün eyni bir podratçıdan (məs. boru çəkmə və buraxıcı siyirtmələr) istifadə edəcəksiniz?	137	Azərbaycanda hazırkı strategiya borukəməri və YÜQ-lər üçün eyni podratçıdan istifadə etməkdir. Lakin, üfqi istiqamətli qazıntılar və mikrotunellər üçün başqa bir podratçıdan istifadə ediləcək. Podrat strategiyası D Əlavəsinin 5.2.4 Bölməsindədir.	Əlavə D
Neçə üfqi istiqamətli qazma işi?	138	5.6.1 Bölməsində təsvir edildiyi kimi hazırda 5 ÜİQ və bir mikrotunel planlaşdırılır.	Bölmə 5.6.1
CQBKG ilə hazırda istismar olunan boru kəmərləri arasında ən yaxın məsafə nə qədərdir.	139	CQBKG mövcud boru kəmərlərindən orta hesabla 20m aralıda olacaq. Bunlar Bölmə 5.4.7 və həm də E Əlavəsində öhdəlik kimi nəzərdən keçirilir. Bəzi ərazilərdə CQBKG boru kəməri cari boru kəmərlərinin altından keçir.	Bölmə 5.4.7, Əlavə E
Siz gürcüstanda ƏMSSTQ-nin açıqlanması mərhələsini bitirmisinizmi və rəy necə olmuşdur?	140	Gürcüstan üzrə ƏMSSTQ-nin yekun açıqlaması 2013-cü ilin aprel ayında baş vermişdir. Alınmış ictimai rəy və suallar Azərbaycandakı ilə eyni olmuşdur. Orada məşğulluq, ekoloji təsirlər, infrastruktur və giriş yollarının marşrutunun seçilməsi, boru kəmərinin təbii hadisələrdən mühafizəsi ilə bağlı təsirlər və təsir azaltma tədbirləri. Torpaq sahələrim və məhsullar ilə əlaqədar kompensasiyaları ödənilməsi də müzakirə edilmişdir.	

4.2 Regional və yerli hökumətin şərhləri

Cədvəl 4-2: ƏMSSTQ Layihə sənədi üzrə şərhlər və cavablar – regional və yerli hökumət təşkilatları

Şərh	İD	LTMQi bölməsi	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
<p>Əvvəlki boru kəmərlərinin tikintisindən yararlanmış Çöhranlı – Yeni Şıxımlı icmasının üzvləri bu gün də boru kəmərinin mühafizəsi və qorunmasında maraqlıdırlar. Mən, icma qrupunun rəhbəri kimi icmanın yeni boru kəmərinin tikintisindən də yararlanmasını istədim. İcmada çoxsaylı layihələrin həyata keçirilməsinə baxmayaraq problemlər də qalmaqdadır. İcmada 1500 nəfərdən artıq insan / 300 ailə yaşayır.</p> <p>1. Bu qədər insana xidmət göstərəcək bir tibb məntəqəsi yoxdur.</p> <p>2. Yeni Şıxımlı kəndində yenidən qurulması planlaşdırılan mətbəx binası köhnə olaraq qalmaqdadır.</p> <p>3. Kəndin əhalisini içməli su ilə təmin edəcək su qurğusu maliyyə çatışmazlığı ucbatından fəaliyyət göstərə bilmir. Kənddə kanalizasiya sisteminin olmaması səbəbindən yağış yağarkən evləri və həyətləri su basır.</p> <p>Əgər bizə bu problemlərin həllində dəstək olsanız minnətdar olarıq.</p>	230	Çöhranlı- Yeni Şıxımlı icması	RF	BP şirkəti gələcək üçün icmaya sərmayə və inkişaf təşəbbüsləri proqramını davam etdirir. Bölmə 13.5-də təklif edilən ictimai inkişaf təşəbbüsü nəzərdə tutulur.	Bölmə 13.5
<p>Əkilib-əkilməməsindən asılı olmayaraq 1 ha torpaq üçün vahid qiymət tövsiyə edilir.</p>	077	Kürdəmir rayonu	İG Kürdəmir	Fəsil 10.13-də torpaq sahələrinə görə kompensasiyaların ödənilməsi konsepsiyasını təsbit edən və ən yaxşı beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiya Ödənilməsinin Konsepsiyası (TSƏOKÖK) və Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiyasına dair Təlimat Kitabçası (TSƏOKTK) nəzərdən keçirilir. CQBK şirkətinin CQBKG üçün götürdüyü əsas kompensasiya prinsipləri	Bölmə 10.13

Şərh	ID	LTMQi bölməsi	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
				aşağıdakılardır: Torpaqların əldə edilməsi Azərbaycan Hökuməti və CQBK şirkəti arasında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə Tranzit Əraziyə Malik Ölkələrin Hökumətləri ilə Sazişə uyğun olaraq həyata keçiriləcək və beynəlxalq tələblərlə tənzimlənəcək (xüsusilə də Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının); və Torpaq sahələri və məhsullar üçün kompensasiyaların hesablanması üçün cari bazar dəyəri istifadə ediləcək.	
Rast gəlinmiş ə n böyük problemlər pay torpaqlara giriş və texnikanın giriş yollarıdır.	080	Yevlax rayonu	İG Yevlax	Layihə qrupu tikintidən sonra giriş yollarında texnika üçün çəki məhdudiyyətlərinə baxmaqdan ötrü tədbir görmüşdür.	Bölmə 10.13
Çox vaxt bələdiyyələrdən yan keçildiyinə görə Bələdiyyə torpaqlarının əldə edilməsi prosedurası nədir?	101	Gəncə şəhəri	İG Ganja	Yuxarıda 077 sayılı şərhə verilən cavaba istinad edin. Bələdiyyələr torpaq sahələrinin əldə edilməsi və kompensasiyaların ödənilməsi proqramına daxil edilmişdir.	

4.3 Üçüncü tərəf təşkilatları

Cədvəl 4-3: ƏMSSTQ Layihə sənədi üzrə şərhlər və cavablar – üçüncü tərəf təşkilatları

Şərh	ID	Təşkilatın adı	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
Elmi, QHT və Peşəkar Təşkilatlar					

Şərh	İD	Təşkilatın adı	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
Ərsinləmə ərzində hasil olunan tullantıların kimyəvi tərkibi nədir?	033	AMEA Radiasiya Problemləri İnstitutu	İG Bakı	5-ci Fəsilə nəzərdən keçirildiyi kimi ərsinləmə işi ilə bağlı məhdud miqdarda tullantı və borunun düzülməsindən bir qədər kiçik tullantı qalıqları olacaq və onlar düzgün atılmasını təmin etməkdən ötrü yoxlanacaq və çeşidlənəcək. Həmin tullantı hər halda Azərbaycanda deyil Gürcüstanda yaranacaq.	Fəsil 5
Katodlu qorumadan istifadə ediləcəkmi (çünki səthə xüsusilə faunaya təsiri ola bilər)?	034	AMEA Radiasiya Problemləri İnstitutu	İG Bakı	5-ci Fəsilə nəzərdən keçirildiyi kimi CQBK-də katodlu qoruma sistemi olacaq. CQBK-də xüsusilə üçüncü tərəfin ötürücü xətt keçidlərində vacib olan verilən cərəyandan istifadə edilir. Təcrübə göstərir ki, katodlu qoruma səthə təsirə səbəb olmur.	Fəsil 5
Katodlu qoruma üçün əlavə tikinti tələb olunurmu?	035	AMEA Radiasiya Problemləri İnstitutu	İG Bakı	Elektrik enerjisi mövcud CQBK infrastrukturundan götürüləcək deyə əlavə tikinti işləri tələb olunmur.	
Nə üçün ƏMSSTQ-də alternativ düşərgə yerləri təklifləri ehtiva olunmur.	038	SULACO Consulting Co. Ltd	İG Bakı	Düşərgə yerləri üçün nəzərdən keçirilən alternativ variantlar Fəsil 4-də yenilənmişdir.	Fəsil 4
Nə üçün tikintidə istifadə ediləcək texnikanın növləri və əlavə emissiyalar haqqında ƏMSSTQ-də istinad verilməyib?	039	SULACO Consulting Co. Ltd	İG Bakı	Bölmə 5.5.6-da nəqliyyat vasitələrinin və texnikanın siyahısı verilmişdir. Bölmə 5.10.7.2-də tikinti texnikasından istixana qazları emissiyaları sadalanır.	Bölmə 5.5.6 , 5.10.7.2

Şərh	İD	Təşkilatın adı	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
Hansı növ borudan istifadə ediləcək və harada istehsal olunur? Siz Rusiya və Ukraynada istehsal edilən Basalita Plastikdən istifadə etməyi nəzərdən keçirmisinizmi?	041	Mineral Xammal Elmi Tədqiqat İnstitutu	İG Bakı	Borunun Yaponiya kimi yerlərdən gələcəyi ehtimal edilir. BP şirkətinin təchizatçılarla bütün dünyada müqavilələri vardır. Layihədə beynəlxalq standartlara cavab verən yoxlanmış və sınılanmış materiallardan istifadə ediləcək. Layihədə Basalita plastik nəzərdə tutulmamışdır.	
Qobustan qoruğu UNESCO-nun dünya irsi siyahısına daxil edildiyinə və çoxlu palçıq vulkanları olduğuna baxımından nəzərdən keçirilibmi?	042	Elmi-Tədqiqat Meşəçilik İnstitutu	İG Bakı	Boru kəməri Qobustandan kənarda Muğan yaxınlığında CQBK KP57-dən başlanır. Alternativlə barədə 4-cü Fəsildə marşrutun təyin edilməsi mülahizələri nəzərdən keçirilir. Mülahizələr Layihənin layihə baxışının bir hissəsi olaraq verilmişdir. Qobustandan yan keçmək üçün dəqiq marşrut seçiminin nümunəsi həmin fəsildə göstərilmişdir.	Fəsil 4
Nə üçün boru kəmərinin bu marşrutu seçilmişdir və nə üçün o, Səngəçaldan başlanmır?	043	AMEA Botanika İnstitutu	İG Bakı	ƏMSSTQ-nin 4-cü Fəslində CQBKG boru kəməri üçün optimal marşrutun təyin edilməsi məqsədilə layihələndirmə mərhələsində görülən işləri nəzərdən keçirilir. Münasibliyi araşdırmaqdan ötrü işçi layihə araşdırmaları, o cümlədən hidravlik təhlillər yerinə yetirilmişdir. Bu araşdırmaların nəticələrini və ətraf mühit və sosial sahə ilə bağlı mülahizələri nəzərə alaraq CQBKG-ni Qobustandan yan keçmək məqsədilə Səngəçaldan qərbdə başlayan CQBK KP57-dən başlamaq qərarı verilmişdir.	Fəsil 4

Şərh	İD	Təşkilatın adı	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
Gürcüstanda nə üçün tikinti aparmırsınız?	044	AMEA Botanika İnstitutu	İG Bakı	Boru kəmərinin qısa bir bölməsi Gürcüstanda aran ərazilərdə tikilməlidir. Çətin keçilən dağlıq yamaclardan yan keçmək üçün boru kəməri Gürcüstanın qalan hissəsi üçün mövcud boru kəmərinə birləşəcək və kompressor stansiyaları vasitəsilə axın saxlanacaq.	
Layihə regionlarda yüksək işsizlik səviyyələrinə necə yardım edəcək?	045/ 097	AMEA Botanika İnstitutu / Avrasiya Tərəfdaşlıq Fondu	İG Bakı/ İG Gəncə	Podratçılar üçün işəgötürmə hədəfləri qoyulacaq və ixtisasız işçilər işə götürülərkən yerli icmalarda elan veriləcək.	
Azərbaycanda 4 əsas nəsli tükənmədə olan növ 1/10 flora vardır, toxum fondu kimi əlavə mühafizə nəzərdə tutulmuşdurmu?	046	AMEA Botanika İnstitutu	İG Bakı	Başlanğıc vəziyyətin araşdırılması zamanı BKD boyunca Flora nümunələri aşkar edilmişdir. Tikinti öncəsi tədqiqatlar yerinə yetiriləcək. Nəsli tükənməkdə olan növlər aşkar edilərsə, biz sahəyə xas ekoloji idarəetmə planları işləyib hazırlayacağıq.	Fəsil 7
Boruların istismardan çıxarılması necə olacaq?	047	AMEA Botanika İnstitutu	İG Bakı	ƏMSSTQ-nin 5.11 Bölməsində istimardan çıxarma ilə bağlı texniki yanaşma nəzərdən keçirilmişdir.	Bölmə 5.11
CQBK ərzində genişləndirmə nə üçün nəzərdə tutulmamışdır?	051	QHT	İG Bakı	İstinad edin: ID#231/257	Bölmə 1.3
Boru kəmərinin qoruqlara yaxın yerləşdiyi üçün tikintinin heyvanlara mənfi təsiri ilə bağlı narahatlıq.	052	QHT	İG Bakı	Layihənin əhatə dairəsi qoruq ərazilərinə birbaşa təsir etmir, ƏMSSTQ həmin sahələrə fokuslanmır. Məlumatlar ƏMSSTQ-də başlanğıc xətt bölməsinə (Cədvəl 7-29) daxil edilmişdir və burada qoruq ərazisi təyinatına səbəb olan növlər sadalanır.	Fəsil 7, Cədvəl 7-29

Şərh	İD	Təşkilatın adı	Format	Verilmiş cavab	ƏMSSTQ Bölmə istinadı
Qaz qurtarsa necə?	053	QHT	İG Bakı	Proqnozlara görə boru kəmərinin layihələndirilmiş istismar müddətində qazın qurtarması gözlənilmir.	
Layihədən yüksək və ya aşağı təhlükəli emissiyalar varmı və ƏMSSTQ-də müvafiq olaraq qiymətləndirilmiş verilənlər varmı?	094	Ekoloji rezonans birliyi	İG Gəncə	ƏMSSTQ-nin 5-ci Fəsil tikinti fəaliyyətlərindən mümkün ətraf mühit emissiyalarını təsvir edir. Tikinti texnikası müvafiq beynəlxalq standartlara cavab verəcək.	Fəsil 5
İsixana qazlarının emissiyası olacaqmı və hər hansı kompensasiya proqramı planlaşdırılırmı? Onlar ƏMSSTQ-də əksini tağıdırmı?	095	Ekoloji rezonans birliyi	İG Gəncə	10.8 Bölməsində Layihə üçün hesablanmış İXQ emissiyaları izah edilir. Layihə emissiyaları minimuma endirmək üçün texnikaya nəzarət edəcək və texniki xidmət göstərəcək.	Bölmə 10.8
ƏMSSTQ-də Tuqay meşələrinin qorunması məsələsi nəzərdə tutulubmu?	096	Ekoloji rezonans birliyi	İG Gəncə	Tuqay meşələri ekoloji kontekstdə qısaca 7-ci Fəsilə və qoruq əraziləri haqqında bölmədə qeyd edilir. Nəzərdə tutulan CQBKG layihəsi heç bir Tuqay meşəsinə müdaxilə etmir.	Fəsil 7
Bu layihə üçün ictimai sərmayə proqramları nəzərdə tutulubmu?	098	Avrasiya Tərəfdaşlıq Fondu	İG Gəncə	BP şirkəti ictimai sərmayə təşəbbüslərini davam etdirir.	Bölmə 10.14.4.2
Layihə tələbələri və gəncləri cəlb etməlidir, çünki onlar bizim gələcəyimizdir və bu cəlbəmə onları daha bilikli edəcək.	099	Avrasiya Tərəfdaşlıq Fondu	İG Gəncə	BP şirkəti layihə ərzində ictimaiyyəti cəlb edəcək və onları gedişat və problemlər barədə məlumatlandıracaq. Layihədə işləmək üçün hər bir kəs, o cümlədən tələbələr və universiteti yeni bitirənlər müraciət edə bilər.	
Nə üçün 2012-ci ildən bəri dayanıqlı inkişaf ətrafında çox da iş aparılmadığı soruşuldu.	100	Bilik maarifçilik cəmiyyəti	İG Gəncə	Bölmə 13.5-də Layihə üçün təklif edilən ictimai inkişaf təşəbbüsü nəzərdə tutulur. Planlar həmin proqram ilə davam etdiriləcək.	Bölmə 13.5

4.4 Layihənin təsirinə məruz qalan icmalar

LQTMİ-lərdən gələn şərhlər aşağıdakı nümunədən istifadə edilməklə hər bir qaldırılan məsələ üzrə tutuşdurulmuş bir sıra ümumi mövzulara istinad etmişdir (Şəkil 4-1: Qaldırılan məsələyə cavabların icmalı nümunəsi)

Qaldırılan məsələnin icmalı: [Məsələ Başlığı]

Qaldırılan məsələnin təsviri [Bu məsələ üzrə alınmış rəyin icmalı]
Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı [Bu məsələnin icmalında nəzərdən keçirilən vahid şərh nömrələrinin siyahısı. Əlavə 1 ilə birlikdə bu siyahı cavabları spesifik şərhlərlə asanlıqla əlaqələndirməyə insanlara imkan verir]
Şərhə bağlı görülməli işlər : [Yeri gəldikcə ƏMSSTQ-nin müvafiq bölmələrinə istinadlar, o cümlədən, məsələni nəzərdən keçirildiyi və ya qaldırılan məsələyə cavab olaraq düzəlişlərin edildiyi öhdəliyin nömrələri, verilmişdir]

Şəkil 4-1: Qaldırılan məsələyə cavabların icmalı nümunəsi

4.4.1-dən 4.4.16-dək olan Bölmələrdə qaldırılan bütün məsələlər üçün icmal verilir və şərhlərin tam siyahısı Əlavə 1-də təqdim edilir.

4.4.1 Qaldırılan məsələnin icmalı: Bərpaetmə

Qaldırılan məsələnin təsviri İstifadədən sonra torpaqların Layihə tərəfindən əvvəlki vəziyyətinə bərpa edilib-edilməyəcəyi qatı qaldırıldı. Təbii bitki örtüyü, biomüxtəliflik və su axınlarının BTC/CQBK-də olduğu kimi tikintidən sonra bərpa edilməli olduğu vurğulandı. Tikintiye başlamazdan öncə bitki örtüyünün öyrənilməsi və qorunan bitki növlərinin köçürülməsi və qorunub saxlanması təklif edilmişdir.
Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı: 208 167 172 178 180 183 185 198 207 214 215 216
Şərhə bağlı görülməli işlər: Bərpaetmə Layihə üçün vacib məsələdir. Bu məsələ Monitoring planının, o cümlədən bərpaetmənin texniki şərtləri və təbii yaşayış mühitinin bərpası üçün ƏİG-lərini ehtiva edən D Əlavəsində (ƏMSSİOMP) nəzərdən keçirilmişdir. Bərpaolunmanı ölçmək və əvvəlki vəziyyətinə yaxın bərpa etmək üçün bərpaetmə yaxınlığında olan toxunulmamış torpaqla müqayisə ediləcək. ƏMSSTQ-də bu narahatlıqlarla bağlı tədbirləri nəzərdə tutan və suvarma konstruksiyalarının və fəaliyyətinin saxlanması və işlək vəziyyətə qaytarılmasını təmin edən bir sıra öhdəliklər vardır. Layihə hazırda BKD boyunca (ƏMSSTQ-nin 10-cu Fəslə) floranı müəyyən etmək üçün başlanğıc vəziyyətin öyrənilməsinə həyata keçirir. Qorunan bitki növlərini müəyyən etmək məqsədilə floranın tikinti öncəsi tədqiqatı yerinə yetiriləcəkdir. Nəslə tükənməkdə olan növlər aşkar edilərsə, biz sahəyə xas ekoloji idarəetmə planları işləyib hazırlayacağıq. CQBKG bərpaetmə ilə bağlı öyrənilmiş dərsləri müəyyən etmək üçün BTC/CQBK əməliyyatları ilə məlumat mübadiləsi aparmışdır.

4.4.2 Qaldırılan məsələnin icmalı: Təhlükəsizlik

Qaldırılan məsələnin təsviri Qeyd edilmişdir ki, boru kəmərinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün tədbirlər planı işlənib hazırlanmalıdır.
Qaldırılan məsələnin şərtlərə istinadı 204
Şərhə bağlı görülməli işlər: Təhlükəsizliklə bağlı mülahizələr boru kəmərinin marşrutunun seçilməsi və layihələndirilməsi prosesində qərarın verilməsinin tərkib hissəsi olmuşdur. BTC/CQBnin təhlükəsizliyinə cavabdeh olan qruplar həm də CQBKG-ni öz gündəlik vəzifələrinə daxil edəcəklər. Boru kəmərinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə Azərbaycan Respublikası hökuməti məsuliyyət daşıyacaq və gündəlik məsuliyyət CQBK şirkətində qalacaq. Tikinti ərzində həmin məsuliyyət mühafizə xidməti əməkdaşlarını işə götürmək və tədbirlər planını işləyib hazırlamaq üçün tikinti üzrə podratçıya tapşırılaçaq.

4.4.3 Qaldırılan məsələnin icmalı: Su istehlakı və suvarma

Qaldırılan məsələnin təsviri Tikinti işləri ərzində bizim su istehlakını izləyib-izləməyəcəyimiz soruşuldu. Təvsiyə olundu ki, tikinti müddətində məhdud olan suvarma qurğularının tamlığını təmin etmək üçün müəyyən tunellər/keçidlər olsun. Bu vacib məsələdir, çünki hazırda bəzi yeraltı infrastruktur köhnəlib və tələblərə cavab vermir.
Qaldırılan məsələnin şərtlərə istinadı 078 079 148 160 190 193 197 210
Şərhə bağlı görülməli işlər: Bəli, biz tikinti müddətində su istehlakına nəzarət edirik və mümkün olduqca istehlakı azaltmağa çalışırıq. Layihə icmaların üzleşdiyi suvarma çətinliklərindən agahdır və layihənin təsirini azaltmaq üçün Suvarma Birliyi ilə işləyəcək. Tikinti işləri üzrə Podratçıdan keçidlərin tikintisi ərzində suvarma kanallarında axını davam etdirmək və ya alternativ suvarma mənbələrini təmin etmək tələb olunur. Zədələnmiş hər hansı suvarma kanalı tikintinin ardından dərhal bərpa edilməlidir. Bərpaetmənin ardından torpaq sahibləri BKD boyunca əməliyyatlarla məsləhətləşmələr yolu ilə yeni, dayaz suvarma kanallarını hazırlamaq imkanına sahib olacaq.

4.4.4 Qaldırılan məsələnin icmalı: Torpaq sahələrinə giriş yolları

Qaldırılan məsələnin təsviri

Tikinti ərzində pay torpaqlara giriş yolları ilə bağlı narahatlıq olduğundan alternativ yolların yaradılmasını nəzərdən keçirmək bizdən xahiş edilmişdir.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

171 092 177 203

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Tikinti üzrə Podratçıdan tələb olunur ki, BKD tərəfindən yolu kəsilən torpaq sahələrinə torpaq sahibləri və istifadəçilərinin girişi kəsintisiz olsun. Tələb olunduqda torpaq sahəsinə girişin təmin edilməsi üçün mümkün olan erlərdə alternativ giriş yolları salınacaq.

4.4.5 Qaldırılan məsələnin icmalı: Mədəni irs

Qaldırılan məsələnin təsviri

Mədəni irsə və tarixi abidələrə mümkün təsirləri nəzərə almaq layihədən xahiş olunmuşdur.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

219

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Mədəni irslə bağlı mülahizələr boru kəmərinin marşrutunun seçilməsi və layihələndirilməsi prosesində qərarın verilməsinin tərkib hissəsi olmuşdur (Fəsil 10). Bütün layihələndirmə prosesi ərzində Mədəniyyət Nazirliyi və Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu ilə ətraflı müzakirələr aparılmışdır. Arxeologiya və təsadüfi tapıntılar prosedurası üzrə 5 mərhələli strategiya (BTC ərzində istifadə olunan) vardır. Təsadüfi tapıntılar təqdirində tikinti ərzində sahədə arxeoloqlar olacaqdır.

4.4.6 Qaldırılan məsələnin icmalı: Ətraf mühitə təsirlər

Qaldırılan məsələnin təsviri

Ətraf mühitin və həssas təbii yaşayış mühitlərinin qorunması bir çox respondent üçün vacib məsələ kimi vurğulanmışdır. Şəhrlərdən birində xahiş edilmişdir ki, torpağın üst qatını qoruyub saxlamaqdan ötrü Layihə tikinti ərzində eroziyanın qarşısını almaq üçün təsir azaltma tədbirlərini nəzərdən keçirsin.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

204 197 180 183 207 214

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Layihənin ətraf mühit və sosial sahəyə təsir ehtimalı olan müəyyən edilmiş bütün aspektlər Layihə tərəfindən sistemli və kompleks şəkildə yoxlanılmışdır. Ətraf mühitə təsirlər (o cümlədən, qrunta, landşafta, havanın keyfiyyətinə, ətraf səs-küyə, səth və qrunta sularına və ekologiyaya, lakin bunlarla məhdudlaşmadan) ƏMSSTQ çərçivəsində qiymətləndirilmiş və bir sıra təsir azaltma tədbirləri işlənilib hazırlanmışdır. Ətraf mühitlə bağlı təsir azaltma tədbirləri ƏMSSTQ-nin 10-cu Fəslində (Bölmə 10.2-10.10) müəyyən edilmişdir.

Layihə müəyyən ərazilərdə torpağın üst qatının çox nazik və ona görə də eroziyaya çox həssas olduğundan xəbərdardır. Daha yüksək eroziya potensialı olan ərazilər ƏMSSTQ-də və ƏMSSİOMP-da müəyyən edilmişdir və spesifik eroziya tədbirləri və nəzarət tədbirləri ƏMSSTQ-də öhdəliklərdə və E Əlavəsində sadalınmışdır.

4.4.7 Qaldırılan məsələnin icmalı: Sosial sahəyə təsirlər

Qaldırılan məsələnin təsviri

Şəhrlərdən biri mühafizə zonasında işləyən ağır texnikanın yerli icmaya mənfi təsire necə səbəb olmayacağı ilə bağlı idi.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

068

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Layihənin nəqliyyat vasitələri göstərilmiş və təyin olunmuş marşrutlar üzrə hərəkət edəcək və bununla da yerli icmalarq təsirlər azalacaq. Toz, səs-küy, titrəyiş və yol hərəkətinin idarə olunması ilə bağlı bir sıra təsir azaltma tədbirləri və yerli icmalara təsirin səviyyəsini azaltmaqdan ötrü və yerli icmalarla məsləhətləşmələr aparılmışdır. Boru kəmərinin tikintisi o deməkdir ki, spesifik yerli təsirlər təbiət etibarilə müvəqqəti və qısa müddəlidir, Çünki boru kəmərinin tikintisi irəliyə doğru hərəkət edir.

4.4.8 Qaldırılan məsələnin icmalı: Toz və nəqliyyatın hərəkəti ilə bağlı təsirlər

Qaldırılan məsələnin təsviri

Tikinti ərzində nəqliyyatın hərəkəti ilə bağlı narahatlıqlar ortaya qoyulmuş və sürət həddinin tətbiqi və alternativ yollardan istifadə etmək təklif edilmişdir.

Tikinti mərhələsində tozun artmasının qarşısını almaq üçün və nəqliyyatın hərəkətinin idarə olunması və yol səthinə su çiləməklə onun yaşayış yerlərinə çatmasının azaldılması üçün müvafiq tədbirlər görmək Layihədən xahiş edilmişdir.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

189 181 211 212

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Mümkün olduqda nəqliyyatın hərəkətinin sayını, təhlükəsizlik risklərini azaltmaq və müvafiq marşrutlardan istifadənin təmin edilməsi üçün Podratçı tərəfindən nəqliyyatın idarə olunması planı icra ediləcəkdir. Tikinti nəqliyyatının hərəkəti təyin edilmiş sürət həddlərində və gündüz saatlarında idarə edilməklə məhdudlaşdırılacaq. Tikinti nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti həm də GPS ilə izlənəcək.

ƏMSSTQ-nə (yollara su çilənməsi və təsirləri mümkün qədər azaltmaq üçün izləmə) uyğun olaraq tozun yatırılması tədbirləri həyata keçiriləcəkdir. İcmaların narahatlıqları olarsa onlar üçün Layihə ərzində şikayət prosedurası işləyəcək.

4.4.9 Qaldırılan məsələnin icmalı: İctimai sərmayə proqramı

Qaldırılan məsələnin təsviri

LQTMİ-lər, xüsusilə də kompensasiya almayanlar üçün mümkün İctimai Sərmayə Layihələri üzrə bir çox təkliflər var idi. Təkliflərə daxil idi:

- Giriş yollarının və su keçidlərinin inkişaf etdirilməsi və yaxşılaşdırılması
- İcmada məhsul saxlancısı anbarı da daxil olmaqla fermer təsərrüfatlarının inkişaf etdirilməsi proqramları
- Yaxşılaşdırılmış kommunal infrastruktur
- İcma infrastrukturu: Çörəxana, icma binası, baxça və körpələr evi
- Yerli bir məscid üçün minarə.

Bir şərhə Layihə tərəfindən QHT-lərin yerinə yetirdiyi layihələr üçün maliyyə dəstəyinin artırılması təklif edildi.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

073 142 143 144 146 147 150 151 152 153 154 155 158 159 163 165 196 220 224 225226 227 228 229 230

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Layihə təklifləri üçün respondentlərə təşəkkür edir. BP şirkəti hazırda gələcək üçün icmaya sərmayə və inkişaf təşəbbüsləri proqramını davam etdirir. Bu təkliflər BP şirkətinin regional Sosial sahə qrupuna ötürülmüşdür və onlar İctimai sərmayə proqramını icra edirlər. CQBKG layihəsi proqramda öz iştirakını ƏMSSTQ-də təsdiq edir.

4.4.10 Qaldırılan məsələnin icmalı: Məsləhətləşmə və məlumatların ictimaiyyətə təqdim olunması

Qaldırılan məsələnin təsviri

Bir şərhədə Layihədən xahiş edilmişdir ki, ictimaiyyətin üzvləri ilə Layihənin gedişatı haqqında ən son yenilikləri almalarını təmin etmək məqsədilə müntəzəm görüşlər və debatlar vasitəsilə məsləhətləşmələr aparsın.

Məlumat verilmişdir ki, layihənin təsirinə məruz qalan insanların verdiyi şikayətlərə dərhal diqqət və cavab verilməsi arzu olunandır.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

166 174

Şərhə bağlı görülməli işlər:

ƏMSSTQ layihə sənədinin ictimaiyyətə açıqlanması 2013-cü ilin yanvar və aprel ayları arasında keçirilmişdir. ƏMSSTQ, o cümlədən qeyri-texniki xülasə və ictimai broşürlər (ƏMSSTQ və nəticələri xülasələndirən) nəşr edilmişdir və şərhlər üçün ictimaiyyətə təqdim edilmişdir. Tikinti mərhələsi ərzində yeni ictimai məsləhətləşmələr aparılacaq və Layihənin gedişatı barədə icmalara məlumat vermək üçün maarifləndirici seminarlar veriləcək.

Layihənin cari əməliyyat prosedurlarına uyğun şikayətlərə baxılması prosedurası vardır; Burada şikayət alındıqdan sonra yerinə yetirilməli olan tələb və tədbirlərin icmalı verilir. Şikayətlərə cavab veriləcək və vaxtlı vaxtında məşğul olunacaq.

4.4.11 Qaldırılan məsələnin icmalı: Yerli məşğulluq - İş imkanları

Qaldırılan məsələnin təsviri

LQTMİ-lərdən alınmış şərhlərin əksəriyyəti yerlərdə ixtisasız və ixtisaslı işçilər üçün məşğulluq imkanlarının təmin olunması və yerli texnikadan istifadəyə aid idi. Nəzərdə tutulan CQBKG boru kəməri və müvəqqəti qurğular ətrafındakı icmalarda işsizlik yüksək səviyyədədir və yerli camaat xahiş edir ki, CQBKG Layihəsi üzrə iş imkanları həmin icmalara verilsin.

Bir sakin Layihənin məşğulluq hədəfləri və spesifikasiyalarını işləyib hazırlamağı və icra etməyi təklif etmişdir.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

149 156 161 169 173 179 182 186 191 192 194 195 209 217

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Layihə Layihənin təsirinə məruz qalan icmaları (LQTMİ) müəyyən etmişdir və onlar ƏMSSTQ-nin 9.4 Bölməsində müəyyən edilən icmalardır. ƏMSSTQ çərçivəsində bir sıra öhdəliklər yerlərdə məşğulluq imkanlarının təmin edilməsi ilə əlaqədardır. İxtisasız işçi qüvvəsinin Layihənin təsirinə məruz qalan icmalardan cəlb olunmasına üstünlük verilir (28-02), Layihə Yerli layihənin təsirinə məruz qalmış icmalardan (LTMQİ) yerlərdə işçi heyətinin yığılması üçün hədəflər Podratçı ilə razılaşdıracaq (28-04) və Layihədə düşərgə işləri üçün (məs. aşpaz, xadimə və s.) düşərgənin bufer zonaları daxilində yerləşən LTMQİ-dən olan insanlara üstünlük veriləcək (28-23).

Məşğulluq imkanlarının əksəriyyəti təbiəti etibarlı ilə müvəqqəti və əsasən Layihənin tikinti mərhələsi müddətində olacaq.

CQBKG üzrə ƏMSSTQ-də İşə qəbul qaydaları şəffaf, geniş ictimai, ayrı-seçkiliyi istisna edən, etnik mənsubiyyətindən, dini etiqadından, əlillik və ya cinsindən asılı olmayaraq açıq olacaq (28-06). Aydın yazılmış vəzifəni təsvir edən təlimatlar işə qəbuldan əvvəl təmin ediləcək və hər bir vəzifə üçün tələb olunan bacarıqları izah edəcək (28-07). İş vakansiyaları haqqında

LTMQİyə uyğun və əlverişli olan mətbuat (məşğulluq hədəflərinə uyğun olaraq) vasitəsilə məlumat veriləcək (28-17). Məsələn, ixtisasız işçilər üçün elanlar yerli icmalarda qəzetlər və digər mümkün vasitələrlə yerləşdiriləcək, yarım ixtisaslı və ya ixtisaslı işçilər üçün iş elanları isə qəzet və internet daxil olmağa daha geniş miqyasda elan ediləcək. İşə qəbul üçün müraciətlərə yalnız ərizələr rəsmi prosedurlara uyğun olaraq təqdim edildikdə baxılacaq (28-03). İşçilərin seçim prosesi hər bir Layihə ərazisində tikinti işlərinin başlanmasından öncə başlanacaq və İşəgötürmə prosesinin bağlanması üçün spesifik tarixlər Layihədə işləyən Tikinti işləri üzrə Podratçı tərəfindən işlənilib hazırlanacaq. Həmin tədbirlər ƏMSSİOMP-də təsvir edilir və əlavə məlumatlar ƏMSSİOMP, D Əlavəsində təqdim edilir.

Layihə hazırda məşğulluq üzrə spesifik sorğulara cavab vermək iqtidarında deyil və baxmayaraq ki, müəyyən vəzifələr üçün LQTMİ-lərin sakinlərinə üstünlük veriləcək, bu digər icmaların üzvlərinin müraciətlərini istisna etmir.

4.4.12 Qaldırılan məsələnin icmalı: İnfrastruktur

Qaldırılan məsələnin təsviri:

İnfrastruktur ilə bağlı şərhlər rəy formaları vasitəsilə əldə edilmişdir; bir çoxu Layihənin mövcud infraquruluşa göstərəcəyi təsirlər ilə əlaqədar olmuş və Layihə tərəfindən zədələyənərsə təmir ediləcəkmi, xüsusilə yol təmiri, su keçidləri və suvarma kanalları.

Bir neçə şərh tikinti ərzində xüsusilə çay keçidlərinə, xəndəkləri, suvarma kanalları və nəqliyyatın hərəkətinə təsirləri azaltmaq üçün təsiri azaltma tədbirləri ilə əlaqədar olmuşdur.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

065 177 184 188 202 222 213

Şərhə bağlı görüləcək işlər:

Podratçı üçüncü tərəfin xidmətlərinin bütövlüyünün qorunması ilə bağlı tədbirləri özündə əks etdirən və xidmət operatoru üçün məqbul olan (35-01) İşlərin icra planını hazırlayacaq və üçüncü tərəfin xidmətlərinə dəymiş hər hansı zərər dərhal xidmət operatoru ilə məsləhətləşmədən sonra xidmət operatoru tərəfindən təmir edilməlidir (35-02). Tikinti işlərinin üçüncü tərəfin vəsaitinə təsir edəcəyi planlaşdırılırsa hazırlıq işləri üzrə müqavilələr, o cümlədən bərpa işləri üzrə tələblər üçüncü tərəfin mülkiyyətinə təsir edən işlərə başlamazdan öncə razılaşdırılacaq (35-09) və xidmətlərin istiqamətlərinin hər hansı planlaşdırılmış dəyişdirilməsi barədə yerli hakimiyyət orqanlarına və təsirə məruz qalmış icmalara işlərin başlamasına ən azı 72 saat qalmış məlumat veriləcək (35-03). Bölmə 5.7.3-də minimum tikintidən öncəki vəziyyətinə qaytarılacaq olan mövcud yollar, xidmətlər və digər qurğular ilə əlaqədar bərpəetmənin təsvirinə əlavə mətn əlavə olunmuşdur.

4.4.13 Qaldırılan məsələnin icmalı: Torpaq və gəlir mənbəyi – Torpağa dəyən ziyan

Qaldırılan məsələnin təsviri: Bəzi şəhrlər Layihənin – gəlir mənbəyinin asılı olduğu landşafta və xüsusilə balıqçılıq təsərrüfatlarına ziyan ilə bağlı olmuşdur.
Qaldırılan məsələnin şərtlərə istinadı 200 205
Şərhə bağlı görülməli işlər: Gəlir mənbəyinin torpaqdan asılı olduğu torpaq sahələrinin əldə olunmasına baxılmış və gəlir mənbəyinə dəyə biləcək ikinci dərəcəli təsirlər və aşağıdakı müvafiq təsirazaltma tədbirləri tamlıq üçün əlavə edilmişdir: Torpağın kiplənməsi; bitki örtüyünün çıxarılmasının və ya yerin zədələnməsinin ardından torpağın eroziyası və çöküntülərin artıqlarının axması; qruntun strukturunun, münbitliyinin və toxum fondunun itirilməsi; əngəllənmiş çaylardan daşqınlar və ya yer səthində axınlar və xüsusilə nəqliyyat vasitələrinin hərəkətindən, qazılmış materialın saxlanması və beton hazırlama qurğularından tozların yaranması. Suvarma kanallarına təsirlər və məhsullara ikinci dərəcəli təsirlər həmçinin 10-cu Fəsilə daxil edilmişdir.

4.4.14 Qaldırılan məsələnin icmalı: Torpaq və gəlir mənbəyi – Kompensasiyaları ödənilməsi

Qaldırılan məsələnin təsviri: Torpaq sahələri üçün kompensasiyaların ödənilməsinin təmin edilməsi ilə bağlı bir sıra suallar aşağıdakılara əsaslanmalıdır: <ul style="list-style-type: none">
• Bazar qiymətləri
• Məhsulların rayondakı orta qiyməti
• Mövsümi mallar üçün daha yüksək kompensasiya ödənilməsi
• Rifah halının, gəlir mənbələrinin və torpağın məhsuldarlığının nəzərə alınması. Alınmış bir şərh də kompensasiya ödənilmələrinin və torpaqların əldə olunmasının yerli hakimiyyət orqanlarının cəlb olunması ilə açıq bir proses olması və beynəlxalq standartlara əsaslanması ilə bağlı idi.
Qaldırılan məsələnin şərtlərə istinadı 066 089 162 175 176 187199 205 218
Şərhə bağlı görülməli işlər: CQBKG Layihəsi üzrə torpaq sahələrinin əldə olunması və kompensasiyaları ödənilməsi prosesi hazırda işlənib hazırlanır və 2013-cü ildə sənədləşdiriləcək və ictimaiyyətə açıqlanacaq. Torpaq sahələrinin əldə edilməsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və Azərbaycan Hökuməti ilə CQBK şirkəti arasındakı Tranzit Əraziyə Malik Ölkələrin Hökumətləri ilə Sazişə uyğun yerinə yetiriləcək və beynəlxalq tələblərə uyğun tənzimlənəcək (xüsusilə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının). Kənd təsərrüfatı torpaqları və məhsulların qiymətləri CQBKG layihəsinin tikiləcəyi hər bir ərazidə mütəxəssislərin yerinə yetirəcəyi araşdırmalara əsaslanan bazar qiymətləri əsasında müəyyən ediləcək. Torpaq sahələrinin və məhsulların qiymətləri hər bir torpaq sahibinə torpaqların əldə edilməsi prosesinin əvvəlində təqdim ediləcək Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiyasına dair Təlimat Kitabçasında (TSƏOKTK) təsvir edilir. CQBKG Layihəsi torpaq sahəsini özəl, icma və ya dövlət torpaqlarını əhatə edə bilən reyestr üzrə qanuni sahibindən satın alacaq. Layihə torpaq sahəsinin qeydiyyatı ilə yardım etməkdən ötrü Layihənin təsirinə məruz qalan ərazilərdə torpaq sahibləri ilə işləyəcək. İcma torpaqları

üçün kompensasiya özəl torpaqlar kimi eyni qaydalardan istifadə etməklə ödəniləcək. Dövlət və ya bələdiyyə torpaqlarından rəsmi reyestrlə istifadə hüququna malik fərdlərə torpaq sahələri üçün kompensasiya ödənilməyəcək, lakin onlara yeri gəldikcə məhsula üçün kompensasiya ödəniləcək.

Layihə Şikayət Prosedurasını icra etmişdir və Layihə (o cümlədən torpaq sahələrinin əldə edilməsi) ilə bağlı hər hansı şikayətləri həll etmək üçün ilk növbədə dostcasına həll etməyə çalışacaq, nəinki hüquq sistemi vasitəsilə. Həmin şikayətlər prosedurası şikayətçinin ixtiyarında seçim variant kimi qalacaq və şikayətçilərin Azərbaycan Respublikasının qanunları üzrə, o cümlədən istənilən instansiyada qanuni məhkəməyə müraciət daxil olmaqla hüquqlarını tələb etməyin qarşısını almayacaq.

4.4.15 Qaldırılan məsələnin icmalı: Ümumi Rəylər

Qaldırılan məsələnin təsviri:

Bu şərhlərdə Layihə üçün dəstək və Layihənin gətirəcəyi əlavə gəlir ifadə edilmişdir. Şərhlər BTC-nin yerli icmalara gətirdiyi faydalar və bununla da CQBK üzrə yüksək gözləntilərə istinad etmişdir. Qeyd edilmişdir ki, CQBK təhlükəsiz şəkildə tikilmişdir və mənfi heç bir təsiri olmadan istismar edilir, ona görə də onlar layihənin olmasından məmnundurlar.

- Şəmkir rayonu, Qapanlı kəndindən olan iştirakçılar Layihənin aşağıdakıları nəzərə almalı olduğunu qeyd etmişdir:
  - Bərpaetmə planındakı qorunan bitki növləri
  - İxtisasız işçilərin məşğulluğu
  - Tikintinin tamamlanmasının ardından yolun ilkin vəziyyətinə bərpa edilməsi
  - Zədələnmiş suvarma kanallarının bərpa edilməsi.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

076 090 141 164 157 170

Şərhə bağlı görülməli işlər:

Layihə üçün dəstəklərini ifadə etdiklərinə görə layihə respondentlərə minnətdarlığını bildirir. ƏMSSTQ-nin D Əlavəsində bir sıra idarəetmə planları vardır və iştirakçıların görüşdə qaldırdığı məsələlərlə bağlı tədbirləri nəzərdə tutan təsiri azaltma tədbirləri daxil edilmişdir.

4.4.16 Qaldırılan məsələnin icmalı: Mövcud BTC və CQBK əməliyyatları

Qaldırılan məsələnin təsviri:

Bir sıra şərhlər mövcud BTC və CQBK əməliyyatları ilə əlaqədar olmuşdur və həmin məsələlər ümumiyyətlə aşağıdakılar ilə bağlı olmuşdur:

- Pay torpaqlar məhdud giriş imkanı
- Suvarmada olan problemlər
- Uğursuz bərpaetmə
- Torpaq sahələrində ağır texnikanın istifadəsi
- Kompensasiyaların ödənilməsi üzrə mübahisələr.

Qaldırılan məsələnin şərhlərə istinadı

067 069 070 071 075 083 084 091 092 093 153 223

Şərhə bağlı görüləcək işlər:

Bu suallar CQBKG ƏMSSTQ açqlanması fazası üzrə ictimaiyyətlə görüşlərdə və rəy formaları vasitəsilə qaldırılmışdır. Fərdlərdən xahiş edilmişdir ki, açıqlama fazası üzrə ictimaiyyətlə görüşlər CQBKG Layihəsinin müzakirəsinə fokuslanır və onlar mövcud əməliyyatlar barədə şərhlərini hazırkı şikayət mexanizmi vasitəsilə təqdim etməlidirlər. Mövcud kəməliyyatlar üzrə İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxs bütün görüşlərdə iştirak etmişdir və BTC və CQBK boru kəmərləri ilə bağlı hər hansı şikayətlərinin qeydə alınması ilə bağlı ona müraciət edə bilirlər. Rəy formaları vasitəsilə alınmış məsələlər baxılması üçün mövcud əməliyyatlar üzrə İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxslərə ötürülmüşdür.

Əlavə 1: LQTMİ-lərdən alınmış şərhlərin siyahısı

Cədvəl A1-1: ƏMSSTQ layihə sənədi üzrə şərhlər – Layihənin Təsirinə Məruz Qalan İcmalar

Şərh	ID	LTMQİ bölməsi	Format
Layihədə nəzərə alınmalıdır: Çay keçidləri, xəndəklər, suvarma kanalları və ağır nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti	065	Sığırlı kəndi	İG Kürdəmir
Rayonda torpaqların zəif olması və məhsuldan sonra çoxlarının torpağı 1 il müddətinə heriyə qoyması ilə əlaqədar mövsümi mallar üçün ödəniləcək kompensasiyalar daha yüksək olmalıdır. Aldıqları kompensasiya becərilmiş məhsuldan asılıdır, lakin bir çox birkilər mövsümidir və kompensasiyaya təsir edən faktorlar olur.	066	Sığırlı kəndi	İG Kürdəmir
Bəziləri əvvəllər eyni məhsullar üçün fərqli kompensasiyalar almışdı, bu yenə baş verəcəkmi?	067	Çöhranlı kəndi	İG Kürdəmir
Qoruma zonasında işləyən ağır texnika yerli icmaya mənfi təsire necə səbə olmayacaq?	068	Çöhranlı kəndi	İG Kürdəmir
Kənd təsərrüfatı texnikası üçün (boru kəmərlərinin üstündən keçən) 10 ton çəkiddən çox olmamaq qaydası vardır və torpaq sahibləri çəki məhdudiyəti ilə razılaşırmı, çünki onlar torpaq sahələrinə giriş imkanından mihrum olurlar. Əgər onlar Layihəniniki ilə eyni texnikadan istifadə edərlərsə nə üçün onların texnikasına icazə verilmir?	069	Çöhranlı kəndi	İG Kürdəmir
Torpaq sahəsinə xəndək qazmaq üçün traktor çağırırdıqda yerli icra nümayəndəsi işi dayandırır. O, yazılı şəkildə yerli dövlət orqanına şikayət etmişdir.	070	Kürdəmir rayonu	İG Kürdəmir
İstismar edilən boru kəmərlərindən keçən suvarma kanalı tikmək üçün icazə verilmədiyi səbəbindən öz torpaq sahəsini suvara bilmir.	071	Kürdəmir rayonu	İG Kürdəmir
Layihənin birbaşa təsirinə məruz qalmayanlar da faydalanmalıdır, kompensasiya almayanlar sosial layihələrə (məsələn, çprəkbişirmə sexi) cəlb edilməlidir.	073	Qarabörk kəndi	İG Kürdəmir
O, boru kəməridən 20m aralıda yaşayır və təhlükəsizlik üçün özünə etibar etməlidir.	075	Kürdəmir rayonu	İG Kürdəmir
Kəndlərinin BTC/CQBK üzrə tikinti işlərindən (yolların və infrastrukturun yaxşılaşdırılması) faydalandığı üçün BP şirkətinə təşəkkür edir.	076	Karrar kəndi	İG Kürdəmir
Suya çıxış imkanı olmadığından torpaq sahəsinin suvarılması problemi və texnikanın girməsi üçün yol olmadığından torpaq sahəsini suvara bilmir .	078	Rövşən kəndi	İG Yevlax
Bəzi yeraltı suvarma infrastrukturu köhnəlib və gözləntilərə cavab vermir. Layihə texnikanın girişini təmin etməli və ya bu işi əl ilə görmələri üçün pul ödəməlidir.	079	Rövşən kəndi	İG Yevlax

Şərh	ID	LTMQİ bölməsi	Format
BTC-CQBK ərzində ona kompensasiya düzgün ödənilməmişdir, çünki torpaq sahəsi düzgün şəkildə qeydiyyatla alınmamışdır.	083	Aşağı Qarxun kəndi	İG Yevlax
BTC/CQBK ərzində tikinti podratçısının nümayəndələri torpağı onların istifadəsi üçün təmizləməyi tələb etmişdir. Bu yenə baş verəcəkmi?	084	Aşağı Qarxun kəndi	İG Yevlax
Onun pay torpaq sahəsində iki yerdə torpaq nümunələri götürülmüşdür (Qeyd: Onlar CQBKG Geotexniki Araşdırmalar üçün qazılan quyulardır). Torpaq üzrə işçi qrup əvvəlcə ona demişdi ki, pay torpaq sahəsi onun deyil bələdiyyənin mülkiyyətindədir. O, bunu onunla izah etmişdi ki, onun torpaq sahəsinin ölçüsü azaldılmışdır. Ona görə də o, almalı olduğundan az kompensasiya almışdır. Bunun nə qədər doğru və ədalətli olduğunu soruşdu.	089	Girili kəndi	İG Ağstafa
Boru kəmərinin gətirdiyi əlavə gəlir üçün minnətdardır.	090	Girili kəndi	İG Ağstafa
O, torpaq sahəsinin BTC/CQBK—ya yaxın olmasına baxmayaraq BTC/CQBK-dən kompensasiya almamışdır və o, şikayətlə məhkəməyə müraciət etmişdir.	091	Poylu kəndi	İG Ağstafa
Pay torpağına giriş yolu ilə bağlı problem.	092	Poylu kəndi	İG Ağstafa
BTC-dən qalma pay torpaqları hələ də pis vəziyyətdədir, çünki, onlar düzgün bərpa edilməyib; vəd verilmişdi, lakin əməl olunmadı.	093	Aşağı Kəsəmənli kəndi	İG Ağstafa
CQBKG üçün ƏMSSTQ-ni dəstəkləyirəm. Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Azərbaycan xalqının indi və gələcəyi üçün əhəmiyyət səviyyəsi hamı kimi mənə də aydındır. Mən tikintiyə başlamazdan öncə bitki növlərinin bərpası, ixtisasız işçi qüvvəsinin işə götürülməsi, tikintinin tamamlanmasından sonra yolun ilkin vəziyyətinə qaytarılması və zədələnmiş suvarma kanallarının bərpa edilməsi planını bəyəniyəm.	141	Şəmkir rayonu, Qapanlı kəndi	RF
Kənddən Şəmkir stansiyasına gedən asfalt yolun (6.5km) əsaslı təmir edilməsini təklif edirəm.	142	Şəmkir rayonu, Qapanlı kəndi	RF
Qapanlı kəndində daxili yolları təmir etməyinizi təklif edirəm.	143	Şəmkir rayonu, Qapanlı kəndi	RF
Yolların çınqıl və xırla təmir olunmasını təklif edirəm.	144	Şəmkir rayonu, Qapanlı kəndi	RF
Aşağıdakıları təklif edirəm: Su keçidləri, yollar, körpülər və qazıntı işləri zamanı çıxarılmış torpağın üst qatı bərpa olunsun Lazım olduqda Cənubi Qafqaz Boru Kəməri yerli işçi qüvvəsinin işə götürsün BP şirkəti Qapanlı-Şəmkir stansiyası yoluna (8 km) asfalt örtüyü çəksin, çünki bu kəndimizin ən vacin sosial problemidir.	145	Şəmkir rayonu, Qapanlı kəndi	RF
Mən ərazidə su keçidi istərdim.	146	Kürdəmir rayonu, Atakişili kəndi	RF
Mən ərazidə maşın keçidi istəyirəm.	147	Kürdəmir rayonu,	RF

Şərh	İD	LTMQİ bölməsi	Format
		Atakişili kəndi	
Torpağın əkin üçün yararlı vəziyyətə gətirilməsindən ötrü meliorasiya tədbirləri görülməsini istərdim.	148	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Tikinti işlərində məşğulluq üçün yerli əhaliyə üstünlük verilməlidir.	149	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Boru kəmərinin marşrutuna aid yol və su keçidləri müasir tələblərə cavab verən vəziyyətə gətirilməlidir.	150	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
QHT tərəfindən həyata keçirilən və BP şirkəti və onun partnyorları tərəfindən maliyyələşdirilən layihələr artırılmalıdır.	151	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Boru kəməri boyunca kompensasiya almayan yerli əhali ilə yerli kənd təsərrüfatının inkişafı proqramları həyata keçirilsin.	152	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
BP şirkətinin BTC neft boru kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri bizim kəndimizdən keçir. 20 ailə başçısı həmin boru kəmərlərinin hesabına yaxşı kompensasiya alıb və öz bizneslərini qurublar. BP şirkəti Karrar icmasında təxminən 14 layihə həyata keçirmişdir. Həmin layihələrin icrası icma üzvlərinə böyük mənfəət gətirmişdir.	153	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
BP şirkətinin məhsullarımızı saxlamaqdan ötrü kənd təsərrüfatı məhsulları üçün kəndimizdə anbar tikintisini maliyyələşdirməsini təklif edirəm. Bu layihə yerinə yetirilərsə bizim kənd təsərrüfatı məhsullarımızın itkisi azalacaq.	154	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Kəndimizdən iki qaz kəməri keçir və onlar Avropanı isidəcək. Lakin bizim kənddə qaz yoxdur. BP şirkətinin kəndimizə qaz çəkilişinə yardım etməsini istəyərdim.	155	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Boru kəməri layihəsi üçün yerli əhalinin işə götürülməsinə üstünlük verilməlidir.	156	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Hazırkı boru kəmərləri mənim torpağımdan keçir. Yaxşı kompensasiya almışam. Daha çox kompensasiya almaq istərdim.	157	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Kənddaxili yolların təmir olunmasını xahiş edirəm.	158	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
BP şirkətinə çox minnətdaram. Karrar icmasındakı məscidin minarəsi yoxdur. Mümkünsə minarə tikilməsinə bizə köməklik edin.	159	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Qrunt sularının səthə çıxmasının qarşısını almaqdan ötrü boru kəmərinin yaxınlığında tikinti ərzində drenaj kanalları qazmalısınız.	160	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Tikinti üçün işçi qüvvəsinin kəndimizdən seçilməsi və seçimin yerli icmalarla razılaşdırılması yaxşı olardı.	161	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Pay torpaqları qiymətləndirərkən, bütün bitkilər üçün kompensasiyaların ayrı-ayrı əkilən bitkilərə görə deyil Kürdəmir rayonu üzrə orta qiymətlə hesablanmasını təklif edirəm.	162	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF
Yalnız torpaq sahibləri və istifadəçilərinin deyil, bütün icmanın boru kəməri layihəsindən faydalanmasını təmin etmək üçün icmada yeni layihələr yerinə yetirilməlidir.	163	Kürdəmir rayonu, Karrar kəndi	RF

Şərh	ID	LTMQİ bölməsi	Format
Cənubi Qafqaz Boru Kəməri bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan Cənubi Qafqazda lider dövlətdir. Hər bir yeni layihə xalqımızın rifahına və xoşbəxt gələcəyinə xidmət edir. CQBKG bizim rayonun ərazisindən keçir və bu da Çöhranlı kəndinin sakinlərinə böyük ümidlər verir. BTC boru kəmərinin tikintisində kəndimizdə yaxşı asfalt yol çəkilmişdi; CQBKG-dən də gözləntilərimiz var.	164	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
CQBKG-nin rəhbərliyinin kəndimizə boru xətti ilə su çəkilməsinə yardım etməsini arzu edirik. Belə yaxşı əməllər beynəlxalq və yerli şirkətlərin ictimaiyyət arasında nüfuz və hörmətinin artmasına səbəb olar.	165	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
CQBKG marşrutu boyunca yaşayan sakinlərin əhəmiyyət və faydalarını və s. anlamaları üçün CQBKG-nin marşrutu üzərində olan kəndlərin sakinləri ilə müntəzəm görüşlər və müzakirələr keçirilməlidir.	166	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
Boru kəmərinin tikintisi tamamlandıqdan sonra torpağın düzgün bərpasını təmin etmək lazımdır.	167	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
Boru kəmərinin tikintisinin ərazidə yaşayan sakinlərin gündəlik fəaliyyətinə mane olmamasını təmin etmək lazımdır.	168	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
Ixtisaslı və peşəkar işçilərin işə götürülməsinə ehtiyac var.	169	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
CQBK-nin istismara verilməsindən çox vaxt ötür. Bu müddət ərzində ətraf mühitə heç bir ziyan dəyməmişdir. Bugünədək heç bir torpaq sahibi pay torpağından boru kəmərinin keçməsi ilə əlaqədar heç bir ziyan çəkməmişdir. Boru əmərinin genişləndirilməsinin heç bir mənfi təsiri yoxdur. Odur ki, bu layihənin tezliklə icra edilməsini arzulayırıq və alqışlayırıq.	170	Kürdəmir rayonu, Çöhranlı kəndi	RF
Qazıntı işləri apararkən mal-qara üçün otlaq sahələrinə keçidlər nəzərə alınmalıdır.	171	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
BTC/CQBK-də olduğu kimi tikinti işləri tamamlandıqdan sonra təbii bitki örtüyü və biomüxtəliflik bərpa edilməlidir.	172	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Boru kəmərinin keçdiyi kənd və qəsəbələrin sakinlərinin işə götürülməsi və bu prosesin şəffaflığı təmin edilsin.	173	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Sorğu və şikayətlərin baxılmasına dərhal diqqət verilməli və cavab verilməlidir.	174	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Torpaqdan istifadəyə görə kompensasiyaların ödənilməsi qiymətlərinin şəffaflığı və beynəlxalq standartlara uyğunluğu təmin edilsin.	175	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Kompensasiyaların ödənilməsi prosesində rifah halı, torpağın ümumi vəziyyəti və məhsuldarlığı nəzərə alınsın.	176	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti ərzində torpaq sahələrinə giriş yolları nəzərə alınsın	177	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq	RF

Şərh	ID	LTMQİ bölməsi	Format
		qəsəbəsi	
Tikintidən sonra bitki örtüyünü bərpa edəcəksinizmi və su arxlarını yenidən qazacaqsınızmi?	178	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti işlərinə yerli əhali cəlb ediləcəkmi?	179	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Yerli flora və fauna və quşların yuvalama vaxtı nəzərə alınmalıdır.	180	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti texnikası və yük maşınlarından olan tozun qarşısını almaq üçün nəqliyyat vasitələrinə sürət həddi tətbiq edilməli və istifadə edilən yollara su çilənməlidir.	181	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Yerlilərin texnikasından istifadə imkanlarından yararlanacaqsınızmi?	182	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti ərzində ərazidə torpağın üst qatı qorunacaqmi?	183	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Yolların təmirinə diqqət verilsin.	184	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti işləri tamamlandıqdan sonra bitki örtüyü toxumsəli Gə yolu ilə bərpa edilməlidir.	185	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti marşrutunda yerləşən kəndlərin sakinləri işə götürüləcəkmi?	186	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Torpaq sahələri üçün kompensasiya təmin edilməli və həmin proses yerli hakimiyyət orqanları cəlb olunmadan şəffaf olmalı və beynəlxalq standartlara əsaslanmalıdır.	187	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Tikinti ərzində zədələnmiş yollar vaxtında təmir edilməlidir.	188	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Nəqliyyat vasitələri üçün olan sürət limitləri tikinti texnikası və yük maşınlarına tətbiq edilməli və yol səthi düzləndirilməli və istifadə edilən yollara su çilənməlidir	189	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Zədələnmiş suvarma sistemlərini ilkin vəziyyətinə bərpa etməklə suvarma və drenaj sistemlərinin işlək olmasını təmin edin.	190	Kürdəmir rayonu, Qarabulaq qəsəbəsi	RF
Boru kəmərinin marşrutu boyunca yerləşən kənd və qəsəbələrin sakinlərini işə götürün.	191	Qarabulaq sett, Kürdəmir rayonu	RF
Bütün işçilərin boru kəmərinin marşrutu boyunca yerləşən ərazilərdən götürülməsi yüksək qiymətləndirilir.	192	Kürdəmir rayonu, Kərrar qəsəbəsi	RF
Tikinti işləri ərzində su istehlakını monitorinq edəcəksinizmi?	193	Kürdəmir rayonu,	RF

Şərh	ID	LTMQİ bölməsi	Format
		Karrar qəsəbəsi	
Məşğulluq və infrastruktur ilə bağlı tələblər hazırlanıb həyata keçiriləcəkmi?	194	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Boru kəməri boyunca yerləşən yaşayış yerlərindən sakinlərin müvafiq məşğulluğu olmalıdır.	195	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Müxtəlif inkişaf layihələrinin (o cümlədən, məktəb, xəstəxana, ictimai təşkilatlar və s.) icrası zəruri hesab olunmalıdır.	196	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Xəndək və drenaj şəbəkələrinin, o cümlədən ətraf mühitin qorunması tələb olunur.	197	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Bəzi bitki növləri qorunur, həmin bitkiləri digər yerlərə köçürməklə itkisinin qarşısını alacaqsınızmi?	198	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Əkilən torpaqların sahiblərinə kompensasiya ödənilməsinə təklif edirəm.	199	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Landşaftın pozulmaması vacib və zəruridir.	200	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Boru kəmərinin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün tədbirlər planı işlənib hazırlanmalıdır.	201	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Boru kəməri bəzi yaşayış yerlərinin yaxınlığından keçə bilər. Yolları saxlamaq üçün onların müntəzəm təmiri yerinə yetirilməlidir.	202	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Bəzi ərazilərə giriş-çixış məhdudlaşa bilər. Təbii və fəvqəladə hallar üçün alternativ yollar olmalıdır.	203	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Tiinti ərzində problemlərə yol verməmə üçün tədbirlər görülməlidir.	204	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Bəzi yerlərdə balıqçılıq üçün göllər düzəldilmişdir. Həmin təsərrüfatlara müəyyən ziyan dəyə bilər və dəyən ziyanı kompensasiya etmək üçün ödənişlər zəruri hesab olunmalıdır.	205	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Tullantı atılma qurğuları quraşdıracaqsınızmi?	206	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Boru kəməri boyunca ekologiyayı qorumaq üçün hansı tədbirlər görəcəksini?	207	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Torpağı ilkin vəziyyətinə bərpa edəcəksinizmi?	208	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Bizim üçün vacib problemlərdən biri boru kəmərinin yaxınlığında yerləşən ərazilərdən olan sakinlərin məşğulluğudur.	209	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Bəzi yerlərdə qrunut sularının səviyyəsi yüksək ola bilər. Onda suvarma qurğularının boru kəməri tərəfindən çıxarılmasının qarşısını almaq üçün müəyyən tunel/keçidlərdən istifadə etmək zəruridir.	210	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Nəqliyyat vasitələri üçün sürət həddi müəyyən etməyinizi və alternativ yollardan istifadə etməyinizi təklif edirəm.	211	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Aydındır ki, tikinti sahəsində toz əmələ gələcək. Tozun hər	212	Kürdəmir rayonu,	RF

Şərh	ID	LTMQİ bölməsi	Format
hansı yaşayış yerinə çatmasının qarşısını almaqdan ötrü müvafiq tədbir görülsün.		Karrar qəsəbəsi	
Mümkündür ki, bezi suvarma və drenaj sistemləri zədələnsin. Zədələnmiş hissələrin bərpasını timin etmək zəruridir.	213	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Tikinti sahəsində eroziya ola bilər. Torpağın üst qatını qorumaq üçün zəruri olduğuna görə eroziyaya səbəb olan amillərin qarşısı alınmalıdır.	214	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Tikinti işlərinə başlamazdan öncə ərazidəki bitki örtüyü öyrənilməlidir. Araşdırmalar tam yekunlaşdıqdan sonra qorunan bitki növləri köçürülməli və qorunub saxlanmalıdır.	215	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
BTC və CQBK layihələrində olduğu kimi CQBKG-də də torpağın və bitki örtüyünün ilkin vəziyyətinə tam bərpa olunmasını təmin edin.	216	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Tikinti prosesində yerli işçi qüvvəsi ehtiyatlarından istifadə edin.	217	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Torpaq sahiblərinə və icarəçilərə yerli şərait və bazar qiymətləri nəzərə alınmaqla kompensasiyalar ödənilsin.	218	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Mədəni irs və tarixi abidələrə dəyə biləcək mümkün təsirlər nəzərə alınsın.	219	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Yerli icmalarda infrastruktur layihələr həyata keçirəcəksinizmi?	220	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
Layihənin marşrutu boyunca boru kəmərinin keçidlərinə baxılsın və sadələşdirilsin.	221	Kürdəmir rayonu, Karrar qəsəbəsi	RF
1300 m uzunluğunda xəndəyin/kanalın qazılması tələb olunur	222	Ucar rayonu, Qarabörk kəndi	RF
Kənddən kınardakı pay torpaqlara gedib çatmaqda çətinliklər olur. Qarabörk icma məscidinin yanından İxrac Boru Kəməri boyunca kənddən kınardakı pay torpaqlara gedən yolların düzləndirilməsi və çınqıl tökülməsi tələb olunur.	223	Ucar rayonu, Qarabörk kəndi	RF
İcmadakı içməli su problemi həll olunmalıdır.	224	Tovuz rayonu, Mülkülü kəndi	RF
Kənddə icma binasının tikilməsi tələb olunur.	225	Tovuz rayonu, Aşağı Mülkülü kəndi	RF
Kənddə körpələr evi və baxçanın tikilməsi tələb olunur	226	Tovuz rayonu, Aşağı Mülkülü kəndi	RF
İçməli su problemləri həll olunmalıdır	227	Tovuz rayonu, Aşağı Mülkülü kəndi	RF
Ucar-Zərdab yolunuun sağındakı nar bağından qrunt sularının təmizlənməsi üçün keçid tələb olunur. Xəndək qazılması (200 - 1000 metr uzunluğunda) lazımdır.	228	Ucar rayonu, Qarabörk kəndi	RF
CQBK boyunca Şimala gedən elektrik dirəkləri və naqilləri dəyişdirilməlidir. Xətt hazırda istifadə olunur, lakin pis	229	Ucar rayonu, Qarabörk kəndi	RF

Şərh	İD	LTMQİ bölməsi	Format
vəziyyətdədir.			
RF = Rəy forması; İG = İctimaiyyətlə görüş			

Əlavə C3 CQBKŞ Düzəlişlərin Reyestri

MÜNDƏRİCAT

1	GİRİŞ	1
---	-------------	---

Cədvəllər

Cədvəl 1: Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr	2
Cədvəl 2: Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar	8
Cədvəl 3: Mətbəə səhvlərinin və uyğunsuzluqların düzəlişləri	19

1 GİRİŞ

Bu fəsil nəzərdən keçirmə və təsdiq məqsədilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə (ETSN) təqdim etmək üçün son ƏMSSTQ sənədinin hazırlanması ilə nəticələnən ƏMSSTQ açıqlanma müddətində edilmiş dəyişikliklərin qeydiyyat jurnalıdır.

Bu sənədə edilən dəyişikliklər aşağıdakıları nəzərə almalıdır:

- Layihə Əlavə C2-də göstərilirdiyi kimi maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab verir
- Artıq başa çatdırılmış ictimai açıqlama prosesinə istinadların təzələnməsi
- Layihə dizaynına kiçik dəyişikliklər
- Sənədin izahatına yardım məqsədli aydınlaşdırmalar
- Səhvlərin düzəlişləri.

Bu dəyişikliklər aşağıdakı cədvəllərə daxil edilmişdir:

- Cədvəl 1: Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr
- Cədvəl 2: Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar
- Cədvəl 3: Mətbəə səhvlərinin və uyğunsuzluqların düzəlişləri.

Düzəliş Əlavə E-də qeyd edilmiş öhdəliklə bağlı qeyd edilmişdirsə, xüsusi olaraq cədvəldə istinad verilməsə də, bu dəyişiklik ƏMSSTQ-n bütün digər yerlərində, məs. Fəsi 5, 10, 12 və Əlavə D-də öhdəliklərə daxil edilmişdir. Aşağıdakı cədvəllərdəki ƏMSSTQ Bölməsinə İstinad sütunu son hesabatda istinad edilən bölməni və cədvəli əks etdirir və çarpaz istinad üçün istifadə edilməlidir.

Cədvəl 1: Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr

Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
1	1.6	Cədvəl 1.1	Cədvəl 1.1-ə əlavə edilmiş əlavə C1, C2 və C3 Əlavələrini əks etdirmək üçün mətn daxil edilmişdir. ƏMSSTQ strukturu
2		Cədvəl 2.1 2.2	Lüğət nəzərdən keçirilmiş və yolun vəziyyətinin növünü izah etmək üçün əlavə terminlər daxil edilmişdir Maraqlı tərəflərin qeydləri nəticəsində mümkün olan hallarda növlərin Azərbaycan dilində yerli adlarını göstərmək üçün Cədvəl 2-1 və 2-2 daxil edilmişdir
3	3.15		Bundan əvvəlki layihələrdən əldə edilmiş nəticələrə dair yeni bölmə əlavə edilmişdir
4	4.3.2		Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq alternativ konsepsiya variantlarının qiymətləndirilməsi ilə bağlı daha çox təfərrüat əlavə etmək üçün mətdə dəyişikliklər edilmiş və ekoloji və sosial aləmi qiymətləndirmə şablonunu göstərən Şəkil (4.1) əlavə edilmişdir
4	4.3.2.1		Mətnə dəyişikliklər edilərək CQBKG layihəsi konsepsiyasının variantları üzrə Ətraf Mühiti və Sosial Aləmi qiymətləndirməyə dair əlavə təfərrüatlar daxil edilmişdir
4	4.7.2	Cədvəl 4.7	Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq müvəqqəti obyekt sahələrinin müxtəlif meyarlara qarşı müqayisəli qiymətləndirilməsini göstərən yeni cədvəl daxil edilmişdir
4	4.7.2	Şəkil 4.12	Bölmələrə ayrılmağa və üstünlük verilən müvəqqəti obyekt sahələrinə dair daha aydın məlumat vermək üçün şəkil təzələnməmişdir.
4	4.7.3	Şəkil 4.13 - 4.16	Üstünlük verilən müvəqqəti obyekt variantlarını, o cümlədən dəmiryol şaxələrinin yerli ərazi baxımından təzələnməsini və digər alternativ variantları daha təfərrüatla göstərmək üçün bu fəslə əlavə şəkillər daxil edilmişdir
4	4.7.3		Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq nə üçün hər hansı verilmiş tikinti düşərgəsinin və boru anbarının seçildiyinə dair daha ətraflı məlumat vermək məqsədilə mətnə dəyişikliklər edilmişdir
4	4.7.2		Alternativ tikinti düşərgəsi və boru anbarı variantlarının müqayisəli qiymətləndirilməsi dair əlavə məlumatla təzələnməmişdir
5	5.2	Şəkil 5.2	Boru kəmərinə məsafə artdıqca hidravlik itkiləri izah etməklə konsepsiyanın seçimini və CQBK KG57-də başlanğıc nöqtəsini izah etmək üçün yeni şəkil və mətn daxil edilmişdir

Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
5	5.10.7.1		Əməliyyat tullantılarını aydınlaşdırmaq üçün mətn təzələnmişdir
5	5.10.7.2		İstixana qazları emissiyalarının hesablanmasında istifadə edilmiş ehtimalları aydınlaşdırmaq üçün mətn əlavə təfərrüatlarla təzələnmişdir
5	5.4.2		Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq, mətn yüksək su cədvəlinə malik bölgələrdə boruların üzməsinin qarşısını almaq və səthdə aşkar edilən bilən cərəyana yol verməmək üçün boruların betonla ağırlaşdırılacağını aydınlaşdıran bəyanatla təzələnmişdir
5	5.4.6		Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq, paslanmaya qarşı əlavə tədbirləri izah etmək üçün təzələnmişdir
5	5.4.9		Bu bölmədəki mətn təzələnərək, ərsinləmə stansiyası sahəsində enerjiyə olan tələblər və müvəqqəti yanacaq saxlama vasitələri və müvəqqəti generatordan istifadə aydınlaşdırılmışdır
5	5.5.3.2	Şəkil 5.6	Tikinti düşərgəsinin səciyyəvi planını göstərən yeni şəkil əlavə edilmişdir
5	5.4		Boru kəmərinin zəlzələlərə necə davam gətirəcəyini aydınlaşdırmaq üçün 5.4.7 və 5.4.10 bölmələrinə yeni abzas daxil edilmişdir
6	6.2.3		Əlavə C2-də daha təfərrüatla təsvir edildiyi kimi tranzit sahəyə malik dövlətlər arasında sazişi və milli qanunvericiliyi daha da aydınlaşdırmaq üçün mətn təzələnmişdir
6	6.5.1		Bu fəsil Əlavə C2-də təfərrüatla izah edildiyi kimi milli qanunvericiliyə uyğun dəyişdirilmişdir
7	Bütün bölmələr		Qarayazı sözünün İngiliscə yazılış forması dəyişdirilmişdir
7	7.7.2.7		Azərbaycanda Bioloji rəngarəngliyin Qorunması və Davamlı İstifadəsinə dair Milli Strategiya və Tədbirlər Planını aydınlaşdırmaq üçün mətn təzələnmiş və birinci növbəli məsələlər ƏMSSTQ bir hissəsi kimi nəzərdən keçirilmişdir
7	7.7.4	Cədvəl 7 -27	Bu bölmə qorunan sahələrə dair məlumatın və qorunan sahələrdən boru kəmərinə qədər və ən yaxın müvəqqəti obyekt sahəsinə qədər məsafənin əlavə edilməsi ilə təzələnmişdir

Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
7	7.7.5	Şəkil 7-26	Təklif edilən CQBKG boru kəməri marşrutunun yaxınlığındakı Meşə Fondu torpaqlarını təsvir etmək üçün yeni bölmə əlavə edilmişdir
7	7.7.6.10		BTC/CQBK Təcrid Sahəsinin (TS) qonşuluğunda bitkilərin böyüməsi meylini təsvir etmək üçün yeni bölmə əlavə edilmişdir
7	7.7.9.2		Quşların miqrasiyasını təsvir etmək üçün mətn daxil edilmişdir
7	7.7.9.3	Cədvəl 7.45	Təklif edilən boru kəməri marşrutu boyu rast gəlinməsi mümkün olan nəzərəçarpaq məməlilər cədvəli təzələnməmişdir
7	7.7.9.6	Cədvəl 7.48	Yeni "2011-ci ildə tədqiq edilmiş hər bir su hövzəsində növlərin mövcud olması/olmaması" cədvəli daxil edilmişdir
7	7.7.10.6		Qurunan sahələrə dair məlumat (o cümlədən Bərdə, Korçay və Şəmkir Dövlət Təbii Yasaqları) təzələnməmişdir
7	7.8.3.3		Bölmə torpaq-atmosfer temperaturlarına dair əlavə məlumatla təzələnməmişdir
7	7.8.5.2		Bölmə proqnozlaşdırılan gələcək iqlimə və bunun təsirinə dair məlumatı təsvir etmək üçün təzələnməmişdir
7	7.8.9		Bölmə iqlim dəyişməsinə dair daha son məlumatlar əsasında təzələnməmişdir
9			Fəsil 9 ƏMSSTQ-n ictimaiyyətə artıq açıqlandığını əks etdirmək üçün dəyişdirilmişdir
10	10.1		Mətn bu fəsildə bundan əvvəl artıq müzakirə edilmiş və Bölmə 10.3 - 10.6-da göstərilən bir sıra müxtəlif təsirlərə aid olan yumşaltma tədbirlərinin təkrarlanmasının qarşısını almaq üçün təzələnməmişdir, o, növbəti təsiri qiymətləndirmə cədvəllərinə daxil edilmişdir, lakin izahedici mətnə təkrar olunmamışdır. Bu izahat Əlavə C2-də daha təfərrüatla təsvir edilmiş maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq verilmişdir
10	10.10		Mətnə Bölmə 10.10.3-də göstərilmiş əlavə müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir

Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
10	10.10		Bölmə 10.10.4 və 10.10.5-də Samux Tikinti Düşərgəsi - Variant 3-n strukturu ilə bağlı yol verilmiş səhvi düzəltmək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir. O, pir deyil, su fəvvarəsi ilə tikilmiş xatirə abidəsi idi
10	10.10		Bölmə 10.10.4 və 10.10.5-də Samux Tikinti Düşərgəsi - Variant 3-n strukturu ilə bağlı yol verilmiş səhvi düzəltmək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir. O, pir deyil, su fəvvarəsi ilə tikilmiş xatirə abidəsi idi
10	10.1.5		ƏMSSTQ açıqlanmasından sonra edilmiş dəyişikliklər nəticəsində müvəqqəti obyektlər barədə daxil edilmiş məlumatı silmək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir
10	10.12		Mətnə Bölmə 10.12.3, 10.12.4 və 10.12.5-də göstərilmiş əlavə müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.13		Mətn Bölmə 10.13.3, 10.13.4 və 10.13.5-də dəyişdirilərək, müəyyən edilmiş əlavə müvəqqəti obyektlər nəticəsində bağlayıcı siyirtmənin tutduğu sahənin dəyişdirilmiş yeri, yaranan yeni mümkün təsirlər və əlaqədar yumşaltma tədbirləri əlavə edilmişdir. Torpağın alınması və Kompensasiya çərçivəsi ilə əlaqədar öhdəliklər və mətn təzələnməmişdir. Bu bölmə Əlavə C2-də daha təfərrüatla təsvir edilmiş maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq dəyişdirilmişdir
10	10.15.3	Cədvəl 10 -32	Mətnə və 10-32 cədvəlinə Bölmə 10.15.3-də göstərilmiş əlavə müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri daxil edilmişdir
10	10.15.3.1		Sahə üçün səciyyəvi infrastrukturlara, məsələn su boruları və hava elektrik xətlərinə misal göstərmək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir
10	10.15.3.1		Tikinti düşərgələrində sahə üçün səciyyəvi müvəqqəti giriş yoluna tələb olunan təkmilləşdirmə işlərinə misal göstərmək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir
10	10.16.3.1		Dəmiryolu şaxələrinə və boşaltma sahələrinə bitişik yerləşməyən boru saxlama meydançalarını aydınlaşdırmaq üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir
10	10.16	Cədvəl 10.34	10.16.12, 10.16.3 və 10.16.4 bölmələrindəki mətn yeni mümkün təsirləri və əlaqədar yumşaltma tədbirlərini və əlavə müvəqqəti obyektlərlə bağlı yeni öhdəliyi əks etdirmək üçün dəyişdirilmişdir
10	10.3	Cədvəl 10.3	Mətnə Bölmə 10.3.2, 10.3.3 və 10.3.4-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.4	Cədvəl 10.6	Mətnə Bölmə 10.4.2, 10.4.3 və 10.4.4-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir

Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
10	10.5	Cədvəl 10.8	Mətnə Bölmə 10.5.2 və 10.5.3-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.6	Cədvəl 10.10	Mətnə Bölmə 10.6.3-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.7	Cədvəl 10.13	Mətnə Bölmə 10.7.2, 10.7.3, 10.7.4 və 10.7.5-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər (məs. Miqrasiya) və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.7.2		Mətnə dəyişiklik edilərək, Saloqlunun qorunan sahələrə yaxınlığı və ceyranların mümkün həssaslığı əks etdirilmişdir
10	10.7.3.1		Mətnə dəyişiklik edilərək, Layihənin Meşə Fondu Torpağı kimi təyin edilmiş on dörd sahədən keçə biləcəyinin başa düşüldüyü göstərilmişdir. Bu məlumat BTC GIS fayllarından alınmışdır
10	10.7.3.1		Mətnə dəyişiklik edilərək qorunan sahələrə və bu sahələrdə olan vəhşi aləmə, məsələn ceyranlara və sahilyanı növlərin hərəkətinə dair əlavə məlumat daxil edilmişdir
10	10.8	Cədvəl 10.15	Mətnə Bölmə 10.8.2, 10.8.3 və 10.8.4 və 10.8-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.9	Cədvəl 10.20	Mətnə Bölmə 10.9.2, 10.9.3 və 10.9.4-də göstərilmiş əlavə infrastruktur və müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar yeni mümkün təsirlər və müvafiq yumşaltma tədbirləri və qalıq təsirlər daxil edilmişdir
10	10.9.3.1		Oxucu üçün daha aydın olması üçün kiçik bölmə başlıqlarına dəyişikliklər edilmişdir
10	bütün bölmələr		Müvəqqəti obyektlərə dəmiryol şaxəsi və boşaltma sahələri daxildir. Bunlar bütün bölmələrin qiymətləndirilməsində nəzərə alınmışdır
10	bütün bölmələr		Mətnə "Qarayazı" sözünün İngiliscə yazılışı dəyişdirilmişdir
10	10.7		Bölmə maraqlı tərəflərin qeydlərinə uyğun və Qorunan sahələrə dair Fəsil 07-ə edilmiş dəyişikliklərlə uyğunlaşdırmaq məqsədilə dəyişdirilmişdir

Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavablar və açıqlanmanın tamamlanması ilə bağlı təzələnmələr			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
12	12.2.3.1		Bölmə "boru kəmərinin partlaması nəticəsində yaranmış kraterin ölçüsü təzyiqdən (axın sürətindən deyil) yaranmışdır və beləliklə, işçi təzyiq 90 bar mütləq təzyiqdə və ya ondan aşağıda saxlanarsa, CQBK boru kəməri hissələri ilə əlaqədar risk dəyişməyəcək" cümləsini aydınlaşdırmaq üçün dəyişdirilmişdir
Əlavə A			Əlavə A-da yeni xəritə-Şəkil A7-2 hər bir qorunan sahə ilə boru kəməri marşrutu arasında məsafəni göstərir
Əlavə B	B1, B2, B3		Cədvəllər təzələnərək müvəqqəti obyektlərin aydınlaşdırılması nəticəsində yaranmış bütün yeni əlavə təsirlər və yumşaltma tədbirləri daxil edilmişdir
Əlavə C1	7.1	mətn	"Buna əlavə olaraq, BP internet saytında CQBKG Layihəsinin xülasəsi və müxtəlif ƏMSSTQ ilə əlaqədar sənədlər yerləşdirilmişdir və dünyanın hər hansı yerində olan maraqlı şəxslər/təşkilatlar onları nəzərdən keçirə bilər" cümləsinin əlavə edilməsi
Əlavə C1	Bütün bölmələr	mətn/cədvəllər	İctimai məsləhətləşmə və məlumatın açıqlanması planı təzələnərək, ƏMSSTQ layihəsinin ictimai açıqlanması və müzakirə prosesinin tamamlanmasını əks etdirdi Tikintidən əvvəlki, tikinti və istismar fazalarında aparılmış müzakirələrə dair məlumat da daxil edilmişdir
Əlavə C1			İctimai məsləhətləşmə və məlumatın açıqlanması planı təzələnərək əlavə dəmiryolu şaxələri və boşaltma sahələri, seçilmiş tikinti düşərgələri və təzələnməmiş boru kəməri saxlama sahələri ilə əlaqədar açıqlanmanın məsləhət prosesini və əlavə LTMQİC əks etdirdi; Tikintidən öncəsi, tikinti və istismar fazalarında aparılmış məsləhətləşmə də daxil edilmişdir
Əlavə C2			Əlavə C2 ƏMSSTQ açıqlanma fazasına dair qeydlərin təqdim edildiyini əks etdirmək məqsədilə hazırlanmışdır
Əlavə C3			ƏMSSTQ-nə edilmiş dəyişiklikləri göstərmək üçün Əlavə C-yə yeni bölmə (bu bölmə) əlavə edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	7.10	Ərsinləmə stansiyasında, bağlayıcı siyirtmələrvə və TS boyu hər hansı yerdə müvəqqəti yanacaq çənini daxil etmək üçün ümumi öhdəlik mətni dəyişdirilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X7.37	Ceyranlarla bağlı dəyişikliklərə əlaqədar əlavə öhdəlik əlavə edilmişdir. "KG205-KG250-də noyabr - fevral aylarında (bu aylar daxil olmaqla) aparılan tikinti öncəsi tədqiqatlar qış miqrasiyası zamanı ceyranlara dəyə biləcək mümkün təsiri azaltmaq üçün lazım olan hər hansı yumşaltma tədbirlərini müəyyən edəcək"

Cədvəl 2: Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
0			Texniki tutuşdurmalar nəticəsində bütün sənəddə CQBKG KG rəqəmləri dəyişdirilmişdir
1	1.5.3		Mətn dəyişdirilərək bu sənədin layihə ƏMSSTQ deyil, son ƏMSSTQ olduğunu əks etdirdi
3	3.12		İkinci abzasdakı mətn dəyişdirilərək, bu sənədin son ƏMSSTQ olduğunu əks etdirdi
3	Bütün bölmələr		Yeni cədvəl və şəkillərin daxil edilməsi ilə əlaqədar bütün şəkil və cədvəllərə istinadlar təzələndi
4	4.4.4	Şəkillər	Boru kəməri dəhlizində Mədəni irslə bağlı marşrutun dəyişdirilməsi ilə əlaqədar şəkillər (Şəkil 4.7, 4.8, 4.9 və 4.11) daha keyfiyyətli şəkillərlə əvəz edildi
4	4.7.2	Cədvəl 4.6, 4.7	Cədvəldəki mətn müvəqqəti obyektlərin üstünlük verilən variantlarını göstərmək üçün təzələnməmişdir
5	5.3.1	Şəkil 5.3	Şəkil təzələnərək 2013-cü ilin oktyabr ayında başlanması təklif edilən dəmir yolu şaxəsinin təkmilləşdirilməsini nəzərə alan tikintidən öncəki zolaq dəyişdirilmişdir.
5	5.3.1	mətn	Mətn dəyişdirilərək 2013-cü ilin oktyabr ayında başlanması təklif edilən dəmiryolu şaxəsinin təkmilləşdirilməsi proqramı izah edilmişdir
5	5.3.7	Cədvəl 5.1, 5.2	Bağlayıcı siyirtmə stansiyası ölçüsünün dəyişdirilməsi
5	5.3.7	Cədvəl 5.1 və 5.2	Texniki layihədə dəyişikliklərlə bağlı olaraq layihənin hesablanmış sahəsi dəyişdirilmişdir
5	5.3.8	Cədvəl 5.3, 5.4	Texniki layihədə dəyişikliklərlə bağlı olaraq torpağa olan tələblərə uyğun mətn dəyişdirilmişdir
5	5.4.10	Mətn	Texniki layihədə baş vermiş dəyişikliklə əlaqədar bağlayıcı klapan stansiyasının ölçüsünə dair mətn dəyişdirilmişdir

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
5	5.5.2	Şəkil 5.5	Layihənin tikinti fazası boyu müxtəlif tikinti düşərgələrində olacaq işçi qüvvəsinin ehtimal edilən sayını göstərmək üçün yeni şəkil əlavə edilmişdir
5	5.6	Şəkil 5.7	CQBKG Layihəsi marşrutu tərəfindən təklif edilən keçidlərin sayını göstərmək üçün yeni şəkil əlavə edilmişdir
5	5.5.2		İşçi qüvvəsi ilə əlaqədar cari ehtimalları və dəmiryolu şaxəsinin təkmilləşdirilməsinin başlanma tarixini təzələmək üçün əlavə mətn daxil edilmişdir
5	5.5.3		Müvəqqəti obyektlər, dəmiryolu şaxələri və boşaltma sahələri nəzərdən keçirildikdən sonra üstünlük verilən yerləri göstərmək üçün bu bölmədəki mətn dəyişdirilmişdir
5	5.5.3.1		Mətnin dəyişdirilməsi Qazançı dəmiryolu şaxəsini Dəliməmmədli dəmiryolu şaxəsi ilə əvəz etdi
5	5.5.5		Bu bölmədə mətn yeni magistral boru hesablamaları və avtomobillərin hərəkətlərinin ehtimal edilən sayına əsasən təzələnməmişdir
5	5.10.4		Dəmiryolu meydançasından boru anbarına avtomobil gedişlərinin sayını göstərmək üçün mətn dəyişdirilmişdir
6	6.1		Bölmə daxilində birinci abzas daxilində qrammatik düzəlişlər
6	6.3		Bölmənin CQBKG-n beynəlxalq standartlarla əlaqəsini müzakirə edən birinci cümləsi silinmişdir
6	6.4		Bölmənin CQBKG-n beynəlxalq konvensiyalarla əlaqəsini müzakirə edən birinci cümləsi silinmişdir
7	Bütün bölmələr		Tikinti düşərgələrinin və boru saxlama anbarlarının müvəqqəti təbiətini aydınlaşdırmaq üçün bu sözlərin qarşısına "müvəqqəti" sözü əlavə edilmişdir
7	7.1		Bölmə təzələnərək, alınma və tikinti üçün seçilməmiş müvəqqəti sahələrə ulduz işarəsi qoyulmadığı aydınlaşdırıldı
7	7.3.3.5		Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri nəzərə alan məlumat əlavə edilmişdir

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
7	7.3.2.1		Verilənlər mənbəyi bölməsinə əlavə istinadlar daxil edilmişdir
7	7.3.2.3	Cədvəl 7.7	Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri nəzərə alan torpağın münbitliyinə və/yaxud çirklənmiş torpaqlara dair məlumat əlavə edilmişdir
7	7.3.3.4		Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə (Gəncə-Qazax düzü (KG202 - KG390)) ilkin şəraitləri nəzərə alan torpağa dair məlumat əlavə edilmişdir
7	7.3.4.2	Cədvəl 7.12	Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri nəzərə alan müşahidə edilmiş çirklənməyə dair məlumat əlavə edilmişdir
7	7.3.5.2		Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri (çirklənmiş torpaq) nəzərə alan həssaslıqlar bölməsi təzələnməmişdir
7	7.4.4.5		Bu bölməyə Muğan tikinti düşərgəsi - Variant 3* və Muğan Boru saxlama anbarının təzələnməmiş təsvirini nəzərə almaq üçün təsvir və fotosəkillər əlavə edilmişdir
7	7.4.6		Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri nəzərə alan həssaslıqlar bölməsi təzələnməmişdir
7	7.5.8		Bu bölmə müvəqqəti obyektlərdə səthi suların ilkin vəziyyətini nəzərə almaq üçün əlavə edilmişdir
7	7.6.3.3		Bu bölmə Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi Yevlaxdan qərbdə yerləşən yeni müvəqqəti obyektləri nəzərə almaq üçün təzələnməmişdir
7	7.7.8		Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri nəzərə alan ekoloji məlumat əlavə edilmişdir
7	7.7.10.4		Azərbaycan Qırmızı Kitabında bu yaxınlardan edilmiş dəyişikliklərlə əlaqədar <i>Hystrix indica</i> -ya dair məlumat çıxarılmışdır
7	7.7.10.5		Bu bölmə Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi yeni müvəqqəti obyektləri nəzərə almaq üçün təzələnməmişdir

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
7	7.9.3	Cədvəl 7-61	Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi yeni müvəqqəti obyektləri nəzərə almaq üçün tikinti düşərgələrindən və boru saxlama anbarlarından ən yaxın evə və ya qəsəbəyə qədər məsafələr təzələnməmişdir
7	7.10.4	Cədvəl 7.63	Bu cədvəl müvəqqəti obyektlərdə arxaoloji tədqiqatların statusunu göstərmək üçün təzələnməmişdir
7	7.10.6.7		Fəsil 4-də təsvir edildiyi kimi müəyyən edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərdə ilkin şəraitləri nəzərə alan mədəni irs həssaslıqları bölməsi təzələnməmişdir
8	8.1		Dəmiryolu şəxəsi və boru boşaltma sahələri nəzərdən keçirilir və nəzərdən keçirilməyən sahələrə dair məlumat təzələnməmişdir
8	8.2.3.2	Cədvəl 8.1	Mətn təzələnməmişdir və Fəsil 4 və 5-də təsvir edildiyi kimi yeni müvəqqəti obyektlərin yeri ilə əlaqədar müəyyən edilmiş əlavə LTMQİc nəzərə alan cədvəl əlavə edilmişdir
8	8.5.7.2		Layihənin dizaynında baş vermiş dəyişikliyi əks etdirmək üçün bağlayıcı klapanların tutacağı sahə ehtimalları təzələnməmişdir
8	8.5.7.3		A6 bağlayıcı klapanının yerinin cüzi dəyişməsi ilə əlaqədar klapan sahəsində mal-qara tövləsinin fiziki yerdəyişdirilməsi mümkünlüyü daxil edilmişdir
8	8.5.8		Yeni müvəqqəti obyektlərin ilkin şəraitlərini daxil etmək üçün ilkin Torpaqdan istifadə şəraitləri bölməsi təzələnməmişdir
8	8.5.8		Yeni müvəqqəti obyektlərin ilkin şəraitlərini daxil etmək üçün ilkin Torpaqdan istifadə şəraitləri bölməsi təzələnməmişdir
8	8.5.9		Torpaqdan istifadənin ilkin şərtinin dəyişdirilməsini nəzərə almaq üçün əsas həssaslıqlar bölməsi təzələndi
8	8.9.2.2	Şəkil 8.60-8.67	Yeni müvəqqəti obyektlərin yerini göstərmək üçün şəkillər təzələndi
8	8.9.3.4		Yol və dəyişdirilmiş müvəqqəti obyekt yerlərinə girişdə nəqliyyat müşahidələri təzələndi

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
9	9.4.2		Bütün seçilmiş müvəqqəti obyekt sahələrini nəzərə almaq üçün bir sıra LTMQİc təzələndi
10	Bütün bölmələr		Bütün fəsillər təzələnərək seçilmiş müvəqqəti obyektlər daxil edildi
10	10		Layihənin mühəndislər qrupu dizayna dəyişiklik etdikdən sonlar bağlayıcı siyirtmənin tutduğu sahə dəyişdiyi üçün Fəsilin bölmələrində mətnə müvafiq dəyişikliklər edilmişdir
10	10		Fəsil 10 mətnində öhdəliyin məzmunu dəyişdirilmiş və müvafiq bölmələrdə yeni öhdəliklər daxil edilmişdir
10	10.2.3.1		Fəsil 5 ilə uyğunluğu təmin etmək üçün ümumi məbləği təsvir edən mətn təzələnməmişdir
10	10.9.3.1		Maraqlı tərəflərin qeydlərinə cavab olaraq müvəqqəti və daimi obyektlərin və ən yaxın yaşayış evlərinin siyahısını vermək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir
10	10.10.4.2		Qiymətləndirmə üçün sahələrin proqramı dəyişdiyindən CQBKG faza 2 qiymətləndirməsinin bir hissəsi olan Hacıalılıda mədəni irs sahəsinə istinad edən mətn Faza 4 qiymətləndirmə bölməsinə keçirildi
10	10.11.3		Əlavə müvəqqəti obyektlərlə əlaqədar mətnə yeni LTMQİc daxil edildi
10	10.13.2		Torpaqdan istifadə nəticəsində əsas həssaslıqlara dair mətn dəyişdirilərək marşrut və bağlayıcı siyirtmə yerinin tənzimlənməsi nəticəsində A06 bağlayıcı siyirtmə sahəsindən mal-qara tövlələrinin və müvəqqəti yaşayış infrastrukturlarının köçürülməsi daxil edildi
10	10.13.3.6		Boru kəməri dəhlizi boyunca 8 və 30m torpaq zıpaqlarını təsvir etməklə Boru kəməri əməliyyatlarına binalarla bağlı qoyulan məhdudiyyətləri aydınlaşdırmaq üçün mətnə dəyişikliklər edildi
10	10.13.4.4		CQBKG marşrutu dəhlizində və A06 bağlayıcı siyirtmə ərazisində yerləşən mal-qara tövlələrinin və müvəqqəti yaşayış yerlərinin fiziki köçürülməsinin təcili təzələnməsi əsasında mətnə dəyişikliklər edilmişdir

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
10	10.13.5		Sulama infrastrukturlarının funksiyasının dayanmasına səbəb olan çöküntü təsirlərini izah edən mətn, onun yalnız az səviyyəli çöküntü təsirlərini nəzərdə tutan digər bölmələr ilə uyğunluğunu təmin üçün dəyişdirilmişdir
10	10.16.4.1		Dizayn mərhələsində yumşaltma tədbirləri ilə əlaqədar mətn təzələnərək, müvəqqəti obyektlərdə baş verən dəyişiklik əks etdirilmişdir
10	10.9.3.1	Cədvəl 10.17	Cədvəlin bütün müvəqqəti obyekt sahələrinə tətbiq olunmasını əks etdirmək üçün onun başlığı dəyişdirilərək Muğan, Kürdəmir və Dəllərə istinadlar silinmişdir. Cədvələ bu yaxınlarda aparılmış tədqiqatlar əsasında avtomobillərin səs-küyünün yeni hesablamaları daxil edilmişdir.
11	11.5		Boru kəməri marşrutunun Dəllər Daşbulaq kəndi ətrafında hazırda nəzərdən keçirildiyini və texniki dizaynda mümkün dəyişikliyi əks etdirmək üçün marşrutun dəyişdirilməsinin nəzərə alındığını aydınlaşdırmaq üçün mətn əlavə edilmişdir
12	12.2.1		Texniki yoxlamadan sonra Sınıf 1 və Sınıf 2 boru klassifikasiyalarının məsafələri təzələnməmişdir
12	12.2.1	Cədvəl 12.4	Azərbaycanda Təklif edilən CQBKG Marşrutunda ASME31.8 Yerləşmə sinifləri (II və III) təzələnərək, daha təfərrüatlı dizayn məlumatını əks etdirmişdir
14	14.3.1	Cədvəl 14.2	Əsas qalıq təsirlərin xülasəsi - sahə üçün səciyyəvi təsirlər təzələnərək Fəsil 4-də təsvir edilmiş yeni müvəqqəti obyektlər və onların Fəsil 10-da təsvir edilmiş mümkün təsirlərinin qiymətləndirilməsi nəzərə alınmışdır (Cədvəldə İcmaların təhlükəsizliyi, Səs-küy və vibrasiya, Qrunt suları, Landşaft və Vizual təsir və Havanın keyfiyyəti sətrləri təzələnməmişdir.)
14	14.3.1	Cədvəl 14.2	Sahə üçün səciyyəvi əsas qalıq təsirlərin xülasəsi təzələnərək Fəsil 4-də təsvir edilmiş yeni müvəqqəti obyektlərin mümkün faydalı təsirləri nəzərə alınmışdır
14	14.3.1	Cədvəl 14.2	Sahə üçün səciyyəvi əsas qalıq təsirlərin xülasəsi təzələnərək A6 bağlayıcı siyirtmə səjəsində mal-qara tövlələrinin və əlaqədar müvəqqəti yaşayış sahələrinin yerdəyişməsi, torpaqdan mümkün istifadə və Fəsil 10-da təsvir edilmiş torpaq sahibliyinə təsirlər nəzərə alınmışdır
14	14.3.2	Cədvəl 14.3	Müvəqqəti obyektlərin əlavə təsirinə qiymətləndirilməsi ilə bağlı Cədvəl 14.3 və əsas həssaslıqların təzələnməsi

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
14	14.3.6		Fəsil 10-da təsvir edilmiş əlavə öhdəlik tədbirinə uyğun olaraq Saloğlu Boru anbarı ilə Qarayazı-Ağstafa Dövlət Təbii Yasağı arasında bufer zonanın təşkil edilməsini daxil etmək üçün təklif edilən mühafizə tədbirlərinin siyahısı təzələnməmişdir
15			Sənədə əlavə edilmiş əlavə istinadları əks etdirmək üçün istinadlar təzələnməmişdir
Əlavə B	Bütün bölmələr		Ən son marşrut və texniki tutuşdurmalar nəticəsində bütün sənəddə KG dəyişdirilmişdir
Əlavə C1	6.4.1		"aşkar edilmiş əlavə 16 LTMQİc əlavə müraciət olunacaq" cümləsi əlavə edilmişdir
Əlavə C1	7.1	Cədvəl 3	"Beynəlxalq QDT ilə məsləhətləşmələr aparılacaq" cümləsi silinib. Azərbaycanda açıqlanma yığıncaqlarında iştirak üçün BQDT dəvət edilmişdi. Əsas diqqət hazırda LTMQİc iştirak edən QDT ilə məsləhətləşmələrin təmin edilməsi idi
Əlavə D	8.4.5.1		KG35.6-da tənəzzülə uğramış bataqlıqla bağlı əlavə mətn daxil edilmiş və Ətraf Mühitin İdarəedilməsi üzrə Podratçının bərpa işlərini aparacağı təsdiq edilmişdir
Əlavə D	9.4.6		Dəyişikliyinə "qurutma" sözü daxil edilməlidir (məs, əzmə, <u>qurutma</u> , bərkitmə və s.)
Əlavə D	12.4.3		31-12 öhdəliyi aşağıdakı cədvələ keçirilmiş və işçi qüvvəsi ilə bağlı öhdəlik götürən PODRATÇIYA dair aydınlaşdırma veriləcək
Əlavə D	13.4.6		"və ŞİRKƏT" sözü silinmişdir. PODRATÇININ bu səciiyyəvi 37-05 öhdəliyini götürəcəyini göstərən aydınlaşdırma
Əlavə D	14.4.4 və 14.4.7		"və ŞİRKƏT" sözü silinmişdir. PODRATÇININ 14.4.4 və 14.4.7 Bölmələrində göstərilmiş bu səciiyyəvi öhdəlikləri götürəcəyini göstərən aydınlaşdırma
Əlavə D	18.4.3		Aydınlıq gətirmək üçün dəyişiklik. <u>ŞİRKƏT ilə</u> podrat müqaviləsi bağlamış təşkilat cavabdehlik daşıyacaq
Əlavə D	18.4.4		Rolu aydınlaşdırmaq üçün əlavə abzas. SƏTƏMM, işçi qüvvə, alətlər, avadnlıq (o cümlədən ŞİRKƏTİN tələbinə uyğun mexaniki ekskavator), obyektlər və köməkçi işçilər daxil olmaqla, sahəyə rəhbərliyin təşkil edilməsi

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
Əlavə D	19.4.1		“və ŞİRKƏT” sözü silinmişdir. PODRATÇININ öhdəliyi götürəcəyini göstərən aydınlaşdırma
Əlavə D	19.4.3		“və ŞİRKƏT” sözü silinmişdir. PODRATÇININ öhdəliyi götürəcəyini göstərən aydınlaşdırma
Əlavə D	Əlavə C		Daxili maraqlı tərəflərin rəylərinə əsasən təşkil edilmiş cari anlayışı əks etdirmək üçün icazə cədvəli təzələnməmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	X7.21a	X7-21a öhdəliyinin sözlərində dəyişiklik. “Şirkət” sözünün “Podratçı” ilə əvəz edilməsi
Əlavə D	Cədvəl E1	2.03	2-03 öhdəliyinin sözlərinin dəyişdirilməsi. “Şirkət tərəfindən başqa təsdiq verildiyi hallar istisna olmaqla” sözləri əlavə edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	17.18	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: “iyul” sözü “may” ilə əvəz edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	25.13	Cavabdeh tərəf “ŞİRKƏT”dən “PODRATÇI”ya dəyişdirilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	39.01	Cavabdeh tərəf “ŞİRKƏT”dən “PODRATÇI”ya dəyişdirilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	39.03	Cavabdeh tərəf “ŞİRKƏT”dən “PODRATÇI”ya dəyişdirilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	41.02	Cavabdeh tərəf “ŞİRKƏT”dən “PODRATÇI”ya dəyişdirilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	28.08	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: cavabdeh tərəf sütununa “və PODRATÇI” sözləri əlavə edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	32.01	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: cavabdeh tərəf sütununa “və PODRATÇI” sözləri əlavə edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	32.07	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: cavabdeh tərəf sütununa “və PODRATÇI” sözləri əlavə edilmişdir

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
Əlavə D	Cədvəl E1	32.17	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: cavabdeh tərəf sütununa "və PODRATÇI" sözləri əlavə edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	33.03	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: cavabdeh tərəf sütununa "və PODRATÇI" sözləri əlavə edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	X7.37	KG205-KG250 arasında tikinti öncəsi tədqiqatlarla əlaqədar yeni öhdəlik daxil edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	X16.01	Ağstafa Tikinti Düşərgəsi - Variant 3 ilə əlaqədar yeni öhdəlik daxil edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	X16.03	Saloğlu Dəmiryolu şaxəsi və boru boşaltma sahəsi ilə əlaqədar yeni öhdəlik daxil edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	X9.05	Yevlax dəmiryolu şaxəsində və boşaltma sahəsində və Yevlax boru anbarında giriş yolunun yerinə dair yeni öhdəlik daxil edilmişdir
Əlavə D	Cədvəl E1	X7.23	Mətn "ƏTRAF MÜHİTİN İDARƏDİLMƏSİ PODRATÇISI" sözü ilə təzələnərək, öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə cavabdeh tərəfi aydınlaşdırmışdır
Əlavə E	Bütün bölmələr		Ən son marşrut və texniki təzələnmələrlə uyğunlaşdırmaq üçün bütün sənəddə KG dəyişdirilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	2-03	2-03 öhdəliyinin sözlərinin dəyişdirilməsi. "Şirkət tərəfindən başqa təsdiq verildiyi hallar istisna olmaqla" sözləri əlavə edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	D8.04	Yeni dizayn öhdəliyi: Mal-qara tövlələri BVR A06 bağlayıcı siyirtmənin sərhədlərindən ən azı 200m məsafəyə köçürüləcək
Əlavə E	Öhdəlik	D8.05	Saloğluda təklif edilən boru anbarı məsələsini həll etmək üçün yeni dizayn öhdəliyi lazım idi. Yeni öhdəlikdə deyilir "Çobanların müvəqqəti yaşayış yeri ilə Saloğlu Boru anbarı sahəsi sərhəddindəki çəpər arasında 50m bufer zonası olacaq"
Əlavə E	Öhdəlik	X9.05	Yevlax boşaltma, boru anbarı sahələrində mümkün təsirləri azaltmaq üçün yeni "Mövcud evlərdən və insanların yaşadığı mənzillərdən kənarında yeni giriş yolu çəkiləcək" öhdəliyi əlavə edilmişdir

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
Əlavə E	Öhdəlik	X6.01	Əlavə müvəqqəti obyektləri daxil etmək üçün öhdəliyin sözlərində dəyişikliklər edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X7.10	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: bütün müvəqqəti sahələri əhatə etmək üçün
Əlavə E	Öhdəlik	X7.21a	X7-21a öhdəliyinin sözlərində dəyişiklik. "Şirkət" sözünün "Podratçı" ilə əvəz edilməsi
Əlavə E	Öhdəlik	X7.35	Saloğlu boru saxlama anbarında sahə ilə mühafizə edilən ərazi arasında bufer zonası ETSN ilə müəyyən olunacaq
Əlavə E	Öhdəlik	X7.36	Kürdəmir Boru saxlama anbarında - Variant 1 və 2 (Müslü) bu sahələrlə əlaqədar hər hansı giriş yolunun genişləndirilməsi qışlayan quşlar və balalayan sürünənlər/suda-quruda yaşayanlar/quşlar üçün pik dövrünə düşməsin deyə, yayın sonuna və ya payıza planlaşdırılır. Bu mümkün olmasa, işlər ancaq sahə üçün səciyyəvi tədqiqat və qiymətləndirmədən sonra və Şirkətin təsdiqi ilə yerinə yetiriləcək
Əlavə E	Öhdəlik	X8.04	Əlavə müvəqqəti obyektləri daxil etmək üçün öhdəliyin sözlərində dəyişikliklər edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X9.03	Əlavə müvəqqəti obyektləri daxil etmək üçün öhdəliyin sözlərində dəyişikliklər edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X9.04	Əlavə müvəqqəti obyektləri daxil etmək üçün öhdəliyin sözlərində dəyişikliklər edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X10.15	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: "pir və ya abidə" sözləri "bu yaxınlarda tikilmiş ictimai su fəvvarəsi" ilə əvəz edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X12.05	Əlavə müvəqqəti obyektləri daxil etmək üçün öhdəliyin sözlərində dəyişikliklər edilmişdir
Əlavə E	Öhdəlik	X16.03	Giriş təsirlərini həll etmək üçün yeni öhdəlik əlavə edilmişdir. "Ağstafa Tikinti Düşərgəsi Variant 3-də giriş yolu boyunca keçid sahələri qoyulacaq"
Əlavə E	Öhdəlik	X16.01	Saloğlu dəmir yol şaxəsi və boşaltma sahəsində mövcud giriş sahəsi genişləndiriləcək və ya mövcud istifadəçilər üçün alternativ giriş yolu təchiz ediləcək

Təzələnmə, Əlavə məlumat və aydınlaşdırmalar			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
Əlavə E	Öhdəlik	X17.18	Öhdəliyin sözlərinin dəyişdirilməsi: "iyul" sözü "may" ilə əvəz edilmişdir
NTS	Bütün bölmələr		KG-ləri təzələndi
NTS	Bütün bölmələr		Mətn təzələnərək bu sənədin son hesabat variantı olduğunu əks etdirdi
NTS	Səhifə 11, son abzas		Mətn təzələnərək A06 bağlayıcı siyirtmələr sahəsində mal-qara tövlələrinin və müvəqqəti yaşayış yerinin yerinin dəyişdirilməsini əks etdirdi.
NTS	Bütün bölmələr		Mətnə dəyişiklik edilərək yeni müvəqqəti obyektlər əks etdirildi.
NTS	Səhifə 18		Mətn təzələnərək əlavə qiymətləndirilən müvəqqəti obyektləri və qalıq təsirləri nəzər almışdır.
NTS	Səhifə 18, birinci abzas		Texniki təzələnmələri əks etdirmək üçün mətnə dəyişikliklər edilmişdir
NTS	Səhifə 2	Şəkil	Layihənin Qrafiki şəkli təzələnərək dəmiryol şaxəsində tələb olunan erkən işlər göstərilmiş və zolaqlar arasındakı boşluq bağlanaraq, Layihə qrupundan alınan təzə məlumatlar əsasında işlərin gedişi göstərilmişdir
NTS	Səhifə 5, Qrafa 2		Yeni LTMQİC əks etdirmək üçün qrafadakı mətn təzələnməmişdir
NTS	Səhifə 8, Havanın keyfiyyəti		Yeni obyektləri əks etdirmək üçün mətn təzələnməmişdir

Cədvəl 3: Mətbəə səhvlərinin və uyğunsuzluqların düzəlişləri

Mətbəə səhvlərinin və uyğunsuzluqların düzəlişləri			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
5	5.10.7.2	Cədvəl 5.13	Cədvəl səhvi düzəltmək üçün təzələnmişdir
5	5.4.1		Mətnə yeni dizayn kodu ASME B31.3 əlavə edilmişdir
5	5.4.4		Düzgün dizayn əmsallarını əks etdirmək üçün mətnə dəyişiklik edilmişdir
7	7.7.7.1	Cədvəl 7.41	CQBKG üçün çay keçidlərində sahilyanı məskunlaşma sahələrinin tədqiqatlarında aşkar edilmiş fauna səhven buraxıldığı üçün Cədvəl 7-41-ə dəyişiklik edilərək, fauna əlavə edilmişdir
10	Bütün bölmələr		Cüzi hərf səhvləri və qrammatik düzəlişlər
10	Bütün bölmələr		Cədvəllərə və şəkillərə istinadlar bütün bölmələrdə təzələnmişdir
10	10.5.5.		Samux Tikinti Düşərgəsi - Variant 3-n təşkilində səhvləri aradan qaldırmaq üçün mətnə düzəlişlər. Bu, pir deyil, yeni tikilmiş su fəvvarəsi ilə abidə idi
10	10.10.5	Mətn silindi	Cümlədən “tam” sözünü silmək üçün mətnə düzəlişlər edilmişdir. Cümlədə deyilir “Bu sahələrdə tikinti başlamazdan əvvəl tədqiqat aparılacaq”
10	10.15.3.1.	Mətn əlavə edilmişdir	“parça” sözü “zolaq” sözü ilə əvəz edilmişdir, çünki bu söz torpaq sahələrini daha yaxşı təsvir edir
10	10.16.3.1		Mətnə dəyişiklik edilərək boru saxlanması istinadda olan uyğunsuzluq aradan qaldırılmışdır. Əlavə nəqliyyatda meydança sözü silinərək “boru anbarı sahələri” sözləri ilə əvəz edilmişdir
11	11.3.3		M2 Bakı-Ələt-Gürcüstan Respublikası yolunun dörd zolağa genişləndirilməsinin iş qrafikinə təfərrüatları təzələnmişdir
12	12.2.1	Cədvəl 12.2	Sınıf 1 (Hissə 1) üçün dizayn əmsalında səhvi düzəltmək üçün əmsal 0.72-dən böyük, lakin 0.8-ə bərabər və ya ondan aza dəyişdirilmişdir

Mətbəə səhvlərinin və uyğunsuzluqların düzəlişləri			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
Əlavə C1	7	Şəkil 4	Tənzimləyici orqanın adı ilə bağlı Layihə sənəddə olan səhvi aradan qaldırmaq üçün Şəkil 4 təzələnmişdir
Əlavə D	2		Cədvələ yeni ixtisarlar əlavə edilmişdir. TSS - Tullantıları saxlama sahəsi
Əlavə D	10.4.7.1		"və ŞİRKƏT" sözü silinmişdir. PODRATÇININ 25-08 öhdəliyini götürəcəyini göstərən aydınlaşdırma
Əlavə D	13.4.7		37-08 öhdəliyinə cüzi düzəliş. Sözlər düzgün deyildi
Əlavə D	Əlavə C		İcazə siyahısının dəyişdirilməsi. Hüquqi yoxlamasan sonra tikinti icazəsi silindi
NTS	Bütün bölmələr		Səhvi düzəltmək üçün səhifələrin nömrələri təzələnmişdir
NTS	Səhifə 14, Qrafa 4		KG istinadlarını aydınlaşdırmaq üçün şəkil təzələnmişdir
NTS	Səhifə 17, Qrafa 8		Beşinci abzas: "irəliləndi" sözü "itələndi" sözü ilə əvəz edilmişdir
NTS	Səhifə 17, birinci abzas		Düzgün texniki termindən istifadə etmək üçün "boru kəmərinə yoxlama cihazı (ərsin)" sözləri "boru daxilini yoxlama ərsini" ilə əvəz edildi
NTS	Səhifə 19, Qrafa 9		Birinci paraqraftan "ən böyük" sözləri silinmişdir və aydınlıq gətirmək üçün dördüncü abzasdakı mətn dəyişdirilmişdir
NTS	Səhifə 20, son abzas		İkinci abzasdan gərəksiz mətn çıxarılmışdır.
NTS	Səhifə 22		Başlıq "Ətraf mühit və sosial sahə"yə düzəldilmişdir
NTS	Səhifə 22, səthi su		Üçüncü abzas dəyişdirilərək dövlət axıntıları normativ tələbə uyğunlaşdırılmışdır

Mətbəə səhvlərinin və uyğunsuzluqların düzəlişləri			
Fəsil	Bölmə	Cədvəl / Şəkil / Öhdəlik	Təsviri
NTS	Səhifə 27, Torpağa sahiblik hüququ		İkinci paraqrafda nağd pulla kompensasiyalara dair mətnə dəyişiklik edilmişdir
NTS	Səhifə 29, Toplam		Dördüncü paraqraf, sonda yeni cümlə əlavə edilmişdir
NTS	Səhifə 6, Torpaqlar		Mətn dəyişdirilərək məişət tullantılarının nəzarət atılmasından yaranan çirklənmə üçün üçüncü tərəflərin cavabdeh olduğu aydınlaşdırıldı
NTS	Səhifə 7, Landşaft		Yalnız tədbirlərin qarşısını almaq üçün "vaciblik" sözü mətndən çıxarılmışdır
NTS	Səhifə 8, Qrunt suları		İkinci paraqrafdakı mətn təzələnməmişdir: "istismar edilmişdir" sözü "istifadə edilmişdir" ilə əvəz edildi
NTS	Səhifə 9		Bütün səhifə boyu "Kürün Şərqi" və "Kürün Qərbi" sözlərinə istinad "Kür çayının şərq keçidi" və "Kür çayının qərb keçidi" sözləri ilə əvəz edilmişdir